

NAJDBE Z RIMSKE CESTE SLOVENSKA BISTRICA—PRAGERSKO

STANKO PAHIČ

Pokrajinski muzej, Maribor

Z novejšim poskusom, na izbranem odseku podrobneje preučiti potek rimske ceste, je uspelo priti do nekaterih zanesljivih ugotovitev o trasiranju, izgradnji in izrabi cestišča.¹ To je prvi natančnejši vpogled v antično graditev cest; majhen korak na dolgi poti do temeljitejšega poznavanja rimske cestne mreže na Slovenskem, saj gre le za kratek del ene izmed glavnih prometnih žil, medtem ko so druge in zlasti številne stranske ceste arheološko še povsem neznanе.² Vzporedno z odkrivanji gradbenega ustroja rimske ceste se zastavlja jo vprašanja še o drugačnem vrednotenju te vrste antičnega graditeljstva — o vlogi ceste za prebivalstvo, ki je na njenem območju živelo že poprej in za tisto, ki se je, pogosto prav zaradi nove poti, priselilo. Zlasti glavne ceste prek našega ozemlja so imele v prvi vrsti prehodni pomen, saj so po najkrajši poti povezovalе Italijo z mejnimi postojankami, ki so bile pretežno vojaške narave. Vz dolž njih so se znašla ali šele nastala ožja območja z lastnimi gospodarskimi ali prometnimi posebnostmi, npr. v središčih starodavne naselitve, na križiščih poti, ob ležiščih pomembnejših surovin in podobno. V naslednjem pregledu naj se pokaže, če prinaša tako vrednotenje rimske ceste in prostora ob njej kaj novega tudi na slovenjebistriškem območju.

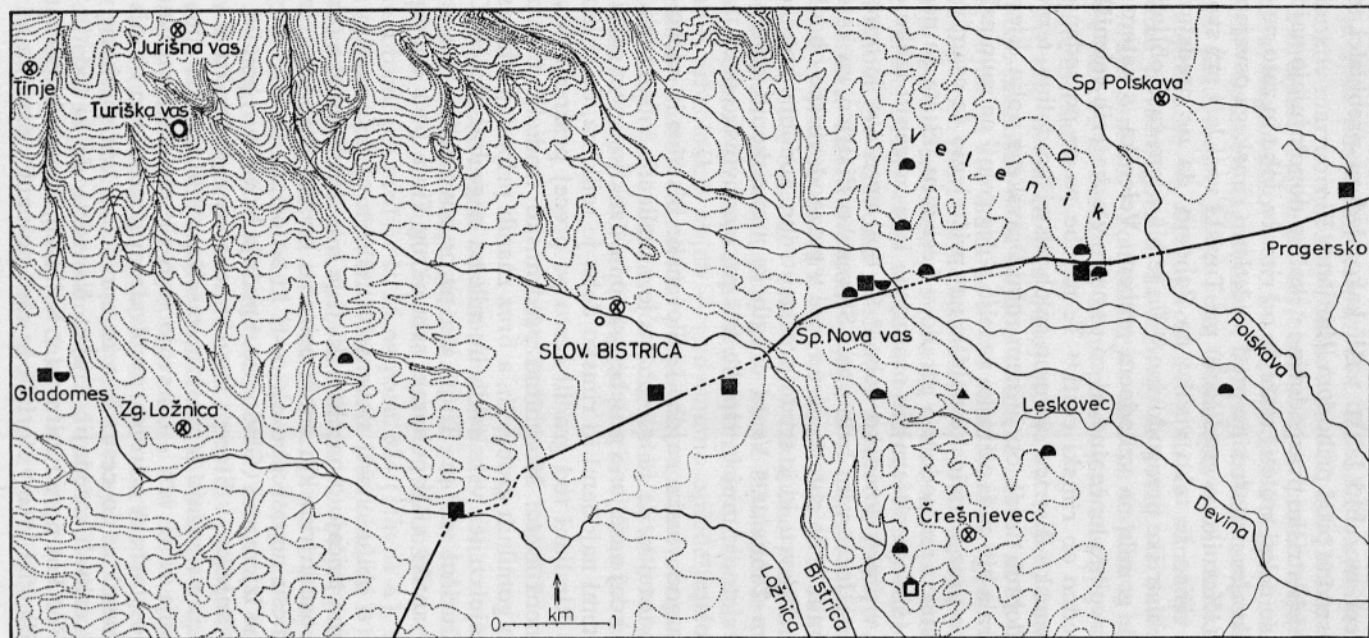
Nižinski okoliš Slovenske Bistrice, ki ga rimska cesta prečka v smeri od jugozahoda proti severovzhodu, je bil vse od antike pa do današnjih dni pomemben predvsem kot prehodno območje. V rimski dobi je opisana smer povezovala Italijo s Panonijo, v poznem srednjem veku in še danes pa se je tod izoblikovalo raztegnjeno križišče z dvema smerema od severa (Dunaj) in vzhoda (Madžarska) in dvema smerema proti jugozahodu (Celje, Ljubljana) in jugu (Posotelje). Drugi priključki na ta središčni prostor so le krajevno pomembni in predvsem povezujejo okolico s sedanjim mestnim naseljem. Gospodarsko pogojene so pri tem le povezave s Pohorjem kot surovinskim zaledjem za krajevno predelavo lesa, medtem ko je bilo v antiki tu pomembno predvsem pridobivanje marmorja za klesanje spomenikov in gradbenih členov v poglavitnem potrošniškem središču Poetovion i ter seveda v vsej podpohorski okolici.³

Tako ocenjen bi nas slovenjebistriški prostor moral zanimati najprej v pred-rimskem obdobju, vendar imamo za ta čas na voljo le malo podatkov. Zdi se, a nič več kot to, da je prometna smer iz Panonije proti Italiji vodila tod že v prazgodovinskih obdobjih, zlasti če upoštevamo dosedanje domneve o selitvenih smereh v obdobju kulture žarnih grobišč in pogoste, a nikoli neposredno dokazane podmene o »jantarski poti«. ⁴ Takih poti arheološko ni mogoče povsod dokazovati, zlasti ne tam, kjer se ponujajo vzporedne smeri, zato tega tudi za slovenjebistriški prostor ne moremo ocenjevati drugače kot možnost. Zelo verjetno je, da je katera izmed prazgodovinskih trgovskih poti vodila tudi mimo današnje Slovenske Bistrice, čeprav najbrž ne ravno v smeri doslej ugotovljene trase rimske ceste. Njen potek od Slovenskih Konjic do Slovenske Bistrice prek Spodnjega Grušovja, čeprav verjetno šele kot poznejša različica poti, prečka navidez neobljuden predel, a tudi obe trasi prek Dravskega polja — vzhodna proti Poetovionu in severna proti Flavii Solvi, — sta s svojo premočrtno usmerjenostjo prek sušnega predela na trdih prodnih tleh očitno nastali šele v antiki. Več možnosti se zdi za smer neposredno ob Pohorju, tako proti zahodu prek Oplotniške doline, kjer naj bi bila zgrajena prvotna trasa rimske ceste, kot proti severu do Maribora, koder je več prazgodovinskih najdišč in kjer številni potoki niso bili tolika ovira za tovorjenje kot za antično vozno cesto. ⁵

Doslej znane prazgodovinske najdbe ne prinašajo jasnejših podatkov. V Slovenski Bistrici sami, a tudi v njeni najbližji okolici še ne poznamo najdb, ki bi dokazovale pomembnejšo ali sploh stalnejšo naselitev kateregakoli izmed prazgodovinskih ljudstev (sl. 1). Redke raztresene najdbe kamnitega orodja bi za najstarejše obdobje sicer lahko opozarjale, kje naj bi take sledove iskali, ob sedanjem stanju pa same po sebi že časovno niso dovolj zanesljiv kazipot k poznavanju najstarejše naselitve, a jih tudi nikjer ni v tolikšnem številu, da bi opozarjale na morebitno naselbino. ⁶ Za odkritja so sicer še vedno odprte možnosti, bodisi na ravnini blizu tekočih voda, kjer jih verjetno prekrivajo debelejšje naplavinne plasti, bodisi na sosednjih grebenih in pohorskih obronkih kot jih poznamo npr. v sosednji Dravinjski dolini ali Slovenskih goricah. ⁷ Pogosto kamnito orodje iz serpentina bi morda dokazovalo, da so že prazgodovinski ljudje odkrili ležišče te kamnine pri Visolah nad Slovensko Bistrico, vendar tega še nihče ni preiskal, najdbe takih izdelkov pa so tod celo redkejše kot npr. v vzhodnih Slovenskih goricah. ⁸

Tudi najdbe iz poznejših obdobj ne izpovedujejo ničesar zanesljivega. Zgodnja bronasta sekira je v glavnem brez vsakih podatkov, pa tudi najdišče bronastih predmetov iz žarnogrobiščnega obdobja, ki jih hrani Prirodoslovni muzej na Dunaju, ni znano in morebiti sploh ne izvirajo iz ožjega slovenjebistriškega okoliša, saj jih je muzej očitno pridobil prek preprodajalca. ⁹

Prav nič ne prispevajo k poznavanju teh obdobj vestí o »prazgodovinskih mečih in sulicah«, o katerih se ne ve niti za najdišče niti za pravo starost, predmetov samih pa tudi ni mogoče več najti. ¹⁰ Tako preostane za slovenjebistriško prazgodovino samo še »zlatnik Aleksandra III. Makedonskega«, ki bi ga naj bili po Paulsenu našli v okolici Slovenske Bistrice. ¹¹ O tem novcu se ve samo, da ni mogel priti v zemljo pred sredino 2. stoletja in da je najverjetneje odsev keltskega prodiranja, medtem ko nam natančni kraj najdbe ni znan. To je

1 Prazgodovinska in antična arheološka najdišča v okolišu Slovenske Bistrice —
Urgeschichtliche und römzeitliche Fundstellen im Raum von Slovenska Bistrica

- prazgodovinsko gradišče — urgeschichtlicher Ringwall
- ◌ prazgodovinska gomila — urgeschichtlicher Grabhügel
- ◌ prazgodovinska zbirna najdba — urgeschichtlicher Sammelfund
- rimska seliščna najdba (lončenina, stavba) — römischer Siedlungsfund (Keramik, Gebäudereste)
- ▲ rimske (ali neopredeljene) gomile — römische (oder unbestimmbare) Grabhügel
- ▼ rimski plani grob — römischer Flachgrab

- ⊗ rimski kamni — Römersteine
- ▲ zaloga rimskih novcev — Verwahrungsfund der Römermünzen
- doslej raziskan potek še ohranjene ali že uničene rimske ceste
- bisher erforschter Verlauf der noch erhaltenen oder schon zerstörten Römerstrasse
- ⬜ utrdba iz zgodnejšega srednjega veka — befestigter Wohnsitz aus dem früheren Mittelalter

seveda škoda, ker bi sicer morebiti lahko našli kako sled za prebivalci tega okoliša kar najbolj neposredno pred prihodom Rimljanov.¹²

To bledo sliko slovenjebistriške prazgodovine nekoliko dopolnjujejo najdbe iz bližnje okolice, ki pa so nekaj stoletij starejše od rimske dobe in zato ne odsevajo obljudenosti teh krajev neposredno pred pričetkom rimskega osvajanja. Železnodobno gradišče (»Kotnikovo gradišče«) pri Turiški vasi leži pri svojih 660–670 m nadmorske višine že tako visoko na Pohorju, da ne predstavlja več neposredno slovenjebistriške prazgodovine.¹³ Da je bil v tem času obljuden tudi nižji svet, dokazuje gomila na vzhodnem grebenu Velenika, s katero so morebiti v zvezi redke črepinje lončenine, ki so se našle v nekaterih veleniških profilnih jarkih neposredno ob rimski cesti.¹⁴ Te najdbe pa se po sedanjem videzu ne vežejo na Slovensko Bistrico oziroma sploh Bistriško dolino, temveč sodijo prej v sklop istodobnih najdb ob južnem robu Dravskega polja, kjer so razen nizkih gradišč morala biti tudi nižinska naselja poleg gomil na ravninah.¹⁵

Med teoretično možne prazgodovinske najdbe naj prištejemo še osamljeno gomilo nad Zgornjo Bistrico ter podobno gomilo v Leskovcu, ki sta še nedotaknjeni. Zaradi oblike (širšega obsega) in osamljene lege morebiti lahko domnevamo, da sodita še v prazgodovinsko dobo.¹⁶ Še bolj negotova je opredelitev gomile s kapelico na Jožefovem hribu nad Slovensko Bistrico, za katero ni jasno, če je sploh gomila.¹⁷ Za gotovo pa ne sodi v prazgodovinsko obdobje »gradišče Presek« pri Črešnjevcu, ki je srednjeveška utrdba, podobno kot slični okop »Trnič« v bližnjem Žabljeku.¹⁸ Vrsta drugih še neraziskanih gomil na območju Velenika je verjetneje prej iz rimske kot prazgodovinske dobe, zato jih tu ne kaže jemati v poštev.¹⁹

Dosedaj poznane prazgodovinske najdbe iz Slovenske Bistrice in njene neposredne okolice kažejo torej le, da je bilo območje v različnih dobah različno obljudeno, ne da bi bilo kdaj naseljeno posebej gosto in v zaključenem okolišu. Časovna praznina med temi najdbami in rimsko dobo je tolikšna, da si lahko predstavljamo, kako so Rimljani tod gradili cesto po precej praznem in verjetno v celoti pogozdenem svetu. Morebitno predrimsko tradicijo bi smeli morda iskati še ob obeh gomilnih grobiščih, a brez znanih pripadajočih naselbin na sosednjem Črešnjevcu ter v keltskih imenih na nagrobni plošči (*CIL* III 11711 = *AII* 89) iz Jurišne vasi pri Tinju, kar pa ne pove veliko, ker se je Črešnjevec razvil šele v antiki, višji pohorski svet okrog Tinja pa z dolino ni bil ozko povezan.

Precej več podatkov o obljudenosti slovenjebistriškega okoliša nudijo antične najdbe. Te večinoma pričajo o naselitvi, ki ji je bila vzrok rimska cesta. Od doslej ugotovljenih osmih rimskih stavb oziroma bivališč leže vse, razen morebiti tiste v Gladomesu neposredno ob cesti in so očitno nastale zaradi nje.²⁰ Grobovi so z dvema izjemama (Gladomes, Spodnja Nova vas) gomile, od katerih leže tiste pri Črešnjevcu, v Starem logu in nekatere v Veleniku dovolj daleč od rimske ceste, da pripadajo stranskim zaselkom.²¹ Druge pa spet — v Veleniku in pri Spodnji Novi vasi — s svojo lego tik ob cesti naravnost opozarjajo, da pripadajo stavbam oziroma prebivalcem neposredno ob njej.²² Odnos marmornih spomenikov do ceste je težje opredeliti, ker so skoro vse našli v drugotni legi v cerkvah sosednjih krajev. Ni videti, da bi tod tik ob cesti stalo kakšno svetišče kot npr. Jupitrovo v Križevcu, čeprav bi obcestna lega stavb v Slovenski Bistrici (vse v tlorisih še niso poznane) govorila za to,

da je tudi posvetilni kamen *CIL* III 5307 najverjetneje s tega mesta. Od ostankov marmornih nagrobnikov bo *CIL* III 5308 iz Slovenske Bistrice skupno z drugimi fragmenti verjetno sodil k istemu najdišču, medtem ko bi tudi ostanki nagrobnikov v cerkvi na Spodnji Polskavi lahko izvirali iz veleniških gomil.²³ Ostanek nagrobnika v Zgornji Ložnici sodi morebiti k stavbi v sosednjem Gladomesu, ki je stala blizu (prvotne) rimske ceste, medtem ko je za nagrobnike na Črešnjevcu kot tudi za tamošnje posvetilne in gradbene kamne povsem gotovo, da izvirajo iz gomil ter ruševin še neodkritih stavb pri kraju samem.²⁴ Pomembnejša antična najdba v bližini rimske ceste je še lonec novcev iz Leskovca, ki pa po svojem značaju — skrit denar — ne izpo-veduje ničesar.²⁵

Po taki oceni bi bilo sedaj zanimivo vedeti, kako dopolnjujejo podobo antične naselitve nove najdbe z rimske ceste (**sl. 2**). Tu moramo ločiti dvoje vrst najdb, ki sta vsaka po svoje pomembni za zgodovino tega obdobja. Prvenstveni pomen imajo seveda naselbine in grobne najdbe, ker prispevajo k poznavanju ustroja cestnega prometa in vpliva nove prometne poti na doseljevanje v te kraje. Druga vrsta najdb so predmeti neposredno iz cestišča ali ob njem, pri čemer gre večinoma za sledove vozarstva (podkve, žebli ipd). Ti le redko podrobneje časovno opredeljujejo, a so včasih važni že zato, ker preganjajo dvome o obstoju cestišča na določenih odsekih. Take dvome povzroča tu in tam že značaj ostankov cestišča, tj. izključno prod in pesek ob ustrezno preoblikovanih nekdanjih tleh, ki se komu lahko zdi le proizvod naravnega delovanja, čeprav ga povezava številnejših sond oziroma profilov — poleg morebitnih arheoloških najdb — nedvoumno opredeljuje.²⁶ Zato so v proučevanju cestišča rimskih cest lahko pomembne tudi najneznatnejše najdbe, npr. posamezne črepinje posod, kosci antične opeke ali celo že kamenine razločno tujega porekla, o čemer nudijo predvsem profili v Veleniku nekaj nazornih primerov.

NASELBINSKE NAJDBE

Na obravnavanem odseku rimske ceste je bilo doslej ugotovljenih pet mest z ostanki naselbinskega značaja. To so: najdbe lončenine na drugotnem mestu v profilu št. 1 v strugi dosedanjega potoka Ložnice, ruševine temeljev stavbe z najdbami pri profilu št. 26 na parc. 884 (stavba A), ruševine temeljev stavbe z najdbami pri profilu št. 30 na parc. 1056 (stavba B) — vse na območju Slovenske Bistrice; sledovi ruševin uničene stavbe pri profilu št. 20 na parc. 127/1, k. o. Spodnja Nova vas ter ostanki lesenih stavb z najdbami lončenine pri profilu št. 25 na parc. 1336/107, k. o. Spodnja Polskava, v Veleniku.

Nobeno od teh najdišč ni bilo načrtno oziroma v celoti raziskano. V Slovenski Bistrici smo v prvem primeru s profili le ugotovili stanje v strugi potoka, kjer je debela vrhnja plast naplavin s kolovozom preprečila globinsko širjenje izkopa, pozneje pa je bila struga zasuta. Pri odkrivanju temeljev obeh stavb je šlo za zavarovalna kopanja, ki naj bi odkrila, kaj je sploh še ohranjenega za morebitna poznejša dokončna raziskovanja, ker naselitveni prostor ob gradnjah cest ni bil povsem uničen. Pri tem so se dosedanja dela omejila le na ugotavljanje tlorisa, kar je dalo le skromno število najdb, te pa so v obeh primerih nekoliko dopolnila odkritja z najbližjih sosednjih izkopanih mest.

Ostanki stavbe v Devinski dolini pri Spodnji Novi vasi so bili doslej ugotovljeni le kot ruševine. Zasledovanje seliščnih prostorov v Veleniku otežkoča gozdno drevje, zato so se dosedanja kopanja omejlila le na najbližjo okolico rimske ceste.

Doslej zbrano gradivo so torej le bolj ali manj naključne najdbe, saj se v vseh primerih velik del gradiva še skriva v zemlji. Zato obravnavanje teh predmetov ne more pomeniti pravega vrednotenja, temveč je le prvo obvestilo o neki omejeni skupini najdb in s tem začasni prispevek k poznavanju antične lončenine (in drugih predmetov) v tem delu Slovenije. Danes je težko reči, če bo temu v bližnji prihodnosti sledilo še kaj več, ker je to odvisno od dopolnilnih oziroma načrtnih raziskovanj, za katera ob obilici drugih nalog in težavah s sredstvi tako s strokovne strani kot pri merodajnih domačih dejavnikih ni zanimanja oziroma možnosti.

1. Slovenska Bistrica, dosedanji potok Ložnica, doslej parc. 301/2, sedaj 2469 k. o. Cigonca (profil št. 1)

Tu so bili v podaljšku trase rimske ceste, ki v ravni črti prihaja z znožja grebena Vrhol mimo zadnjih domačij Cigonce k znožju grebena Zafosta, v očiščenem desnem bregu potoka Ložnice ugotovljeni ostanki gramozne plasti z najdbami (sl. 3).²⁷

V globini 2,2 m pod sedanjo površino je bila 8 m široka in 20 cm debela plast večinoma drobnejšega gramozu, ki je ležal nekoliko poglobljen na rumenkasto rjavi glini, kakršna se pojavlja drugod izven območja delovanja voda v prvotnih tleh že 50 cm pod sedanjo površino. Že pri vrhu te plasti, torej v nekdanjih tleh pa vse do pasu svetlo sivega prodca in peska 40 cm niže so ležale črepinje antičnih posod, ki so posamič segale še globlje v ilovico, dokler ni ta v globini 60 cm pod gramozom oziroma 3 m pod sedanjo površino temno (modrikasto) siva in sterilna. Črepinje so ležale nekoliko redkeje tudi v gramozu, kjer je bilo tudi precej koscev strešne opeke (tegule, imbreksi) ter v 10–25 cm debeli temno sivi naplavljeni glini in gramozu. Ta glina prihaja od ZSZ pohorske strani, kjer je izven cestišča do 60 cm debela in pomešana še s črepinjami in opeko, na drugi, VJV strani pa že po dobrem metru izven cestišča izklini. V celoti je bila v tem profilu kulturna plast vsaj 80 cm debela ter najmanj 15 m široka, stratigrafsko pa razdeljena na tla pod cestiščem, cestišče z okolico ter nanosom na opuščeno cestišče. Plasti nad gramozom so se prvih 70 cm menjavale: temno siva glina z najdbami, svetlo siv peščen prodec, temno siva glina, svetla rjava siva glina, proga svetlo sivega prodca. Nadaljnjih 1,7 m do današnje površine je enovita plast svetlo rjave gline z rjavimi lisami konkrementov, ki je bila pri vrhu temnejša, humozno obarvana.²⁸

Črepinje v talni glini pod cestiščem govore za kulturna tla naselbine že pred nastankom ceste, torej je morala ta poprej potekati drugod. Naselbina ali vsaj samotna domačija je morala stati tik ob znožju grebena, kjer sedaj poteka cesta. Morebiti je tudi prvotna cesta tekla nekje tik zraven, če pomislimo na domnevano traso prek Oplotniške doline, ki bi vodila do tega mesta ob znožju grebena nekako skozi sosednjo vas Spodnjo Ložnico, kot je to ugotavljal že R. Knabl.²⁹ V tem primeru so se graditelji ceste prek Spodnjega Grušovja na tem mestu po najkrajšem prečkanju dna doline Ložnice približali

prvotni trasi in stavbi ob njej, medtem ko je bil nadaljnji potek ceste verjetno skupen.³⁰ Črepinje in opeke bi bili lahko podobnega porekla kot tiste v cestišču profila št. 26 na Bistriškem polju — sèm so prišli kot odpadno gradivo. Najdbe v glini nad gramozom kažejo, da je prihajalo gradivo na to mesto še potem, ko so cesto opustili, kar je bilo mogoče le z naplavljanjem ali erozijo, kot se je to dogajalo pač že poprej. Stavba je torej morala stati nekoliko višje od ceste, da so že prvotna tla sprejemala prve črepinje in se je to ponavljalo, tako da so nanosi prekrili tudi opuščeno cesto. Temno siva glina na gramozu je humozna plast poantičnih tal, ki so v dolžini profila nagnjene 30 cm oziroma s padcem 3 % od SSV oziroma grebena proti JJZ oziroma dolini. Od dolinske strani se je na to plast oziroma tam, kjer je zmanjka, na ilovico pričela usedati nova svetlo rjava glina, dokler niso tekoče vode nanesele prvo plast prodca. Tudi tega je prekrila nova humozna glina kot začasna površina, nato pa se je začela dolina na tem mestu postopoma, a stalno polniti z nanosom čiste, usedajoče se gline, dokler ni dosegla današnje višine. Ker se je dolina od antike dalje dvignila za dobra 2 m, so obtičale antične najdbe tako globoko, da jih je izvrtil na dan le potok Ložnica, ko se je v zadnjem času pomaknil na severni rob doline k znožju grebena in pri tem načel del antičnih plasti. Te so se od desnega brega struge potoka nadaljevale h grebenu, vendar na levem bregu zaradi stavbe ob njem ogled ni bil mogoč, cesta pa sondiranje v tej smeri onemogoča. Na nasprotni strani, proti jugu oziroma dolini je bilo antičnih tal najbrž kmalu konec, zakaj že v 14 m oddaljeni novi strugi Ložnice, izkopani pred gradnjo hitre ceste, ki je to delo narekovala, ni bilo več sledu o gramozu in najdbah, temveč so naplavinске plasti, ki so nastale po uničenju prvotnih tal s premikom stare Ložnice, segale 4 m globoko.³¹

V odkopanem delu stene struge potoka je bilo pobranih približno 250 črepinj, od tega dve tretjini pod cestiščem ali ob njem. Redkejšje črepinje v cestišču in nad njim bi potrjevale mnenje, da je bila nova cesta tu speljana precej pozneje, v 3. stoletju, kot bi pričevale dosedanje najdbe iz obcestne postojanke v Spodnjem Grušovju.³² Čeprav nudijo profili ustij posod, vsega 30 kosov, le nepopolno in precej naključno podobo tu najdene lončenine, se moramo pri časovnem opredeljevanju pač zadovoljiti z njimi. V glavnem nudi lončenina tega mesta dvojno podobo: številnejše grobe svetlo rjave ali sive lonce in trinožnike iz porozne gline kot domač izdelek ter redkejšje — in manjše — posode iz izvrstno obdelane in pečene gline kot uvoženo posodje iz večjih lončarskih delavnic. Na površini domačega posodja so pogosto le vodoravne žlebičaste črte v tanjši (glavničasti) in širši (metličasti) izvedbi. Večina teh posod je iz porozne gline, enkrat, na fragmentu **T. 1: 20**, pa se je našel tudi žig izdelovalca NINNIA, kar verjetno opozarja na poetovionske lončarje.³³ Vsi lonci so bili izdelani na lončarskem vretenu in imajo komaj kdaj na notranji strani sledove navpičnih potez s prsti. Dna so ravna, včasih tudi vbokla, enkrat pa se pojavlja izrazit stopničast rob (**T. 1: 37**), kar je bilo že ocenjeno kot »sled primitivnega lončarskega vretena«.³⁴

Pri loncih gre najpogosteje za jajčaste posode s širokim ustjem, kjer bi lahko ob tistih z odprtini pr. okrog 30 cm (npr. **T. 1: 1**) mislili tudi na globoke sklede. Robovi ustij so različno oblikovani: so vodoravno izvihani in odebeljeni (**T. 1: 1—3**), oblo izvihani in preprosto profilirani (**T. 1: 4—7, 9**) ali pa je rob oglato oblikovan (**T. 1: 8**). Vse te oblike profilov se pojavljajo tudi

na sosednjih najdiščih od Spodnjega Grušovja do Pragerskega, vendar pa tu ni nekaterih drugih bolj razčlenjenih profilov, ki so za ta najdišča značilni.

Poleg loncev so med domačim posodjem še trinožne skodele z oblim nabrenim trupom, ki se zgoraj končuje v večinoma na obe strani razširjenem robu. Ta ima vrhnjo površino navadno profilirano: vboklo (**T. 1: 24**) ali ozko nažlebljeno (**T. 1: 23, 25**). Med fragmenti nog je tudi taka večjih izmer (**T. 1: 36**), ki govori za skledo in se pojavlja še ponekod drugod. Po enkrat sta zastopani še dve redkejši zvrsti: domač posnetek plitvega krožnika **T. 1: 19** in posoda neznane oblike z nizko izvihano nogo (**T. 1: 43**).³⁵

Pri posodah iz prečiščene gline gre za tretjino inventariziranih najdb, ki so sicer tipološko pestrejšje, a ohranjene le v bornih fragmentih. Njihove zvrsti in stratigrafska lega so prikazane na **tabeli 1**. Najštevilnejši so ostanki rdečih vrčev, različnih skodel in lončkov, redke pa so posodice s tankimi stenami (**T. 1: 17, 41**), pokrovi in krožniki. Vmes sta dva drobca sigillatnih posod (**T. 1: 16** in košček tanke stene inv. št. A 5469), ni pa ostankov steklenine in kovinskih predmetov. Črepinje imajo le neznatno izlizane robove, kar pomeni, da na to mesto niso prišle od daleč.

Med uvoženim posodjem sodijo nekatere oblike še v zgodnjo antiko, npr. sigillatna skodela Drag. 37 **T. 1: 16**, svetlo sivi skodeli **T. 1: 26, 28**, črni skodeli s strmo steno **T. 1: 15, 29** ter retski lonček z vrezanim okrasom **T. 1: 12**.³⁶ Tudi rdeči skodeli z bolj ali manj vodoravno razširjenim odebeljenim robom **T. 1: 13—14** bi po nekaterih primerjavah sodili v to obdobje.³⁷ Če velja tudi pri nas, da se »kanelura na dnu, ki nakazuje prstanasto nogo, na koncu 2. stoletja izgubi«, bi tudi dno posode (vrča ?) **T. 1: 32** smeli uvrstiti še v zgodnejši čas.³⁸

Medtem ko je ploski krožnik **T. 1: 21** časovno nezanesljiv, je o domačih izvedbah takih posod (**T. 1: 19**) znano, da se npr. v Emoni in drugod pojavljajo zlasti od sredine 3. stoletja dalje.³⁹ Tudi trinožne skodele so videti mlajše že po tem, da je njihov vodoravno razširjeni in sedlasto oblikovani rob ustja v zgodnji dobi praktično neznan, v Spodnjem Grušovju in Slovenski Bistrici (stavba A) pa se pojavlja med najdbami iz 3. in 4. stoletja.⁴⁰ Pač pa ne nudijo časovnih opor lonci, ki so povrh vsega ohranjeni še v skromnih koscih. Med njihovimi profili so nekateri (**T. 1: 1—5**), ki so v zgodnji antiki malo znani in bi že zato lahko kazali na poznejši čas.⁴¹ Poleg robov ustij bi to potrjevale tudi nekatere značilnosti dnov, zaradi katerih je bila domača lončenina tega mesta že datirana v 3. stoletje.⁴²

Pri pregledu najdb po stratigrafski legi je zanimivo, da izhaja iz najgloblje plasti poleg drugih starejših kosov tudi domač ploski krožnik **T. 1: 19**. Če sta vrč **T. 1: 32** in skodela **T. 1: 14** res starejša, potem med vsemi tremi posodami ne more biti izrazitih časovnih razlik, zaradi česar bi lahko sklepali vsaj na zgodnje 3. stoletje. Neposredno pod gramozom ni bilo trinožnikov, pač pa so bili v drugih plasteh, ki so nastajale postopoma. Pri loncih je zanimivo, da se podobna profila **T. 1: 1, 3** mlajše oblike pojavljata pod gramozom in v plasti nad njim.

Po vsem tem bi morali ugotoviti, da gramozna plast ni prišla na to mesto pred sredino 3. stoletja. To bi pomenilo, da je bivališče s temi najdbami nastalo v 2. stoletju in da je gramozna plast prišla na to mesto skoro sto let kasneje. Najdbe v gramozu in nad njim niso izrazito najmlajše, to pa bi spet

	pod gramozom	zahodno od gramoza	vzhodno od gramoza	v gramozu	nad gramozom	vse
Terra sigillata :						
skodelica Drag. 31			1: 16			2
Posode iz čiste gline :						
vrči	1: 32 1: 34	1: 30 1: 35				10
skodele	1: 14?	1: 15 1: 28	1: 26 1: 29		1: 13?	8
skodelici	1: 41		1: 17			2
ploski krožnik	1: 21					1
lonci		1: 27	1: 31			3
lončki		1: 10	1: 11 1: 12			4
pokrova	1: 18	1: 44				2
skupno	10	11	10		1	32
Posode iz peskane gline :						
skodeli	1: 43					2
trinožne skodele		1: 22 1: 23		1: 24 1: 36	1: 25 1: 42	9
ploski krožnik	1: 19					1
lonci	1: 3—4 1: 6—7 1: 9 1: 33 1: 37	1: 2 1: 5 1: 39	1: 20	1: 8 1: 40	1: 1 1: 38	36
lončka						2
pokrovi		1: 45				3
skupno	15	10	7	11	10	53
Vsa inventarizirana lončevina	25	21	17	11	11	85

Tab. 1. Slovenska Bistrica: najdbe iz stare struge potoka Ložnice — profil št. 4¹² a —
Slovenska Bistrica: Funde aus dem alten Bachbett von Ložnica — Profil Nr. 4

govorilo za to, da ta plast, — cestišče ali tlak ?, — morebiti niti ni ostala na površini tal do konca antike.

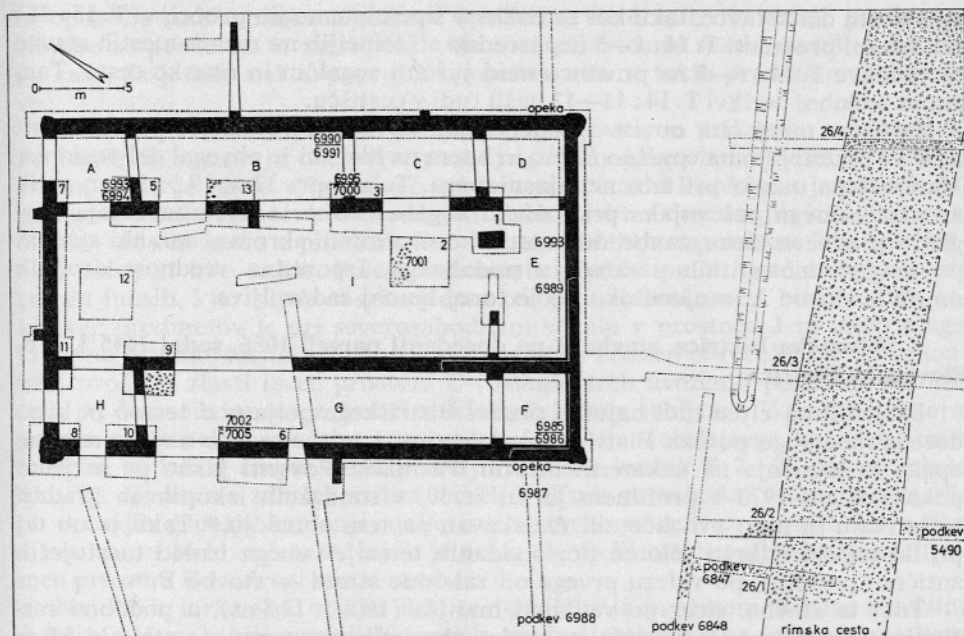
Dokler ne bodo raziskana okoliška tla ob znožju pobočja, ne bo mogoče razjasniti, ali je bilo neznan bivališče v neposredni zvezi s cesto. Stavba sama nam je popolnoma neznana, saj v profilni steni — na drugotnem mestu — ni bilo kamnov, ki bi govorili vsaj za kamnite temelje, kar pa seveda še ne pove ničesar. Po ostankih opeke moremo le soditi, da je imela opečno kritino, podobno kot druge doslej znane stavbe v Spodnjem Grušovju in Slovenski Bistrici. Bivališčni prostor je po vsej verjetnosti zavzemal znožje grebena Zafosta in ni znano, koliko ga je uničil potok Ložnica, ki je razdejal tla doline v širini 170 m, kakor nam kažeza profila rimske ceste z obeh strani. Ker je zadnja, nedavna struga potoka ne samo dosegla skrajni severni rob starih tal, temveč jih je tudi prebila, saj je bil profil na njenem jugozahodnem bregu, je samo škoda, da raziskovanj že spočetka ni bilo mogoče širiti proti pobočju. Na drugi

strani potoka je namreč stala stanovanjska hiša, katere okolje je prekrilo prvotni breg, tik ob stavbi, ki so jo medtem že podrli, pa teče cesta Slovenska Bistrica—Celje. S tem je dostop do stare kulturne plasti na območju profila št. 4 onemogočen, posebej še, ker leži 6 m pod današnjo cesto. Ta globina in kolovoz onemogočata nadaljnje raziskovanje tudi na drugi strani bivše struge, kjer bi morebiti bilo še mogoče ugotoviti, ali gre pri tem gramozu v resnici za cestišče glavne ceste in ne morda za kak tlakovani pristop k stavbi oziroma za dvorišče. Pobožje Zafosta ima pod sedanjo cesto tako nejasne sledove stare poti, da si z njimi tudi posredno ne moremo nič pomagati. Vprašanje dveh cest med Stranicami in Slovensko Bistrico s skupnim nadaljevanjem od tega mesta ter možnost neke obcestne postojanke ob njem, podobne tisti v Slovenski Bistrici, zato tu najbrž nikoli ne bo moglo biti razjasnjeno.

2. Slovenska Bistrica, stavba A na dosedanjih parcelah 884 in 894, sedaj 1583, 1585, k. o. Slovenska Bistrica

Sledovi antične stavbe z zidanimi temelji in opečno kritino so bili ugotovljeni prvič ob drenažnih izkopih za pripravo sedaj že opuščene hmeljišča v letu 1957.⁴³ Ko smo leta 1971 raziskovali ostanke rimske ceste na tem območju, so prišli na dan številni drobci opeke tudi v profilnem jarku št. 26/2, kar je ponovno opozorilo na stavbo, saj je bilo vmes le 13 m razdalje. Ko smo preverjali povezavo med obema, smo leta 1974 ponovno zadeli na temelje zidov ter jim sledili v toliki meri, da je uspelo ugotoviti vsaj tloris celotnega poslopja.⁴⁴ Stavba sicer še ni v celoti raziskana, njeni temelji in talne površine pa so pod nasadom sadnega drevja sedaj nedostopni, vendar se dá že iz sedanjih odkopov izluščiti podoba, ki je tudi morebitne dokončne raziskave najbrž ne bodo bistveno spremenile. Predvsem je jasno, da je bilo poslopje zgrajeno tik ob cesti na ugodnih suhih tleh in očitno zaradi ceste. S poskusnimi kopi in ob globokem oranju okolice se je pokazalo, da v bližini ni drugih stavb, a tudi ne pomembnejših kulturnih plasti oziroma najdb. Dosedanji izkopi so res zajeli le dobro tretjino talnih površin v stavbi in okrog nje, vendar na različnih straneh in v vseh prostorih, zato imajo ugotovitve verjetno že precej dokončno veljavo.

O namembnosti stavbe govorita že njena obcestna lega in razpored prostorov. Skoro ne moremo dvomiti, da ne gre za kako pristavo (*villa rustica*), temveč da je poslopje v zvezi s cesto. Ugotovljeni tloris bi bilo mogoče razlagati tako, da je bil 4×20 m velik prostor (če ni imel vmesnih lesenih sten?) hlev za vprežno živino (približno 15 glav?), drugi prostori onkraj $8,5 \times 24,5$ m velikega odprtega dvorišča pa so bili morebiti skladiščni in bivalni prostori. Tal ni bilo mogoče podrobneje opazovati, ker so bila od oranja v polpreteklem času že uničena, a tudi število odkopnih kvadrantov ni bilo zadostno. Ob takem stanju zbuja pozornost predvsem izredno skromno število lončenih in drugih najdb, ki smo jih v glavnem našli v severni in vzhodni polovici poslopja (**sl. 4**). Zunaj stavbe, bodisi tik ob njej, bodisi (na odkopanih mestih) v njeni neposredni bližini, a tudi nikjer drugod, ni bilo ostankov lončenine, kar ponazarja bistveno razliko z naselbinskim predelom niže proti vzhodu ob potoku Bistrici. Da je bila stara kulturna plast uničena, kažejo tudi med antičnimi ostalinami pomešane najdbe recentne lončenine, železa in stekla, zaradi česar je zlasti pri železu bilo včasih težko razmejiti obe dobi. Verjetno povsem recentne so najdbe

4 Slovenska Bistrica: tloris stavbe A z vrisano lego najdb. — *Grundriss des Gebäudes A mit eingezeichneten Kleinfunden*

iz kvadrantov 1 in 2 v jugovzhodnem ter iz kvadrantov 11 in 12 v severozahodnem delu dvorišča. Povsem antične so bržkone najdbe iz kvadranta 5, v pretežni meri pa iz kvadranta 3, ki zajemata prostora A in B v severnem delu stavbe. Mešane so najdbe iz kvadranta 6 ob zahodnem pročelju stavbe. Plasti z recentnimi najdbami so bile večinoma do 30 cm globoke, antične pa so ležale ponekod do 50 cm pod površino ali le izjemoma globlje. Ob izkopavanjih je raziskovalka opazila, da so bila tla prostora A pomešana z drobcu žganine in ilovnatega lepa, prostor B pa naj bi bil tlakovan z oblicami, od katerih so se še ohranile oziroma našle manjše krpe. Sodeč po ostankih posod pod kamni temeljev prečnega zidu med prostoroma B in C je bil morebiti tudi ta prostor prvotno enoten.⁴⁵ Z oblicami sta bila bržkone tlakovana tudi prostora H in G (torej hlev?), medtem ko je bilo v prostoru F opaziti le žganino na sphanih ilovnatih tleh (lesen pod?).

Maloštevilne črepinje so dale vsega osem profilov ustij. Skoro vse pripadajo domačemu posodju, v glavnem loncem (T. 2: 1–3, 5), enkrat še trinožni skodeli (T. 2: 4) in drugim posodam iz črne oziroma rdeče gline (T. 2: 6, 7). Ti fragmenti so precej podobni sorodnim ostankom na bistriškem območju, zato se lahko pri časovnem opredeljevanju stavbe opremo predvsem na dvoje stvari: na eno samo fazo gradnje in na dva novca iz 4. stoletja (T. 23: 1–2).⁴⁶ Med najdbami je bilo tudi precej recentnih predmetov, poleg črepinj glinastih posod tudi steklo in železni kosci, ki so na to mesto prišli z gnojem v času, ko so tod bile še njive. Povsem antičnih je od tega le nekaj osamljenih najdb v jugo-

vzhodnem delu stavbe, tako kos zelenkaste šipe ob temeljih pročelja (T. 15: 21) ter železni predmeti T. 14: 1—5 neposredno ob temeljih na raznih mestih stavbe ter podkve T. 14: 6—8 na prostoru med južnim vogalom in rimsko cesto. Tam sta se podobni podkvi T. 14: 11—12 našli tudi v cestišču.

Če nam torej oba novca opredeljujeta stavbo v 4. stoletje, potem zlasti podkve opozarjajo na vprežno živino in s tem na hlev, ki je obsegal del poslopja. Marsikaj pa ostaja pri tem nepojasnjena. Tako npr. $32 \times 19 \times 14$ cm velik kos izklesanega peščenjaka pri južnem vogalu stavbe le izjemoma daje vpogled v gradbene člene stavbe, od katerih so se ohranili skromni ostanki sten, ni pa pragov, morebitnih preklad in podobnega. Izpovedna vrednost drobnih najdb iz stavbe A in njene okolice je torej komaj zadovoljiva.

3. Slovenska Bistrica, stavba B na dosedanji parceli 1056, sedaj 1645/3, k. o. Slovenska Bistrica

Da je bil naseljen tudi najnižji predel Bistriškega polja pod teraso in blizu dosedanje struge potoka Bistrice, so dale slutiti že raztresene najdbe antične opeke in kamenja na nekaterih mestih travnikov. Povsem jasno pa se je to pokazalo leta 1973 v profilnem jarku št. 30, v sondažnih izkopih ob gradnji hitre ceste in nato pri začetnih raziskavah na tem območju.⁴⁷ Tako je ob tej priliki uspelo odkriti celoten tloris zidanih temeljev enega izmed tu stoječih antičnih poslopij, po videzu prvega od zahodne strani — stavbe B.⁴⁸

Tudi ta stavba, sicer po velikosti manjša ($19,8 \times 19,8$ m), a podobno razčlenjena na notranje dvorišče in enajst obrobnihih prostorov, je stala le 6,5 m proč od rimske ceste. Kljub temu pa ni bilo mogoče ugotoviti, ali je bil s ceste (v plitvem useku?) neposreden pristop k severozahodnemu pročelju poslopja, saj ne tu ne drugod v temeljih ni bilo opaziti sledov vhoda oziroma praga. Nasprotno, sodeč po profilih tal je stavba prej kazala cesti hrbet in je imela pročelje z vhodom najbrž na nasprotni strani, kjer so bila tla ob njej deloma tlakovana z oblicami. Tudi sicer prazna kulturna plast nekdanjih tal je bila tu debelejša, ob vzhodnem vogalu pa so se našli sledovi lesenih prizidkov. Številni večji in manjši prostori okrog prav tako manjšega dvorišča govore prej za stanovanjsko poslopje kot za kaj drugega. Tudi tu so se dosedanji izkopi omejili le na odkrivanje tlorisa in sta tako vsaj dve tretjini stavbne površine še neznani. Odkopana mesta so se zvrstila na vseh straneh in zato precej prepričljivo razlagajo tudi še neraziskana tla. Prvotnih talnih površin s tlakom ali čem podobnim ni bilo več najti, od zidov so ostali skromni sledovi le v sredini jugovzhodne prečne stene.

Tudi v stavbi B in tik ob njej ni bilo mnogo ostankov lončenine ter drugih predmetov, ki bi kaj povedali o namenu katerega izmed prostorov. Še največ najdb je bilo obakraj temeljev jugozahodne stene blizu zahodnega vogala, kjer je v nekaki groblji ležalo več kamenja. Nekaj več ostankov lončenine je bilo tudi ob vzhodni steni stavbe, kjer se domnevajo »5 m široki leseni prostori«.⁴⁹ Sicer so bile v odkopanih kvadrantih jugovzhodne polovice stavbe odkrite le posamezne črepinje, podobno pa velja tudi za severozahodno pročelje, ki je prav tako bilo v celoti odkopano (sl. 5).

Precej več raznovrstnih lončenih ostankov se je našlo v jarku med stavbo in rimsko cesto. Tega smo presekali na treh mestih (sonde 30 a b c) in našli pri tem zlasti v obeh severovzhodnih sondah plast premetanih ruševin — kamenja

in opeke, a tudi ostanke lončenine (približno 90 črepin) in druge predmete. Najdbe so prišle na to mesto tako, da so z ruševinami stavbe zasuli jarek, to pa kaže, da je bilo nekoč poprej na prostoru stavbe takih predmetov vendarle več.

Mesta, kjer so bili najdeni posamezni predmeti, so prikazana na **tabeli 2**. Po številu in razmerju obeh vrst posodja so si najdbe obeh skupin zelo blizu, s tem, da se je našlo v jarku več uvoženega, v stavbi in okrog nje pa več domačega posodja (loncev). V osrednjem delu stavbe v dosedanjih izkopih razen črepinj vrča in lonca v prostoru F in železnega žeblja v prostoru H (vse v južnem delu) ni bilo najdb. Poleg posamičnih predmetov ob pročelnih temeljih (razen južnih, kjer kljub obsežnejšemu izkopu najdb skoro ni bilo) je bilo nekaj več predmetov le pri severozahodnem vogalu v prostoru J in izven njega (skupno ostanki šestnajstih posod obeh vrst in železen obroček) ter ob vzhodnem pročelju zlasti izven prostora C (ostanki treh uvoženih posod in več kot trinajst domačih loncev, z drobci stekla in železnim žebljem). V prvem primeru je bila ob temeljih pročelja v prostoru J groblja debelejšega kamenja, med katerim so ležale črepinje (in pod njimi razbit lonček **T. 2: 28**), ki so ležale tudi tik zraven na zunanji strani temeljev. Tudi na vzhodni strani je bila tik ob temeljih groblja kamenja, dalje izven stavbe pa kulturna plast, ki je bila v kvadrantu 14 le načeta.⁵⁰ Najdb je premalo, da bi mogli z njimi pojasniti pomen prostora C na drugi strani stavbe.

Najdbe iz jarka med stavbo B in cesto zajemajo predvsem prostor v dolžini približno 15 m, saj so v sondi 30 a prišle na dan le posamezne črepinje, medtem ko v nadaljevanju obcestnega jarka proti vzhodu — v južnem delu profilnega jarka št. 30/1, ki je oddaljen od sonde 30 c le pet metrov, ni bilo več črepinj, temveč samo še opeka. Največ najdb je bilo v sondah 30 b c, kar pomeni, da so na to mesto odvrgli največ ruševinskega gradiva z lončenino. Ni dvoma, da je lončenina prišla semkaj z območja stavbe, čeprav v njenem severnem delu sedaj ni bilo številnejših najdb.

Večina črepinj iz sonde 30 b pripada posodju iz čiste gline, medtem ko je stanje v sondi 30 c skoro nasprotno. Če ne upoštevamo domačih loncev, ki na vseh mestih odločno prevladujejo (tukaj 33 % in v stavbi B 38 % inventariziranih kosov), je tudi tu največ namiznega posodja, in sicer čez polovico, v stavbi B pa tretjina. V sondi 30 c je bilo še troje črepinj sigilatnih posod, v obeh sondah pa še ostanke steklenih skodelic in čaš.

Po gostoti najdb ob prostoru C (kvadrant 14) bi v tem delu stavbe lahko še najprej iskali kuhinjski okoliš. Med dosedanjimi najdbami pogrešamo za celovito gospodinjstvo predvsem posode za shranjevanje živil — amfore in shrambene lonce. Ostanki tubulov ob pročelni steni prostorov I in C, torej na različnih straneh stavbe, so bili vendarle preskromni, da bi lahko kaj več izvedeli o ogrevanju. Naj poudarimo še to, da se najdbe izven stavbe širijo predvsem v vzhodni smeri, najbližja tla ob pročelnih drugih treh strani pa so mnogo bolj prazna. Dosedanje sonde v okolici kažejo, da ruševinske ostaline s kamni in opeko po petnajstih metrih proti zahodu povsem prenehajo. To je vidno tudi na prostoru južno od stavbe, kjer so pri izkopu odvodnega jarka odkrite plasti pokazale proti zahodu sterilna tla, medtem ko so se proti vzhodu širile kotanje s kamni in opeko, nato pa še tlaki iz oblic in drugi ostanki (**sl. 5**). Ker gre očitno za poslednjo stavbo na zahodni strani zaselka, je povezava v dru-

	sonde 30 a b c	v stavbi B	pri stavbi B	skupina C	skupina C	vse
Terra sigillata:					7: 14	
skodele Drag. 37	3: 16, 18	2: 27			7: 14	4
posodica (čša?)	3: 17					1
Posode iz čiste gline:				6: 88		2
amfori				6: 19		
vrči	4: 11	2: 45				8
vrčki?	4: 21		2: 37—39	6: 6—7	7: 9—10 7: 22	9
sklede melnice	4: 12					4
sklede	3: 19 3: 21	2: 29		6: 21	7: 21	8
skodele	3: 6—8 4: 7 4: 16—17	2: 10 2: 15 2: 17 2: 44	2: 12 2: 16	4: 29 5: 21 5: 28—29 6: 23	7: 19 7: 20 7: 24	27
skodelice	3: 12 3: 20		2: 30	5: 30 6: 24		6
krožniki	3: 13	2: 14 2: 25—26				4
ploski krožniki	4: 4—6		2: 13	4: 23—26	7: 11 7: 25	12
posoda z ročajem(a ?)		2: 40				1
lonci	4: 13			5: 27	7: 12	8
lončki	3: 27 4: 3 4: 15 4: 18 4: 22		2: 42	4: 32 6: 13—14 6: 16		16
pokrovi		2: 32 2: 41				3
pečatna oljenka	3: 22					1
skupno:	37	19	14	33	11	114
Posode iz peskane gline:						
vrči	3: 28			6: 9		4
sklede				4: 30 5: 22—25	7: 6 7: 18	7
skodele	3: 26	2: 24		4: 31		3

	sonde 30 a b c	v stavbi B	pri stavbi B	skupina C	skupina C	vse
trinožne skodele	3: 23—25	2: 20	2: 18—19 2: 43	4: 27—28 6: 22	7: 23	16
lonci	3: 1—5 3: 10—11 3: 14—15 3: 29 4: 1 4: 19—20	2: 9 2: 21—23 2: 31	2: 11	4: 33 5: 1—20 5: 26 6: 10—11 6: 15 6: 17—18 6: 20 6: 25	7: 1—5 7: 8 7: 13 7: 15—17 7: 26	119
lončki	3: 9 4: 14	2: 28		6: 12	7: 7	5
pokrovi	4: 2 4: 8—10	2: 33—34 2: 36	2: 35	6: 1—5		14
skupno:	41	22	27	59	19	168
Vsa inventizirana lončenina	78	41	41	92	30	282
Steklene posode:	15: 1, 3 15: 5, 10 15: 17, 20 15: 22	15: 18 15: 19	15: 6 15: 12	15: 4	15: 2 15: 5	14
Železni izdelki:	14: 20 14: 22—24	14: 13—14 14: 15—16 14: 18	14: 17 14: 19 14: 29	14: 25—26		14
Novci:	23: 4	23: 3				2

Tab. 2. Slovenska Bistrica: najdbe iz sond na območju naselbine s stavbo B in so-sednjimi. — *Slovenska Bistrica: Funde aus den Grabstellen im Bereich der Siedlung (Haus B und Umgebung)*

gimi stavbami na vzhodni strani povsem razumljiva. Nekje tam je moral biti pristop k cesti, če si smemo v tem smislu razlagati v profilnem jarku št. 31 ugotovljene tlake.

Tretja skupina najdb je prišla v večjem številu na dan v 30 m oddaljenih kvadrantih 5—7, kjer se je ob zavarovalnih izkopavanjih kopalo »v lesenem delu na južni strani naslednje hiše«. ⁵¹ V jami, ki so jo tam zraven izkopali graditelji hitre ceste, je bila kulturna plast sicer uničena, vendar je bilo mogoče vsaj z bližnjega kupa pobrati nekaj ostankov lončenine. To skupino najdb za sedaj označujemo z okolišem stavbe C. Tod je bilo zbranih približno 230 črepinj, od katerih jih dve tretjini pripada domačemu posodju, in sicer v največji meri loncem in skledam. Med posodami iz čiste gline prevladujejo skodele, krožniki in lončki. Našlo se je tudi nekaj železnih žebeljev in trakast ročaj oglate steklenice.

Najdlje proti vzhodu, približno 60 m oddaljeno od stavbe B, so graditelji hitre ceste ob izlivu sedanjih odvodnih jarkov v cestni prepust prav tako sondirali tla in pri tem uničili del kulturne plasti, od katere so črepinje ležale raztresene na bližnjem kupu. Med pobranimi kosi je bila dobra polovica domačih posod, in sicer predvsem lonci in skodele, drugo pa zlasti skodele in skodele, vrči ter fragment sigillatne skodele. Najdbe očitno pripadajo stavbi, katere temelji so se pokazali tako v odvodnem jarku kot pri izkopu jarka za prepust krajevne ceste in ki jo tu označujemo s stavbo Č. O njenem obsegu in tlorisu še ne vemo ničesar, sedaj pa večinoma leži pod nasipom nove krajevne ceste, tako da nadaljnje raziskovanje ni več možno.⁵²

Vse te najdbe sestavljajo samostojno skupino, iz katere bi lahko izvzeli le ostanke lončenine v stavbi A. Če vzamemo za podlago inventarizirane ostanke, potem je tu delež boljšega posodja z 40 % na drugem mestu vseh najdišč, to je za Spodnjo Novo vasjo (54 %) in pred najdiščem ob Ložnici (profil št. 4: 38 %) in v Veleniku (8 %). Tipološki izbor posodja je pester in sega od skromnih sledov amfor prek srednjih velikosti lončenine — loncev, vrčev, skodel, krožnikov — do malih posod, ki pa so spet izjemno redke. Ta sestav ostaja na neki poprečni ravni, ki nima bogatejših izdelkov, nekaterih vrst posodja pa sploh ne pozna. To se odraža tudi v skromnih najdbah sigillatnih posod, v revnosti steklenih izdelkov pa seveda še v odsotnosti drugih pojavov stanovanjske kulture. Tako ni bilo doslej nobenih ostankov stenske slikarije, nobenih sledov o kakšnem mozaiku, pri gradnji ali opreми pa najbrž tudi niso uporabljali marmorja? Očitno torej ne gre za bivališče bogatega naseljenca — kolonista, temveč prej za zaselek, ki je nastal zaradi ceste in z njo tudi delil svojo usodo.

Najdbe lončenine v stavbi A so do neke mere časovno opredeljene z obema novcema — Konstantinovim in Valensovim — iz 4. stoletja. Časovni razpon obeh novcev zaobjema sredino in drugo polovico tega stoletja, kar pa za ostanke posod na nobeno stran ne pomeni trdne meje. Od teh ima npr. profil roba ustja pri loncu **T. 2: 3** obrise, ki se nekajkrat pojavljajo predvsem na Brinjevi gori.⁵³ Trinožnik **T. 2: 4** ima obojestransko razširjeni vodoravni rob, kakršen se v tretjini primerov pojavlja na Brinjevi gori, posamič pa še v Spodnjem Grušovu, v profilu št. 4 ob Ložnici in blizu stavbe B v Slovenski Bistrici ter v Veleniku.⁵⁴ Za profil lonca **T. 2: 1**, a zlasti za posodo **T. 2: 2** z ravnim, vodoravno razširjenim robom ni najti kronološko preverjenih primerjav, zato se moramo zadovoljiti z ugotovitvijo, da je »vodoravna zategnjenost« ena izmed značilnosti poznejšega časa.⁵⁵ Pri tem seveda ostaja nejasno, katere izmed teh oblik so se, soodeč po drugih skupinah, tudi tu pojavile že v 3. stoletju.

Pri stavbi B je videti stvar nekoliko drugačna. Tako imamo v tem prostoru tudi dva novca: nedoločljivega vladarja iz 1. stoletja v obcestnem jarku pri stavbi ter nespoznaven novc iz »1.—3. stol.« v samih temeljih poslopja. K temu lahko prištejemo še nedaleč stran v profilnem jarku št. 31 najden Trajanov novc, kar vse nas usmerja k prvi polovici 2. stoletja. Ta čas bi se zato moral odražati tudi v najdbah lončenine na prostoru stavbe B in v jarku ob njej.⁵⁶

Fragment sigillatne skodele Drag. 37 (**T. 3: 16**) je iz zgodnjega 2. stoletja, drug fragment enake reliefne skodele (**T. 3: 18**) sodi v pozni antoninski čas, izvira iz Westerndofa ali katere izmed panonskih delavnic, medtem ko je fragment posodice **T. 3: 17** verjetno pripadal kaki čaši z barbotinskim okrasom,

izdelani v Rheinzabernu v antoninskem obdobju.⁵⁷ Iz poznega 2. stoletja je najbrž tudi po vzoru Drag. 33 izdelana skodelica **T. 3: 20**, kakršne se na poravskem podeželju tu in tam pojavljajo.⁵⁸ Po približnih primerjavah bi črni skledi **T. 3: 19, 21** lahko sodili že v mlajše obdobje, vendar pa je tipološki izvor teh posod zgodnejši.⁵⁹ Skodeli **T. 3: 6—7** iz rdeče gline in z vodoravnim oglatim robom sta podobni provincialnim oblikam globokih skodel z valjastim gornjim in koničnim spodnjim delom, ki so pogoste v Intercisi in jih večinoma prisojajo 2. stoletju.⁶⁰ Rdeča skodelica **T. 3: 12** je povzeta po obliki Drag. 38 — skodelici z ovratniškim robom — in ima tu komaj nakazane značilnosti Gosejevega 2. glavnega tipa iz 2. stoletja.⁶¹ Tipološko in časovno ji je sorodna rdeča skodela oziroma krožnik **T. 3: 13**, ki se v raznih velikostih dobi v 2. stoletju na nekaterih najdiščih.^{61a} Fragment retskega lonca **T. 4: 22** pripada posodam, ki so značilne za 1. in 2. stoletje, le da je bržkone nekoliko poznejši.⁶² Široka skodela **T. 3: 8** z navznoter usločenim poševnim robom je okrašena s pasovi navpičnih črtic, tipološko pa ji je komaj najti ustreznih primerjav. Izdelana je iz rumenkasto rjave gline z rdečo prevleko, kakršna se tod pojavlja le še v redkih primerih. Globoki skodeli **T. 4: 7** manjka rob in jo težko jasneje opredelimo ostri klek na prehodu h koničnemu spodnjemu delu je med našim gradivom dokaj redek; posoda spominja na sigillatni vzor Drag. 20.^{62a} Lonček **T. 4: 3** iz dobro pečene, še sedaj zvence gline, je bil po obodu prav tako okrašen s pasovi navpičnih zarez ter ima temno sivo oziroma rjavo površino na rdeči podlagi, ki je vidna na narebreni notranji strani fragmentirane posode. Tudi druge najdbe iz te skupine, npr. ploski krožnik **T. 4: 4—6**, fragment melne skode **T. 4: 12** ter košček pečatne oljenke **T. 3: 22** so kronološko premalo doolni oziroma preveč fragmentirani, da bi prispevali kaj bistvenega k časovni opredelitvi te skupine najdb. To velja tudi za ostanke steklenine — zlasti ostanke skodelic s svitkastim navpičnim robom, kakršne so značilne za 2. in 3. stoletje (**T. 15: 1, 3, 5**).⁶³

S tako datacijo bi se v tej skupini najdb morale ujemati tudi domače kuhinjske posode. Tu imamo nekaj profilov jajčastih loncev, ki so v drugih skupinah izjemni, npr. sivo rjava lonca **T. 3: 1, 15**, ki edina spominjata na profile tipov A 2—3 in B 3 b v razčlenitvi zgodnjeantičnih loncev — žar na sosednjem panonskem prostoru.⁶⁴ Metličast okras na prvem kaže v gornjem delu kombinacijo 1,5 cm širokega pasu poševnih črt in 2,5 mm širokega pasu vodoravnih žlebičastih črt, ki jima (po vsem trupu?) slede poševne metličaste poteze, kar je le ena izmed številnih različic takega okrasja.^{64a}

Nekaj odebeljenih okroglih ali delno odrezanih izvihanih robov podobnih loncev **T. 3: 2—3, 10, 14, 4: 1** v tem razporedu nima pravega mesta. Začenjajoči se vodoravni rob loncev **T. 3: 5, 29** se deloma naslanja na tamošnji tip A 4, ki drugod ni pogost, sega pa še v 3. stoletje.⁶⁵ S tem bi bil mogoče podan prehod k profilu svetlo rjavega lonca **T. 3: 4**, ki ima vrhnjo stranico močno izvihanega roba vodoravno poudarjeno, na notranji strani pa že žleb, kakršen je potem značilen za mnoge druge različice te vrste profilov.

Tu se prvič pojavlja tudi ovalni lonček **T. 3: 9** z vodoravnimi žlebiči oziroma rebri pod vodoravno razširjenim robom, ki se v podobni obliki najde še na drugih mestih tega območja.^{65a} Med profili trinožnikov ima **T. 3: 23** obel rob nad narebrenim lečastim trupom, kar je ena izmed zgodnjih oblik takih posod,

medtem ko imata posodi **T. 3: 24—25** rob vodoravno razširjen in sodita tako v skupino trinožnikov, ki so značilni za to podpohorsko območje.⁶⁶ Fragment **T. 3: 28** pripada rumeni posodi domače izdelave (s porozno površino), ki s 17 cm širokim ustjem in nekoliko presegajočim trakastim ročajem očitno predstavlja lokalno obliko, saj takih posod ni v tipoloških sestavih grobne keramike, medtem ko za seliščno lončenino zlasti iz večjih naselij ni na voljo dovolj ustrezno predstavljenega gradiva.

Iz tega pregleda sledi, da gre v jarku ob stavbi B deloma tudi za zgodnejše predmete, ki se precej ujemajo s tistimi iz ruševin stavbe, manj pa z onimi iz obeh vzhodnih najdiščnih skupin tega naselja. Prav gotovo je bila stavba B zgrajena vsaj v prvi polovici 2. stoletja, hkrati pa kažejo mlajši predmeti, da je bila obljudena še v pomarkomanskem obdobju, saj je stala tik prometne ceste.

Edini novec najden med ruševinami te stavbe ne daje zadovoljive časovne razlage. Fragment sigillatne skodele Drag. 37 (**T. 2: 27**) je rheinzabernški izdelek iz Comitianovega kroga (verjetno VI) iz poznoantoninskega časa, kakršni so bili pogosto najdeni v Ptujju in so torej značilni za 2. stoletje.⁶⁷ Med boljšim posodjem so splošno razširjene konične skodelice po vzoru Drag. 33 (**T. 2: 30**) ter mlajše rdeče skodele z valjastim (**T. 2: 16—17**) ali koničnim (**T. 2: 12**) zgornjim delom.⁶⁸ Fragment rdeče sklede s svitkasto odebeljenim robom **T. 2: 10** je podoben tistim, ki so na Dolenjskem ocenjene kot v 2. stoletju novo vznikla oblika po Drag. 37 ter datirane tam v drugo polovico 2. ter prvo polovico 3. stoletja.⁶⁹ Le s skromnimi fragmenti sta tu zastopana rdeča skodela **T. 2: 26** in siva skleda **T. 2: 29** s širokim vodoravnim navzdol zapognjenim robom, od katerih sodi prva k splošno razširjenim po Drag. 36 posnemanim oblikam izbranega posodja iz 1. in 2. stoletja.⁷⁰ V fragmentih profiliranih in gladkih trakastih ročajev (**T. 2: 38—39**) smemo najbrž videti ostanke manjših vrčkov, ki so nam po profilih ostali neznani, podobno kot večja posoda **T. 2: 40** z 20 cm širokim ustjem ter enim ali dvema širokima ročajema.^{70a} Pri skoro vseh teh sedaj svetlo rdečih ali rumenih posodah ni več prvotne temnejše rdeče barve, ki se je ohranila le na redkih fragmentih, še najbolj na kosu skodele **T. 2: 10**, okrašene s pasovi poševnih zarez. Dobro ohranjeno črno barvno prevleko pa ima fragment skodele **T. 29: 1**, ki je bila okrašena vsaj z dvema pasovoma trikotnih jamic. Skodeli neznane oblike pripada tudi fragment **T. 2: 15**, kakršne je le redko najti.⁷¹

Med posodami iz peskane gline so predvsem lonci različnih profilov, od katerih dva črna s šibko izvihanim robom in narebrenim vratom **T. 2: 21—22** spominjata na latenoidne oblike podobnih posod, ki so pogoste npr. v Šempetru.^{71a} Druga različica so lonci **T. 2: 9, 11, 23, 31**, ki so — sodeč po črepinjah sten v drugih primerih — največkrat okrašeni z vodoravnimi žlebičastimi črtami ter sodijo večinoma v 2. stoletje. Skleda z zoženim vratom in pošev izvihanim robom **T. 2: 24** bi po nekaterih primerjavah sodila v isti čas.⁷² Črn lonček z ostro hrapavo površino **T. 2: 28** imenujemo navadno »pivska čaša« ali »cvetlični lonček«. Posode te vrste so pogoste v Ptujju in okolici in značilne za 1., a tudi za 2. stoletje.⁷³ Trinožniki z lečastim trupom imajo tri različice: pošev uvihan rob (**T. 2: 18**) iz zgodnejše dobe, obel rok (**T. 2: 20**) is istega časa ter vodoraven navznoter razširjen rob (**T. 2: 19**), ki se na sosednjih najdiščih do Brinjeve gore pogosto pojavlja med mlajšo lončenino.⁷⁴

V stavbi B gre torej tudi starejše najdbe iz 2. stoletja. V 3. stoletju pa segajo nekatere oblike posod, bodisi kot dolgožive po poreklu starejše oblike, bodisi kot nove prvine, ugotovljene na drugih najdiščih.

V skupini najdb iz kvadrantov 5—7 (stavba C) je prevladovalo domače kuhinjsko posodje, zato med fragmenti boljših posod ni izrazitih časovnih razlik. V glavnem sta tipološko zanimivi le dve vrsti posod, in sicer skodeli z vodoravnim robom **T. 5: 28—29**, o katerih je bilo že govora.⁷⁵ Soroden fragment **T. 5: 21** sodi skupno z nekaterimi drugimi k oblim skodelam, ki so videti še redkeje in morebiti izhajajo iz sigillatne oblike.⁷⁶ Pogostnejši so še ploski krožniki **T. 4: 23—26**, ki so bili v rabi dalj časa.⁷⁷

Med številčno močnejšo in tipološko izrazitejšo kuhinjsko keramiko sodijo jajčasti sivi in rjavi lonci, ki jih po profilih robov ustij lahko delimo v dve glavni skupini. Prva, manj številna, je bila prisotna že v jarku ob stavbi, tukaj pa jo predstavljajo **T. 5: 9—11**. Sedaj še ni mogoče reči, če gre za zgodnejšo ali morebiti le vzporedno obliko profilov, ker ti še niso zadostno preverjeni niti v najbližji okolici. Največ loncev ima navzven zapognjen odebeljen rob z oblo zunanjo stranjo ter vodoravno in najčešče vboklo vrhnjo stranico, medtem ko je prehod v vrat na notranji strani izrazito žlebast. Ti profili — **T. 5: 3—8, 12—16, 19** — so vodilna oblika kuhinjskih loncev v tem delu slovenjebistriške naselbine. V številnih drobnih tipoloških različicah so v največji množini prišli na dan na Brinjevi gori in pogosti so v Spodnjem Grušovju, medtem ko jih v smeri proti Celei ni zaslediti, pač pa proti Poetovionii.⁷⁸ Doslej edino podlago za časovno določitev imamo v Spodnjem Grušovju, ker so bili tam podobni profili po značilnostih druge lončenine ter po poznoantičnih kozarcih in novcih datirani v 3. in prvo polovico 4. stoletja.⁷⁹ Trinožnika **T. 4: 27—28** imata za 3. in 4. stoletje značilen obojestransko razširjen vodoravni rob.⁸⁰

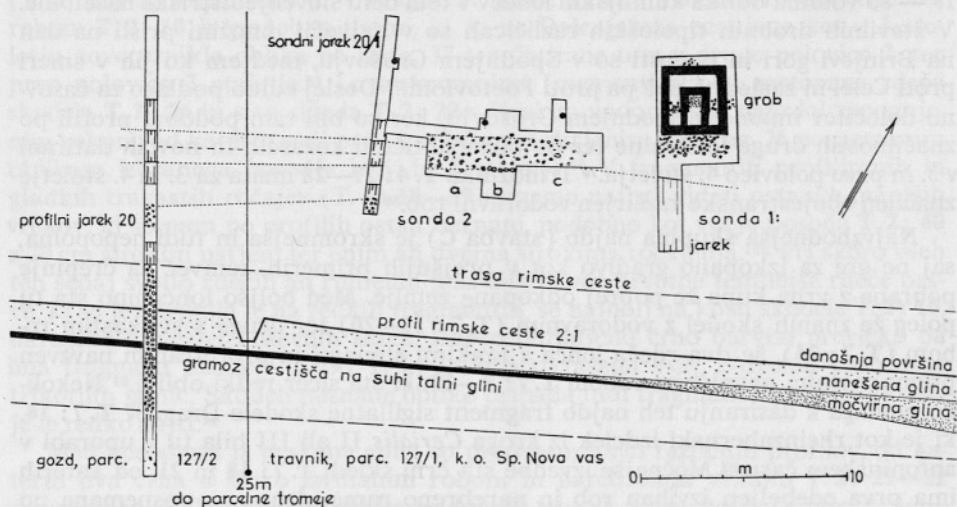
Najvzhodnejša skupina najdb (stavba Č) je skromnejša in tudi nepopolna, saj ne gre za izkopano gradivo kot v prejšnjih primerih, temveč za črepinje pobrane z vrha kupa že poprej odkopane zemlje. Med boljšo lončenino sta tu poleg že znanih skodel z vodoravnim (**T. 7: 19—20**) ter druge s svitkastim robom (**T. 7: 24**), še dva rdeča lonca s tankimi stenami in profiliranim navzen premaknjenim navpičnim robom **T. 7: 9—10**, ki sta sicer redki obliki.⁸¹ Nekoliko pomaga k datiranju teh najdb fragment sigillatne skodele Drag. 37 **T. 7: 14**, ki je kot rheinzabernski izdelek iz kroga *Cerialis* II ali III bila tu v uporabi v antoninskem času.⁸² Močnejše izvedbe sta črni skledi **T. 7: 18** in **21**, od katerih ima prva odebeljen izvihan rob in narebreno rame, druga — posnemana po Drag. 36 — pa širši navzdol zapognjen vodoravni rob in sodi v polno 2. stoletje.⁸³ Fragment roba ploskega krožnika **T. 7: 25** kaže sorodnosti s profilom, kakršen naj bi bil po Goseju značilen za pozno 3. stoletje.^{83a}

Domači lonci se v glavnem ujemajo z najdbami iz poprejšnje skupine, tako da kaže ta del naselja na videz neke vrste samostojno skupino. Najštevilnejša je že poprej ocenjena skupina vodilnih oblik v kvadrantih 5—7 (stavba C), zastopana s fragmenti sivih in rjavih loncev **T. 7: 1—6, 8**. Druga skupina loncev **T. 7: 12, 15—17** ima spet nekoliko svojstven značaj. Gre za lonce z odebeljenim robom, ki na vrhu ni vselej vodoravno zglažen in ki na notranji strani nimajo žlebastega prehoda v vrat. Te vrste profilov v Spodnjem Grušovju skoro ni in

tudi na Brinjevi gori so redki. To bi kazalo na tipološko različico, ki pa najbrž ni svojstvena, saj se podobni profili pojavljajo med seliščno keramiko tudi drugod.⁸⁴

4. Spodnja Nova vas, ruševinski ostanki na parc. 127/1, k. o. Spodnja Nova vas

Prve najdbe seliščne lončenine so prišle na dan že ob izkopu profilnega jarka št. 20 na robu gozda parc. 127/2 tik ob meji travniške parcele. Tu so se na severni strani rimske ceste, 3 m od ozkega obcestnega jarka, v drugem 2,5 m širokem in nekoč 1 m globokem jarku, ki je bil zapolnjen s temnejšo sivo in rjavo ilovico ter sivo rjavim peskom, našle poleg razmetanih lomljenih in prodnih kamnov tudi črepinje in kosci opeke. Te najdbe so bile migljaj, da mora biti v bližini kakšno antično bivališče in res smo leta 1973 pri prvem sondiranju na sosednjem travniku naleteli na njegove sledove. Med raziskovanjem leta 1977 se je pokazalo, da na tem travniku ni temeljev stanovanjskega poslopja, temveč obzidan grob (glej str. 163) in premetano ruševinsko gradivo. Stavba je torej morala stati nekje v gozdu severno od ceste in bi jo bilo treba šele poiskati. Doslej je bilo le na travniku parc. 127/1 izkopanih troje sond, ki so nekoliko pojasnile stanje rimske ceste, groba ob njej in ruševin v nekdanjem jarku (sl. 6).

6 Spodnja Nova vas: tloris najdišč ob rimski cesti pri profilu št. 20. — Grundriss der Fundstellen an der Römerstrasse beim Profil Nr. 20

V sondnem jarku 20/1 ob robu gozda je bil ponovno presekan že iz profila št. 20 znan jarek z najdbami, ki je bil tu povsem zapolnjen predvsem s trdo sprijetim rjavim peskom. V njem je bilo od vrha do dna polno raztresenih črepinj različnih posod, ki jih podaja **tabela 3**. Med njimi so prevladovali ostanki vrčev, skodel in lončkov iz prečiščene gline, pol manj pa je bilo domačih posod, zvečine loncev in pokrovov. Nekaj črepinj je ležalo tudi v 70 cm širokem pasu naloženih prodnikov ob rimski cesti v globini 50–70 cm, med njimi ostan-

ki rdečih in črnih skled, skodel in krožnikov **T. 9: 7, 10—11**, domačega lonca **T. 9: 6** in sivega trinožnika **T. 9: 8**, a tudi košček volutne oljenke **T. 9: 13**.

Medtem ko jarka zaradi visoke talne vode nismo mogli podaljšati v smeri proti rimski cesti, so se na severni strani v podaljšanem jarku pokazala sterilna tla že 25 cm pod rušo. Tu so bile na nekdanjih tleh le še redke črepinje, npr. kos kadilne skodele **T. 8: 3** in pokrova z valovnico **T. 8: 7**, na koncu jarka se je pokazala še jama za stojko.

S peskom zapolnjen obcestni jarek se je nadaljeval proti vzhodu bržkone do konca danes še ohranjenih antičnih tal, ki jih je dobršen del odplavil potok Devina in je zato cestišče rimske ceste vse do sosednjega grebena Velenika uničeno. Ob severnem robu tega jarka in v njegovih gornjih plasteh se je v sondi 2 pokazalo številno kamenje, ki je ponekod segalo tik pod rušo. Ti lomljeni in prodni kamni so bili le na enem mestu videti naloženi, večinoma pa so ležali razmetani v groblji skupno s kosi zidne in strešne opeke, ki je prav tako prišla na to mesto od drugod. Zlasti ob severnem robu te groblje je bilo na poldrug meter dolgem prostoru (sonda 2 a) precej ostankov razbitih posod v precej strnjenem kupu. Črepinje so ležale tudi med kamenjem in pod njim, posamezni kosci tu ugotovljenih posod pa so se našli tudi na drugih mestih te sonde. Najštevilnejše črepinje so pripadale amfori in vrču **T. 11: 1—2** ter nekaterim temno sivim in rjavim domačim loncem **T. 10: 12, 14, 17, 19**. Podobne najdbe so bile tudi v osrednjem (2 b) in vzhodnem delu sonde (2 c), med njimi kos rdeče melnice **T. 9: 14**. Jarka južno ob sondi 1 zaradi talne vode ni bilo mogoče do konca izkopati, zato je od tam le malo najdb.

Od drugih najdb s tega območja je omeniti še ostanke steklenih posod, ki so se našle večinoma v zahodnem delu sonde 2 (a): troje ostankov oglatih steklenic **T. 15: 8, 15—16**, skodelice **T. 15: 7** in čaše gubanke **T. 15: 9**, kakršna je prišla na dan tudi v jarku ob sondi 1 (**T. 15: 13**). Od železnih predmetov se je našel le en žebelj **T. 14: 27**. Poleg kosov tegul so bili tudi kosi do 8 cm debele opeke za zid ali tlak, od katerih je eden imel vdolbene pravokotno se križajoče pasove žlebičev, enake tistim iz Velenika (glej str. 177, sl. 18).

Namen nasipavanja gradbenih ruševin nad že zapolnjenim jarkom ni jasen. Morebitno tlakovanje (kakšne poti?) ne pride v poštev, ker je bilo kamenje razmetano in ni bilo ravne površine. Sicer pa je izkop premajhen (1,5 × 8 m), da bi mogli kaj sklepati. Zanimivo je, da so imele nekatere posode, ki so ležale z večino črepinj na strnjenem kupu, nekaj koscev razmetanih po vsem prostoru. Celotna plast z ruševinami leži na razmeroma suhih, nekoliko višjih tleh ter je 6 m oddaljena od roba rimske ceste. Preostali del do 6 m široke vzpetine je videti povsem prazen, čeprav je bilo tu odkritih troje jam za stojke, obloženih s kamni in kosci opeke (ena od njih že poprej omenjena v jarku 20/1). Na vzhodni strani je le 4 m oddaljen temelj grobne arhitekture.

Najdbe naselbinske lončenine tega mesta se ne razlikujejo bistveno od tistih na zahodni strani grebena v Slovenski Bistrici. Že tam je bilo razmerje med posodjem iz prečiščene in tistim iz peskane gline precej izenačeno, skoro enako razmerje je tudi tu, le da v nasprotnem smislu — uvoženega posodja je bilo tukaj čez polovico ali 54 %. Med posameznimi vrstmi zopet prevladujejo domači lonci, vendar v najmanjši meri od vseh obravnavanih najdišč. Med domačo lončenino so številnejši le še trinožniki in pokrovi, izjemno redko je namizno posodje — po ena skodela in lonček.

	profilni jarek 20	sondni jarek 20/1	sonda 2 a	sonda 2 b c	jarek pri sondi 1	vse
Posode iz čiste gline:						
amfori			11: 1		12: 10	2
vrči		8: 14—15 8: 21 9: 9 11: 9, 11	11: 2 11: 4 11: 6	11: 7—8 11: 10 12: 4—5		25
sklede melnice	8: 1			9: 14		4
sklede		9: 7	10: 6—7			5
skodele		8: 8—10 8: 20 8: 23—26 9: 11	10: 2—4 10: 8 11: 5 11: 15	9: 20	12: 11	17
kadilna skodela		8: 3				1
skodelica			11: 12			1
krožniki		8: 17—18		12: 3		3
ploski krožniki	8: 4	9: 10		12: 2		3
lonci	8: 5—6		10: 11	9: 19	12: 13—14 12: 16	14
lončki		8: 11—13 8: 16 8: 27—28	11: 3	12: 6, 9		11
lonček-čep		8: 22				1
lonček-čaša				12: 7		1
pokrovi	8: 2	9: 12			12: 15	3
držaj posode		8: 19				1
oljenka, volutna		9: 13				1
skupno:	5	43	19	17	9	93
Posode iz peskane gline:						
skodeli				9: 21	12: 12	2
trinožne skodele		9: 8	10: 1 10: 10 10: 18	9: 22—23		9
shrambeni lonec				9: 16		1
lonci		9: 1—6	10: 9 10: 12, 14 10: 17, 19 11: 14	9: 15 9: 17—18 12: 1 12: 8		56
lončka			10: 5 11: 13			2
pokrovi		8: 7 9: 29—32	10: 15—16			10
skupno:	2	24	26	23	5	80

	profilni jarek 20	sondni jarek 20/1	sonda 2 a	sonda 2 b c	jarek pri sondi 1	vse
Vsa inventarizirana lončenina:	7	67	45	40	14	173
Steklene posode:			15: 7—9 15: 11 15: 13—16			8
Železni izdelki:			14: 27			4

Tab. 3. Spodnja Nova vas: najdbe iz sond na travniku parc. 127/1 Spodnja Nova vas.
— *Spodnja Nova vas: Funde aus den Trümmerresten auf der Wiese Parz. 127/I*

Posamezne zvrsti posod so v približno istih razmerjih kot v Slovenski Bistrici — nekaj več je vrčev in loncev, a manj skodel in ploskih krožnikov. Sigillatnih ostankov doslej tu ni bilo.

Za časovno določitev najdb je med zbrano lončenino mogoče dobiti le nekaj napotkov, ker pa manjka ustrežnejših najdb, ne moremo preko ohlapnih cenitev. Tako sodi npr. skodela **T. 8: 8 a** iz rumenkasto rdeče gline s temno rdečim premazom, okrašena z vtisnjenimi trikotnimi jamicami in črtami med vodoravnimi žlebiči, po približnih primerjavah z Dolenjske k tipom globokih skodel na prstanasti nogi (kot jo ima tu skodela **T. 8: 8 b**), datiranih v prvo polovico 2. stoletja.⁸⁵

Podobno bo morebiti veljavo tudi za sive skodele in sklede **T. 8: 20** in **T. 10: 6—8**, h katerim pripada mogoče kako dno na prstanasti nogi **T. 8: 24—25** ter **T. 9: 20—21**.⁸⁶ Za vse je značilen z žlebičem oddeljen rob ustja, podobni žlebiči pa v parih obrobljajo nekoliko niže potekajočo pas navpično in poševno vrezanih črtic. Če bi veljala ocena Bónisove o poznejši rabi »sive, krhke gline« tudi za te posode, potem so morebiti nekoliko mlajše od poprejšnjih.⁸⁷ Uporabne primerjave za te skodele nudi npr. lončenina iz Zgornjega Brega v Ptuj, kjer so bile podobne posode, »imitacije po sigillatnih skodelah iz rumene, sive in črne keramike, okrašene z vrezi in žigosanimi ornamentami«, ugotovljene v plasti »ruševinske ilovice nad najstarejšimi ilovnatimi plastmi in pod tlaki poznih gradbenih faz iz 4. stoletja«. ⁸⁸ V tem širokem časovnem razponu tamošnje skodele niso posebej datirane, zato se je mogoče nekoliko opreti tudi na najdbe iz Adony, kjer so na dnu skodel podobni vtisnjeni listi kot na skodeli **T. 8: 25** (**T. 30: 1**), izvirajo pa iz delavnic v Akvinku iz obdobja do sredine 2. stoletja.^{89a} Fragmenta krožnikov **T. 8: 17—18** sta tu edina predstavnika sicer številnih po Drag. 35—36 posnetih posod, ki se pojavljajo tako v naselbinah kot grobovih še vse 2. stoletje.⁸⁹ Fragmenta **T. 8: 9** in **T. 10: 2** sta različici rdečih skodelic brez okrasa, ki so redkejšje med naselbinskim in grobnim gradivom.⁹⁰ Temno siva skodela **T. 9: 11** je okrašena s pošev vrezanimi črticami in ima odebeljen rob ter bi se dala uvrstiti skupno s fragmentom skodele **T. 12: 11**, ki ima žlebasto zožen vrat, v tipološko razvojno zaporedje kot ga nakazuje E. Gose.⁹¹ Črna skleda **T. 9: 7** s svitkasto odebeljenim robom in S profilom stene je pri nas redkost.⁹² Črna skodela **T. 8: 23** je imela razširjen vrat, z žlebičem poudarjen rob, ob spodnjem robu vtisnjen okras in nižje na ostenju pasove pošev vrezanih črtic. Tudi fragment **T. 8: 26** pripada podobni črni skodeli s pošev navzven nag-

njenim ostenjem in svitkastim robom, za katero je prav tako težko najti ustreznih primerjav.⁹³ Del stene in roba ustja kadilne skodele **T. 8: 3** je poleg podobnih najdb v bližnji gomili pri profilu 19 tretji predstavnik posod te vrste na tem območju, sicer pa na podeželju izredno redka najdba.⁹⁴

Številni so ostanki vrčev, od katerih so se ohranili deli vratov z ustji (**T. 8: 14, 15, T. 11: 4, T. 12: 5**, ročaji (**T. 9: 9, T. 12: 4**) oziroma deli ročajev (**T. 8: 21, T. 11: 6—9**), morebiti nekatera dna (npr. **T. 9: 19, T. 12: 14, 16 ?**) ter seveda neopredeljivi ostanki sten. Ker ni celotnih ali značilnih delov profilov, o teh posodah ni mogoče reči drugega kot da sodijo v čas trajanja te zvrsti lončenine, prvenstveno pa v 2. in 3. stoletje. Oblika profila se nekoliko kaže pri kosih vrčev **T. 9: 9 in T. 12: 4**, zlasti pa pri posodi **T. 11: 2** s širo odprtino in močnim iz ustja izhajajočim ročajem, značilnim za daljše obdobje.⁹⁵ Uspelo je obnoviti večji del amfore **T. 11: 1**, ki ima namesto koničastega zaključka ravno dno, kar je redkeje.⁹⁶ Del amfore so verjetno tudi ostanki roba ustja **T. 12: 10**. Fragment **T. 11: 5** z rebrom pod ravno odrezanim sedlasto izvihanim robom približno 25 cm širokega ustja, kjer je vidno oprijemališče ročaja, najbrž sodi k loncem ali skodelam s široko odprtino.⁹⁷ Če sodi sem ali k brezročajnim loncem fragment **T. 8: 16**, se ne dá pojasniti.⁹⁸

Fragmenti melnih skled iz rdeče gline pripadajo posodama, ki se razlikujeta po debelini sten in profilu vodoravnega roba. Fragment **T. 9: 14** pripada skledi s tanjšimi stenami in klekastim prehodom v rob, ki ima na notranji strani dva vzporedna žlebiča in izrazito navzdol zapognjen krajec. Fragmenta **T. 8: 1** sta del sedaj obnovljene sklede z debelejšim ostenjem in oblim prehodom v rob, ki ima na notranji strani le en šibko vdolben žlebič. Če bi tu uporabili Gosejevo razvojno shemo, bi obe skledi sodili k zgodnejšim oblikam, kjer notranjega rebra ni ali pa je le nakazan z žlebičem.⁹⁹ Rdeča posodica **T. 8: 22** po svoji obliki, a tudi neskrbno oblikovanih stenah v primerjavi s podobnimi najdbami v Ptuju sodi k čepkom za amfore.¹⁰⁰ Pač pa pri fragmentu **T. 8: 19** ni jasno, ali gre za začetek debelega ročaja ali za fragmentiran držaj, kakršni v antiki niso bili v navadi. Na eni strani je bil k steni neznane posode le prilepljen, zato je odstopil, na drugem koncu pa je videti, da se zožuje kot da gre za odbit obel zaključek.

Med posodami iz prečiščene gline so še: obla lončka **T. 8: 28** in **T. 11: 3**, skodela **T. 10: 3** z valjastim gornjim delom in **T. 10: 4** s poševno steno ter posodice s tankimi stenami **T. 8: 11—13** in **T. 12: 7**, o katerih lahko rečemo, da sodijo v nedoločljiva obdobja 2. in 3. stoletja.¹⁰¹ Volutna oljenka **T. 9: 13** površne izdelave iz prve polovice 2. stoletja zaključuje vrsto boljše lončenine. Med okrasnimi motivi je poleg že omenjenih vzorcev na steni rdečega lonca **T. 8: 6** nad pasom vodoravnih žlebičev tudi enojna valovnica.¹⁰²

Sivi in rjavi lonci različne izdelave so med domačo kuhinjsko lončenino najštevilnejši. Značilno za to najdišče je, da nobeden izmed njih nima tako profiliranih robov ustij kot so se pokazali na sosednjih najdiščih od Brinjeve gore do Pragerskega. Široki robovi so namreč večinoma oblo zapognjeni navzven, pri čemer so tudi krajci obli (**T. 9: 1, 6, 15**), prehod iz vratu v rame pa gladek ali včasih označen s pridvignjenim robom (**T. 12: 1**) oziroma ozkim rebrom (**T. 9: 2**).¹⁰³ Druga skupina ima oblo izvihan rob že podolgovato iztegnjen in krajce oglato oblikovane, notranja stena pa je rahlo upognjena (**T. 10: 12, 14, 17**).¹⁰⁴ Ti primeri so precej sorodni prelomljeno izvihanemu ravnemu robu

posode kot ga ima fragment **T. 12: 8** in ki je ena tipičnih oblik loncev do sredine 2. stoletja.¹⁰⁵

Lonci so bili okrašeni z navpičnimi žlebičastimi črtami (**T. 10: 12, 17**), ki so včasih tekle poševno (metličast okras) (**T. 10: 12, T. 12: 1**), včasih pa so bile drobne in upognjene (**T. 9: 1**) ali vodoravne (**T. 9: 2**). Gre za tako imenovano metličasto in glavničasto okraševanje (gostoris), ki ga v mnogih različicah dobimo pri tem posodju vso antiko.¹⁰⁶ V naših primerih ne moremo presoditi, če je kdaj segel prav do dna posod.¹⁰⁷ Navpične črte se opirajo še na predrimsko tradicijo in so po izvoru starejše od zapognjenih pasov in vodoravnih potez, tako da nekaterim posodam s tega mesta lahko prisodimo večjo starost.¹⁰⁸

Nekateri lonci (npr. **T. 9: 15; T. 10: 12, 14, 17**) po svoji velikosti in grobi izdelavi kažejo na to, da so bili namenjeni prej za shranjevanje živil kot za kuho. Tipičen lonec te vrste je **T. 9: 16**, ki ga drugod na podpohorskih najdiščih ni nikjer, čeprav gre za vrsto posode, ki je bila v splošni rabi vsaj do sredine 2. stoletja.¹⁰⁹ Prav tako je v naših krajih zelo razširjena oblika lonca **T. 9: 5** z nažlebljenim vratom in različno okrašenim trupom, ki ima tu vsaj po ramenu vodoravne črte.¹¹⁰ Fragment posode **T. 9: 3** že močno spominja na globoko skledo, ki se po profilu roba ustja ujema z lonci, po ramenu in trupu pa ima vodoravne črte.¹¹¹

Od trinožnikov ima črna skodela **T. 10: 1** valjast trup z oglato oblikovanim vodoravnim robom, ki je pod Pohorjem še nismo našli, čeprav je sicer pogosta in običajno zgodnejša oblika trinožnih posod.¹¹² Fragment **T. 9: 8** pripada različici trinožnikov z narebrenim lečastim trupom, fragment **T. 10: 10** pa tisti z gladkim vrhnjim obrobjem; obe sta bili splošno razširjeni.¹¹³ Troje nog trinožnih posod **T. 9: 23** in **A 7270-1** sodi verjetno k skledam, ki so dokaj redke.¹¹⁴ Med tukajšnjimi trinožniki ni skodel s razširjenimi ravnimi robovi, kot jih poznajo vsa sosednja najdišča.

Med manjšimi posodami iz peskane gline je lonček **T. 10: 5** spet »pivska čaša« in zgodnejša oblika namizne lončenine.¹¹⁵ Iz 2. stoletja so najbrž tudi siv ovalni lonček **T. 12: 6** z vodoravnimi žlebiči, rdeč lonček z oglatim poševnim robom **T. 12: 9**, rdečkast lonček z ozkim dnom **T. 11: 13** ter črno rjava skodela z oglato profiliranim trupom **T. 12: 12**, ki je dokaj redka oblika.¹¹⁶ K tej zvrsti posodja pripadata tudi posodici, ki sta imeli trup okrašen s trapezastimi jamicami (**T. 28: 28**).¹¹⁷

Okrasni motivi na domači lončenini niso posebno pestri. Na fragmentu lonca **T. 9: 17** so vrezane vodoravne črte, pod njimi navpične plitve črte in prek njih globoko vgrebene poševne črte.¹¹⁸ Valovnica je na rjavem domačem loncu **T. 10: 9** med vodoravnimi žlebiči ter na črnkastem pokrovu **T. 8: 7** vsaj v dveh pasovih prav tako med vodoravnimi žlebiči.¹¹⁹ Sicer so pokrovi domače izdelave večinoma gladki ali le površno žlebljeni (npr. **T. 8: 32**). Posebni obliki med njimi sta fragment **T. 8: 29** s širokim gumbom grobe izdelave ter fragment **T. 10: 16** manjše oblike, ki ima na notranji strani vmesno rebro za prileganje k posodi.¹²⁰

Dna večjih in manjših loncev so z eno izjemo (vboklo dno lonca **T. 11: 14**) ravna. Prstanasto dno po vzoru skled in skodel iz čiste gline ima le fragment sklede **T. 9: 21**. Površina loncev in drugih posod je na dotik različna: od usnjeno mehke prek gladke do peščeno hrapave in ostre, kakršna je značilna npr. za

»pivske čaše«, tu pa jo imajo tudi nekateri pokrovi (T. 8: 7). Vsekakor je takih primerov premalo, da bi po njih zanesljivo sklepali o poznem obdobju tega najdišča.^{120a}

Stekleni izdelki so del vratu svetlo zelene (T. 15: 8) in stene modrikasto zelene (T. 15: 15) oglate steklenice, del nasvitkanega roba modrikasto zelene skodelice (T. 15: 7), del stene in del dna rumenkastih čaš gubank (T. 15: 9, 13), prstanasto dno modrikasto zelene (T. 15: 11) in črepinje dveh drugih neznanih posodic (T. 15: 14, 16).^{120b} Zanimiva je predvsem njihova prisotnost, medtem ko jih časovno opredeljujemo lahko samo na podlagi ugotovitev pri lončenini.

Najdbe torej govore za naselitveno točko s še neznanim bivališčem, ki je nastalo, če se opiramo na oba sosednja grobova, bržkone že ob koncu 1. stoletja, ni pa doživelo 4. stoletja. Samo za ta čas značilnih najdb namreč tu ni, manjkajo pa tudi tiste profilne oblike domačih loncev in trinožnikov, ki jih na sosednjih najdiščih predvsem zaradi pomanjkanja primerjav z lončenino zgodnje antike, tam pripisujemo 3. in 4. stoletju. Ker torej jasne zgornje meje ni, drugih podatkov pa ni na voljo, ne moremo uganiti, kdaj in zakaj je bilo to obcestno bivališče opuščeno, niti ne vemo, kakšno je bilo.

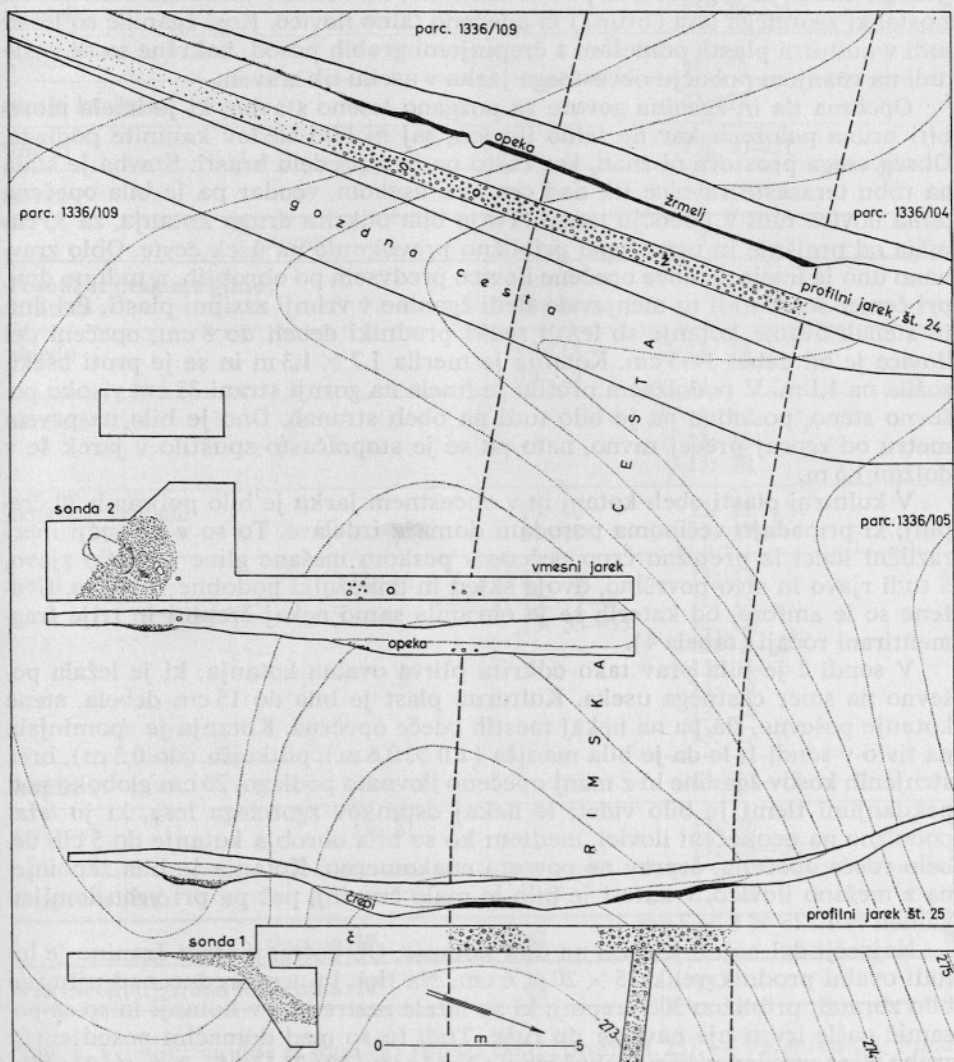

7 Marmorni kamen (arhitrav) ob rimski cesti (profil št. 24) v Veleniku. — *Marmorstein (Architrav) an der Römerstrasse (Profil Nr. 24) im Velenik-Wald*

5. »Velenik«, sledovi bivališča na parc. 1336/107, k. o. Spodnja Polskava

Na morebitne seliščne ostanke na mestu, kjer rimska cesta prečka vzhodni greben gozdnega predela »Velenik« je opozarjalo več stvari: primerne terase obakraj ceste, bližina gomil, marmorni nagrobni spomeniki v cerkvi bližnje Spodnje Polskave, za katere so domnevali, da izvirajo od tod ter navsezadnje tudi lega ob cesti, primerna za kakšno obcestno postojanko.¹²¹ Bolj določno so pokazale na to prve najdbe v profilnem jarku št. 24 na vrhu grebena, in sicer fragment žrmljenega kamna v gramoznem cestišču ter dvojce polobdelanih marmornih kamnov tik nad cesto.¹²² Navsezadnje pa so se v obcestnem jarku naslednjega dne profila št. 25 že na vzhodni strani grebena našle prve črepinje domače lončenine, ki so se še pomnožile, ko je bil profil podaljšan v južno pobočje useka in na obrobni predel nad njim. Ker zaradi drevja na prvi mah ni bilo mogoče poljubno širiti izkopnih površin, smo se omejili na poskusne kope, in na razdalji 10 m razkrili še drugo seliščno sled (sl. 8). Ob prvih najdbah je bilo videti, da gre za ostanke lesenih bivališč tik ob useku rimske ceste, da ni zidanih temeljev in da tudi po najbližjih terasah nad in pod cesto, sodeč po poskusnih kopih in vrtanjih, ni strnjenega naseljenega predela, temveč morebiti le raztresena posamična bivališča. Preden bi bilo mogoče o tem reči kaj

dokončnega, bi bilo potrebno s poskusnimi kopimi preveriti ves okoliš tega grebena, še zlasti, ker je po odkritju zidane grobnice v gomili št. 1 (glej spodaj) upravičeno pričakovati tudi sledove stavb vsaj z zidanimi temelji.

8 Velenik: tloris najdišč ob rimski cesti pri profilu št. 25. — *Grundriss der Fundstellen an der Römerstrasse beim Profil Nr. 25*

Doslej odkriti ostanki selišča obdajajo traso rimske ceste na vzhodni strani vrha grebena z južne strani, pri čemer gre v sondi 1 za nepravilno kotanjo tik ob robu useka oziroma 5 m od roba cestišča. V sondi 2 so prvotna tla bolj ravna

in leže najdbe 40—50 cm pod sedanjo površino, cestni usek pa je tu manj izrazit, medtem ko ostankov gramoza (zaradi podolžne strmine) ni bilo. Podaljšani profilni jarek sonde 1 (5×1 m) je zajel le vzhodno polovico poglobljenega mesta, ki sega do 1 m pod sedanja tla, ima obliko jarka ter naravna tla z ostanki zgorelega lesa (brun?) in opečeno talno ilovico. Kosi žganine so ležali tudi v kulturni plasti, pomešani s črepinjami grobih posod, kakršne so se našle tudi na vnanjem pobočju obcestnega jarka v useku tik zraven.

Opečena tla in žganina govore za požgano leseno stavbo, ki je imela morebiti bruna položena kar na talno ilovico, saj ni bilo sledov kamnite podlage. Obseg vsega prostora ni znan, ker rasto na tem predelu hrasti. Stavba je stala na robu terasaste ravnice tik nad cestnim usekom, vendar pa je bila opečena talna ilovica tudi v pobočju useka. Tu je bila odkrita druga kotanja, za 35 cm nižja od prejšnje in usmerjena približno pravokotno na usek ceste. Oblo zravnano dno je imelo sledove opečene ilovice predvsem po obrobjih, a tudi po dnu, pri čemer so se tudi tu menjavale sledi žganine v vrhnji zasipni plasti. Pri dnu in stenah ovalne kotanje so ležali redki prodniki debeli do 8 cm, opečeni del ilovice je bil debel 3—5 cm. Kotanja je merila $1,7 \times 1,3$ m in se je proti useku zožila na 1,1 m. V podolžnem profilu je imela na gornji strani 35 cm visoko poševno steno, podobno pa je bilo tudi na obeh straneh. Dno je bilo na prvem metru od zgoraj precej ravno, nato pa se je stopničasto spustilo v jarek še v dolžini 1,6 m.

V kulturni plasti obeh kotanj in v obcestnem jarku je bilo pobranih 90 črepinj, ki pripadajo večinoma posodam domače izdelave. To so v največji meri različni lonci iz pretežno črno pečene s peskom mešane gline s svetlo rjavo, a tudi rjavo in sivo površino, dvoje skled in trinožniki podobne izdelave. Uvožene so le amfore, od katerih se je ohranila samo nekaj črepinj in trije fragmentirani ročaji (tabela 4).

V sondi 2 je bila prav tako odkrita plitva ovalna kotanja, ki je ležala poševno na smer cestnega useka. Kulturna plast je bila do 15 cm debela, stene kotanje poševne, tla pa na nekaj mestih rdeče opečena. Kotanja je spominjala na tisto v sondi 1, le da je bila manjša ($1,0 \times 0,6$ m), plitkejša (do 0,5 m), brez strnjenih kosov žganine in z manj opečeno ilovnato podlago. 20 cm globoko pod nekdanjimi tlemi je bilo videti le nekaj ostankov zgorelega lesa, ki je ležal podolžno na neopečeni ilovici, medtem ko so bila obrobja kotanje do 5 cm debelo rdeče opečena, čeprav ne povsem enakomerno. Kotanja je bila zapolnjena z mešano ilovico, v kateri je bilo le malo črepinj, pač pa pri vrhu lomljen kamen velik $25 \times 8 \times 7$ cm.

Največji del najdb je ležal na dnu kotanje. Ob notranji steni žganine je bil tudi ovalni prodnik velik $25 \times 20 \times 6$ cm. Na tleh in neposredno nad njimi je bilo zbranih približno 300 črepinj, ki so ležale raztresene v kotanji in so se posamič našle izven nje navzgor do ruše. Tudi tu so med domačim posodjem iz grobe gline prevladovali podobni lonci (T. 12: 16—19; T. 13: 1—2, 4—6, 9); bilo je tudi več skodel ter nekaj trinožnikov, lončkov in pokrovov. Manj črepinj je bilo iz prečiščene gline: lončkov, skodel, dvoje krožnikov in pokrov. V kulturni plasti je bilo le malo koščkov opeke in lepa.

Ker zaradi drevja ni bilo mogoče podaljšati izkopa proti jugovzhodu, ni znano, ali gre za osamljeno najdbo ali za več seliščnih mest v smeri proti sondi 1. Vrhnja plast črnikaste ilovice je bila široka 2 m in je bila usmerjena od

	v profilnem jarku št. 25	v sondi 1	v sondi 2	vse
Posode iz čiste gline :				
skodeli			13: 22—23	2
krožnik			13: 21	1
ploski krožnik			13: 25	1
lončki			12: 20—21	3
pokrov			13: 32	1
skupno			8	8
Posode iz peskane gline :				
amfore		13: 28		3
sklede		12: 18 13: 15	13: 14	3
skodele			13: 10 13: 13 13: 20	5
trinožne skodele		13: 16 13: 17	13: 18 13: 19	5
lonci	12: 16	13: 3 13: 7—8 13: 33—35	12: 17 12: 19 12: 22 13: 1—2 13: 4—6 13: 9 13: 24 13: 27	66
lončki			13: 11—12	3
pokrovi	13: 31		13: 26 13: 29—30	4
neopredeljeno			12: 23	1
skupno 10		33	47	90
Vsa inventarizirana lončenina : 10		33	55	98

Tab. 4. Velenik: najdbe iz sond pri rimski cesti (profil št. 25). — *Velenikwald: Funde aus dem Siedlungsplatz an der Römerstrasse (bei dem Profil Nr. 25)*

severozahoda proti jugovzhodu, torej nekoliko pošev na traso ceste. Na severozahodni strani je bilo mogoče ugotoviti zaključek kulturne plasti s precej zaoblenim robom. Na južni strani je iz tega pasu štrlel oglat podaljšek 50 × 50 cm z najglobljim delom kotanje. Močno opečene stene kotanje govore za moč-

nejši vpliv ognja, neopečena tla pa kažejo, da pri tem ni šlo za kurišče, temveč prej za požar.

Ostanki lončenine s tega predela rimske ceste imajo nekatere skupne oblike s posodami v Slovenski Bistrici in Spodnjem Grušovju, nekoliko pa se od njih tudi razlikujejo. To velja v prvi vrsti za glino, ki je tod svetlejša, a tudi bolj razjedena po površini. Novcev in sigilatnih črepinj ni bilo, a tudi sicer je med posodjem iz prečiščene gline malo oblik, po katerih bi lahko najdišče časovno opredelili. Tako pripada fragment rdeče skodele **T. 13: 23** morebiti spet posodam z bolj ali manj valjastim oziroma koničnim gornjim delom trupa, ki jih poznamo že iz Slovenske Bistrice.¹²³ Fragment **T. 13: 21** je del sedaj rdeče skleda oziroma krožnika s širokim poševnim robom, kakršni izhajajo iz znanih zvrsti podobnih posod iz poznejšega časa.¹²⁴ Skodela **T. 13: 22** je bila svetlo rjavo loščena, kar je posebnost tega najdišča.¹²⁵ Fragment **T. 13: 20** je globoka skodela s sedaj močno razjedeno površino, kar je tod za določen del črepinj značilno, komaj pa ji je najti podobnih.¹²⁶ Ni povsem jasno, če je okrogli ročaj sive amfore **T. 13: 28**, kakršni so sicer običajni v zgodnji antiki res tudi starejši.¹²⁷

Med posodjem iz grobe gline sodijo lonci s profili robov ustij, kakršni so na **T. 13: 1—8**, v skupino, ki je bila kot najštevilnejša obravnavana že pri slovenjebistriškem gradivu in je znana tudi iz Spodnjega Grušovja. Zdi se, da gre za tipološko različico, saj so robovi sicer različno odebeljeni, vendar pa večinoma bolj strmi, z različnimi nakloni, a na vrhu vselej ravni. Poleg podobnih oblik na obeh sosednjih najdiščih ima na Brinjevi gori take profile približno tretjina loncev.¹²⁸ Ker so edino tam primerjave za močno poševen rob posode **T. 13: 3**, se zdi, da gre za tipološki razvoj z nejasnim zaporedjem in povezavo. Vsekakor moramo ob iskanju tipoloških primerjav v tem primeru upoštevati še različno fakturo, saj so veleniške posode večinoma vse svetlo rjave, močno porozne in imajo na dotik bolj (mehko) gladko površino.

Edino tu se pojavljata še dve tipološki obliki: okroglasta skleda z žlebasto ugreznjenim prehodom v (neohranjen) rob ustja **T. 12: 18** ter posoda s poševnim trikotno odebeljenim robom **T. 13: 9**.¹²⁹ Doslej skoraj neznana zvrst sta tudi črni skodeli **T. 13: 10, 13**, medtem ko je za lončka **T. 13: 11, 12** najti primerjave tako v Slovenski Bistrici kot v Spodnjem Grušovju, kar to vrsto posodja uvršča v mlajši čas.¹³⁰ Fragmenti trinožnikov oziroma skled imajo različne profile: od preprostega vodoravno odrezanega roba (**T. 13: 16**) prek takega, ki je navznoter razširjen (**T. 13: 19**) do obojestransko razširjenega (**T. 13: 18**), ki je včasih na vrhu žlebasto vbokel (**T. 13: 17**). Prvi je brez neposrednih primerjav, poslednji pa se pojavlja v Slovenski Bistrici, Spodnjem Grušovju in na Brinjevi gori kot na videz poznejša razvojna stopnja, za kar govori tu tudi drugačna glina.¹³¹ Prav tako izjemna sta fragmenta koničnih, zunaj narebrenih skodel **T. 13: 14, 15**, kakršnih v tem okolišju ni, a so znane v Šempetru v grobovih iz konca 1. stoletja.¹³²

Na nekaj loncih je ohranjena žlebičasta enojna valovnica v obliki, ki je na posodah zgodnje dobe razlagajo kot posnemanje poznolatske dediščine (**T. 13: 33—35**).¹³³ Podobno valovnico na posodi iz drugačne gline spremlja drug okras (**T. 12: 17**).¹³⁴

Dno teh veleniških posod je večinoma ravno, včasih ima ob straneh šibek rob, na notranji strani pa pogosto žlebaste kroge od vrtenja. Vboklo dno sta

imela dva lončka (T. 12: 21), enkrat pa ima šibko obrobljeno dno v sredini rebrast krog (T. 30: 4), kar tudi kaže na poznejši čas. Od pokrovov je bil le eden izdelan iz prečiščene gline (T. 13: 32), drugi so bolj strmi in vključno z gumbom T. 13: 26 običajnih oblik. Fragment T. 12: 23 bi bil lahko tudi noga kake posodice.¹³⁵

Lončene ostaline s tega najdišča so torej časovno raznotere, vsled česar je obcestno bivališče na tem mestu še nejasnejše. Tudi razmeščenost najdb v obeh sondah ne pojasnjuje ničesar, saj na nobenem mestu niso ožje časovno zaključene. Tako sta npr. fragmenta skled T. 13: 14—15 bila v obeh sondah, isto pa velja za mlajše trinožnike T. 13: 17—19. V sondi 2 so resda bili skoro vsi lonci, ki jih ocenjujemo kot mlajše, a to nekoliko narekuje že značaj te poseljene točke, medtem ko imamo v sondi 1 nejasno tvorbo. Da je mlajše ocenjenih predmetov na prostoru, ki je bil dalje časa naseljen, več, je tudi razumljivo. Obeh »šempetrskih« skled že zaradi najdišča tik ob glavni cesti ne moremo preprosto presojati kot neko zapoznelo obliko, vendar pa ni nikjer dokazano, da nista mogli kot uporabno domače posodje v enaki obliki preživeti svoje zgodnje obdobje.¹³⁶ Dokler ne bomo imeli kake zanesljive časovne opore, nam torej ne kaže drugega kot upoštevati večinske značilnosti doslej odkrite lončenine. Te govore za pozno 2. in 3. stoletje, medtem ko so med drugimi fragmenti morebiti predvsem trinožniki tipični za pozno antiko. Starejše najdbe to oceno dopolnjujejo, saj je življenje na cesti in ob njej teklo že od ranega 1. stoletja dalje. Več kot črepinje nam o zgodnjem času govore bližnji gomilni grobovi, čeprav nam pri tem na obeh straneh še nekaj manjka: pri grobovih kakšne zgodnje in morebiti tudi zidane stavbe, pri seliščni lončenini pa grobovi iz poznejšega časa.

GROBNE NAJDBE

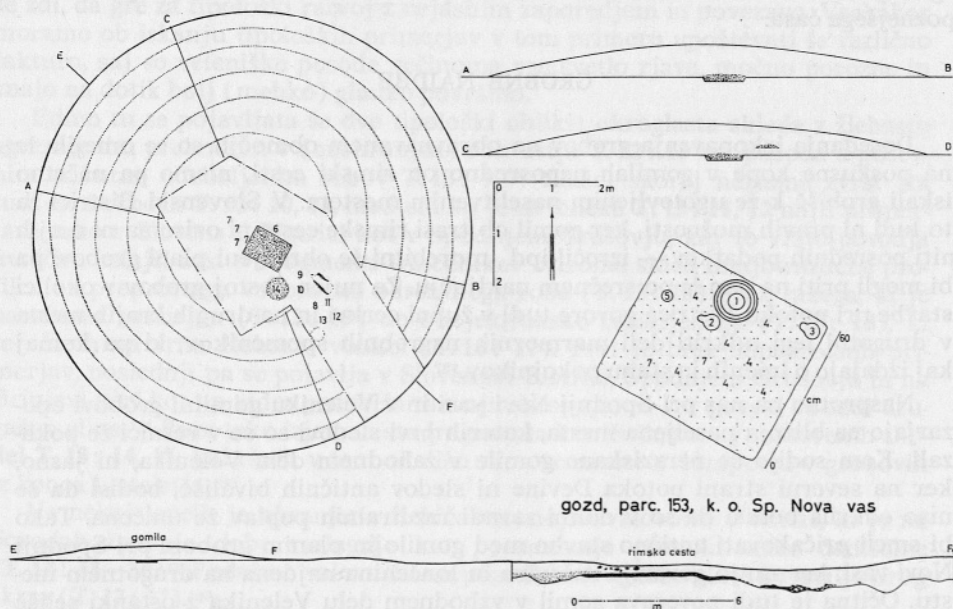
Dosedanja izkopavanja grobov na obravnavanem območju so se omejila le na poskusne kope v gomilah neposredno ob rimski cesti, nismo pa načrtno iskali grobišč k že ugotovljenim naselitvenim mestom. V Slovenski Bistrici za to tudi ni pravih možnosti, ker gomil ob trasi rimske ceste ni oziroma ni o njih niti posrednih podatkov — izročil ipd., morebitni še ohranjeni plani grobovi pa bi mogli priti na dan le po srečnem naključju. Za nujen obstoj grobov v okolici stavbe pri potoku Bistrica govore tudi v župni cerkvi in na drugih krajih mesta v drugotni legi odkriti deli marmornih nagrobnih spomenikov, ki pa komaj kaj izdajajo o imenih in stanu pokojnikov.¹³⁷

Nasprotno pa nas pri Spodnji Novi vasi in v Veleniku gomilni grobovi opozarjajo na bližnja naseljena mesta, katerih prvi sledovi so se v resnici že pokazali. Kam sodijo še neraziskane gomile v zahodnem delu Velenika, ni jasno, ker na severni strani potoka Devine ni sledov antičnih bivališč, bodisi da še niso odkrila bodisi da so v dolini zaradi razdiralnih poplav že uničena. Tako bi smeli pričakovati antično stavbo med gomilo in planim grobom pri Spodnji Novi vasi, ker zanjo govorijo ruševine in lončenina najdena na drugotnem mestu. Očitna je tudi povezava gomil v vzhodnem delu Velenika z ostanki selišč tik ob rimski cesti, kjer pa obojne najdbe doslej niti po kakovosti niti po času niso v popolnem sorazmerju.

Dosedanje najdbe iz gomil so le delni izsledki, ker zaradi drevja gomil ni bilo mogoče raziskati po načrtu oziroma v celoti. Pri vseh dosedanjih izkopih, ki so v bistvu le sonde v gomilo, so zato ostala nerazjasnjena vprašanja, na katera bo mogoče odgovoriti le z morebitnimi dopolnilnimi kopanji. Še najbolj popolno je bil odkopan plani grob pri Spodnji Novi vasi, ki je ležal na travniku, za njim pa grob v tamkajšnji gomili, čeprav tudi tam mogoče niso bile odkrite vse najdbe po obrobjih gomile. Podobno je najbrž tudi z gomilo št. 1 v Veleniku, kjer so bili o grobnici zbrani skoro vsi pglavitni podatki, možni pa so še kakšni naknadni pokopi na neodkopanih straneh. Če ni bilo poznejših najdb, je v pretežni meri razjasnjen tudi grob v gomili št. 4. Nejasne so podrobnosti v uničenem grobu v gomili št. 2, kjer bi bilo poleg dosedanjih mogoče pričakovati še kake najdbe na drugih obrobjih gomile. Neznani sta ostali gomili št. 3 in 5, ker si z nepopolno odkritimi tlaki brez pravih grobnih najdb, ne da bi do kraja razkrili gomili za sedaj ne vemo kaj prida pomagati. Še bolj skrivnostna je domnevna gomila št. 6 in ne dosti manj gomili št. 7—8 višje na grebenu, kjer so osredja nasute zemlje in njihova prekopana okolica povsem brez sledov pokopov.

1. Gomila pri profilu št. 19 na parc. 153, k. o. Spodnja Nova vas

Nepoškodovana, premer 8,5, višina 0,6 m. Med drevjem smo izkopali v osi profila 1,5 m širok jarek malo dlje kot do sredine gomile, kjer smo sondo razširili. V sredini je bil odkrit grob — 60 × 70 cm velika in 10 cm v nekdanja tla poglobljena pravokotna jama (sl. 9). V njej je bilo do vrha in čez nasutega

9 Spodnja Nova vas: grob v gomili ob rimski cesti pri profilu št. 19. — *Hügelgrab an der Römerstrasse beim Profil Nr. 19*

pepela z ostanki sežganih kosti. V pepelu je ležalo ob severnem robu jame, 30 cm vsaksebi, dvojje volutnih oljenk, pri tisti bolj v sredini pa še preveznjena kadilna skodela. V jami je bil tudi bronast novc in košček železnega žeblija, prav tako pa še nekaj posamičnih črepinj.

Nekaj najdb je bilo tudi izven sredinskega groba. Na severni strani je blizu jame ležal še en bronast novc, na severozahodni strani skupina železnih žbljev različne oblike, na jugovzhodni strani pa ostanki razbitega trinožnika in drugih posod. Na južni strani groba je bil nekoliko višje, že v zasipni plasti, 50 cm širok okrogel kupček pepela in kosti z nekaj črepinjami (kot naknadni pokop?) Rjava tla, nekaj črnih lis ter železni žblji ne nudijo dovolj podatkov za presojo, ali je bil v grob položen tudi kak lesen predmet, ali pa gre za sledove in ostanke grmade.

Gomila je le 12 m oddaljena od rimske ceste ter 150 m od ruševin stavbe na robu gozda. V njej smo na raznih mestih našli naslednje predmete (**tabela 5**):

	v grobni jami	na tleh gomile	grob v zasipu?	vse
Posode iz čiste gline:				
kadilni skodeli	16: 1 A 7024 c			2
ploski krožnik		16: 8		1
lonci		16: 5 16: 6 16: 7		3
neopredeljene posode	16: 11		A 7024 a	2
volutni oljenki	16: 2 16: 3			2
Posode iz peskane gline:				
trinožna skodela		16: 4		1
neopredeljeni posodi		16: 10	A 7024 b	2
novca	23: 6	23: 7		2
žblji	(16: 9)	16: 9		x

Tab. 5. Spodnja Nova vas: najdbe v gomili ob rimski cesti (profil št. 19). —
Spodnja Nova vas: Funde im Hügelgrab an der Römerstrasse (bei dem Profil Nr. 19)

Črepinje v domnevnem grobu v zasipu so: del stene rdeče posode iz prečiščene temno sivo pečene gline z žlebiči od vrtenja na notranji strani (velikost kosa $5 \times 3,3$ cm, debelina stene 4 mm), del stene sivo rjave posode iz rjavo pečene peskane gline s hrapavo površino (velikost kosa $5 \times 6,5$ cm, debelina stene 4 mm) in druge (A 7024).

Za gomilni grob pri Spodnji Novi vasi je predvsem značilna plitva grobna jama, kakršne se ob prevladujočih pokopih na ravni površini brez nekega ali še neugotovljenega pravila pojavljajo tu in tam. Take pravilne pravokotne oblike in približno iste velikosti je bila jama v gomili št. 2 pri Gomilcih, a tudi tista z opečnimi stenami v gomili št. 4 v Dobrovniku, kjer pa antična starost

ni dokazana.¹³⁸ Podobni, tokrat grobni jami je imelo tudi dvojje gomil pri Kapfenbergu, podobne, a redke primere pa bi s podrobnejšim preverjanjem poročil morebiti našli še na drugih gomilnih grobiščih noriško-panonske skupine.¹³⁹

Druga posebnost je žganina s koščicami in črepinjami v zasipni plasti, ob kateri pa ni jasno, ali predstavlja dodatni oziroma naknadni grob ali pa je le ostanek nekega pogrebnega obreda. Možnosti, da gre za grob, ni izključevati, ker se podobni grobovi pojavljajo tudi v nekaterih drugih gomilah.¹⁴⁰

Po dosedanjem poznavanju vsebine gomilnih grobov so posebnost med pridatki kadilna skodela in volutni oljenki, ki v noriško-panonski skupini gomil še niso znane. Nasprotno pa ni izjemno večje število železnih žebeljev (**T. 16: 9**), ki jih v gomilnih grobovih po navadi ni toliko, a prihajajo na dan predvsem na večjih planih grobiščih kot npr. v Šempetru in Emoni — za druga ni tako izčrpnih podatkov — in so večinoma znak skrbnejše priprave grmad.¹⁴¹

Pri časovnem opredeljevanju groba v gomili nam novca (**T. 23: 6—7**) posebno ne pomagata, saj sta tako slabo razpoznavna, da je mogoče ugotoviti le denar 1. in 2. stoletja. Nič posebno bolje ni z drugimi predmeti, čeprav se v celoti zdi gradivo prej iz 1. kot 2. stoletja. Volutne oljenke, kakršni sta **T. 16: 2—3**, so pri nas znane predvsem v mestnih grobovih, a tudi na dolenskem podeželju, medtem ko za druge pokrajine ni zadostnih podatkov.¹⁴² Obe sta slabo ohranjeni in po videzu tudi slabše izvedbe, po podrobnejši tipološki razčlenitvi pa sodita k različici Loeschke I C oziroma Ivanyi 3 s profilom ramena IV b, ki je najpogostejša.¹⁴³ Reliefni upodobitvi sta komaj vidni, vendar se da presoditi, da predstavlja tista na oljenki **T. 16: 2** dvoročajno posodo (*skifos*), druga na **T. 16: 3** pa v desno bežečo žival, bržkone psa, možni pa bi bili še srna in zajec.¹⁴⁴ Ker sega časovni razpon oljenk tega tipa po novejših ugotovitvah celó do začetka 3. stoletja, lahko pač le v skladu s celotno vsebino groba ugotavljamo, da gre najbrž za zgodnejše najdbe, najkasneje iz ranega 2. stoletja, in s tem tudi najbrž za domačo (poetovionsko?) izdelavo.¹⁴⁵

Podobno časovno nedoločna je kadilna skodela **T. 16: 1**.¹⁴⁶ Spričo pestro okrašenih robov in reber lahko le pritegnemo presoji, da valovničast okras s 3. stoletjem bržkone preneha in da poteka razvoj v smeri vedno bolj strmih sten k postopno vitkejšim oblikam, kakršna ta posoda pravzaprav še ni.¹⁴⁷ Med množico okrasnih različic bi morebiti s skrbnim iskanjem v zalogah muzejev treh največjih slovenskih rimskih mest le odkrili kako enako obliko in s tem pojasnili izvor te skodele, kar pa ni nujno potrebno.

Med drugimi najdbami je svojstven še fragmentirani trinožnik **T. 16: 4**, ki se precej razlikuje od drugih trinožnih skodel v naselbinah tega območja. Gre za posodo z zaobljenim trupom in pošev izvihanim robom, ki je sicer podobna trinožnikom z valjastim trupom in vodoravnim robom, izhaja pa verjetno iz drugih tipoloških zasnov.¹⁴⁸ Ob oblikovnem prepletanju profilov trinožnikov tudi to še ne pomeni neke posebne opore za določnejšo časovno opredelitev, temveč morebiti le lokalno posebnost, ki je zanimiva predvsem zato, ker je med naselbinskim gradivom ni bilo zaslediti.

Med drugimi črepinjami so še ostanki rdečega lonca **T. 16: 5**, ki je verjetno imel trup ovalne oblike, na vrhu pa ima nažlebljen vodoravni rob. Bržkone gre za različico podobnih sodčastih posod razne velikosti, značilnih za 2. stoletje in večkrat okrašenih s pasovi pošev vrezanih črtic, ki tu manjkajo.¹⁴⁹ V isti čas ali še v 1. stoletje bo najbrž sodil tudi rdečkasto rjav lonec **T. 16: 7**, ki s svojim

visokim poševnim narebrenim vratom močno spominja na latenoidne oblike loncev v Sempetru in drugod.¹⁵⁰ Tu gre morebiti za lokalno različico, podobno kot soroden fragment **T. 16: 6**, ki ima vrat upognjen nekoliko bolj navzven. S fragmenti rdečega ploskega krožnika **T. 16: 8** si pri iskanju časovnih opor ne moremo kaj prida pomagati. Zanimivo je tudi, da so se v grobu našle »odvišne« črepinje enake svetlo sive kadične skodele, ki pa zanesljivo pripadajo drugi taki posodi, razmetani morebiti po neodkopanem delu gomile. Nekaj črepinj pripada svetli rjavkasto sivi posodi iz dobro prečiščene gline, ki je imela poudarjeno dno s prstanasto označenim robom (**T. 16: 10**).

Nejasna pa se zdi najdba drugega novca v zasipu gomile, kamor je prišel bodisi z drugimi ostanki pridatkov (kot predmet za drugega pokojnika?), bodisi kot izgubljenca najdba iz okoliških tal.^{150a}

Po pridatkih je težko opredeliti spol pokopanega, vendar bi se kazalo, ker ni očitnih ženskih predmetov, prej odločiti za moškega. Bližina že opisanih seliščnih najdb tik ob rimski cesti govori za neko povezanost, k čemur moramo priključiti še spodaj obravnavani plani grob. Dvoje grobov in vmesna stavba bi kazali na namembno obcestno bivališče (za nadzor prometa?). Dvoje grobov je za daljšo dobo sicer malo, vendar pa ni nujno, da so prebivalci ostajali tu do smrti. Pridatki v obeh grobovih, a tudi najstarejši v ruševinah, govore približno za isti čas — pozno 1. in zgodnje 2. stoletje — a ne dovolj natančno, da bi mogli vsa tri najdišča časovno povsem enako opredeliti.

2. Plani grob pri profilu št. 20 na parc. 127/1, k. o. Spodnja Nova vas

Na severni strani rimske ceste, 8 m od njenega roba in 24 m vzhodno od profilnega jarka št. 20 oziroma 20 m vzhodno od roba gozda parc. 127/2, leže na travniku, 30—65 cm pod sedanjo površino, temelji žganega groba. Sestavlja jih $1,2 \times 1,45$ m velika kamnita obloga v obliki pretežno 30 cm visokega zidca iz zloženih lomljenih in prodnatih kamnov velikosti 5—25 cm. Med njimi ni bilo videti malte, zato je vprašljivo, če gre za zidane temelje grobne celice, saj daje deloma neurejeno ležeče kamenje prej vtis, da je to grobna obloga skoro kvadratne oblike s 40 cm širokimi stenami (**sl. 10**). Te so samo tri, ker na južni strani take stene ni, temveč se stranski steni, znižani in stanjšani na 30 cm, nadaljujeta še 65 cm do stene zunanje obloge. Ta je zložena iz enakih kamnov v obliki 30—50 širokega zidca skoro kvadratne oblike velikosti $3,2 \times 3,4$ m (**sl. 11**). Tudi ta obloga je visoka 25 do 30 cm, sestavljena iz 3—4 leg podobnih kamnov, od katerih so v nižjih legah večinoma manjši, medtem ko večji ploščati kamni leže pretežno na vrhu. Oblika zunanje obloge ni povsem pravokotna, temveč leži zahodna stena nekoliko pošev. Podoben odklon kaže notranja obloga, zato je širina vmesnega prostora različna in niha od 30 cm pri severnem vogalu do 65 cm pri severozahodni steni. Kamenje sega do 15 cm v sterilno ilovico, medtem ko je vrhnja plast sivo rjave ilovice dokaj enotna in ni bilo mogoče razločiti zanesljive meje med nekdanjo humozno vrhnjico in pozneje nastalo vrhnjo plastjo. Med kamni leže tu in tam tudi kosci tegul, in sicer ne kot poznejše ruševinsko gradivo, temveč že ob gradnji uporabljeni odpadni ostanki. Os grobne arhitekture poteka v smeri SZ—JV (330°).

Ob zunanjih stenah zunanje grobne obloge ni bilo dodatnih zidcev ali opor. Nekaj razmetanih kamnov je sicer ležalo v sredini severozahodne in severo-

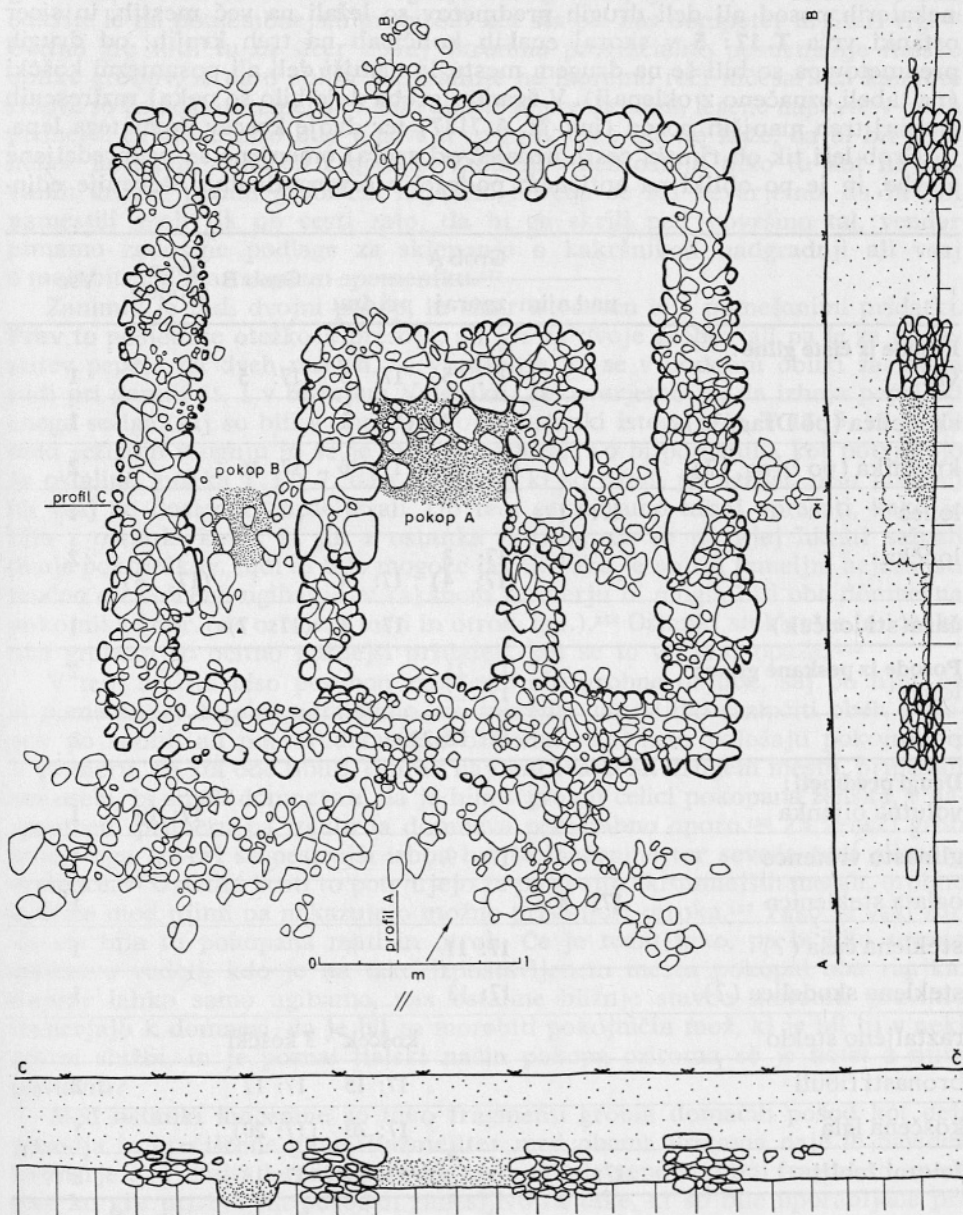
10 Spodnja Nova vas: obzidje grobne celice v grobu ob rimski cesti pri profilu št. 20.
— *Grundmauer der Grabzelle im Grab an der Römerstrasse beim Profil Nr. 20*

vzhodne stene, vendar le na nekdanjem površju, zato jim ne moremo pripisovati kakega posebnega pomena. Pač pa je bilo ob jugovzhodni steni precej kamenja v precej strnjenem 60—80 cm širokem pasu, ki daje danes videz nekakega tlaka, čeprav najbrž to ni bil, saj nima dovolj zravnanе površine. Vprašljivo je tudi če je v zvezi z ruševinskim pasom v sosednji sondi št. 2 (glej sl. 6!), ker manjka vmesne povezave in ker je značaj obojnih najdb različen — tod ni več številnih črepinj.

Tudi med obema oblogama je na dveh mestih dvojje skupin kamnov, ki pa prav tako niso dovolj zloženi, da bi mogli biti del ali opora temeljev, čeprav hkrati ne dajejo vtisa, da so prišli na to mesto povsem po naključju oziroma so že ruševina v drugotni legi. Vrhnja površina obeh oblog — notranje kot grobne celice in zunanje kot grobne ograje — sicer ni ravna, temveč kaže razlike do 10 cm, tj. da leže posamezni kamni višje od drugih. Kolikor je sedanjí vrh le trenutno stanje nekdanj poškodovane obloge, se ne dá zanesljivo presoditi. Videti je pač, da večjega rušenja tu ni bilo, ker je okolica večine sten dokaj čista, pri čemer moramo pustiti nejasnosti kamenja ob jugovzhodni steni ob strani. Deloma izhaja neenotna višina obloge tudi od terena, ki proti severu pada, zato je severni vogal nekoliko nižji od drugih.

V celotni grobni arhitekturi je bilo odkritih dvojje grobov: osrednji (A) v grobni celici in stranski (B) jugozahodno od nje med obema kamnitima ste-

nama. V osrednjem grobu A so na ilovnata tla nasuli 15—20 cm debelo plast žganine z ostanki kosti, črepinjami posod in drugimi predmeti. Ta plast je pokrivala severno polovico grobne celice v obsegu 50×60 cm, tako da je južni del

11 Spodnja Nova vas: obzidan grob z ograjo ob rimski cesti pri profilu št. 20. —
Ummaueretes Grab mit Einfriedung an der Römerstrasse beim Profil Nr. 20

v celoti 60 × 80 cm velikega prostora ostal prazen. Tudi v »hodniku« med stanjšanima stenama proti južni zunanji kamniti oblogi ni bilo nobenih najdb.

Kateri predmeti so bili v grobovih in kje so ležali, kaže **tabela 6**. Črepinje nekaterih posod ali deli drugih predmetov so ležali na več mestih, in sicer ostanki vrča **T. 17: 5** v skoraj enakih količinah na treh krajih, od drugih predmetov pa so bili še na drugem mestu le manjši deli ali posamezni koščki (na tabeli označeno z oklepaji). V žganini groba A je bilo še nekaj raztresenih črepinj treh manjših posod (inv. št. A 7187) ter dvojce koscev ilovnatga lepa.

Grob leži tik ob rimski cesti, nedaleč od zgoraj omenjene še neopredeljene stavbe, in je po obliki na antičnem podeželju severovzhodne Slovenije edin-

	Grob A			Grob B	Izven grobov	Vse
	nad njim	zgoraj	pri dnu			
Posode iz čiste gline:						
vrč		17: 5	17: 5	17: 5		1
skodelica (po Drag. 36)		17: 2	(17: 2)			1
krožnika (po Drag. 17)		(17: 16)	17: 6	17: 16		2
lonec	17: 1					1
lončka		17: 3 (17: 4)	17: 4		(17: 4)	2
čaša(sti lonček)			17: 7	(17: 7)		1
Posode iz peskane gline:						
lonca		17: 21 17: 23				2
pokrov		17: 12, 22				2
Drugi predmeti:						
volutna oljenka					17: 19	1
glinasto vretence		17: 9				1
oglata steklenica	17: 8					1
steklena čaša (?)		17: 11				1
steklena skodelica (?)		17: 13				1
raztaljeno steklo			košček	3 koščki		
bronasti fibuli		17: 15	17: 17			2
koščena igla		17: 20	(17: 20)			1
železni žebliji	17: 10		17: 14	17: 18		x

Tab. 6. Spodnja Nova vas: najdbe v obzidanem grobu na travniku parc. 127/1. — *Spodnja Nova vas: Funde in dem ummauerten Grab auf der Wiese Parz. 127/1*

stven. To ne velja za pravokotno grobno celico, kakršne so same ali s hodniki (dromosi) sicer znane na območju noriško-panonskih gomil ter tudi v planih grobovih,¹⁵¹ temveč za zidane ograje okrog takih grobov, ki so doslej bile odkrite le na pomembnejših grobiščih kot sta pri nas Šempeter in Stari trg.¹⁵² Očitno gre tudi tu za sicer dokaj skromno provincialno posnemanje italške oblike grobov, le da o obliki nadgradnje ne moremo reči ničesar. Za kamnite zidove so tu odkriti temelji (v suhi zidavi?) preskromni, lesene naprave v takih primerih bržkone niso bile v navadi in prav tako nič ne kaže, da bi bil grob nekoč na zunaj označen z gomilo. Zunanji videz ostaja tako tu kot na številnih drugih planih grobiščih nejasen. Seveda se zdi neverjetno, da bi bili namestili grob tik ob cesti zato, da bi ga skrili pod površino tal, vendar nimamo zadostne podlage za sklepanje o kakršnikoli nadgradnji ali vsaj o morebitnem marmornem spomeniku.¹⁵³

Zanimiv je tudi dvojni pokop, in sicer istočasen in s pomešanimi pridatki. Prav to poslednje otežkoča presojo, ali gre za dvoje grobov ali pa le za namestitev pepela na dveh mestih, — vprašanje, ki se v podobni obliki zastavlja tudi pri gomili št. 1 v bližnjem Veleniku. Zelo verjetno je, da izhaja pepel od enega sežiga, saj so bili v obeh grobovih ostanki istega vrča **T. 17: 5**, ki je bil med sežigom v ognju in se je zato deformiral. To bi pomenilo, kot potrjujejo še ostaline lončka **T. 17: 7**, da pridatkov, ki so ostali po sežigu, niso posebej ali vsaj ne dosledno razdeljevali. Ob tem se moramo takoj vprašati, kako je bilo z ostanki kosti, ki jih z ostanka grmade, če so na njej hkrati sežgali dvoje pokojnikov, tudi ni bilo mogoče deliti. Tako je ob tej temeljni nejasnosti močno otežkočeno ugibanje, v kakšnem razmerju bi mogla biti oba domnevna pokojnika (npr. oče oziroma mati in otrok, ipd.).¹⁵⁴ Ostanki steklenice in lončka nad grobom so očitno poznejši pridelek, kot se to večkrat opaža.^{154a}

V tem smislu niso posebno zgovorne niti grobne najdbe, saj po njih, če si pomešanost črepinj odmislimo, ne moremo zanesljivo razločiti obeh pokopov po spolih ali po sorodstvenem oziroma socialnem položaju pokojnikov. V primeru, da sta obe fibuli, čeprav najdeni vsaka na drugem mestu, pripadali eni osebi, bi smeli domnevati, da je bila v grobni celici pokopana ženska, v nasprotnem primeru pa izgubi ta domneva pomembno oporo.¹⁵⁵ Za ženski grob poleg tega govori še pestrejši izbor boljše lončenine ter seveda tudi glinasto vretence.¹⁵⁶ Ostanki kosti to potrjujejo že po svojih skromnejših merah, drobne koščice med njimi pa nakazujejo možno prisotnost otroka.¹⁵⁷ Tako se vsaj zdi, da sta bila tu pokopana mati in otrok. Če je temu tako, pa bi bilo seveda zanimivo vedeti, kdo je na tako izpostavljenem mestu pokopal oba ranjka. Čeprav lahko samo ugibamo, nas ostaline bližnje stavbe morebiti pravilno usmerjajo k domnevi, da je bil to morebiti pokojničin mož, ki je bil tu v neki cestni službi, in je poznal italški način pokopa oziroma se je hotel z njim postaviti?

Med ostanki lončenine so tako fragmenti grobih domačih posod kot deli posodja iz prečiščene gline. Razmejitev med obema vrstama daje le navidez razmerje 6 : 7, kajti domače posodje zastopajo le nepomembni fragmenti, medtem ko gre pri boljših posodah zanesljivo za take, ki so bile uporabljene pri pogrebu in jih je tudi mogoče večinoma vsaj delno obnoviti. Če torej črepinje grobega posodja tako ovrednotimo, so za primerjave vsekakor nične, kar kaže,

da so bile za grobne pridatke uporabljene izključno boljše posode in drugi od trgovcev kupljeni predmeti. Sestav teh pridatkov nima ničesar izrednega: zastopane so povsem običajne vrste posod — vrč, dva lonca, dva lončka, skodelica, dva krožnika, oljenka, — kakršne so v različnih sestavih tudi drugod.

Tipološko izstopata po svoji podeželski redkosti oba po Drag. 17 posneta krožnika **T. 17: 6** in **16**, od katerih ima le zadnji iz groba B več ostankov. Ta vrsta posod je na podeželskih grobiščih dokaj redka, saj jih doslej v Podravju poznamo le s Formina.¹⁵⁸ Pogosti so bili ti krožniki predvsem v mestih, o čemer imamo največ podatkov iz Emone, kjer se pojavljajo v izvirni sigilatni izvedbi.¹⁵⁹ Ta vrsta padskega posodja je bila pri nas v rabi celo 1. stoletje, prav tako pa tudi njegove imitacije, kakršni sta obravnavani posodi, zato nam sami po sebi ne omogočata natančnejše časovne opredelitve groba v gomili.¹⁶⁰ Odveč je trenutno tudi ugotoviti, iz katerih delavnic sta prispeli, ker o teh ni nobenih zanesljivih podatkov.¹⁶¹

Vrč **T. 17: 5** je »italska oblika vrčev z enim ročajem«, kar sicer še ne pomeni nujno, da je prišel iz Italije, saj se ugotavlja na celjsko-ptujskem področju tudi »močna domača, lokalna produkcija« takih posod.¹⁶² Njegov trup je očitno bolj okroglast kot so nekateri trupi vrčev iz Sempetra, ki so zgoraj bolj sploščeni, zato se tudi zdi bližji ranim vrčem s Formina in dolenjskih grobišč, kjer prenehajo šele v prvi polovici 2. stoletja.¹⁶³

Fragmenti lonca **T. 17: 1** po videzu pripadajo podobni vrsti posod z rebri na koničnem vratu, kot so običajne v 1. stoletju na Dolenjskem; eden sorodnih je v Starem trgu datiran z novcem Hadrijana.¹⁶⁴ Posode z nizkim vratom kot **T. 17: 3—4**, jajčaste oblike in s širšo odprtino, so nasprotno značilnejše za zgodnje 2. stoletje.¹⁶⁵ Širši časovni razpon imajo skodelice po tipu Drag. 36, ki jim je posodica **T. 17: 2** po grobi izdelavi le podobna, zato lahko rečemo o njej le, da tudi sodi v čas od druge polovice 1. stoletja dalje.¹⁶⁶ Tako bi lahko opredelili tudi fragment volutne oljenke, pri katerem ni tipoloških navedb.¹⁶⁷

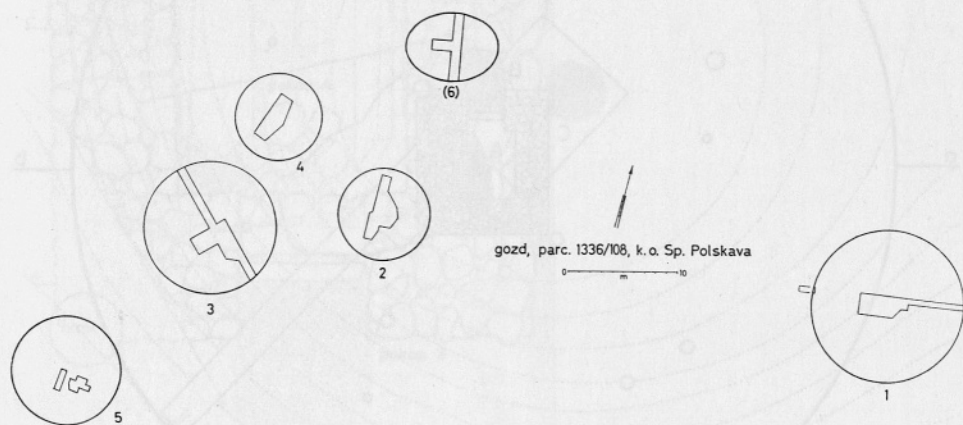
Za modrikasto zeleno steklenico **T. 17: 8** je značilno, da razen vratu in ročaja ni bilo nobenih drugih ostankov, medtem ko se je od dveh drugih posod našlo le dno **T. 17: 11, 13**. Prvo z nitko v obliki spirale je del čaše gubanke, drugo najbrž pripada valjasti steklenici.^{167a}

Oba fragmenta fibul **T. 17: 15** in **17** pripadata isti zvrsti — noriško-panonski fibuli z enim ali dvema vozloma, vendar pa pri obeh značilni deli loka in nogi manjkajo, zato ju ne moremo povsem neoporečno uvrstiti npr. v različico Almgren 69 kot se to zdi mogoče po podobni najdbi iz Metlike.¹⁶⁸ Ob mnogo številnejših fibulah, kjer se lok enakomerno konično zožuje vse od peresovine naprej, je ta rombična oblika dokaj redka, vendar bržkone sočasna ter slej ko prej prav tako del domače ženske noše.¹⁶⁹ Časovno uvrščajo te najdbe v 1. in 2. stoletje, pri čemer moramo ostati tudi tu, saj ne poznamo noge, po kateri bi morebiti mogli ugotavljati kakšno tipološko razvojno stopnjo.¹⁷⁰

Koščena paličica **T. 17: 20** je del na več kosov razlomljene in fragmentirane igle lasnice, ki je prvotno imela še glavičast zaključek, saj je takih bilo precej najdenih v emonskih grobovih.^{170a} Sicer so koščeni pridevki v podeželskih grobiščih izjemni; ta vrsta igel je npr. v Ptuju komaj znana.^{170b}

3. »Velenik«, skupina gomil v gozdu parc. 1336/108, k. o. Spodnja Polskava

Skupina šteje pet gomil, ki leže na ploskem pobočju 80 m južno od useka rimske ceste. Prva in največja leži sama zase nekoliko niže na že bolj zravnanih tleh, druge štiri višje na pobočju pa imajo na obeh straneh zarasle žlebove starih kolovozov ali erozijskih jarkov. Od teh je osrednja največja, tri okrog nje pa manjše (sl. 12), kar daje videz neke socialne neizenačenosti, ki pa je dosedanje najdbe niso potrdile. Le ena izmed njih je doslej bila žrtev divjih kopačev, njeno središče je bilo razkopano in grob uničen, tako da naknadni izkop ni pokazal niti ostankov. Najdbe so podane na tabeli 7.

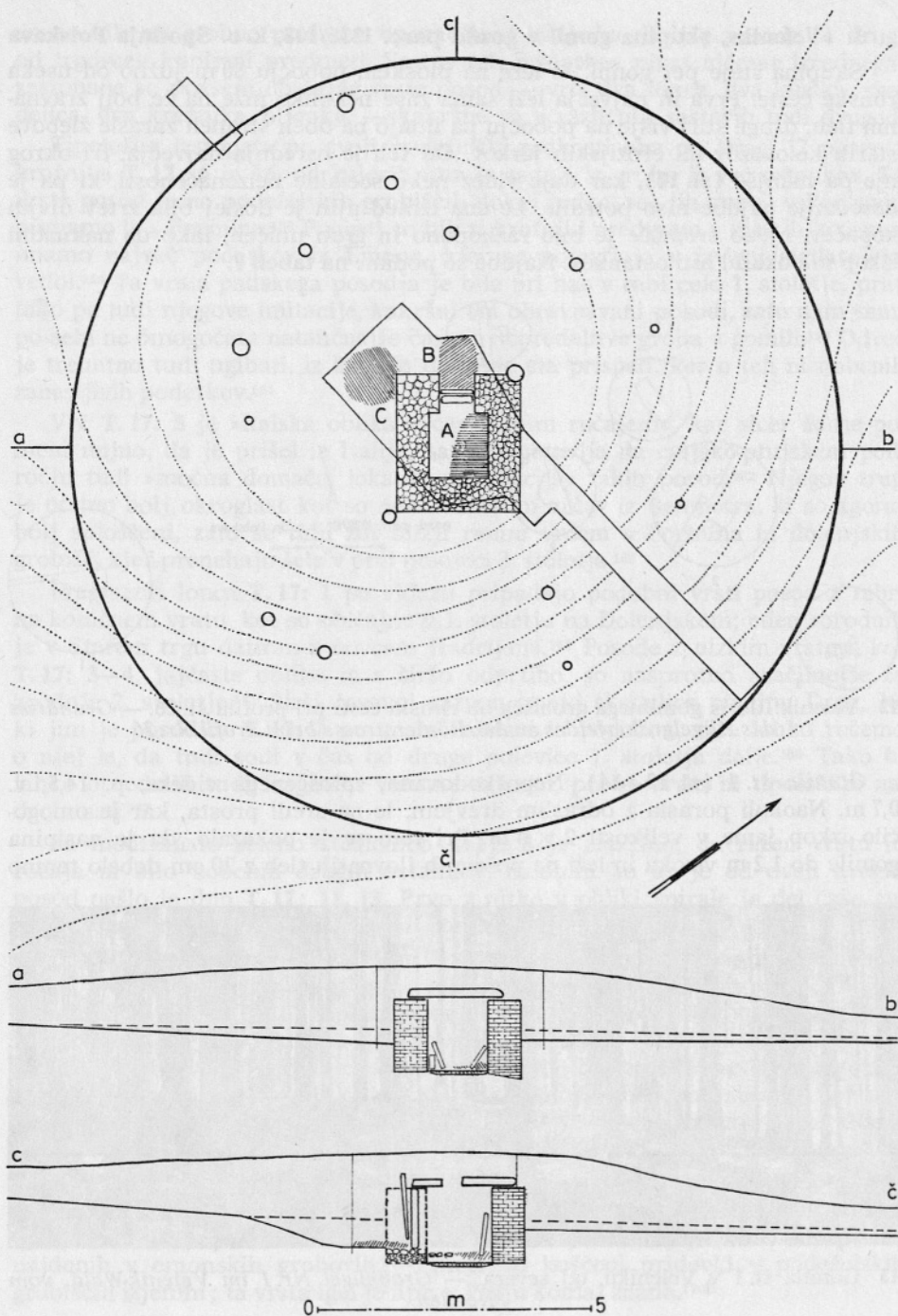

12 Velenik: tloris gomilnega grobišča ob rimski cesti pri profilu št. 26. — *Grundriss des Hügelgräberfeldes an der Römerstrasse beim Profil Nr. 26*

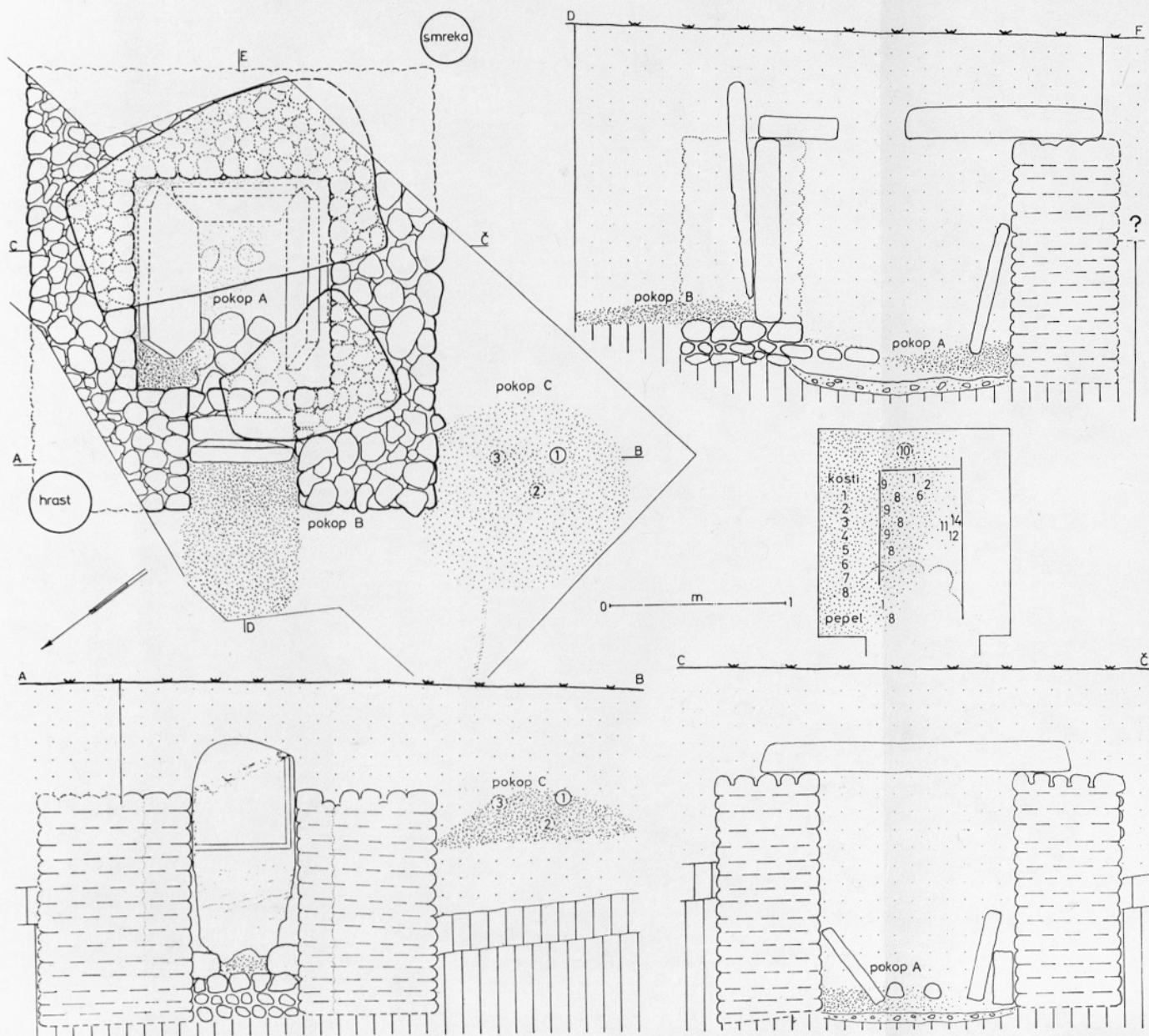
Gomila št. 1 (sl. 13—14). Nepoškodovana, sploščenega videza, p. 14,5, v. 0,7 m. Naokoli porasla z odraslim drevjem, le na sredi prosta, kar je omogočilo izkop jame v velikosti 2 × 4 m. Pri tem se je pokazalo, da je nasipina gomile do 1,2 m visoka in leži na poševnih ilovnatih tleh z 20 cm debelo temno

13 Gomila št. 1 v Veleniku, od severa. — *Grabhügel Nr. 1 im Velenik-Wald, vom Norden*

14 Velenik: tloris in profila gomile št. 1. — Grundriss und Profile des Grabhügels Nr. 1

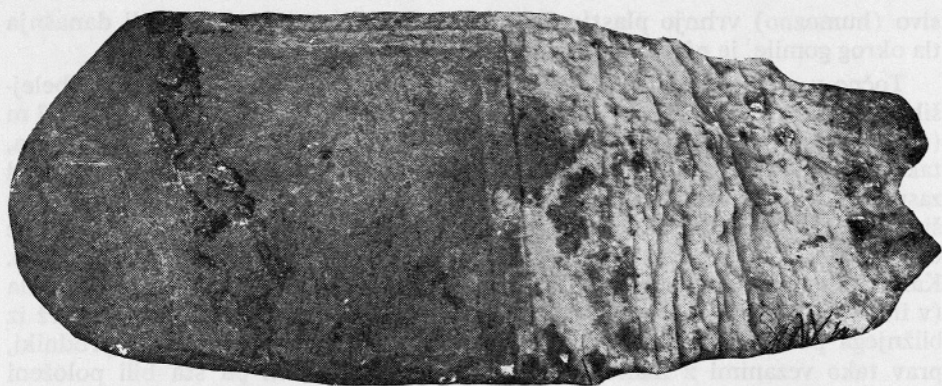
15 Velenik: tloris in profili grobnice v gomili št.1. — Grundriss und Profile der Grabkammer im Grabhügel Nr. 1

sivo (humozno) vrhnjo plastjo. Ker pa so nekoliko dvignjena tudi današnja tla okrog gomile, je njena sedanja višina nekoliko manjša.

Točno v sredini gomile je bila odkrita iz pohorskih lomljencev in debelejših prodnikov sezidana grobnica skoraj kvadratne oblike velika $2,5 \times 2,3$ m (sl. 15). Njeni temelji so bili ob gradnji do 0,9 m poglobljeni v nekdanja tla, tako da je vrhnji del 1,4 m visoke zgradbe oziroma 0,6 m debelih sten pred zasutjem stal na prostem. Os grobnice poteka v smeri SZ—JV (307°), 0,6 m širok vhod je na severozahodni, torej zgornji pobočni strani. Stene so zgrajene dokaj ravno, zlasti na notranji strani ter imajo pravilno izoblikovane vogale. Kamenje je bilo vezano z malto, ki je sedaj povsem preperela in se je ohranila (v ilovnatih tleh) kot temno rjav, sipek (nevezan) pesek, pridobljen najbrž iz bližnjega potoka Polskava. Tla grobnice so bila delno obložena s prodniki, prav tako vezanimi z malto, ob obeh podolžnih stenah pa sta bili položeni dve ozki podolgovati marmorni plošči, ki sta bili sedaj nagnjeni nekoliko pošev. Pri zadnji steni $1,1 \times 1,2$ m velike in 1,3 m visoke grobne celice je stala prislonjena grobo obdelana marmorna plošča velikosti $75 \times 72 \times 5-8$ cm. Površina je bila na obeh straneh dokaj grobo žlebasto nabrazdana, od stranic je bila le ena dokaj ravna, zlasti dve na stanjšanem delu plošče pa močnejše okrušeni.

Grobnica je bila v celoti zapolnjena s svetlo rjavo drobnopješčno glino, ki je bila povsem enotnega sestava, vendar ni verjetno, da je prišla vanjo s pronicanjem. Na površini gomile ni bilo nobenih sledov posedanja, vrh grobnice je le 0,5 m pod rušo, del grobnice pa je bil že od zdavnaj odkrit. Grobnica je bila namreč pokrita s ploščami iz pohorskega skrilavca, od katerih je danes največja ob zadnjem delu $1,7 \times 1,1-0,8 \times 0,2$ m velika. Ta pokriva slabo polovico grobnice in sega na obeh straneh 0,3 m nad stene. Ena njenih stranic na notranji strani grobnice je ravna, a poteka pošev prek grobne celice. Na zahodnem vogalu grobnice je ležala druga manjša ($1,0 \times 0,75-0,45 \times 0,15$ m) plošča iz enake kamenine, ki pa je pokrivala le vogal celice in del vhoda. Približno tretjina grobne celice je bila tako odkrita, da je bilo moč kopati vanjo zvrha. Morebiti je bila del prvotnega prekritja tudi plošča iz enake kamenine ($1,1 \times 0,65-0,45 \times 0,15$ m), ki je stala sedaj pri vhodu na notranji strani tik ob drugi marmorni plošči. Ta poslednja je bila očitno uporabljena kot zapora grobnice, medtem ko je bila skrilasta plošča postavljena k njej bodisi že ob pokopu, bodisi pozneje ob vdoru vrhnjega prekritja. To poslednje pa se zdi manj verjetno, ker kaže lega skrilaste plošče prej, da so jo tja namerno postavili kot pa da bi bila prevrnjena zvrha navzdol.

Marmorna plošča ob vhodu je $1,2 \times 0,6 \times 0,1$ m velika in je le deloma obdelana (inv. št. A 7332). Tako ima na zgornjem delu sprednje površine, ki je bil v grobnici obrnjen navzven, vidni dve strani profiliranega obrobja napisnega polja, to pa je prazno. Vzdolžni stranici sta le deloma ravni, vrhnja pa je nekoliko zaobljena. Spodnji del kamna ni dokončno obdelan, pač pa brazdasto našlebljen (sl. 16). Očitno so začeli iz manjvrednega marmornega kosa izdelovati nagrobnik, ki pa so ga zaradi slabega kamna opustili in ploščo morebiti že v kamnoseškem območju (v Šmartnem na Pohorju?) prodali kot gradbeni kamen. Njena lega pri vhodu v grobnico kaže, da so se njeni graditelji oziroma pogrebci še zavedali njenega prvotnega pomena, čeprav so jo uporabili

16 Marmorna plošča kot zapora grobnice v gomili št. 1 v Veleniku. — *Marmorplatte als Grabkammersperre im Hügelgrab Nr. 1 im Velenik-Wald*

le kot zaporo. S kakšnim namenom pa so postavili k zglavju celice drugo še slabše obdelano ploščo, ne znamo pojasniti.

Tla grobnice z grobom niso bila enakomerno oblikovana, z obema stranskima ploščama pa celó nekoliko razčlenjena. Nad sterilno ilovico je bila 5—10 cm debela plast rjavega peska z drobnimi lomljenimi in oblimi kamni (vmes tudi košček opeke), kar bi najbrž bil z malto utrjen pod (estrih). To plast je pokrivala deloma zemlja, deloma v severni polovici pa žganina. V zahodni polovici celice so na vmesni plasti zemlje, 10 cm nad tlakom, ležale do 15×30 cm velike plošče iz lomljenega kamna in ploščatih oblic, in sicer tu strnjeno, v vzhodni polovici pa le posamič. Ker je bil z bolj grudastimi kamni tlakovan vhod še za 10—15 cm višji, so bili tako v grobnici trije različni nivoji: vhodni prag, 45 cm široka stopnica iz plošč in nepokrit preostali del tal.

Pretežni del grobnih ostankov je bil v severni polovici grobnice, deloma za vzdolžno ploščo, deloma v osrednjem delu tal. Severna plošča iz skrilavca je slonela pošev ob steni grobnice, in sicer na zahodu tik ob njej, na vzhodu pa odmaknjena pri vrhu za 4 cm. Velika je bila $0,95 \times 0,50 \times 0,5$ — $0,7$ cm. Obe ploskvi sta bili zravnani, zgornji rob precej, spodnji pa manj raven, medtem ko sta bila oba krajnika klinasto oblikovana. Ta plošča je ležala nad tlakom na plasti zemlje, pomešana z žganino, najdbe ostankov kosti in črepij pridevnih posod pa so bile na obeh straneh. Južna plošča velikosti $1,02 \times 0,52 \times 0,7$ m je bila prav tako poševna, vendar je bil vrhnji rob oddaljen od stene grobnice 10 cm, ker je med obema stala še $0,45 \times 0,30 \times 0,12$ cm velika oglata plošča iz enake kamenine. Tudi južna plošča je bila precej zravnana, vendar je bil raven le zgornji rob, spodnji pa ne, medtem ko sta tudi tu oba krajnika bila obojestransko pošev prisekana. Ležala je na tlaku tal, a vmes je bila že zemlja. Med ploščo in steno grobnice ni bilo nobenih najdb, v sredini prostora blizu plošče pa le redke črepinje.

V 25 cm širokem pasu med severno steno grobnice in k njej prislonjeno ploščo je bila na spodnjem tlaku do 10 cm debela plast žganine s koščicami

in črepinjami. Najizrazitejša je bila v kotu ob vhodu, pod ploščo pa je segala še v osrednji del grobnice. Nato je bilo v zemlji nad tlakom v vzhodnem koncu grobnice, in sicer nekoliko višje kot v sredini precej debelejših koscev kosti (tudi delov lobanje) in obilo črepinj raznih posod. Na tla ob severni steni nasut pepel s koščicami in ostanki lončenine je bil torej osrednji grob (A) v gomili. Oboje je bilo nasuto tudi v drugem delu severne polovice grobnice, pri tem pa pomešano z zemljo. Vzdolžna plošča je prišla na to mesto bodisi med pokopom ali pozneje, vendar je delovala kot predelna stena le bolj simbolično ter je bila morebiti že od pričetka prislonjena k steni. Podobno je bilo najbrž tudi z južno ploščo, ki ni razmejevala ničesar razen samega prostora v grobnici.

Ob severni steni grobnice smo našli naslednje: večje število drobnih črepinj rjavo sive amfore (**T. 18: 15**), večinoma drobne črepinje svetlo rdečega vrča (**T. 18: 3**), nekaj črepinj sigillatne skodelice Drag. 36 (**T. 18: 1**), nekaj koscev svetlo sive skodelice, posnete po Drag. 35 (**T. 18: 2**), nekaj črepinj podobne svetlo rjave skodelice (A 7090), gumb svetlo sivega domačega pokrova (**T. 18: 6**), in črepinje rjavega pokrova (**T. 18: 14**), ostanke rjavega domačega lonca (**T. 18: 4**) ter del dna verjetno valjaste steklenice (**T. 18: 13**). V osrednjem delu grobnice so bile črepinje okrašenega rjavega lonca (**T. 18: 5**), ostanki svetlo rjavega lonca (**T. 18: 7**), svetlo rdečega lončka (**T. 18: 9**) ter dna rdečega domačega lonca (**T. 18: 8**), a tudi precejšen del črepinj vrčaste steklenice (**T. 18: 10**) in nekaj zarjavelih koscev železa, najbrž ostankov žebeljev (**T. 18: 11**).

Povedati je treba, da ni prišel v grob noben nepoškodovan predmet, temveč le ostanki razbitega posodja. Edino črepinje skodelice **T. 18: 2** ter vrčaste steklenice **T. 18: 10** so ležale bolj strnjeno, druge pa so bile precej razmetane. Vse posode so torej že pred pokopom razbili, nekatere, npr. amfora **T. 18: 15** in ostanki pokrova **T. 18: 6**, pa so bile celó v ognju na grmadi kot kažejo prežgane črepinje. Izredno malo število fragmentov nekaterih posod kaže, da pepela po sežigu in obredu niso pospravili do kraja.

Druga značilnost te najdbe je, da je enoten pokop v grobnici le navidez ločen z vzdolžno ploščo, čeprav so ležali fragmenti nekaterih posod le ob steni. Tako smo našli črepinje amfore in vrča tudi v sredini grobnice, prav tako pa tudi ostanke lonca **T. 18: 4** in pokrova. Po drugi strani pa je bilo za ploščo tudi nekaj ostankov tistih posod, ki smo jih sicer večinoma našli v sredini grobnice: črepinje lonca **T. 18: 5**, vrčaste steklenice in lonca **T. 18: 8** (oboje tik za vhodom). Za ploščo je ležala tudi ena izmed črepinj velikega lonca iz groba C v zasipu gomile, kar je bistven dokaz za sočasen pokop na vseh treh mestih. To potrjuje tudi najdba črepinj trinožnika **T. 19: 6**, katerega večji del se je našel v grobu B pred vhodom v grobnico.

Ta drugi grob B je sestavljala do 10 cm debela plast žganine z redkimi koščicami in črepinjami, ki je v obsegu približno 60 × 100 cm prekrivala tla pred grobnico in polovico tlaka vhodne odprtine. Dvoje navpik postavljenih kamnov v tem tlaku je kazalo, kje je marmorna plošča zapirala vhod v grobno celico. V žganini tega groba smo našli: nekaj črepinj svetlo rjavega okrašenega lonca (**T. 19: 1**), ostanke svetlo rjavega trinožnika (**T. 19: 6**), temno siv pokrov

	Gomila 1			Gomila 2	Gomila 4	Vse
	pokop A	pokop B	pokop C			
Terra sigillata:						
skodeli Drag. 36	18: 1					1
Posode iz čiste gline:						
amfora	18: 15					1
vrči	18: 3		19: 10 20: 1			3
skodele	18: 2 18: 9	A 7104		20: 2 21: 10 21: 16 A 7134		6
skodelica		19: 11				1
ploska krožnika				20: 4 21: 7		2
lonci	18: 7	19: 1, 12 A 7105	19: 4 A 7110	21: 13 21: 15 A 7132		9
lončki	18: 12			21: 9, 14		3
Posode iz peskane gline:						
trinožne skodele	(19: 6)	19: 6	19: 7	20: 3 21: 6 21: 8	16: 14	6
lonci	18: 4 18: 5 18: 8 (21: 1)		21: 1	21: 11 21: 12 A 7133	16: 15 16: 16	9
lončka			19: 3 A 7113			2
pokrovi	18: 6 18: 14	19: 2				3
Steklene posode:	18: 10 18: 13		19: 5			3
Kovinski predmeti:						
zlat obesek					16: 13	1
bronasta fibula					16: 12	1
bronast novc			23: 8			1
železni žebli	18: 11		19: 8—9			x
Drugo:						
koščen gumb			A 7117			1
opeka (z žlebiči)				sl. 18		x

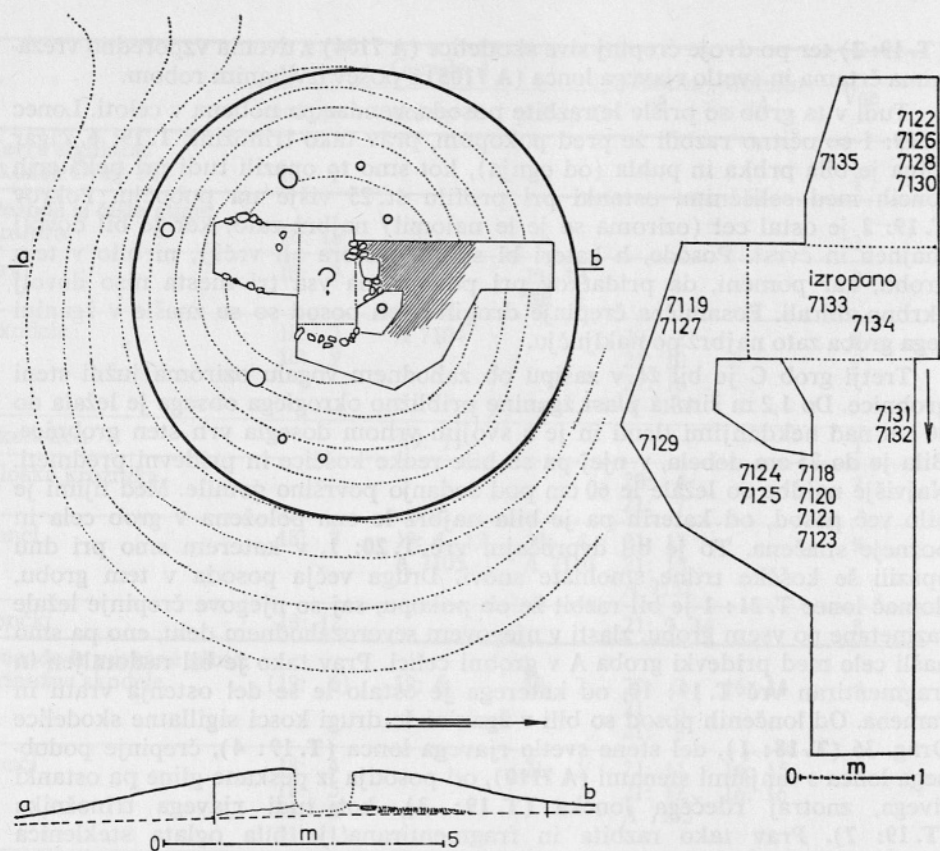
Tab. 7. Velenik: predmeti v gomilnih grobovih. — *Velenikwald: Funde aus den Hügelgräbern Nr. 1, 2 und 4*

(**T. 19: 2**) ter po dvojje črepinj sive skodelice (**A 7104**) z dvema vzporedno vrezanima črtama in svetlo rjavega lonca (**A 7105**) s pošev izvihanim robom.

Tudi v ta grob so prišle le razbite posode, vendar pa nobena v celoti. Lonec **T. 19: 1** so očitno razbili že pred pokopom, prav tako trinožnik **T. 19: 6**, čigar glina je bila prhka in puhla (od ognja), kot smo to opazili tudi pri nekaterih loncih med seliščnimi ostanki pri profilu št. 25 višje na pobočju. Pokrov **T. 19: 2** je ostal cel (oziroma se je le nalomil) najbrž zato, ker je bil dovolj majhen in čvrst. Posode, h kateri bi sodil (amfora ali vrč?), ni bilo v tem grobu, kar pomeni, da pridatkov pri pokopu na vsa tri mesta niso dovolj skrbno zbirali. Posamične črepinje drugih dveh posod so se znašle v žganini tega groba zato najbrž po naključju.

Tretji grob C je bil že v zasipu ob zahodnem vogalu oziroma južni steni grobnice. Do 1,2 m široka plast žganine približno okroglega obsega je ležala do 30 cm nad nekdanjimi tlemi in je s svojim vrhom dosegla vrh sten grobnice. Bila je do 25 cm debela, v njej pa so bile redke koščice in pridevni predmeti. Najvišje najdbe so ležale le 60 cm pod sedanjo površino gomile. Med njimi je bilo več posod, od katerih pa je bila najbrž le ena položena v grob cela in pozneje stlačena. To je bil dvoročajni vrč **T. 20: 1**, v katerem smo pri dnu opazili še koščke trdne smolnate snovi. Druga večja posoda v tem grobu, domač lonec **T. 21: 1** je bil razbit že ob pokopu, saj so njegove črepinje ležale razmetane po vsem grobu, zlasti v njegovem severozahodnem delu, eno pa smo našli celo med pridevki groba A v grobni celici. Prav tako je bil razlomljen in fragmentiran vrč **T. 19: 10**, od katerega je ostalo le še del ostenja vratu in ramena. Od lončenih posod so bili v žganini še drugi kosci sigillatne skodelice Drag. 36 (**T. 18: 1**), del stene svetlo rjavega lonca (**T. 19: 4**), črepinje podobnega lonca s tanjšimi stenami (**A 7110**), od posodja iz peskane gline pa ostanki sivega, znotraj rdečega lončka (**T. 19: 3**), kot tudi rjavega trinožnika (**T. 19: 7**). Prav tako razbita in fragmentirana je bila oglata steklenica (**T. 19: 5**), našli pa smo tudi razpadajočo, gumbu podobno koščeno ploščico (**A 7117**) ter nespoznaven bronast novc (**T. 23: 8**). V žganini in ob njej je ležalo tudi več ostankov močno rjastih in razpadajočih železnih žebeljev (**T. 19: 8—9**). Eden (ali več?) je bil izven groba, kjer je bilo v tleh proti severozahodu opaziti temno črto, ki se je pravokotno nadaljevala še ob grobu.

Gomila št. 2 (sl. 17). V sredino 8 m široke in danes do 0,6 m visoke gomile je bila že od poprej izkopana 1 × 2 m velika jama v smeri od vzhoda proti zahodu, ki je sedaj že zarasla in do 0,6 m globoka. Ko smo očistili stene jame in poglobili tla, se je pokazalo, da je prvotna površina oziroma sterilna ilovica sedaj 0,75 m pod vrhom gomile, prekrita pa z 10—15 cm debelo temnejšo sivo plastjo nekdanjih tal. V tej plasti so na območju jame tu in tam ležali koščki antične opeke, drugi, med njimi tudi kosi tegul, pa so bili v zasipni plasti gomile. To pomeni, da opeka ni bila del uničenega groba, temveč odpadno gradivo z nekega drugega mesta. V jami ni bilo več sledov groba pač pa smo pri odkopu obrobni delov gomile naleteli na zloženo kamenje grobnega venca. Ta ni bil ohranjen v celoti in je prvotno v približnem krogu obdajal grobni prostor s premerom približno 1,5 m. Plast teh kamnov je bila do 35 cm široka in sestavljena iz različnih kosov lomljenca iz pohorskih kamenin. Največji med

17 Velenik: tloris in profil gomile št. 2. — *Grundriss und Profil des Grabhügels Nr. 2*

njimi je meril $30 \times 35 \times 8$ cm, drugi so bili precej manjši. Kamni so ležali 60–65 cm pod sedanjim vrhom gomile. V severozahodnem delu je bilo videti kot da gre za oglat vogal, ki naj bi bil pomenil morebiti tudi oglato obliko grobne obloge, vendar opazovanja na drugih delih gomile tega niso jasno potrdila. V prostoru jame je bila plast kamnov že razdejana. Kamni so ležali na vrhnji sivi ilovici, znotraj pa je bil med njimi tudi pesek.

Medtem ko v sredini gomile ni bilo več ohranjenih grobnih ostankov, temveč le črepinje skodel in domačih loncev (A 7133–7134) iz zasipa, se je plast pepela s črepinjami različnih posod (T. 20: 2, 4, 21: 6, 9–13, 15–16) na nekdanjih tleh pokazala na novoodkopanem prostoru severnega dela gomile tik ob kamnih grobne obloge. Pepelna plast je bila deloma debela do 8 cm in je v sondi severnega dela gomile segala 1,6 m daleč proti obrobju, nato pa je pošev navzdol prenehala, tako da na robu gomile ni bilo niti sive ilovice več. Medtem ko nadaljevanje pepelne plasti proti zahodu ni znano, pa se je proti vzhodu še nadaljevala z oblim zunanjim robom in je pred vzhodnim koncem jame prenehala. Tam se je spet pokazala strnjena plast zloženih kamnov, med

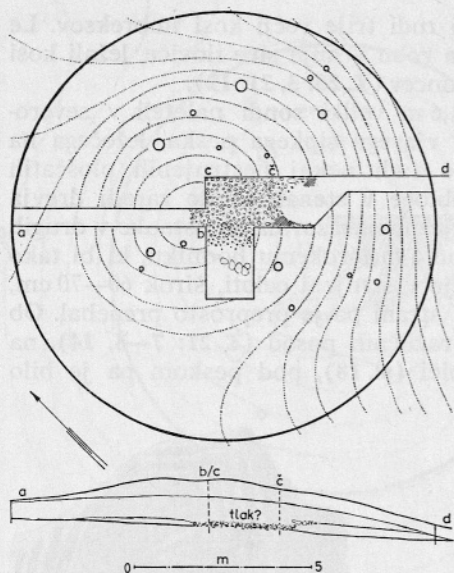
katerimi so kot del grobne obloge ležali tudi trije večji kosi imbreksov. Le 50 cm stran so na nekdanjih tleh, tudi na robu vrhnje sive ilovice, ležali kosi trinožnika in črepinje dna dveh domačih loncev (T. 20: 3, 21: 12).

Na južni strani jame smo v $1,2 \times 1,6$ m veliki sondi naleteli v severozahodnem delu na 4—5 cm debelo plast rjavega sipkega peska, ležečega na neravnih ilovnatih tleh. Vmes je ležalo tudi nekaj nestrnjenih ploščatih kamnov, medtem ko kamnom grobne obloge v stenah sonde zaradi drevja ni bilo mogoče slediti. Ta obloga se je verjetno navezovala na ostanke v drugih delih gomile, bila pa je podobna približno 1 m širokemu hodniku, ki bi tako prihajal h grobu od južne strani. Pesek je v strnjeni celoti, širok 60—70 cm, segal ob zahodni steni sonde, na vzhodni strani pa je preprosto prenehal. Ob zahodni steni se je našlo nekaj črepinj različnih posod (T. 21: 7—8, 14), na vzhodni strani nekaj kosov opek z žlebiči (sl. 18), pod peskom pa je bilo nekaj drobnih koščic.

18 Nabrazdana opeka iz gomile št. 2 v Veleniku. — *Geriffelte Ziegelplatte aus dem Hügelgrab Nr. 2 im Velenik-Wald*

Gomila št. 3 (sl. 19). Nepoškodovana, vendar z nekoliko sploščenim in poševnim vrhom — premer 10, višina 0,8 m. V sredini gomile, kolikor je dopuščalo drevje, smo izkopali najprej $1,2 \times 2$ m veliko pravokotno jamo. V njej je bila do globine 1,2 m svetlo rjava peščena glina, precej enotnega sestava, brez vsakih najdb. Poprejšnja tla iz trde rumenkasto rjave lisaste ilovice z 2 cm debelo vrhnjo temnejšo sivo (humozno) plastjo je po vsej širini jame prekrival tlak iz prodnikov. Bil je debel 10—15 cm, nad njim pa je bila 5—8 cm debela plast temno rjavega peska. Čeprav je bil ta pesek povsem sipek, je močno spominjal na enak pesek v stenah grobnice v gomili št. 1 in bi tako tudi mogel biti od vlage preperela malta (?). S sondami smo na treh obrobjih gomile uspeli ugotoviti, da ta tlak preneha brez posebnega obrobja, da je najbrž pravokotne oblike in da meri v smeri od severozahoda proti jugovzhodu 2,8 m. Na severozahodni strani se je temnejša siva ilovica nadaljevala kot nekdanja površina proti robu gomile, vendar je izven nasute zemlje ni bilo več, kar je pripisati spiranju poševnih tal. Na jugovzhodnem obrobju tlaka, ki je bil tu zložen iz treh leg prodnikov, že izven njega, sta ležala dva večja lomljena kamna. Ob njiju je bila 50 cm široka in 5—7 cm debela plast pepela z nekaj koščicami. V sivi ilovici nekdanjih tal se je proti jugovzhodu nadaljevala še druga podobna plast pepela. Obe sta bili brez najdb in sta ležali višje od

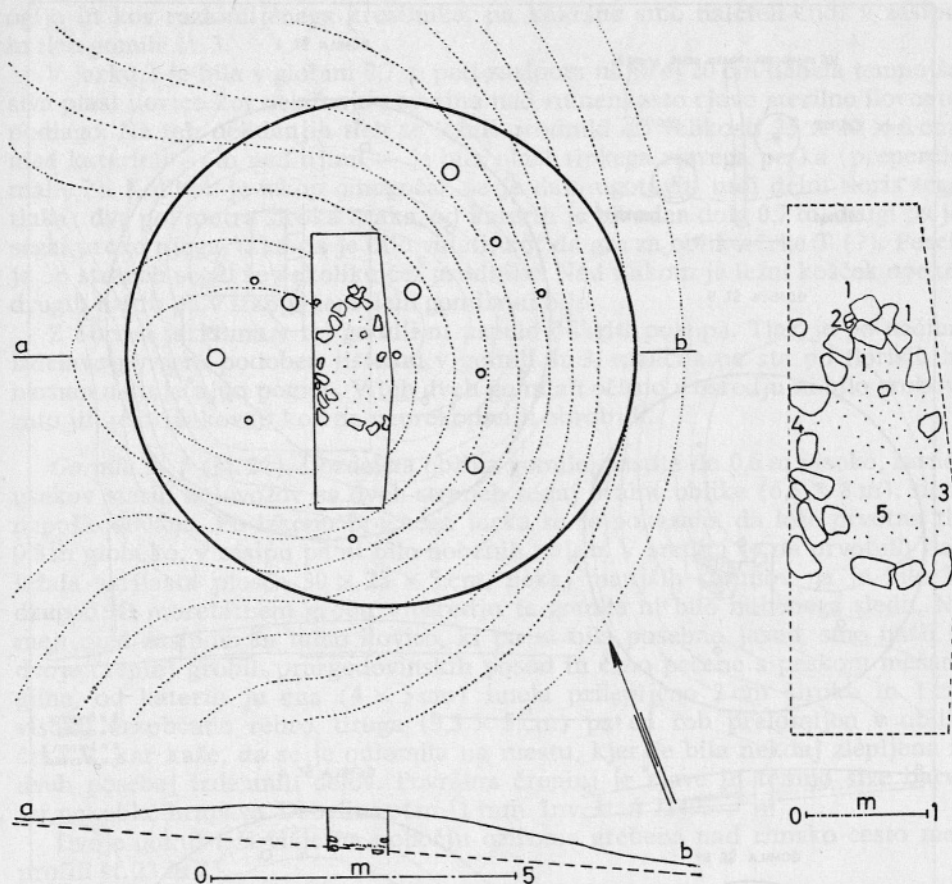
19 Velenik: tloris in profil gomile št. 3.
— Grundriss und Profil des Grabhügels
Nr. 3

tlaka v osredju gomile. Tudi v jugozahodnem delu gomile je bil izven tlaka v isti globini večji lomljen kamen.

Čeprav smo vse sonde v gomili št. 3 razširili, nismo naleteli niti na grob niti na strnjeno skupino morebitnih grobnih najdb. Črepinje so se našle v zasipu in tako morebiti sploh ne pripadajo še neznanemu grobu v tej gomili. To so ostanki rjavega domačega lonca (T. 21: 3), svetlo rjavega trinožnika (T. 21: 2), ročaj in deli sten svetlo sivega vrča (T. 21: 4) ter črepinje štirih domačih loncev (A 7137, 7140—7141) in rob steklene čaše (T. 21: 5).

Gomila št. 4 (sl. 20). Nepoškodovana, obloga profila, premer 8, višina sedaj 0,6 m. Prek sredine gomile smo med drevjem izkopali 1—1,3 × 4,3 m velik jarek, ki je razkril osrednji del žganega groba s kamnito oblogo. Nekdanja tla iz rumenkasto rjave trde ilovice so bila v globini 0,8 m pokrita s 5 cm debelo plastjo rjavo sive gline, v kateri so bili redki drobci oglja in koščic. Ta plast je bila v profilu komaj zaznavna, vrhnji nasip svetlo rjave peščene gline pa se je od nje dal odluščiti. Na obeh straneh jarka je bila obdana z lomljenimi kamni in prodniki, ki so sestavljali nepravilno zaokrožen venec in so se očitno nadaljevali tudi na obeh neodkopanih straneh. Podobnih kamnov je nekaj bilo tudi v zasipu do 0,3 m pod vrhom gomile, eden večjih pa je ležal celó tik pod rušo. Največji kamni obloge so merili 30 × 20 × 8 cm, precej pa je bilo manjših. Ni bilo videti, da bi vrhnji kamni bili del nekdanjega prekritja groba, ker so bili preredki, zasipna plast pa po vsem videzu ni bila prekopana.

V grobu je bilo nekaj črepij razbitih lončenih posod in dvoje kovinskih predmetov — bronasta fibula (T. 16: 12) in zlat obesek (T. 16: 13). Črepinje lonca T. 16: 16 so ležale v razmetani legi med kamni in izven obloge v severnem delu groba, medtem ko jih znotraj skoro ni bilo. Med kamni v vzhodnem delu groba je ležala le noga trinožnika T. 16: 14. Najdbe iz tega groba gotovo niso

20 Velenik: tloris in profil gomile št. 4. — *Grundriss und Profil des Grabhügels Nr. 4*

popolne, zlasti ker so črepinje — med njimi tudi dno lonca **T. 16: 15**, — ležale na dveh straneh groba med kamni obloge in izven nje, podobno pa bi bilo mogoče tudi na neodkopanih predelih. Kljub temu zbrani predmeti zadovoljivo pojasnjujejo starost groba in verjetno tudi njegovo vsebino, zlat obesek v sicer neuglednem grobu pa na videz celó preseneča.

Gomila št. 5 (sl. 21). Nepoškodovana, na pobočju, nekoliko zabrisanega videza, premer 10, višina 0,4 m. V sredini smo med drevjem izkopali dvoje jarkov velikosti $2 \times 0,5$ m. V jarku 1 pod nasuto svetlo rjavo peščeno glino ni bilo izrazite ločnice s sterilno ilovico tal, ker ta ni bila tako suha in trda kot drugod, temveč nekoliko mehkejša in bolj vlažna. V globini med 1 in 1,2 m, torej že v prvotnih tleh, je ležalo raztreseno nekaj črepinj grobih posod prazgodovinskega izvora, ki so pripadale rdečkasto rjavim loncem s 6–10 mm debelimi stenami (inv. št. A 7148). Razen tega je bilo tu še nekoliko drobcev

ogljja in kos razlomljenega kresilnika, na kakršne smo naleteli tudi v zasipu in tleh gomile št. 3.

V jarku 2 je bila v globini 0,7 m pod zasipom najprej 20 cm debela temnejša siva plast ilovice kot nekdanja površina nad rumenkasto rjavo sterilno ilovnato podlago. Na teh nekdanjih tleh so ležali prodniki do velikosti $25 \times 10 \times 8$ cm, med katerimi — in nad njimi — je bila plast sipkega rjavega peska (preperele malte?). Kolikor je izkop omogočal, se je dalo ugotoviti tudi delni tloris tega tlaka: dva pol metra široka kraka, od katerih je bil eden dolg 0,7 m, drugi pa je segal preko njega, tako da je bilo videti, kot da gre za obliko črke T (?). Pesek je ob straneh segal še nekoliko čez prodnike. Nad tlakom je ležal košček opeke, drugih najdb pa v izkopanem delu gomile ni bilo.

Z obema jarkoma v tej gomili ni uspelo odkriti pokopa. Tlak je po načinu izdelave povsem podoben tistemu v gomili št. 3, različna pa sta po tlorisih in neznan nam je njun pomen. V teh dveh gomilah očitno v osredju ni bilo grobov, zato jih je pričakovati kod na neprekopanih obrobjih.

Gomila št. 6 (sl. 21). Dozdevna oblika gomile, nasuta do 0,6 m visoko, zaradi usekov starih kolovozov na dveh straneh sedaj ovalne oblike ($6,5 \times 8$ m), sicer nepoškodovana. Po izkopu prečnega jarka se je pokazalo, da leže prvotna tla 0,8 m globoko, v zasipu pa ni bilo nobenih najdb. V sredini je na prvotnih tleh ležala skrilasta plošča $30 \times 25 \times 5$ cm, nekaj manjših kamnov pa je bilo še drugod. O morebitnem grobu v osredju te gomile ni bilo nobenega sledu. Na meji med zasipom in talno ilovico, ki pa ni bila posebno jasna, smo našli le dvoje črepinj grobih prazgodovinskih posod in črno pečene s peskom mešane gline, od katerih je ena (4×5 cm) imela prilepljeno 2 cm široko in 1 cm visoko nazobčano rebro, druga ($3,5 \times 5$ cm) pa en rob prelomljen v obliki črke V, kar kaže, da se je odlomila na mestu, kjer je bila nekdanj zlepljena iz dveh posebej izdelanih delov. Površina črepinj je rjave in temno sive barve ter nekoliko hrapava. Debelina sten 11 mm. Inv. št. A 7149.

Dvoje gomil leži višje na pobočju oziroma grebena nad rimsko cesto med profili št. 23 in 25.

Gomila št. 7 (sl. 21). Nepoškodovana, tik vzhodno od kolovoza — gozdne ceste na parc. 1336/101, k. o. Spodnja Polskava. Premer 13, višina 0,9 m. Gomilo smo razkopali v osrednjem delu na prostoru 7×4 m. V globini 0,9 m se je pod nasuto svetlo rjavo peščeno glino pokazala nekdanja površina iz temnejše sive, z drobcji oglja mešane ilovice, ki je prekrivala sterilno podlago — rumenkasto rjavo peščeno ilovico s prodniki. Na odkopanem prostoru ni bilo nobenih sledov groba, v zasipu na vzhodnem obrobju pa se je našla le ena črepinja grobe prazgodovinske posode iz rdeče-temno sivo-rdeče pečene s peskom mešane gline s hrapavo rjavo površino. Velikost kosa 3×4 cm, debelina stene 9 mm. Inv. št. A 7150.

Gomila št. 8 (sl. 21). Nepoškodovana, 20 m zahodno od prejšnje tik zahodno ob kolovozu — gozdni cesti na parc. 1336/102, k. o. Spodnja Polskava. Premer 13, višina 0,7 m. V sredini gomile smo izkopali $6 \times 1,5$ m velik jarek, nekoliko razširjen proti jugu. Tu ni bilo opaziti nekdanjih tal, temveč je nasuta svetlo rjava peščena glina ležala neposredno na deloma prodnati rumenkasto rjavi

sterilni peščeni ilovici. V jugozahodnem kotu sonde je bila v sicer ravnih nekdanjih tleh 0,5 m globoka kotanja, ki se je proti jugu nadaljevala še izven odkopanega dela gomile, a v njej razen drobcev oglja ni bilo drugih predmetov. V vsem izkopanem delu gomile ni bilo nobenih sledov groba niti kakršnihkoli najdb, zato se morebiti še skrivajo v severni polovici gomile ali drugod povsem na obrobju.

Dosedanja kopanja v gomilah na tem področju so dala skromen doprinos k poznavanju te vrste grobov in nudijo nekaj podatkov posredno tudi za zgodovino rimske ceste, ob kateri leže.¹⁷¹ Tako poznamo nov tip zidane grobnice, tokrat pravokotnega tlorisa, pokrite s ploščami ter z vhodom, ki je vključen v lupino grobne celice.¹⁷² Obe podolžni plošči sta razdelili notranjost celice v troje podolžnih prostorov, vendar le na videz, šele po pokopu in nad grobnimi pridatki, ki so ležali največ v severni polovici grobnice.¹⁷³ Pomen obeh stranskih plošč, kakor tudi pokončne v zgledu grobnice, ni jasen, čeprav so jih tako namestili verjetno s povsem določenim namenom. V tlorisu grobnice moramo pravzaprav ločiti dvoje prostorov: višjega tlakovanega in nižjega za njim, pri čemer je tlak v grobnici skupno s tistim v vhodni steni, ki je bil še višji, predstavljal morebiti le stopnice. Talno zasnovo je nekoliko zabrisal nasut pepel, ki je deloma prekrival tudi tlak, že prej pa se je to najbrž zgodilo z ilovnato plastjo, ki v dobršni debelini prekriva najnižja tla grobne celice (estrih ?) v celoti. Ob razlagi notranjosti grobne celice tako tičimo pred vrsto nejasnosti, ob katerih moramo vprašati, če ni prišlo do kakih posegov v grobnico že v antičnem času, saj je morala biti prvotno očitno v celoti pokrita.

Za način pokopa je zanimivo dejstvo, da so bili, — kot kažejo pomešane črepinje, — vsi trije pokopi izvršeni sočasno, vendar po zaporedju, ki ga dokazuje že lega treh pepelnih plasti. Po nasutju pepela v grobnico, hkrati s pridatki, od katerih so bili nekateri morebiti razbiti šele ob tej priliki, so grobno celico zaprli in pred njen vhod nasuli drugo plast pepela in pridatkov. V tem se kaže sam po sebi nek določen namen, ki ga pa s pridatki ne moremo razjasniti. Nato so pričeli grobnico zasipavati in med tem delom, ko je bila, — vsaj na eni strani, — že skoraj zakrita, so obnjo nasuli še tretjo plast pepela z največjimi posodami. Lonec **T. 21: 1** je bil že pred tem razbit, saj je ena njegovih črepinj prišla že v pepel v grobni celici, torej bi bil lahko tudi sežig opravljen za vsa tri pokopna mesta istočasno. Večje število kostnih ostankov v grobni celici kaže, da so jih posebej zbrali, medtem ko so neznatne ostaline v obeh pepelnih kupih očitno le del žganine. Vprašanje, ali smemo ob pepelu in pridatkih v zasipu videti pokop druge osebe ali pa samo neko kultno dejanje med pokopavanjem in zasipavanjem grobnice, ostaja odprto.¹⁷⁴

Kot kažejo kostni ostanki, je bil v grobni celici pokopan odrasel moški.¹⁷⁵ Njegov družbeni položaj nekoliko pojasnjuje grobna arhitektura, ki je redka pa tudi lega groba tik ob rimski cesti, kjer so ga pripravili za nekoga, ki je tu živel očitno dlje časa. V okolici tega gomilnega grobišča ni doslej nobenih dokazov o kakšni pristavi, pač pa bližina rimske ceste ponovno, — kot že v Spodnji Novi vasi, — vsiljuje domnevo, da gre za osebo, ki je bila v zvezi z njo. Pri tem je videti protislovno, da doslej v drugih gomilah tega okoliša ni uspelo odkriti sledov podobne arhitekture.¹⁷⁶ Marmorni napušč in drugi polobdelan kamen z vrha prevala pri profilu št. 24 namreč še ničesar ne doka-

zujeta, ker ni drugih sledov in gre morebiti le za kak odvrženi tovor, razen tega pa sta kot gradbeni kamen podpoprečne kakovosti (**sl. 7**). Sledovi bivališč pri profilu št. 25 kažejo le preproste vkope v zemljo, deloma na mestu, ki za bivališče niti ne pride v poštev. Da bi se te stvari razjasnile, bi bilo treba pozorno preiskati na videz zelo ugodne police na obeh straneh rimske ceste, kjer pa so tla po dosedanjih priložnostnih sondah videti brezupno sterilna. Tako dosedanji seliščni ostanki in grobovi ne dovoljujejo dokončnega odgovora, ali je na tem mestu res bila obcestna postojanka.¹⁷⁷

Ob redkih zidanih in drugačnih grobnicah so gomile s preprosto kamnito oblogo številnejše in jih je v podobni in popolnejši obliki najti tudi na obrobem območju noriško-panonske skupine gomil obakraj Drave.¹⁷⁸ Tlakov brez drugih gradbenih delov oziroma celó brez grobov pri nas doslej nismo poznali, izjemni pa so tudi drugod.¹⁷⁹ Kljub temu, da v nekaterih gomilah nismo ničesar našli (št. 5—8), še ne smemo govoriti o kenotafih, saj so grobovi prazni le na videz, ker gomile niso bile v celoti odprte.

Med najdbami iz domačih gomilnih grobišč doslej ni bilo dvoročajnih vrčev, kadilnih skodel in zlatih predmetov. Ti poslednji so tudi v mestnih grobovih zelo redki, zato najdba v gozdnem območju Velenika kljub obcestni legi preseneča.¹⁸⁰ Sestav grobnih pridatkov drugače ni presenetljiv in skupno z velikostjo, opremo in lego gomil le nekoliko prispeva k poskusom socialne razčlenitve tod pokopanih. Od skupine nekoliko odmaknjeni gomili št. 1 gre ob vsem drugem poseben pomen, vendar pa njena odmaknjena lega nakazuje tudi neko odtujenost od sosednjih grobov. Če imamo tu očitno opravlja z moškim grobom, bi tistega v gomili št. 4 gotovo smeli oceniti kot ženskega. V tej skupini gomil bi morebiti grob v osrednji in največji gomili mogel hraniti družinskega poglavarja, seveda če gre res za družinsko grobišče, kar pa ni nujno in tudi ne z najdbami podprto.¹⁸¹

Od predmetov v grobni celici gomile št. 1 sodijo fragmenti lonca **T. 18: 5** k tistemu tipu latenoidnih posod, ki so, — z bogatim okrasom, — znane iz Šempetra.¹⁸² Okras te nekolikanj slabše izdelane posode pa v Šempetru nima primerjav, saj je z izboklinami nekako svojski, medtem ko pasovi upognjeno vrezanih črt spominjajo na okrasne prvine, nastale v zgodnji antiki.¹⁸³ Fragmenti domačega lonca **T. 18: 4** bi s svojim okrasom to potrjevali, medtem ko ima v profilu ohranjen prav tako značilen poudarjen prehod od vratu v rame.¹⁸⁴

Med boljšim posodjem je opazen sigillatni krožnik **T. 18: 1** Drag. 36 z barbotinskim okrasom, kakršnega najdemo tudi v Šempetru, ki pa je v podobni (in drugih) oblikah razmeroma redek npr. v Emoni.¹⁸⁵ Druga siva skodelica **T. 18: 2** je pogostejši pridelek v grobovih, čeprav prevladujejo tiste iz rdeče pečene gline.¹⁸⁶ Razmeroma redki so tudi vrči s široko odprtino, kot jo kaže **T. 18: 3**, vendar jih v različnih oblikah najdemo tudi med zgodnjim gradivom.¹⁸⁷ Kot v Emoni so se našli tudi v tem grobu ostanki razbite amfore ali dvoročajnega vrča (**T. 18: 15**).¹⁸⁸ Med sicer redke pridevke sodijo vrčaste steklenice oziroma ostanki vrča **T. 18: 10**, ki je tudi med množico emonskih grobov izjemen.¹⁸⁹

Med pridatki v žganini pred vhodom v grobnico so bili fragmenti sivega lonca **T. 19: 1**, ki sodijo med dokaj pogosto posodje sodčaste oblike, značilno za pozno 1. in zgodnje 2. stoletje.¹⁹⁰ Za to posodo je značilen težek profiliran rob

ustja, tipično okrasje iz žlebičev in črtic ter še dobro ohranjena rdeča barva, ki ima na nekaj mestih črne lise.¹⁹¹ Dobro ohranjen je tudi izrazito profiliran pokrov **T. 19: 2** za posodice s premerom ustja do 6 cm, ki so v takih velikostih bolj redki.¹⁹² Trinožnike z oblim narebrenim profilom **T. 19: 6** poznamo že iz sosednjih najdišč, prav tako iz Sempetra, in sodijo v isto obdobje.¹⁹³

V žganini ob grobnici je poglavitna najdba dvoročajni vrč **T. 20: 1**, kakršni npr. med dolenskim grobnim gradivom sodijo v prvo polovico 1. stoletja.¹⁹⁴ Zanimivo je, da jih med grobnimi pridatki v Emoni skoraj ni, izjemni pa so tudi na drugih grobiščih.¹⁹⁵ V veleniški gomili tega vrča ni mogoče datirati tako zgodaj, vsekakor pa je pomembno opozorilo, da je bila grobnica zgrajena morebiti še v 1. stoletju.¹⁹⁶

Temno siv lonec **T. 21: 1** je preprost izdelek s sledovi ročne dodelave. Primerjave po profilu vratu ter okrasu mu je zato iskati med domačo zgodnjeantično lončenino, kjer so trebušasto ovalni lonci sicer splošen pojav, taki s sedlastim preходом v vrat in konkavno izoblikovanim robom nad njim pa redki. Okras iz gostorisnih vodoravnih črt v zgornjem ter navpičnih v spodnjem delu posode do 5 cm pred dnom pokriva torej posodo skoro v celoti in deluje starinsko, kar bi govorilo v prid zgodnejšega datiranja.¹⁹⁷ Navzlic temu pa ti lonci sami po sebi niso zanesljivo časovno merilo, saj sodijo skupno z drugimi različicami tako v 1. kot v 2. stoletje.¹⁹⁸

Med drugimi lončenimi ostanki s tega mesta so značilnejši še vrč italske oblike **T. 19: 9**, ki nakazuje okrogel trup, (trinožna) skodela **T. 19: 7** s podobnim profilom kot prejšnja, črepinje podobnega krožnika kot **T. 18: 1**, le da je ohranjen samo spodnji del, črepinja podobnega lonca kot **T. 19: 1**, le da z bolj pikčastim okrasom ter črepinje enega (ali dveh) podobnih manjših loncev, tudi s pasovi vrezanih črtic.¹⁹⁹ Razbita oglata steklenica **T. 19: 5** je prav tako običajen, čeravno ne prepogost pridelek v grobovih, ki k časovni opredelitvi ne prispeva ničesar.²⁰⁰ Žal je bil novce zelo slabo ohranjen in si v tem pogledu tudi z njim ne moremo nič pomagati.

Od najdb v grobu gomile št. 2 sodijo med finejše posodje fragmenti nizke rdeče oble skodele **T. 20: 2**, ki spominja na sigillatno obliko Drag. 31, nasploh pa je zelo redka, dalje kos po Drag. 33 posnete rdeče skodele **T. 21: 10**, ki je pogostejša ter še fragmenti ploskega krožnika **T. 20: 4**.²⁰¹ Tudi tu so se našli ostanki podobnega lonca kot **T. 19: 1** in podobnih dveh posod brez okrasja (**T. 21: 15**). Troje fragmentiranih trinožnikov **T. 20: 3** in **21: 5, 7** ima že znan obel narebren profil, le da je tu rob ustja bolj izravnani in uvihan navznoter.²⁰² Črepinja **T. 21: 7** kaže na krožnik spominjajočo posodo, le nenavadne manjše izmere, medtem ko izdaja fragment **T. 21: 8** domač lonček običajne oblike. Med črepinjami je bil tudi rob ustja domačega lonca **T. 21: 11** ter fragmenti dnov različnih posod **T. 21: 12–14**. Posebnost tega groba je opeka sl. 18, ki je prispela sem z nekih ruševin in so jo dali v grob bodisi namenoma, bodisi z drugimi kosi opek, ki so deloma celo nadomeščale kamne v grobni oblogi. Povsem enaka opeka v seliščnih ostalinah v Spodnji Novi vasi kaže na isti izvor.²⁰³

Izvor črepinj v zasipu gomile št. 3 ni povsem jasen. Po vsem videzu gre za ostanke seliščne lončenine in ne za ostanke grobnih pridatkov, ker na nekdanjih tleh pri dnu gomile ni bilo nobenih najdb. Odkod črepinje v zemlji

za nasipavanje gomile pa tudi ni lahko razložiti, ker v zasipnih plasteh sosednjih gomil takih najdb ni bilo.

Med najdbami pripada fragment **T. 21: 3** domačemu loncu s podobnim robom ustja kot jih v nekoliko bolj razviti obliki kažejo nekateri robovi iz bližnje seliščne skupine pa tudi iz Slovenske Bistrice.²⁰⁴ Črepinje vrča z ostanikom ročaja **T. 21: 4** povsem ustrezajo posodi kot jo poznamo iz planega groba v Spodnji Novi vasi, kar kaže na zgodnejšo dobo.²⁰⁵ Del stene domačega lonca **T. 29: 7** pripada okroglasti posodi kot je npr. lonec **T. 21: 1** iz gomile št. 1 in čeprav nam je oblika njegovega roba ustja neznana, je značilen njegov okras. Vodoravne proge namreč, ki so segale do bližine dna, po načinu izdelave niso navaden metličast okras, temveč dokaj skrbno — in morebiti s pomočjo nazobčanega kosa lesa — vglobljeni plitvi 2 mm široki žlebiči. Med njimi so ostali večinoma 1 mm široki rebrasti robovi, ki izstopajo kot plastične proge, take vrste okrasa pa med črepinjami drugih loncev na tem območju ni.²⁰⁶ Drobcji stekla pripadajo eni ali več steklenim skodelicam, od katerih je ena imela vodoravno izvihan navitkan rob 12 cm širokega ustja.²⁰⁷ Skupek teh ostalin daje vtis, da so prišle v zasip gomile verjetno v prvi polovici 2. stoletja.

Od najdb v gomili št. 4 določa spodnjo časovno mejo groba fibula **T. 16: 12**, ki sodi v skupino kolenčastih fibul, kakršne se pojavljajo že od druge polovice 1. stoletja, a so dokaj redke in jim zato na podeželskih najdiščih ni najti mnogo primerjav.²⁰⁸ Fragmenti lonca **T. 16: 16** spadajo k posodi, kakršne v podobnih oblikah tod že poznamo tako iz gomile št. 1 kot iz najdišč v Spodnji Novi vasi in Slovenski Bistrici.²⁰⁹ Tudi tu gre za preprostejšo — neokrašeno — obliko šempetrskih latenoidnih loncev, ki nam dopušča oceniti starost tega groba v bližino 1. stoletja.²¹⁰ Nasprotno pa obesek **T. 16: 13** časovno ni zanimiv, a je redkost tako po kovini kot po obliki, saj ga lahko le približno vzporejamo s polmesečnimi obeski z drugih najdišč.²¹¹

Tako torej bržkone vse gomile izvirajo iz približno istega časa, tj. obdobja poznega 1. in prve polovice 2. stoletja, ko je bila rimska cesta že zdavnaj zgrajena. Pri sedanjem stanju imamo torej nasprotje: zgodnjeantični gomilni grobovi na eni in sledovi naselbine z najdbami pretežno iz poznejšega časa na drugi strani. Nekatero sočasno zgodnje seliščne najdbe pa to nasprotje vendarle omiljujejo in bi tako mogli reči tudi drugače: ob zgodnjih grobovih je bil ta obcestni predel Velenika naseljen še pozneje, ne da bi za vse obdobje imeli na voljo tudi časovno ustrezne grobove.

K ugibanjem, ali so bili nagrobni marmorni kamni prenešeni v cerkev na sosednji Spodnji Polskavi s tega grobišča, niso dosedanja kopanja dala nobene dokaza.²¹² Večinoma gre tam za uglednejše spomenike oziroma dele grobne arhitekture in Velenik je trenutno res najbližje znano grobišče, vendar kaže lega kamnov v cerkvenih zidovih na to, da so tjakaj prispeli z drugim gradbenim kamenjem. Da bi bili vsaj del gradbenega kamenja pridobili iz ruševin kakšne antične stavbe ob rimski cesti je seveda teoretično možno, vendar pa v Veleniku za to doslej še nimamo stvarnih potrditev — sledov odkopanih temeljev in podobnega. Pohorski gradbeni kamen je tu sicer že dokazan v grobnici gomile št. 1, ni ga pa izven gomil, kjer bi dokazoval stavbne sledove.²¹³ Tudi štirje doslej odkriti marmorni kamni ne nudijo dobrih povezav s tistimi na Spodnji Polskavi, saj gre za manjvredno blago in tako

rekoč polizdelke, ki so bili npr. v gomili št. 1 uporabljeni bolj kot gradbeni členi. Doslej tudi še nismo odkrili mesta, ki bi bilo prišlo v poštev za zunanjo grobnico, kakor jo nakazujejo nekateri marmorni kamni. Tako bi lahko fragmentiran arhitrav sl. 7 primerjali s podobnim v Šempetru, relief Silena (genija jeseni) in fragment reliefno okrašene preklade v cerkvi na Spodnji Polskavi pa s podobnimi kamni na šempetrskem grobišču, s čimer se nam ob pogledu npr. na tamošnje grobnice že vzbuja predstave o kaki podobni (skromnejši?) arhitekturi tudi v tem okolišu.²¹⁴ Možno je tudi, da je imela katera izmed veleniških gomil tudi zunanji spomenik, od kakršnih so ohranjeni fragmenti na Spodnji Polskavi, vendar tudi tega ni mogoče dokazati npr. z odkritjem primernih podstavkov ali česa podobnega.²¹⁵ Čeprav bi torej izvirali spodnjepolskavski kamni iz območja rimske ceste, po kateri so jih prevažali s Pohorja, moramo vendar misliti še na kakšno drugo možnost, čeprav je manj verjetna. Tu je mišljena ledina »Gomile«²¹⁶ jugovzhodno od vasi, kjer pa ni sledu niti o gomilah niti o kakšnih ostankih morebitnih bivališč.²¹⁶

POSAMIČNE NAJDBE V PROFILNIH JARKIH

Profil št. 15 na parc. 646/12, k. o. Slovenska Bistrica; raziskovalni odsek Slovenska Bistrica

Kos opeke (tegule velikost 12×8 cm) na dnu stranske gramozne plasti v pesku na desni, južni strani cestišča v globini 0,8 m je naključna najdba, saj v neposredni bližini ni nobene antične stavbe (podobno v profilu št. 11 v Veleniku!). Kos opeke ni ležal na cestišču, niti neposredno ob njem, temveč na meji med sivo peščeno ilovico, ki se je usedala ob cesti, ter 20 cm debelo plastjo gramoza, ki je bil spet pokrit s peščenim nanosom s cestišča.

Profil št. 26/2 na parc. 894, k. o. Slovenska Bistrica

1. Osrednji del železne podkve (T. 14: 11).

2. Kos železnega žeblja (dolžina ob najdbi 4 cm, pozneje razpadel).

3. Številni drobcu antične opeke, zvečine tegul, v gramozu cestišča na levi, severni strani ceste blizu stavbe A. Raztreseni so bili po vsej debelini gramoza do sredine cestišča, največji del pa v peščeni glini nad njim še preko ceste na njeno desno, južno stran.

Podkev je ležala na površini peščene plasti na južni strani ceste v globini 0,5 m, torej je prišla na to mesto dokaj pozno. Nasprotno pa je ležal žebelj 1,1 m globoko na dnu gramoza v sredini cestišča in je torej bil dosti starejša najdba. Kosi opeke v spodnjem delu gramoza na severni strani cestišča bi govorili za to, da so cesto širili navzgor po pobočju proti levi šele v času, ko je od prvotne strehe stavbe A propadlo nekaj opeke. Nasprotno pa pomeni opeka, ki je ležala v plasti nad cestiščem, torej že po propadu ceste, najbrž samo prenesene razbitine porušene stavbe v poantičnem obdobju. Zaradi poševnega pobočja nekdanjih tal je pri tem misliti tudi na delovanje vode, medtem ko so opeko in kamenje v višje lege spravili najbrž šele ob oranju v recentni dobi.

Profil št. 28/2 na parc. 894, k. o. Slovenska Bistrica

Nekaj antičnih črepinj na dnu obcestnega jarka severno ob cestišču v globini 0,6 m, med njimi fragment rjavega lonca (T. 22: 9) in temno sivega lonca iz črno pečene peskane gline z močno porozno površino, ki ima na zunanji strani posode vodoravne žlebičaste črte (inv. št. A 6846).

Profil št. 30/2 na parc. 1056, k. o. Slovenska Bistrica

Nekaj antičnih črepinj na desni, južni strani ceste v svetli rjavkasto sivi glini:

1. Del stene spodnjega dela svetlo rdeče posode (lonca?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Sledovi prvotne rdeče barve so še vidni. Velikost $5,8 \times 5,8$ cm. Inv. št. A 7339.

2. Del stene temno sive skodele iz prečiščene sivo pečene gline z gladko površino. Na zunanji strani nekaj drobno vrezanih vodoravnih črt (od vrtenja?). Velikost $4,4 \times 8,4$ cm. Inv. št. A 7340.

3. Del dna rdeče rjave posode (lonca?) iz črno pečene peskane gline. Dno ravno in enkrat tanjše od sten. Premer približno 17 cm, velikost $3,8 \times 6,2$ cm. Inv. št. A 7341.

4. Del noge svetlo sivega trinožnika iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Velikost $6,2 \times 4,5$ cm. Inv. št. A 7342.

5. Del stene in roba sivo rjavega pokrova iz sivo pečene peskane gline s porozno površino. Premer približno 16, velikost kosa $4,7 \times 5,7$ cm. Inv. št. A 7343.

Te najdbe, ki jim je treba prišteti še kosce opeke (tegul) so obrobni del seliščnih najdb iz jarka med cesto in stavbo B, in sicer v vzhodni smeri od sond 30 abc. V tem jarku smo našli tudi jamo za stojko in temelj nekega zidu, ki je nakazoval 2 m širok, odprt prostor v smeri proti stavbi B (?).

Profil št. 31 na parc. 1056, k. o. Slovenska Bistrica

Na nekdanjih tleh smo na tlakih in ob njih našli železen ključ (T. 14: 21), dva kosca roba steklene skodelice T. 15: 5), bronast novc — sestercij cesarja Trajana (T. 23: 5) ter nekaj antičnih črepinj, med njimi del stene in roba lončka (A 7337) in del stene temno sive posode (skodele?) iz temno sivo pečene peskane gline s porozno površino (premer oboda približno 20 cm, velikost kosa $5,4 \times 5$ cm; inv. št. A 7338).

Tlak (kot ostanki temeljev?) sodi bržkone k ruševinam stavbe Č, od katerih smo ostanke temeljev in podobnih tlakov zasledili v odvodnem jarku pod hitro cesto ter v jarku za prepust pod krajevno cesto in h kateri sodijo najdbe na T. 7.

Profil št. 2 na parc. 250, k. o. Spodnja Nova vas; raziskovalni odsek Spodnja Nova vas

Del dna rjavega domačega lonca (T. 22: 10).

Črepinja je ležala v črnkasti peščeni ilovici, — eni izmed plasti, ki jih je premešal plaz, — pod gramozom cestišča. Nekaj neizrazitih črepinj je bilo v podobni, a globlji plasti na pobočju nižje pod cestiščem. Gre za najdbe v tleh, preden so tod zgradili cesto. Večinoma sodijo k prazgodovinski keramiki — sledovom poseljenosti tega grebena še pred prihodom Rimljanov.²¹⁷

Nižje na pobočju, na gramozu spodnje, obvozne ceste, smo med gradnjo hitre ceste pozneje našli še polovico železne podkve, ki je nekoč obležala tam kot zavržen predmet (T. 22: 1).

Profil št. 4 na parc. 248/2, k. o. Spodnja Nova vas, sedaj nasip hitre ceste

V gramozu cestišča gornje ceste in v plasti ilovice nad njim je ležalo nekaj neizrazitih črepinj grobih antičnih posod ter dvojje koščkov zarjavelih železnih žebelj, ki se niso ohranili.

Profil št. 5 na parc. 248/2, k. o. Spodnja Nova vas, sedaj nasip hitre ceste

V severni polovici cestišča gornje ceste ter v ilovici tik nad gramozom je bilo nekaj drobcev rdečih antičnih posod iz dobro prečiščene gline ter kosci opeke.

V gramozu spodnje, obvozne ceste so poleg drobcev opeke ležali tudi kosci železnih žebelj raznih oblik. Najdaljši med njimi je dolg 4,5 cm (T. 22: 12).

Glede na to, da so najdbe črepinj, a tudi žebelj in opeke v gramozu ceste redkejšje, bi jih tu na strmem pobočju in na klancu s podolžnim naklonom 8,5 % lahko razložili tako, da so prišli na to mesto (prim. še podobne najdbe v profilu št. 4) z višjih leg. Okolica ob cesti se nekoliko zravna šele pri naslednjem profilu št. 6, kjer je bilo nekaj podobnih najdb, vendar nismo našli sledov kakšne stavbe. Zanj govorijo ostanki opeke pa tudi črepinje in žebli. Nadaljnje iskanje v tem okolišu ni več mogoče, ker je del terena prekrila trasa hitre ceste, del pa cestišče pozneje zgrajene krajevne vozne poti.

Profil št. 6 na parc. 248/2, k. o. Spodnja Nova vas

V jarku ob cesti ter v ilovici nad gramoznim cestiščem je bilo nekaj neizrazitih črepinj antičnih posod iz prečiščene rdeče in peskane črno pečene gline, med njimi profiliran ročaj vrča (T. 22: 11). V gramozu desne, južne polovice cestišča smo našli še 4 cm dolg zarjavel kos železnega žeblja (T. 22: 13).

Profil št. 10 na parc. 177, k. o. Spodnja Nova vas

Nad cesto je 30 cm globoko v pobočju ležal železen okov (T. 22: 7). Očitno gre za antičen predmet, uporabljen pri opremi vprežnih živali ali vozov (glej podobno najdbo v profilu št. 10 v Veleniku!), ki je moral biti, — ker je ležal višje od ceste, — nekoč odvržen.

Profil št. 13 na parc. 164/5, k. o. Spodnja Nova vas

Ob jarku na severni strani ceste je v globini 50 cm ležal košček železnega traku neznanega predmeta (T. 22: 14).

Profil št. 3 na parc. 352/1, k. o. Pokošje; raziskovalni odsek Velenik

Fragment roba ustja rjavega lonca (T. 22: 16).

Črepinja je ležala 0,8 m globoko v peščen ilovici 1,2 m od severnega roba gramoznega cestišča. Gre za rob ceste, odkopan v pobočje terase kamor je črepinja s prvotnih antičnih tal poniknila 20 cm globoko. Profil posode je iz poznejšega časa, saj se povsem ujema s številnimi profili loncev v Veleniku, Slovenski Bistrici in Spodnjem Grušovju, torej iz poznega 2. ali 3. stoletja.²¹⁸ V obeh sosednjih profilih ni bilo nobenih najdb, a tudi poševno pobočje nad robom terase, pod katerim poteka rimska cesta, nima arheoloških ostalin.²¹⁹

Profil št. 5 na parc. 352/1, k. o. Pokoš

Fragment neznane posode iz temno rdeče pečene s peskom mešane gline. Sedaj hrapava površina je sivo rdečkaste barve. Velikost fragmenta 5×3 cm, debelina stene 8 mm. Inv. št. A 5402.

Ta in nekaj podobnih prazgodovinskih črepinj je ležalo v tleh pod gornjo, severno polovico cestišča in na nekoliko višji polici nekdanjih tal ob njem. Ker je rimska cesta tu poglobljena v poševno pobočje, so graditelji pri tem najbrž načeli prazgodovinsko kulturno plast s posameznimi črepinjami, ki so prišle na to mesto z višjih mest ploskega pobočja. Profil pobočja je tu v primeri s poprejšnjimi (št. 1—4) in poznejšimi (št. 8 itd.) manj razčlenjen oziroma po vsej širini bolj enakomerno poševen. To prihaja od tega, ker je prvotno pobočje močnejše prekrito z nanesenimi glinastimi plastmi z višjih leg. Ob črepinjah v tem in naslednjem profilu lahko domnevamo, da je bilo višje na pobočju prazgodovinsko selišče ali vsaj izkrčen predel, ki je bil zato bolj izpostavljen pobočnemu spiranju. Ker gre za neizrazite kosce grobe lončenine, jim ni mogoče zanesljivo določiti starosti, a bržkone gre, če se spomnimo železnodobne gomile na sosednjem grebenu, za obdobje od starejše dobe nazaj.²²⁰

Profil št. 6 na parc. 352/1, k. o. Pokoš

Nekaj drobcev podobnih črepinj kot v profilu št. 5 je ležalo v vrhnji poantični plasti severno nad cesto 30 cm globoko, kar pomeni, da so prišle na to mesto z istega prostora višje na pobočju. Gramoz cestišča leži v tem profilu skoro v celoti na mehki, sivo rjavi z ogljem pomešani glini nekdanjih tal, ki v debelini 0,9 m prekriva sterilno podlago in je verjetno prav tako v zvezi s prazgodovinskimi tlemi na tem območju.

Profil št. 7 na parc. 352/1, k. o. Pokoš

Železen klin konične oblike (T. 22: 3), ki je ležal v gramozu v severni polovici cestišča blizu roba ceste 0,7 m globoko. Gre za naključno najdbo — izgubljen predmet v zvezi z vozarstvom.

Profil št. 10 na parc. 352/1, k. o. Pokoš

Železen klin konične oblike (T. 22: 3), ki je ležal v gramozu v severni polovici (T. 22: 6).

Tudi tu gre očitno za uporabni predmet pri vprežni živini ali vozovih, ki je prišel na to mesto izgubljen ali odvržen. Ker je ležal v širokem jarku pod cesto pri dnu peska, bi prej prišla v poštev druga možnost, saj se je po ploskem pobočju spiral predvsem cestni prah in pesek ter morda le ob hudih nalivih tudi nekaj gramoz, ki leži sedaj na pricestni strani na dnu jarka.²²¹

Profil št. 11 na parc. 351/4, k. o. Pokoš

Košček zlizane antične opeke, morebiti del tegule, velikosti $4,8 \times 3,7 \times 23$ cm (inv. št. A 7160). Ležal je v vrhnji plasti gramoz na južnem robu cestišča 65 cm pod sedanjo površino. Gre za naključno najdbo, ki je najbrž prišla na to mesto že z gramozom in katere pomen je predvsem v tem, da potrjuje

antično starost tukajšnjih gramoznih plasti, o kateri prirodnoslovci dvomijo. Pod nasutim gramozom je tukaj spet (kot v profilu št. 6) nad sterilno podlago plast sive mehkejše ilovice z ogljem.²²²

Profil št. 18 na parc. 1336/84—85, k. o. Spodnja Polskava

Na vrhu pečene plasti, ki se je na južni, spodnji strani ceste spajala s spodnjo plastjo cestnega gramoza, 1,1 m pod sedanjo površino, je ležalo nekaj neizrazitih črepinj antične posode (lončka ali vrča) iz rdeče pečene dobro prečiščene gline (inv. št. A 7161). Dva metra dalje se je v isti legi in globini našel košček neznanega bronastega predmeta, ki je zaradi močne patine povsem razpadel. Vse te najdbe so bile na meji med svetlo sivim oziroma rjavim peskom na dnu antičnih plasti in rumenkasto rjavim višje ležečim peskom, ki je segal 40 cm pod sedanjo površino.

Gre za izgubljene predmete, ki so prišli na to mesto po naključju, najbrž odplavljeni s cestne površine ali odvrženi v jarek. Sicer v tem predelu cestne trase v sosednjih profilih do vrha vzhodnega grebena ni bilo nobenih najdb.

Profil št. 23 na parc. 1336/109, k. o. Spodnja Polskava

Fragment stene lonca iz rjavo-temno-sivo-rjavo pečene s peskom mešane gline. Površina je sivo rjave barve in ima na obeh straneh goste žlebiče od vrtenja. Velikost fragmenta $5 \times 4,5$ cm, debelina stene 9 mm. Inv. št. A 7162.

Črepinja in košček antične opeke sta ležala v pesku obcestnega jarka 70 cm pod sedanjo površino. Na vrhu gramozne plasti v sredini cestne trase se je našel še $16 \times 14 \times 3$ cm velik kamen iz pohorskega skrilavca. Vse tri najdbe kažejo na bližino bivališča na vrhu grebena, odkritega med naslednjima profiloma št. 24 in 25.²²³

Profil št. 24 na parc. 1336/104, 109, k. o. Spodnja Polskava

1. Fragment obodnega dela žrmeljnega kamna (T. 22: 8).

2. Fragmentiran kos marmorne preklade nepopolno obdelan in z neena-komernimi stranicami, ki kažejo na odlomljen kos, le zasilno prirejen za uporabo. Ravno oklesana je le spodnja površina, ki ima sprednji rob profiliran z enim žlebastim in dvema stopničastima obrobkoma, medtem ko podaljšek te stranice ni posebej obdelan. Na gornji strani je pri zadnji ožji stranici do 7 cm globoka in 6×12 cm velika izklesana moznica. Od drugih stranic je bolj ravna le še ena, desna, druge so jamičasto valovite. Preklada je izdelana iz debelozrnatega marmorja, ki ima na dveh straneh 1,5 cm širok in večinoma 1 cm globoke žlebove od izlužene neodporne kamenine. Vidne so s širokima stranicama vzporedne plasti, med katerimi je — ob robovih — pesek. Dolžina 65, širina 25—42, debelina 22 cm. Inv. št. A 7333. Sl. 7.

3. Neobdelan kos enakega marmorja velik $78 \times 44 \times 37$ cm.

Fragment žrmeljnega kamna je ležal v severni polovici cestišča v gramozu 1 m pod površino (sl. 8). Skupno s drobcu opeke, ki so bili raztreseni na drugi strani gramozne plasti v isti globini, opozarja na bližnje bivališče. Podobni kamni so v Podravju na podeželju znani iz mariborske okolice — Betnave in Poštele ter v Dravinjski dolini z Brinjeve gore.²²⁴

Kako sta prišla marmorna kamna na to mesto tik nad rimsko cesto, ni mogoče pojasniti. Zdi se, da je bila preklada namenjena za kultno ali pomembnejšo profano stavbo, o kakršni tod okoli ni sledu. Polovična obdelava kamna kaže prej na podeželsko kot mestno rabo. Tudi na vprašanje, ali sta ta dva gradbena kamna v zvezi s številnimi antičnimi spolijami na bližnjem Črešnjecju, ni mogoče odgovoriti.²²⁵

Profil št. 25, vzdolžni, na parc. 1336/105, k. o. Spodnja Polskava

Železen žebelj (T. 22: 4).

Gre za izgubljen predmet na trasi ceste (v globini 50 cm), kakršni se najdejo tudi drugod. Ni videti, da bi žebelj izviral iz bližnjega bivališča, kar bi bilo najbolj razumljivo, saj tam ni bilo doslej nobenih kovinskih predmetov. Cestišče je vzhodno od profila št. 25 že skoraj povsem odplavljeno navzdol po pobočju in v podaljšku proti vzhodu v sedanjem useku (profila št. 26 in 27) sploh manjka.

Profil št. 28 na parc. 1336/107, k. o. Spodnja Polskava

Železen žebelj (T. 22: 5).

Za to najdbo velja podobno kot pri poprejšnjemu profilu. V sosednjih profilih na obe strani ni bilo nobenih podobnih najdb.²²⁶

Profil št. 30 na parc. 1338, k. o. Spodnja Polskava

Kos 4 cm debelega kola iz hrastovega lesa, ki je bil na eni strani v dolžini 6,4 cm z vseh strani ošiljen. Dolžina 33 cm. Inv. št. A 7331 (T. 28: 1).

Ostanek kola je ležal na severni strani ceste v pesku nad najnižjim gramozom 1,4 m globoko pod sedanjo (in približno tudi poslednjo antično) površino. Očitno gre za pripomoček pri gradnji ceste oziroma pripravljanju lesene podlage na tem mestu, ali pa je prišel v peščena tla ob poznejših popravilih cestišča. Ker gre za enako lego in globino kot pri leseni podlagi iz hrastovih debel, bržkone tudi zanj velja starost, ugotovljena po C-14 metodi za vzorec podlage.²²⁷

Profil št. 2 na parc. 979/1, k. o. Spodnja Polskava, raziskovalni odsek Pragersko

Bronast novc — sesterc vladarja Komoda (T. 23: 9).

Novc je ležal sredi cestišča v vrhnji plasti gramozja, ki je bil nasut na 10 cm debelo plast vmesnega peska, ta pa je bil očitno zdrobljen gramoz prvotnega cestišča iz spodnje gramozne plasti. To bi pomenilo, da so cestišče popravili oziroma ponovno nasuli v časovnem obdobju okrog tega vladarja, morebiti kmalu po markomanskih vpadih. V pesku spodnje gramozne plasti je ležal tudi košček železa.²²⁸

Profil št. 5 na parc. 792/17, k. o. Spodnja Polskava

1. Fragment bronaste fibule (T. 22: 15).

Fibula je ležala pri vrhu gramozne plasti na južni polovici cestišča. Ostanek loka otežkoča njeno določitev, vendar se po enakomerni širini, šarnirju in velikosti zdi, da gre za različico kolenčaste fibule iz neopredeljivega časa.²²⁹

2. Fragmenta roba ustja prazgodovinske posode (**T. 22: 19**) in stene podobne posode z nazobčanim rebrom (**T. 22: 20**).

Ti dve in še nekaj neizrazitih črepinj enake izdelave je ležalo v nekdanjih tleh pod gramoznim cestiščem. To pomeni, da je cesta tekla tod preko kulturnih tal nekdanje, verjetno starejše železnodobne naselitve. Na prostrani ravnici, ki se od Velenika širi proti vzhodu, je na kraju, kjer je bil izkopen profilni jarek št. 5, nizek greben. Na takih bolj suhih tleh so možna stara bivališča, vendar kljub številnim gradnjam novih hiš o kakšnih starih najdbah ni bilo glasu.

Profil št. 6 na parc. 745/2, k. o. Spodnja Polskava

Na travniških tleh tik zahodno ob železniški progi Pragersko—Maribor, nasproti severnega odcepa proti Ptujju ter tik ob trasi rimske ceste zahodno od profila št. 6 v odvodnem jarku železniške proge smo pobrali nekaj antičnih črepinj. Ob kopanju odvodnih jarkov so prišli na travnik kupi zemlje z arheološkimi predmeti, ki jo je nato rinež na široko izravnal. Gre očitno za naselbinske ostanke še neznane oblike ter obsega, čeprav v dveh najbližjih jarkih ni bilo, — razen cestišča z okoliškimi peščenimi nanosi, — nobenih sledov kulturne plasti, niti raztresenih drobcev opeke.

Dosedanje najdbe obsegajo košček trinožne skodele (**T. 22: 17**), del roba sivega domačega lonca, kos svetlo rdečega narebrenega ročaja z loščem, del stene temno sive posode, del dna svetlo rdeče sklede ter fragment temno sivega ploskega krožnika (**T. 22: 21—24**).

Tudi med temi skromnimi najdbami sta si posodje iz čiste in peskane gline pol na pol. Trinožnik **T. 22: 17** je enak tistim od Velenika do Brinjeve gore, kar bi hkrati pomenilo tudi njegov mlajši izvor.²³⁰ Širok ovratniški rob lonca **T. 22: 21** z ostrim notranjim klekom spominja na podobne lonce iz Ptujja in od drugod.²³¹ Kos loščenega narebrenega trakastega ročaja **T. 22: 22** opozarja na loščene vrče rumeno zelene barve iz Ptujja, Ljubljane in še od kod. Tu gre verjetno za posodo iz poznega obdobja, ko je bilo loščenje najbolj v veljavi.²³²

Pragerske najdbe nas torej opozarjajo na novo obcestno bivališče iz poznega časa, ki bi ga bilo prav tako treba še poiskati.

ZAKLJUČEK

Tu obravnavana najdišča sestavljajo novo skupino v raziskovanju antičnega podeželja, kakršne na Slovenskem doslej še nismo imeli. Ne gre namreč za podeželske pristave na ugodnih poljedelskih površinah, včasih tudi stran od prometnih poti, ki jih v severni Sloveniji poznamo že nekaj, niti za naselbine domačega prebivalstva, za katere poleg nekaterih večinoma še neraziskanih mest govore še najbolj grobišča. Z izkopavanji raznih vrst je bilo med Oplotniško dolino in pričetkom Dravskega polja pri Pragerskem na razdalji 14 km odkrito zaporedje naselij, ki so nastala v zvezi z rimsko državno cestno službo neposredno ob eni glavnih rimskih prometnih poti proti Panoniji. Med seboj se razlikujejo ne le po času nastanka in trajanja, ampak predvsem po tem, v kolikšni meri so stregle namenu, česar sedaj še ne moremo dovolj argumen-

tirano določiti. Zdi se pač najverjetneje, da je skupina stavb obakraj ceste v Spodnjem Grušovju bila — kar morda smemo povzeti po antičnih virih — *mansio Ragando*.²³³ Seliščne oziroma stavbne ostaline na treh mestih pri Slov. Bistrici so najverjetneje bile časovno zaporedne *mutationes* neznanega imena ali pa ob njih obstoječi agrarni obrati v Ložniški in Bistriški dolini. Pomena stavbe (z obema groboma v bližini) pri Spodnji Novi vasi sedaj še ne znamo oceniti, vendar njena lega ob (nekdanjem?) potoku Devini in v enaki razdalji med Slovensko Bistrico in naselbinskimi najdbami v Veleniku, morebiti ni povsem naključna. Veleniške najdbe in njihovo funkcionalno povezavo s cesto smo zaradi gomil in sredinske razdalje med Slovensko Bistrico in Stražgojncu domnevali že poprej, vendar pa tudi zdaj nimamo dovolj podatkov za neposredno razlago. Še bolj neizrazite so najdbe pri železniški progi nad Pragerskim, kjer že razdalja spodbuja k primerjavam in preučevanju podobnih znanih in domnevanih najdišč od Stranic sèm, kar bo morebiti kdaj pokazalo, da je bila mreža obcestnih postojank tudi pri nas bolj gosta, kot vemo doslej.²³⁴ Seveda so sedanje ugotovitve le rezultati prvih raziskovanj, saj nobeno od tu obravnavanih najdišč ni raziskano v celoti, po večini pa jim tudi manjkajo ustrezna grobišča. Na katastrski načrt vrisana trasa rimske ceste med Slovenskimi Konjicami in Slovensko Bistrico ter njen potek in sestav med Slovensko Bistrico in Pragerskim, ki smo ga preverili in preučili s približno sto prečnimi profili, kot tudi sedanji tlorisi nekaterih stavb v Spodnjem Grušovju in Slovenski Bistrici so dovolj zgovorno prvo poročilo o tej zvrsti antične zgodovine in hkrati podlaga za bodoča raziskovanja tod ali na drugih odsekih rimskih glavnih cest na Slovenskem. Poleg sestava rimskih cestišč smo tako spoznali nekaj značilnosti gradenj stavb tako po tlorisih kot po uporabljenem gradivu — raznih vrstah domačega kamna z maltno vezavo, uporabi opeke za pokrivanje streh, tlakovanju notranjih in zunanjih prostorov z oblicami in podobnem. Mnogo manj jasnosti je o lesenih delih stavb in o leseni opremi, o gretju stanovanj v zimskih obdobjih, o morebitni uporabi marmorja in drugem. Zadovoljivo začetno sliko nudijo tudi drobne najdbe.

Največ je pri dosedanjih raziskovanjih prišlo na dan ostankov lončenine. Med naselbinskimi črepinjami, — celih posod ni bilo, le redko je bilo mogoče kaj obnoviti, — so ostanki dveh vrst posodja, ki nam vsaka po svoje pomagata pri opredeljevanju najdišč. Posodje, ki je prispelo na ta mesta po trgovski poti iz bližnjih lončarskih delavnic v Poetovion (in Celeji?), nam nekoliko pojasnjuje obseg trgovanja, raven porabe in širjenje določenih zvrsti pa hkrati do neke mere prispeva k določevanju nastanka oziroma trajanja posameznih poseljenih mest. Nasprotno temu pa so posode, izdelane doma ali nabavljene pri najbližjih podeželskih lončarjih, večinoma tako imenovana »temna kuhinjska lončenina«, znanilec lokalnih posebnosti določenih območij.²³⁵ Časovno jih je mogoče opredeliti večinoma le posredno, po drugih najdbah ali po odsotnosti njihovih tipoloških značilnosti v prostoru in času. Seveda so podeželski lončarji najbrž izdelovali tudi nekatere vrste posod iz bolj prečiščene gline, tako da razmejitev med domačo in uvoženo lončenino ne more biti povsem zanesljiva. V našem primeru se začasno na to možnost nismo ozirali, saj tu obravnavane obcestne postojanke ne dosega ravni npr. Šempetra, da bi v njih lahko pričakovali tudi obsežnejšo lončarsko dejavnost. Največji del posod

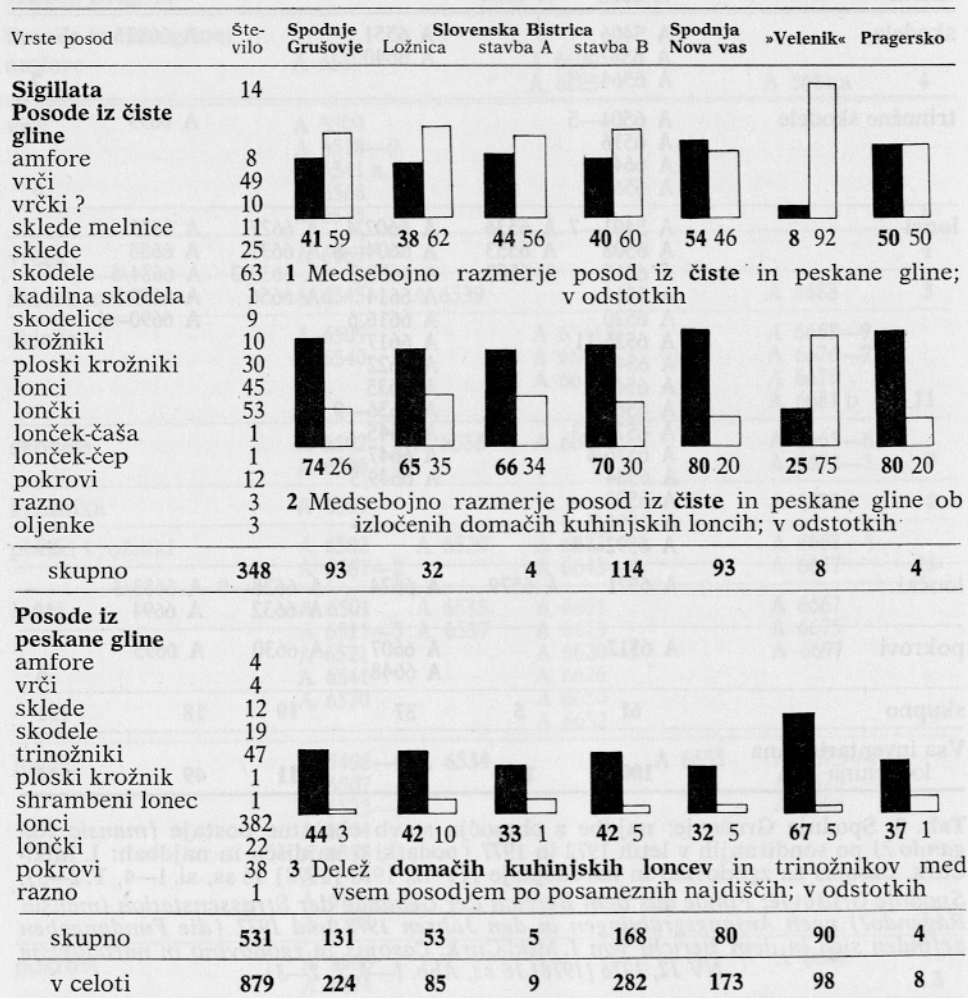
	Parc. 324 izkop 1 kvadranti 1—4	Parc. 324 izkop 2 kvadranti 5—17: stavba »A-G«	Parc. 332 izkop 3 kvadranti 18—22: stavba »H«	Parc. 274 izkop 4 kvadranti 23—30: stavbi »I-J, K«	Parc. 274 pri izkopu 4 sondi 1—2: 2 stavbi	Vse
Terra sigillata:						
skodele Drag. 31	A 6559				A 6658—9	
krožnika Drag. 32	A 6515				A 6686	
skodeli Drag. 37					A 6660—1	7
Posode iz čiste gline:						
amfore	A 6589		A 6600 A 6625		A 6681 a	4
vrči	A 5500 A 6518—9 A 6541 a A 6568 A 6575					6
vrček	A 6567					1
sklede melnice	A 6545	A 6539			A 6688	3
sklede	A 6509 A 6540		A 6541 b A 6542 A 6615		A 6668—9 A 6676—7 A 6679 A 6681 b	11
skodele	A 6502 A 6506	A 6538	A 6646		A 6665—6 A 6692—3	8
krožnika	A 6587				A 6670	2
ploski krožniki	A 6502 A 6561—2	A 6529	A 6623 A 6643—4		A 6662—4 A 6687	11
lonci	A 6501 A 6511—3 A 6521 A 6541 A 6570	A 6535 A 6537	A 6601 A 6613 A 6620—1 A 6626 A 6650 A 6652		A 6667 A 6675 A 6697	19
lončki	A 5498—9 A 6507 A 6522—3 A 6544 A 6558 A 6560 A 6586 A 6588	A 6534		A 6655	A 6672—4 A 6678 A 6696	17
pokrovi	A 6566 A 6574				A 6680	3
oljenka, pečatna	A 6524					1
skupno	39	6	16	1	31	93

	Parc. 324 izkop 1 kvadranti 1—4	Parc. 324 izkop 2 kvadranti 5—17: stavba »A-G«	Parc. 332 izkop 3 kvadranti 18—22: stavba »H«	Parc. 274 izkop 4 kvadranti 23—30: stavbi »I-J, K«	Parc. 274 pri izkopu 4 sondi 1—2: 2 stavbi	Vse
Posode iz peskane gline:						
amfora			A 6657			1
skledi	A 6585	A 6554				2
skodela	A 5406 A 6542 a A 6564—5		A 6551 A 6640		A 6682	7
trinožne skodele	A 6504—5 A 6516 A 6643 A 6563				A 6699	6
lonci	A 5401—7 A 6508 A 6510 A 6514 A 6520 A 6526/11 A 6542/6 A 6546/6 A 6569/2 A 6572—3 A 6576/4 A 6584 A 6590 A 6591/7 A 6592—4	A 6536 A 6553 A 6580	A 6602/4 A 6604—6 A 6608/3 A 6614 A 6616/6 A 6617 A 6622 A 6635 A 6636—9 A 6645 A 6647 A 6649/5	A 6627 A 6631 A 6633/3 A 6656	A 6671 A 6685 A 6684/6 A 6689 A 6690—1	99
lončki	A 6571	A 6579	A 6624	A 6628—9 A 6632	A 6683/3 A 6694	10
pokrovi	A 6517		A 6607 A 6648	A 6630	A 6695	6
skupno	61	5	37	10	18	131
Vsa inventarizirana lončenina	100	11	53	11	49	224

Tab. 8. Spodnje Grušovje: najdbe z območja stavb obcestne postaje (*mansio Ragando?*) po sondiranjih v letih 1972 in 1977 (podatki o najdišču in najdbah: I. Mikl-Curk, Časopis za zgodovino in narodopisje NV 12, 1976 [1978] 16 ss, sl. 1—4, T. 2—3). Spodnje Grušovje: Funde aus dem Bereich der Gebäude der Strassenstation (*mansio Ragando?*) nach Anfangsgrabungen in den Jahren 1972 und 1977 (die Fundangaben befinden sich in dem Bericht von I. Mikl-Curk, Časopis za zgodovino in narodopisje NV 12, 1976 [1978] 16 ss, Abb. 1—4, T. 2—3)

iz prečiščene gline je zato prispel sem očitno iz Poetovione. Za domače izdelovanje kuhinjskega posodja bi morali bolj kot oblike upoštevati sestav in izvor gline, takih analiz pa tu nimamo na voljo. Zelo mogoče je imelo naselje

v Spodnjem Grušovju lastnega lončarja, kar bi lahko veljalo tudi za Slovensko Bistrico, očitne razlike v fakturi pri veleniških posodah pa opozarjajo, da gre tu spet za druge izdelke. Po sorodnosti oblik domače keramike bi morali pritegniti še naselbino na Brinjevi gori, kjer so bili ugotovljeni odkopi rdeče gline med apnenčastimi škrbinami, a tudi lončarske pečice.²³⁶ Smeli bi celó pričakovati, da so tamošnji lončarji s svojimi izdelki trgovali, vendar so tipološke podobnosti nezanesljiv dokaz, drugačnih tehnoloških izsledkov pa za sedaj še ni.

Tab. 9. Skupno število vrst posodja iz naselbinskih najdišč, z nekaterimi prikazi razmerij. — *Gesamtzahlen der Gefäßarten aus den Siedlungsfundstätten (mit einigen Verhältnisdarstellungen in Prozentsätzen)*

Razmerja med eno in drugo skupino posodja so bila podana že pri opisu posameznih najdiščnih skupin. Gledano v celoti in z upoštevanjem podobnih najdb v Spodnjem Grušovju (**tabela 8**), znaša razmerje približno 2 : 3 v korist domačega posodja. Ta razlika pa je pravzaprav še večja, ker se med neinventariziranimi ostanki posod iz peskane gline skriva še določeno število domačih kuhinjskih loncev, ki so med vsemi zvrstmi posod daleč najštevilnejši. Vendar je za pravilno oceno razmerja med posodami iz čiste in peskane gline ta podoba varljiva in se bistveno spremeni, če kuhinjske lonce izključimo iz primerjave. V tem primeru vidimo, da posodje iz prečiščene gline, če izvzamemo Velenik (in stavbe A v Slovenski Bistrici, kjer pa so najdbe neznatne), povsod odločno prevladuje (**tabela 9**). Tega ni težko pojasniti, saj je med temi posodami največ tako imenovanega namiznega (in pivskega) posodja, ki je moralo biti boljše kakovosti in so ga zato tudi podeželani kupovali v najbližjih mestnih lončarskih delavnicah.

Številčno zaporedje posameznih zvrsti posod je podano na **tabeli 10**. Ta je ob različnih seliščnih najdiščih sicer v marsičem plod naključij in tudi vse opredelitve posameznih črepinj ne ustrezajo povsem, vendar pa nam kljub temu nudi neko začasno podlago za primerjave z najdišči na drugih območjih Slovenije. Tudi tukaj očitno prevladuje namizno in pivsko posodje, saj med prvimi desetimi zvrstmi povsod prevladujejo skodele raznih oblik, prav taki lončki, vrči, plitvi krožniki in sklede, a tudi lonci. Med skodelami so tudi nekatere posode, ki posnemajo oblike sigillate ali pa nasploh kažejo težnjo po izvrstni kakovosti, tako da s tem nekoliko nadomeščajo pravo sigillato. To sicer najdemo med prvimi desetimi zvrstmi v Spodnjem Grušovju in na zahodnem robu Slovenske Bistrice, vendar je številčno pomembnejša le na prvem najdišču pa morda še pri stavbah skupine B v Slovenski Bistrici, čeprav so tam ohranjene le borne črepinje. Dobra polovica najdišč sigillatnih posod sploh ne pozna, a če odštejemo najskromnejši (stavbo A v Slovenski Bistrici in na Pragerskem), se lahko temu čudimo samo v Spodnji Novi vasi, medtem ko je v Veleniku delež uvoženega posodja itak zelo skromen.

Med domačim posodjem so za lonci na prvem mestu trinožne sklede in skodele, za njimi pa (k loncem pripadajoči) pokrovi in lončki. Trinožne posode so morale imeti pomembno vlogo, saj številčno ne zaostajajo mnogo za uvoženimi skodelami, druge zvrsti posodja pa itak prekašajo. Lončki in skodele iz peskane gline so bržkone domače nadomestilo za podobne posode iz boljše gline, kot to velja tudi za sklede in za nekatere posamične primere drugih posod (štirje vrči, ploski krožnik).

Nekatere posode so se našle na naštetih najdiščih kaj neenakomerno. Medtem ko so sicer redki ostanki amfor prisotni malone povsod, je bila skoraj polovica vseh vrčev v Spodnji Novi vasi, a v Veleniku jih npr. sploh ni, v Spodnjem Grušovju pa so nenavadno redki. Tam je tudi razmeroma malo skodel, zato pa največ uvoženih loncev in lončkov. Med najdišči ploskih krožnikov prednjačita Spodnje Grušovje in okoliš stavbe B v Slovenski Bistrici, zelo malo pa jih je npr. med bogatim izborom posodja v Spodnji Novi vasi. Precej enakomerne so najdbe melnic na treh najbogatejših najdiščih, medtem ko jih druga sploh ne poznajo. Prav tam so se našle tudi izredno redke oljenke, vselej po en skromen košček razbitih posodic, kar pravzaprav vzbuja pozornost.

Ob nadrobnejšem ocenjevanju števila najdb in njihovih medsebojnih razmerij bi najbrž odkrili še kakšno lokalno zanimivost, vendar je to odveč, dokler ne bo mogoče statističnih podatkov izpod Pohorja uporabljati pri primerjavah z drugimi območji. Za sedaj nam nudijo prvi vpogled v količino in kakovost lončenine, ki se je uporabljala na podeželju, in sicer na precej ozkem prostoru, a tik ob glavni cesti in nedaleč od Poetovione, ki je s svojimi lončarskimi izdelki gotovo v najizdatnejši meri zalagala tudi te kraje.

Tipološke in kronološke značilnosti posodja iz prečiščene gline so bile obravnavane ob posameznih najdiščih, zato naj na koncu samo strnemo, da se pojavlja v izboru približno 80-ih različic kakšnih 15 zvrsti posod. Sigillata je kaj skromno zastopana: skupno 9 ostankov posod oziroma 1,4 % inventariziranega gradiva. Terre nigre praktično ni, najmanjše tankostene posodice pa so tudi izredno redke (npr. **T. 1: 17, 41, 8: 11—13, 28**).

Sigillatne posode so skodele Drag. 31, 36, 37 in druge (**T. 1: 16 in 3: 16, 18: 1, 2: 27, 3: 18 in 7: 14, 3: 17**), ki zajemajo časovni razpon nekako od druge polovice 1. (**T. 18: 1**) do konca 2. stoletja (**T. 3: 18**). Najstarejša izvira iz gomile št. 1 v Veleniku, večina drugih pa iz naselbine ob Bistrici; dvoje fragmentov se je našlo na zahodu ob Ložnici, nič pa v pozni stavbi A in na najdiščih pri Spodnji Novi vasi. Če moramo v prvi videti italški uvoz pa nas druge opozarjajo, da so tudi v naše kraje prihajali izdelki iz zahodne Evrope, kar za najdišča ob glavni cesti ni težko razumeti.

Vrsta boljšega posodja izhaja iz sigillatnih oblik oziroma posnema posamezne sigillatne vzore Drag. 17 (**T. 17: 6, 16**), Drag. 33 (**T. 2: 30, 3: 20, 21: 10**), Drag. 36 (**T. 2: 25, 26, 8: 18, 12: 3, 17: 2, 18: 2**) in Drag. 37 (**T. 2: 10, 20: 2**) in prav tako s precej podobnim časovnim razponom. Najstarejše med njimi (krožnika **T. 17: 6, 16**) izvirajo iz groba v Spodnji Novi vasi, najčešče so zastopane skodelice po vzoru Drag. 36, največ različnih vrst pa se je našlo pri stavbi B v Slovenski Bistrici. Drugod v tem kraju ni takih najdb, prav tako ne med seliščnimi najdbami v Veleniku, pač pa v tamošnjih gomilah, ki so starejše.

Najštevilnejša oblikovno enovita skupina so ploski krožniki, ki so bili najpogostejši v Slovenski Bistrici. Njihova velikost se giblje med 17 in 28 cm premera, vendar je dobra polovica širokih pretežno 20, četrtina pa 25 cm, medtem ko so večji (**T. 4: 25, 13: 25 z 28 cm**) in manjši (**T. 21: 7 z 12 cm**) že izjeme. V profilih sten ni bistvenih razlik, zato jih tu na **tabeli 11** razvrščamo predvsem zaradi barve. Čeprav je oblika te vrste krožnikov dolgotrajna in so za natančnejše datiranje slabo porabni, so jih vendarle že poskušali razločevati po barvi in načinu izdelave. Tako ugotavlja H.-J. Kellner za območje severozahodnega Norika, da so se tam razširili od zadnje četrtine 1. stoletja dalje, pri čemer so v 3. stoletju poprej rdeče krožnike zamenjali taki »iz sive gline in temno sivo ali črno okajeni«.²³⁷ Podobno je opaziti pri Goseju, kjer v njegovem izboru teh krožnikov siva barva prevladuje že od druge polovice 2. stoletja dalje.²³⁸ Če s tega vidika opazujemo naše najdbe, vidimo, da bi sivi oziroma temno sivi krožniki v Slovenski Bistrici, Veleniku in na Pragerskem mogli, — skupno s trinožniki, kot je omenjeno pozneje, — soditi med mlajše najdbe, da pa v Slovenski Bistrici pri stavbah B in C prevladujejo rdeče posode, medtem ko v Spodnji Novi vasi sivih krožnikov sploh ni. Fragment takega krožnika v gomili št. 2 v Veleniku kaže, da so izvrstno izdelani prišli k nam

	Barva površine posod			Barva pečenja gline			Vse
	svetlo rjava — svetlo rdeča	svetlo siva, siva	temno siva, črna	svetlo rjava — svetlo rdeča	svetlo siva, siva	temno siva, črna	
Spodnje Grušovje:							
sonda 1—4	A 6503			A 6503			
sonda 3	A 6561		A 6562	A 6561	A 6562		
sonda 5	A 6529			A 6529			
sonda 18	A 6643	A 6644		A 6643	A 6644		
sonda 22	A 6623			A 6623			
sonda 1/77	A 6662 A 6663 A 6664			A 6662 A 6663 A 6664			
sonda 2/77			A 6687		A 6667		11
Slovenska Bistrica:							
profil 4	1: 21	1: 19		1: 21		1: 19	
stavba A			2: 7		2: 7		
stavba B	4: 4 4: 6 A 6925	4: 5 2: 13		4: 4 4: 5 A 6925	2: 13	4: 6	
stavba C	4: 23 4: 25 4: 26 A 6867	4: 24		4: 23 4: 24 4: 25 4: 26 A 6867			
stavba Č			7: 11 7: 25		7: 11	7: 25	15
Spodnja nova vas:							
ruševine	8: 4 9: 10 12: 2			8: 4 9: 10 12: 2			
gomila	16: 8			16: 8			4
Velenik:							
		13: 25			13: 25		
gomila št. 2	20: 4		21: 7	20: 4	21: 7		3
Pragersko:							
pri profilu št. 6			22: 24		22: 24		1
skupno	21	6	7	22	9	3	34

Tab. 11. Pregled ploskih krožnikov po rdeči (zgodnji) in sivi (pozni) barvi izdelave. **S** krepkim tiskom navedene posode imajo še ostanke rdečega premaza. — *Übersicht über die flachen Teller aus dem roten (früh) und grauem Ton (spät). Halbfett angeführte Stücke haben noch reste des roten Überzuges*

vsaj že v prvi polovici 2. stoletja. Po drugi strani pa vidimo na tabeli, da so med izrazito pozno ocenjenim gradivom v Spodnjem Grušovju redek pojav, kar bi v tem smislu kazalo, da so tudi rdeči krožniki trajali dokaj dolgo. V primerjavi z najdbami iz Emone sklepa I. Mikl Curkova, da na teh podpohorskih najdiščih (in v Poetovionii) temnih krožnikov (izdelanih iz peskane gline kot v Emoni) sploh ni bilo.²³⁹ Vsaj takšni iz prečiščene gline torej vendarle obstajajo tudi tu in primerjave s še drugimi najdišči bi morebiti pokazale, če gre res za takšno zakonitost, po kateri bi tudi ploske krožnike vsaj po barvi lahko časovno razložili v dvoje skupin. Vsekakor kaže fragment **T. 1: 19**, da so bili tod v rabi tudi domači izdelki iz peskane gline.

Drugo pogostejšo skupino posod s strmo steno in vodoravno razširjenim robom bi bilo treba razdeliti na različice, ki bi morebiti dale manj enovito podobo. Zaradi skromnih fragmentov namreč ni vselej jasno, če gre za skodele ali z valjastim zgornjim (**T. 1: 13—14, 2: 16—17, 3: 6—7, 5: 28—29, 7: 19—20, 10: 3, 13: 22—23**) delom ali pa že za lonce podobnih oblik. Večinoma rdeče, včasih tudi rumene, so se našle na vseh najdiščih od Slovenske Bistrice (z izjemo stavbe A) do Velenika. Ni jih v grobovih, kar bi lahko razlagali tako, da ne sodijo med najzgodnejše najdbe, temveč bržkone predvsem v pozno 2. in 3. stoletje.

Nekatere večinoma sive in temnejše skodele s strmo steno in odebeljenim robom (**T. 1: 26, 28—29, 3: 16, 7: 24, 8: 26, 9: 11**) spominjajo po profilu na Drag. 37. Samo v Sp. Novi vasi so se našle oble skodele na prstanasti nogi, ki imajo gornji del stene bolj strmo zravnane, rob pa oblo zaključen (**T. 8: 8, 10, 20, 10: 6—8**) in sodijo v prvo polovico 2. stoletja. Izrazito oblega profila z navznoter upognjenim robom so skodele **T. 8: 9, 10: 2 in 12: 2** prav tako samo s tega najdišča in očitno iz istega časa.

Druge oblike skodel, skled in krožnikov se pojavljajo večinoma posamično: v Spodnji Novi vasi kadična skodela **T. 16: 1** (in fragmenta dveh drugih), v Slovenski Bistrici dvoje črnih skled **T. 3: 19, 21**, po Drag. 35 povzeta skleda **T. 7: 21** ter nekaj posamičnih in tudi drugod redkih oblik (**T. 1: 15, 2: 6, 14—15, 3: 8**), prav tako pa tudi še v Spodnji Novi vasi (**T. 8: 15—16, 23, 9: 7, 10: 4, 12: 12**) in Veleniku (**T. 13: 9, 20—21**).

Večja skupina posod iz prečiščene gline so vrči, ki jih je približno 5 % inventariziranega gradiva. Večinoma so izdelani iz rdeče gline, četrtnina jih je bilo rumenkasto sivih, dva pa sta bila svetlo siva. Le eden — iz gomile št. 1 v Veleniku — je imel dva ročaja (**T. 20: 1**) in se je dal obnoviti, od drugih so se ohranile le črepinje ali posamezni deli, tako da raznolikosti oblik ni mogoče podrobneje opisovati. Po ostankih sten, a tudi vratov (**T. 1: 30, 8: 14, 15, 17: 5, 19: 10**) in širokih narebrenih trakastih ročajev (**T. 4: 11, 9: 9, 11: 8, 21: 4**) lahko zanesljivo sklepamo o italjskih oblikah. Te vrste vrči so bili večinoma najdeni v Spodnji Novi vasi, drugod pa le poredko. V naših krajih so bržkone izdelani vrči s širokim ustjem (**T. 11: 2, 12: 4, 18: 3**), kar se vidi tudi po slabši glini rjavkasto rdeče barve, to pa velja tudi za nekatere ozke ročaje (**T. 11: 10—11**) ter posode z 20 cm široko odprtino in trakastim ročajem (**T. 1: 34, 2: 40**), ki se pojavljajo tudi v domači izdelavi iz porodne gline (**T. 3: 28, 6: 9**). K vrčem in vrčkom sodijo očitno tudi ozki ročaji (**T. 6: 6**), ki pogosto nakazujejo manjše sive ali rdeče posode (**T. 2: 37—39, 6: 7, 7: 22, 11: 7**), podobno

Zap. šte.	Vsa najdišča		Spodnje Grušovje vsa izkopisča		Slovenska Bistrica						Spodnja Nova vas ruševinska plast		»Velenik« ostanki bivališča		Pragersko pri profilu št. 6	
					najdbe ob Ložnici		stavba A		stavba B id							
vse	879		224		85		9		282		173		98		8	
1	382 lonci	(43 %)	99 lonci	(44 %)	36 lonci	(42 %)	3 lonci	(33 %)	119 lonci	(42 %)	56 lonci	(34 %)	66 lonci	(67 %)	3 lonci	(36 %)
2	63 skodele	(7 %)	19 lonci	(8 %)	10 vrči	(12 %)	2 lončka	(22 %)	27 skodele	(10 %)	25 vrči	(14 %)	5 trinožniki	(5 %)	1 trinožnik	
3	53 lončki	(6 %)	17 lončki	(7,5 %)	9 trinožniki	(12 %)	1 ploski krožnik	(11 %)	16 trinožniki	(5 %)	17 skodele	(10 %)	5 skodele	(5 %)	1 vrč	
4	49 vrči	(6 %)	11 ploski krožniki	(5 %)	8 skodele	(9 %)	1 skodela	(11 %)	16 lončki	(5 %)	14 lonci	(8 %)	4 pokrovi	(4 %)	1 lonec	
5	47 trinožniki	(6 %)	11 sklede	(5 %)	4 lončki	(5 %)	1 trinožnik	(11 %)	14 pokrovi	(5 %)	11 lončki	(6 %)	3 lončki	(3 %)	1 skleda	
6	45 lonci	(5 %)	10 lončki	(4,5 %)	3 pokrovi	(3,5 %)	1 pokrov?	(11 %)	12 ploski krožniki	(4 %)	10 pokrovi	(6 %)	3 amfore	(3 %)	1 ploski krožnik	
7	38 pokrovi	(4 %)	8 skodele	(3,5 %)	3 lonci	(3,5 %)			9 vrčki	(3 %)	9 trinožniki	(5 %)	3 sklede	(3 %)		
8	30 ploski krožniki	(3 %)	7 sigillata	(3 %)	2 lončka	(2,5 %)			8 vrči	(3 %)	5 sklede	(3 %)	3 lončki	(3 %)		
9	25 sklede	(3 %)	7 skodele	(3 %)	2 sigillati	(2,5 %)			8 lonci	(3 %)	4 melnice	(2 %)	2 skodeli	(2 %)		
10	22 lončki	(2,5 %)	6 trinožniki	(2,5 %)	2 pokrova	(2,5 %)			8 sklede	(3 %)	3 pokrovi	(2 %)	1 krožnik			
11	19 skodele	(2 %)	6 vrči	(2,5 %)	2 skodelici	(2,5 %)			7 sklede	(3 %)	3 krožniki	(2 %)	1 pokrov			
12	14 sigillata	(1,5 %)	6 pokrovi	(2,5 %)	2 skodeli	(2,5 %)			6 skodelice	(2 %)	3 ploski krožniki	(2 %)	1 ploski krožnik			
13	12 sklede	(1 %)	4 amfore	(1,5 %)	1 ploski krožnik	(1 %)			5 lončki	(2 %)	2 lončka	(1 %)				
14	12 pokrovi	(1 %)	3 melnice	(1 %)	1 ploski krožnik	(1 %)			5 sigillata	(2 %)	2 skodeli	(1 %)				
15	11 melnice	(1 %)	3 pokrovi	(1 %)					4 melnice	(1,5 %)	2 amfori	(1 %)				
16	10 vrčki	(1 %)	2 krožnika	(1 %)					4 krožniki	(1,5 %)	1 skodelica					
17	10 krožniki	(1 %)	2 skledi	(1 %)					4 vrči	(1,5 %)	1 kadilna skodela					
18	9 skodelice	(1 %)	1 vrček						3 skodele	(1 %)	1 oljenka					
19	8 amfore	(1 %)	1 oljenka						3 pokrovi	(1 %)	1 shrambeni lonec					
20	4 vrči		1 amfora						2 amfori		1 lonček-čep					
21	3 oljenke								1 oljenka		1 lonček-čaša					
22	4 amfore										1 držaj posode					
	3 razno 1 shrambeni lonec 1 ploski krožnik 1 kadilna skodela 1 lonček-čep 1 lonček-čaša 1 razno															

Tab. 10. Pregled zvrsti posodja na naselbinskih najdiščih po količinskem zaporedju (polkrepko: posode iz prečiščene gline; zaokroženi odstotki). —

Übersicht der Gefässarten nach Reihenfolge ihres zahlenmässigen Vorkommens (halbfett: Gefässe aus feinem Ton)

kot kratki, a široki narebreni ročaji (T. 8: 21, 10: 13, 11: 9). Zanimivo je, da več kot polovica teh posod in to najstarejših izhaja iz Spodnje Nove vasi, kjer rimske stavbe še niti ne poznamo. Tretjinski delež v naselbini ob Bistrici je razumljiv, prav nobene posode te vrste pa ni bilo v stavbi A v Slovenski Bistrici in na naselbinskem najdišču v Veleniku.

Ostanki amfor so mnogo redkejši, a enakomerneje razporejeni. Iz Spodnje Nove vasi izhajata ovalna posoda z ravnim dnom T. 11: 1 in fragment roba ustja T. 12: 10, iz veleniške naselbine še fragmentirani sivi ročaji (T. 13: 28) ter iz tamošnje gomile št. 1 fragmenti sive amfore (T. 18: 15), medtem ko sta se v Slovenski Bistrici poleg črepinj ostenja našla še fragment okroglega ročaja in del narebrenega vratu (T. 6: 8, 19).

Vsaj toliko kot skodel se je našlo tudi loncev, zvečine jajčastih oblik ter največkrat sive in rdeče barve. Razlikujejo se ne le po obliki profilov ustij ampak tudi po velikosti, vendar je največ malih posod, ki jim pritiče tudi ime vaza in čaša. Že iz peskane gline, a podobna drugim večjim (T. 19: 1) in manjšim (T. 16: 5), je shrambena posoda T. 9: 16. Lonec srednje velikosti, tudi latenske tradicije, je malo (T. 5: 25, 17: 1; v tej skupini še T. 7: 9—10). Lončki so imeli poševen (T. 1: 10—12, 12: 9) ali krajši (T. 17: 3) oziroma navpičen rob (T. 12: 6, 17: 4) ter so bili različno okrašeni: od navadnega rdečega premaza do vrezanih ali vtisnjenih pasov zarez oziroma jamic, enkrat pa tudi z barbotinom (T. 4: 22). Našli smo tudi dva lončka — v Slovenski Bistrici (T. 2: 28), Spodnji Novi vasi (T. 10: 5) — v obliki »pivskih čaš« iz drugačne gline, ki sodita med najzgodnejše posodje na teh najdiščih in sta izdelek poetovionskih delavnic.²³⁹ a Število loncev se seveda povečuje tudi z raznimi ostanki dnov (T. 3: 27, 4: 3, 18, 6: 13, 14, 8: 5, 12—13, 21: 13 id), podobno kot ostanki dna s prstanasto nogo in podobnimi značilnostmi povečujejo število skodel (T. 8: 24—25, 9: 20, 11: 15) ter vrčev (T. 1: 32, 2: 45, 4: 13).

Iz prečiščene gline je bilo tudi nekaj rdečih pokrovov (T. 1: 44, 2: 33, 41, 9: 12, 13: 32), le enkrat tudi siv (T. 1: 18). Melne skledе sedaj prvič spoznavamo na podravske podraželske najdiščih (T. 4: 12, 8: 1, 9: 14), sem sodita tudi črepinji z zelenim loščem v notranjosti (inv. št. A 6734 in 6806) iz Slovenske Bistrice in Spodnje Nove vasi. Med seliščnimi najdbami sta bila tudi fragmenta volutne oljenke iz Spodnje Nove vasi (T. 9: 13) in pečatne iz Slovenske Bistrice (T. 3: 22), medtem ko se je troje volutnih oljenk našlo še v grobovih pri Spodnji Novi vasi (T. 16: 2—3, 17: 19), odkoder imamo tudi edino prejno vretence (T. 17: 9).

Med lončenino iz manj prečiščene oziroma s peskom mešane gline se skoro na vseh najdiščih kot ena značilnih zgodnjih oblik pojavljajo trebušasto ovalni lonci s koničnim nažlebljenim vratom, kakršne v razviti obliki sedaj najbolj strnjeno in številno poznamo iz grobišča v Šempetru. Taki lonci z latenoidno tradicijo doslej na podravske podraželju niso bili znani in jih izven tu obravnavanega območja, npr. v Slovenskih goricah in Pomurju tudi sedaj (še) ni. Tukajšnje najdbe iz grobov (T. 16: 6—7, 16, 18: 5) kot tudi fragmenti iz naselbin (T. 2: 21—22, 9: 5) kažejo v oblikovanju zaključka vratu različice, vse pa so bržkone le lokalno posnemanje bogato okrašenih loncev, ki jim do sedaj znana večja najdišča Ljubljana, Zagreb-Stenjevec, Ptuj, Katsch, Celje, Šempeter približno orisujejo območje razširjenosti. Zanimivo je pri tem,

da na bližnji Brinjevi gori z lastno proizvodnjo loncev, trinožnih skodel in drugih vrstih teh posod ni.

Domačo kuhinjsko lončenino zastopajo na teh najdiščih v največji meri lonci in trinožne skodele oziroma sklede, od katerih so nekateri prišli tudi v grobove, čeprav v naših primerih ne kot žare. Večina loncev je bila očitno izdelana doma na podeželju, zanesljivo pa ne vsi, zato moramo misliti tudi na nakupe izdelkov iz mestnih, najverjetneje predvsem poetovinskih delavnic. Razmejitev med tema dvema skupinama za sedaj še ni mogoča oziroma bi prej potrebovali izčrpen pregled ptujske seliščne in grobne lončenine, ki doslej v takem smislu še ni bil narejen. Zato lahko npr. ptujski izvor domnevamo le pri takih posodah, katerih oblike oziroma profili robov ustij so splošno razširjeni pa še po tem ali onem pojavu kot je npr. žig NINNIA na fragmentu lonca **T. 1: 20**. Ne glede na to lahko v celotni skupini te vrste posod vidimo neko lokalno skupino, za katero so domači lončarji pač sprejeli osnovne oblike od drugod in jih po svoje preoblikovali. Če je bila pri tem udeležena tudi celejska lončenina, po sedanjem poznavanju ni jasno, zato se — vsaj začasno — zdi, da smo tod pod Pohorjem že izven njenega vpliva. Območje te lokalne skupine omejujejo že doslej znana najdišča od Brinjeve gore na zahodu do Pragerskega na vzhodu, podpohorsko območje med pregrado apneniškega pogorja s Stenico in Konjiško goro ter pričetkom ravnin takoj za Velenikom pa je tudi naravna naselitvena enota.

Najčešči in najznačilnejši profili vrhnjih zaključkov loncev so tod tisti, ki imajo odebeljen rob ustja bolj ali manj izvihan navzven, njegovo notranjo steno večinoma sedlasto upognjeno, vodoravno vrhno površino pa izravnano ali žlebasto upognjeno (npr. **T. 5: 3—8, 12—16, 7: 1—8, 13: 1—5**). Med temi profili je nekaj tipoloških različic, za katere pa ne moremo trditi, da so določena stopnja v oblikovnem razvoju, ker ni na voljo ustreznih stratigrafskih podatkov ali drugih datiranih primerjav. Podobni primeri na bolj dovršeno izdelanih loncih npr. v Ptuj opozarjajo na večjo razširjenost te oblike profila, pri čemer bi lokalno posnemanje lahko dajalo domačim izdelkom deloma bolj samostojne poteze. Ker takih loncev med lončenino v Spodnji Novi vasi ni, pač pa so v potrjeno poznih seliščnih najdbah v Spodnjem Grušovju, bi jih, vsaj na splošno, lahko imenovali lončenina 3.—4. stoletja.

Druga številnejša oblika so lonci s pošev izvihanim robom, ki ni posebej profiliran, a je navadno oblo ali pa tudi oglasto zaključen (**T. 1: 8, 2: 1, 5: 2, 9: 1—3, 6, 10: 12, 14, 17, 12: 1, 8, 18: 4, 21: 1**). Ta vrsta posod, če se opiramo zlasti na profil ustja, je precej splošno razširjena, zato tu ni nobena lokalna posebnost. V glavnem gre pri tem za zgodnje lonce od 1. stoletja dalje, ki pa trajajo tudi še v poznejši čas. Tu so, zlasti s širšimi robovi, značilni za seliščne ostanke v Spodnji Novi vasi, kjer drugih poprej opisanih posod sploh ni.

Po profilih robov ustij moramo poudariti še dvojce oblik. Tako je prišla na dan predvsem na vzhodnem robu naselbine v Slovenski Bistrici skupina loncev, katerih pošev izvihani robovi so oblo odebeljeni in tako hkrati nerazčlenjeni (**T. 7: 15—17**). V nadaljnjo skupino pa sodijo še lonci, ki imajo pošev izvihan rob vodoravno podaljšan, pri tem pa oblo zaključen in ne posebej profiliran (**T. 1: 1—3**). Posode takih profilov so se našle predvsem na zahodnem robu Slovenske Bistrice v cestnem profilu št. 4.

Oblika vseh teh domačih loncev je v glavnem jajčasta, vendar v razponu od širokih, že v glavnem trebušastih loncev (**T. 3: 1, 21: 1**) do vitkih oblik (**T. 5: 2, 18: 4**), pri čemer imamo pri prvi skrajnosti včasih verjetno že globoke skledе (**T. 7: 1**). V podobnem razponu se gibljejo tudi mere: premer ustij sega od 30 do 14 cm, ko še lahko govorimo o loncih, pri čemer so tisti večjih mer seveda redki.

Glina posod je prav tako različna, v glavnem zaradi različnega izvora (z različno glino), deloma pa bi bilo mogoče razločevati tudi časovne razlike. Večinoma gre za glino, mešano z apnenčevim peskom, ki je postala ob peki bolj ali manj porozna. Mnogo redkejši sta še dve očitnejši različici: z drobnim (mivkastim?) peskom močno pomešana glina, ki ima sedaj mokasto hrapavo površino ter redke, večinoma črne posode iz peskane gline z ostro hrapavo površino (npr. čaša **T. 2: 28**). Barva teh posod prehaja v številnih različicah od črne do svetlo rjave, ne da bi doslej poznali pri tem kakšne zakonitosti v zvezi npr. z glino ali izdelavo (pečenjem ipd.), ki gotovo obstajajo.

Večji del teh posod ima prazne, gladke površine, pogosto pa so okrašene. Večinoma so tak okras vodoravne črte od zelo tankih in gostih do širših in žlebičastih, ki jih navadno označujejo kot glavničasti in metličasti ornament. Ta način obdelave površine najdemo na vseh tukajšnjih najdiščih, redke pa so kombinacije z navpičnimi ali poševnimi zarezi, ki jih niso mogli oblikovati ob vrtenju, temveč naknadno. To so npr. prek vodoravnih (**T. 29: 5**), med njimi (**T. 18: 4**) ali v različnem sestavu (**T. 9: 17**) vrezani pasovi kratkih črtic.

Navpične črte, izdelane na enak način, se pojavljajo v dveh oblikah. Tako ima lonec **T. 21: 1** po 8 cm širokem pasu vodoravnih črt na ramenu drugo površino trupa do 4–5 cm pred dnom okrašeno z enako gostimi navpičnimi črtami. Podobno je na ostankih lonca **T. 3: 1**, kjer je pas vodoravnih črt ožji, druge pa so nekoliko poševne in metličaste. Podobne so poševnemu metličastemu okrasu na vrsti posod iz Spodnje Nove vasi (npr. **T. 10: 12, 17, 12: 1** id), kjer se edino pojavljajo tudi pasovi upognjenih črt na ramenu (**T. 9: 1**).

V zvezi z vodoravnimi črtami je navadno tudi valovnica, ki se sicer redko pojavlja in teče preko črt (**T. 13: 33–35, 29: 7–8**), med njimi (**T. 10: 9**) ali brez njih (na pokrovu **T. 8: 6** in fragmentu **T. 12: 17**). Ob vsem tem imajo nekatere posode, zlasti skledе, na vratu tudi vodoravne žlebove (**T. 5: 21–24, 7: 18**), ki delajo površino rebrasto podobno kot na »šempetrskih loncih« in na vrsti manjšega posodja tudi na teh najdiščih (npr. **T. 4: 1, 13: 10** id).

Na nobeni posodi, kolikor je to po ohranjenih spodnjih delih seveda mogoče trditi, okras ni segal do dna, temveč je ponehal 3–5 cm nad njim ter bil včasih omejen s pasom vodoravnih črt.

Značilna vrsta domače lončenine so tudi trinožne skodele in skledе, ki jih po profilih lahko razdelimo v dvoje glavnih skupin (**tabela 12**). V prvo sodijo tiste z lečastim narebrnim trupom in oblo zaključenim robom (**T. 2: 20, 3: 23, 19: 6–7**), tiste s šibko izoblikovanim (**T. 9: 8, 21: 7**) in tiste z izrazitim kljunastim robom (**T. 2: 18, 10: 10, 21: 6**). Posebna oblika je trikotni rob skodele **T. 20: 3**, po enkrat pa sta zastopani skodeli z valjastim trupom **T. 10: 1** in pošev izvihanim robom **T. 16: 4**. V drugo skupino uvrščamo skodele z oblim trupom in na vrhu na različne načine razširjenim robom: dvostransko razširjenim in ravnim (**T. 1: 25, 2: 4, 4: 27–28, 7: 23, 13: 18**), dvostransko razširjenim in

		Slovenska Bistrica					Spodnja Nova vas		Velenik				Vse	
		I	profil 4	A	B	C	Č	•	II	•	III	IV	V	
1.—2. stoletje								10:	1					1
									16:	4				1
					2: 20 3: 23			10:	18		19: 6 19: 7			5
								9:	8			21: 6 21: 8		3
					2: 18			10:	10					2
												20:	3	1
3.—4. stoletje										13:	16			1
			1: 22		3: 24									2
		6504 6543	1: 23		2: 19						13:	19		5
		6565	1: 24		3: 25						13:	17	22: 17	5
		6543 6563 6640	1: 25	2: 4		4: 27 4: 28	7: 23				13:	18		9
	skupno		6	4	1	6	2	1	4	1	4	2	3	1

I Spodnje Grušovje; II gomila; III gomila 1; IV gomila 2; V Pragersko

Tab. 12. Pregled različic robov ustij trinožnikov (ni tipološko zaporedje!). — Übersicht über die Dreifusschallen nach Form der Mundsäume (keine typologische Reihenfolge!)

sedlasto upognjenim (**T. 1: 24, 3: 25, 13: 17**), samo navznoter razširjenim in ravnim (**T. 1: 23, 2: 19, 3: 24, 13: 19**) ter posebni obliki **T. 1: 22** in **13: 16**. Značilna za večino teh posod sta porozna glina svetlo rjave, sive ali temno sive barve ter z žlebljenjem narebren obod trupa vse do roba. Skoraj polovica jih je s pr. ustja 27—30 že skodele, druga polovica s pr. 17—26 pa sodi med skodele. Našle so se na vseh najdiščih razen v planem grobu pri Spodnji Novi vasi, največ pri stavbi B v Slovenski Bistrici, a skoro enako često še na drugih naselbinskih točkah. Tiste iz prve skupine so se našle pri stavbi B v Slovenski Bistrici, v Spodnji Novi vasi in v gomilah št. 1—2 v Veleniku, tiste iz druge skupine pa na naselbinskih mestih, ni jih pa bilo v Spodnji Novi vasi in v grobovih. Ker so bili grobovi iz zgodnjega časa, v naselbinah pa imamo — razen v Spodnji Novi vasi — povsod tudi precej mlajše gradivo, se že iz tega nakazuje časovno zaporedje tudi za trinožnike: tisti iz prve skupine so zgodnji (1.—2. stoletje), oni iz druge skupine pa mlajši (predvsem 3.—4. stoletje). Velika množina trinožnikov druge skupine na Brinjevi gori nas spet — kot pri loncih — opozarja, da so jih morda izdelovali na tem najdišču.

Med drugimi zvrstmi posodja, izdelanega iz peskane gline, večinoma s temno sivo, a tudi rjavo in hrapavo porozno površino, so še nekatere skodele (npr. **T. 5: 22, 7: 18, 13: 14, 16**), skodele (**T. 2: 24, 3: 26, 4: 31, 5: 22, 23, 12: 12, 13: 10, 13**), lončki (**T. 3: 9, 4: 1, 13: 11, 12**) ter seveda pokrovi. Za večino teh posod je značilno žlebljenje na vratu, ramenu ali po vsem trupu (?), lončkom in nekaterim skodelam pa bi ob podobnih najdbah spet lahko iskali izvor na Brinjevi gori.

Število loncev, lončkov, skled, skodel in trinožnih skodel je bilo seveda mnogo večje, kar dokazujejo že tu prikazani ostanki dna in nog ter seveda številne inventarizirane in neinventarizirane črepinje. Če je npr. mogoče trinožnike še zajeti v celoti pa se da drugo domačo lončenino statistično prikazati le v izboru.

Od steklenega posodja so se našli skromni fragmenti le v naselbinskih plasteh pri stavbah ob Bistrici in pri Spodnji Novi vasi. Z 2,2 % je to le neznaten delež med vsem inventariziranim gradivom in obsega do približno polovice skodelice in čaše, četrtnina pa je oglatih steklenic (**tabela 13**). Skodelice imajo svitkaste robove ustij, o obliki pa ne moremo zanesljivo soditi, ker so ohranjeni koščki preskromni. V glavnem gre za posode, značilne predvsem za 2. stoletje, ki jih je — sodeč po dosedanjih objavah — v osrednji in južni Sloveniji zelo malo, pač pa več v Podravju in njegovi soseščini. Tukaj so zastopane v dveh različicah, od katerih je tista s strmim robom številnejša, vse pa so izdelane iz svetlo zelenega in le redko tudi modrikasto zelenega stekla. Največ se jih je našlo ob stavbi B, kar bi lahko tudi kaj pomenilo, vendar lončenina tega ne potrjuje.

Druga enako številna skupina so ostanki oglatih steklenic, ki jih je prav tako bilo največ ob vzhodnih stavbah v Slovenski Bistrici, a so se sicer našle tudi na drugih najdiščih. Izdelane so bile v enaki meri iz svetlo in modrikasto zelenega stekla. Le v gomili št. 1 v Veleniku so se ohranili dokaj strnjeni kosi take steklenice (**T. 19: 5**), medtem ko so drugod prišli na dan večinoma posamezni ostanki.

Najdišča <i>Fundorte</i>	Vrste steklenine <i>Glasarten</i>	Oglata steklenica <i>Henkeiflasche,</i> <i>viereckig</i>	Okrogla steklenica <i>Henkeiflasche,</i> <i>rundlich</i>	Skodelica, kot <i>T. 15: 7</i> <i>Schälchen, wie</i>	Skodelica, kot <i>T. 15: 5</i> <i>Schälchen, wie</i>	Čaša, kot <i>T. 15: 1</i> <i>Becher, wie</i>	Čaša gubanka <i>Faltenbecher</i>	Prstanasto dno <i>Ringboden</i>	Neznana posoda <i>Unbekannte Form</i>	šipa <i>Fensterscheibe</i>	Skupno <i>Zusammen</i>
Slovenska Bistrica: A										15: 21	1
Slovenska Bistrica: 30 abc					15: 3	15: 1		15: 10	15: 17 15: 20	15: 22	6
Slovenska Bistrica: B		15: 12 15: 18 15: 19			15: 6						4
Slovenska Bistrica: C		15: 4									1
Slovenska Bistrica: Č					15: 2 15: 5						2
Spodnja Nova vas: 20		15: 8 15: 15 15: 16		15: 7			15: 9 15: 13	15: 11	15: 14		8
Spodnja Nova vas: grob		17: 8		17: 13					17: 11		3
Velenik: gomila 1		19: 5	18: 10						18: 13		3
Velenik: gomila 3				21: 5							1
skupno <i>zusammen</i>		9	1	3	4	1	2	2	5	2	29
svetlo zeleno <i>hell grün</i>		15: 8 15: 4 15: 12		21: 5	15: 2 15: 5 15: 6			15: 10	15: 20	15: 21	10
rumenkasto zeleno <i>gelblich grün</i>		15: 19									1
modrikasto zeleno <i>bläulich grün</i>		15: 15 15: 16 15: 18 17: 8 19: 5	18: 10	15: 7 17: 13	15: 3			15: 11	17: 11 18: 13		12
rumenkasto <i>gelblich</i>							15: 9 15: 13				2

Najdišča <i>Fundorte</i>	Vrste steklenine <i>Glasarten</i>	Oglata steklenica <i>Henckelflasche, viereckig</i>	Okrogla steklenica <i>Henckelflasche, rundlich</i>	Skodelica, kot <i>T. 15: 7 Schälchen, wie</i>	Skodelica, kot <i>T. 15: 5 Schälchen, wie</i>	Čaša, kot <i>T. 15: 1 Becher, wie</i>	Čaša gubanka <i>Faltenbecher</i>	Prstanasto dno <i>Ringboden</i>	Neznana posoda <i>Unbekannte Form</i>	Šipa <i>Fensterscheibe</i>	Skupno <i>Zusammen</i>
zelenkasto sivo <i>grünlich grau</i>										15: 22	1
bledo <i>bläss</i>									15: 17		1
brezbarvno <i>farblos</i>						15: 1			15: 14		2
skupno <i>zusammen</i>		9	1	3	4	1	2	2	5	2	29

Tab. 13. Pregled steklenih posod po zvrsteh in barvi stekla. — *Übersicht über die Glasgefäßarten und Glasfarben*

Od drugih vrst posod je še največ drobcev, ki govore za čaše gubanke iz različno obarvanega stekla, ki jim pa v nobenem primeru ni mogoče določiti oblike. Del ostankov teh zvrsti posod se je našel tudi v grobovih, kjer so zastopane skoro vse tu najdene oblike. Zanimivo je, da v grobovih nikjer ni bilo najti dišavnic. Tudi še dokaj ohranjena steklenica **T. 18: 10** iz gomile št. 1 je precej redka najdba skupno s svojim nitastim okrasom, ki mu je še največ primerjav najti v Ptuj²⁴⁰. V glavnem so tukajšnji stekleni izdelki italško blago, ki so jih pričeli prinašati v te kraje že v 1. stoletju, obdržali pa so se verjetno še do 3. stoletja. V nasprotju s Spodnjim Grušovjem ni značilnih poznoantičnih čaš, kar pa ne dokazuje, da se ne bi mogle še najti.

Med kovinskimi predmeti v naselbinah ni bilo bronastih in ne iz žlahtnejših kovin, ampak, razen koščka svinca, samo železni izdelki. Te bi lahko razvrstili med hišno železje ter vozarsko opremo, pri čemer seveda neka zanesljiva tipološka razmejitev ni mogoča. Med hišnim železjem je seveda največ žebeljev, ki pa so se našli tudi na cesti, dalje kavljev in drugega okovja, vmes sta ključ in morebiti še kljuka (**T. 14**). V tej skupini torej ni posebno zanimivih najdb, nasprotno, bera je prav borna, če upoštevamo, da je v stavbni opremi in verjetno še v hišni opravi moralo biti uporabljeno najrazličnejše praktično in okrasno okovje ter seveda tudi različno orodje in pribor.

K najdbam s ceste sodijo predvsem podkve, od katerih se je na obravnavanem odseku rimske ceste našlo vsega skupaj sedem kosov, od teh kar pet pri stavbi A v Slovenski Bistrici (**T. 14: 6–8, 11–12; T. 22: 1–2**). Medtem ko izrazitih tipoloških razlik med njimi ni, se ločijo po velikosti v večje (d. 13/š. 12 cm = **T. 14: 7**), srednje (d. 11,5–12, š. 11,2–10,5 cm) in manjše (d. 11/š. 9,3 cm = **T. 22: 2**). Podobno, v smeri proti večjim meram še nekoliko izrazitejšo razliko je opaziti tudi pri zbirki podkev iz Emone.²⁴¹ Pomen bi ji bilo pripri-

sovati le v njenih skrajnostih, če bi se iz tega lahko sklepalo na opremo različnih vprežnih živali, to je konj in mul, kar pa v tem razponu mer še ni zanesljivo. H konjski ali vozarski opremi sodita tudi okova **T.22: 6—7**, ki jima za sedaj ne vemo razložiti pomena. Pregled dokaj popolne opreme voza iz Poljanca nam pri tem nič ne pomaga, saj vidimo le, da bi bilo mogoče v cestišču najti še marsikaj drugega, vendar pa od redkih sond tudi ne smemo preveč pričakovati.²⁴²

Dosedanja kopanja na teh najdiščih so bila večinoma začetni poskusi, ki dajejo le delne podatke in ki bi terjala še nadaljnega načrtnega dela. Še največ je bilo narejenega s cestiščem rimske ceste, kjer bi ob obilici profilov lahko dopolnil sedanje poznavanje še kak površinsko odprt odsek, za kar pa je na primernih mestih vedno manj možnosti. K najdiščem seliščne lončenine ob Ložnici v Slovenski Bistrici in pri Pragerskem bi kazalo s poskusnimi kopi poiskati pripadajoče stavbne ostanke in preveriti njih značaj v zvezi s cestnim prometom. Nadaljevati bi bilo treba s poskusi, da se v Veleniku najde celoten naseljeni prostor in opredeliti njegov pomen. Stavbo A v Slovenski Bistrici bi kazalo do kraja raziskati, ko bo to možno in jo ohraniti kot talni tloris v bodoči urbanizaciji tega dela mesta. Poleg dodatnih raziskav temeljev stavbe B bi morali raziskati celoten, — sedaj še prazen, — prostor tega naselja z več stavbami in tako do kraja razjasniti njegov značaj.²⁴³ To velja tudi za seliščne sledove pri Spodnji Novi vasi, kjer mesto stavbe sploh še ni znano. Tam kot tudi pri stavbi B v Slovenski Bistrici sta oba obcestna jarka z ruševinskimi odpadki pravi zlati jami rimske lončenine, od katere poznamo sedaj le majhen del.

Podobno je z grobišči, kjer bo tiste, ki k nekaterim seliščnim točkam še manjkajo, morebiti kdaj odkrilo srečno naključje, kolikor so seveda sploh še ohranjena. To bi bilo pomembno za Slovensko Bistrico, kjer je šlo za obsežnejšo naselitev in kjer vemo zdaj za nekaj nagrobnih kamnov. Iz gomil, čeprav doslej le delno odkopanih, smo sicer dobili že glavne podatke, v nekaterih primerih pa so ostale še večje nejasnosti. V celoti je bil doslej preiskan le plani grob pri Spodnji Novi vasi, kjer pa tudi ni moglo biti vse do kraja dognano.

Ko smo tako opisali dosedanja odkritja in našteji, kaj manjka do popolnejše podobe območja z rimsko cesto pri Slovenski Bistrici, naj bo jasno, da sedanje poznavanje še ne daje trajnejše zanesljive podobe o skoro nobeni stvari. Zato velja upoštevati sedanjo izpovedno vrednost opisanih najdb tako po njihovi količinski meri kot po tipoloških mejah, hkrati pa seveda tudi njihovo trenutno razlago le s pridržkom — in upanjem, da se bo dalo kaj poprej naštetega še pravočasno uresničiti.

OPIS GRADIVA NA TABLAH

Tabla 1

1. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca ?) iz sivo pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 30, vel. kosa $4 \times 8,5$ cm. Inv. št. A 5407. Iz plasti nad gramozom: 2,1—2,2 m.

2. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca) iz rjavo pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 22, vel. kosa 3×4 cm. Inv. št. A 5472. Iz plasti zahodno od gramoza: 2,1—2,6 m.

3. Del stene in roba sive posode (lonca ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 25, vel. kosa $3,2 \times 7,2$ cm. Inv. št. A 5430. Iz tal pod gramozom: 2,4—2,7 m.

4. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 22, vel. kosa $3,2 \times 2,5$ cm. Inv. št. A 5447. Kot poprej.

5. Del stene in roba sive posode (lonca) iz črnkasto rjavo pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 22, vel. kosa $3,4 \times 5,7$ cm. Inv. št. A 5471. Iz plasti zahodno od gramoza.

6. Del stene in roba sivo rjave posode (lonca) iz črnkasto rjavo pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa 3×5 cm. Inv. št. A 5431. Iz tal pod gramozom.

7. Del stene in roba rjavkasto sive posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 20, vel. fragmenta $3,2 \times 5,5$ cm. Inv. št. A 5432. Kot poprej.

8. Del stene in roba temno sive posode (lonca ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 25, vel. kosa $2,4 \times 5$ cm. Inv. št. A 5416. Iz gramoza: 2,2—2,4 m.

9. Del stene in roba sive posode (lonca ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na zunanji strani vodoravne žlebičaste črte. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $4,5 \times 2,5$ cm. Inv. št. A 5433. Iz tal pod gramozom.

10. Del stene in roba svetlo rdeče posode (lončka ?) iz čiste rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja 10, vel. kosa $2,5 \times 4,5$ cm. Inv. št. A 5473. Iz plasti zahodno od gramoza.

11. Del stene in roba svetlo sive posode (lončka) iz čiste sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja 9,5, vel. kosa $3 \times 4,4$ cm. Inv. št. A 5456. Iz plasti vzhodno od gramoza 2,2—2,7 m.

12. Del stene in roba rumene posode (lončka) iz čiste rumeno pečene gline. Na površini sledovi rdeče barve in pasovi navpičnih zarez. Pr. ustja 10, vel. kosa $2,5 \times 3,4$ cm. Inv. št. A 5458. Kot poprej.

13. Del stene in odebeljenega roba svetlo rdeče posode (globoke skodele ali lonca ?) iz čisto svetlo rdeče pečene gline. Na površini sledovi prvotne rdeče barve. Pr. ustja 14, vel. kosa $2,8 \times 6$ cm. Inv. št. A 5406. Iz plasti nad gramozom.

14. Del stene in odebeljenega roba svetlo rdeče posode (globoke skodele ali lonca ?) iz čiste svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 16, vel. kosa $3,4 \times 5,8$ cm. Inv. št. A 5428. Iz tal pod gramozom.

15. Del stene in roba črne posode (skodele) iz prečiščene črno pečene gline. Bleščeča površina je enake barve in okrašena z vodoravnim žlebičem in navpičnimi zarezami. Pr. ustja neugotovljiv, vel. kosa $2,5 \times 1,8$ cm. Inv. št. A 5476. Iz plasti zahodno od gramoza.

16. Fragment stene in odebeljenega roba sigillatne skodele Drag. 37. Na površini ostanki temno rdeče barve. Pr. ustja pribl. 10, vel. kosa $2,5 \times 3,4$ cm. Inv. št. A 5458. Iz plasti vzhodno od gramoza.

17. Del stene in roba sive posodice (skodelice) iz prečiščene sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 10, vel. kosa $1,9 \times 1,8$ cm. Inv. št. A 5459. Kot poprej.

18. Del stene in roba sivega pokrova iz prečiščene sivo pečene gline s površino enake barve. Pr. pribl. 22, vel. kosa $3 \times 6,3$ cm. Inv. št. A 5429. Iz tal pod gramozom.

19. Dela stene z dnom in robom svetlo rjavega ploskega kroznika iz črnkasto rjavo pečene peskane gline z nekoliko porozno površino. Notranja stena je črne

barve. Pr. ustja pribl. 26, dna 22, v. posode 5 cm. Inv. št. A 5445, 5455. Kos z dnom pod gramozom; kos z robom vzhodno od gramoz.

20. Del stene rjave posode (lonca) iz rdeče-črno pečene peskane gline s porozno površino. Na zunanji površini sledovi črne barve? Pod gladkim vratom je trup okrašen z vodoravnimi žlebičastimi črtami, nad njimi vtisnjen žig z napisom NINNIA. Vel. kosa $4,4 \times 6,8$ cm. Inv. št. A 5462. T. 28. Tudi: **T. 30: 3.**

21. Del stene in dna svetlo rdečega ploskega krožnika iz čiste svetlo rdeče pečene gline. Na zunanji površini sledovi prvotne rdeče barve in temno sive povrhnjice. Pr. ustja pribl. 21, dna 17,5, v. 3,5 cm. Inv. št. A 5427. Iz tal pod gramozom.

22. Del stene in roba svetlo rjave posode (trinožne skodele?) iz rdečkasto pečene peskane gline s porozno površino. Pod ravnim robom poteka trikotno rebro. Pr. ustja pribl. 30, vel. kosa $2 \times 4,2$ cm. Inv. št. A 5487. Iz plasti zahodno od gramoz.

23. Del stene in roba sive posode (trinožne skodele?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 22, vel. kosa $3 \times 3,7$ cm. Inv. št. A 5486. Kot poprej.

24. Del stene in roba svetlo rjave posode (trinožne skodele?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Zunanja površina stene okrušena. Pr. ustja pribl. 28, vel. kosa $3,6 \times 6,4$ cm. Inv. št. A 5417. Iz gramoz.

25. Del stene in roba svetlo rjave posode (trinožne skodele?) iz sivo pečene peskane gline s porozno površino. Notranja stena je svetlo sive barve, na zunanji površini pod robom nizko rebro, nižje drobne vodoravne žlebičaste črte. Pr. ustja pribl. 27, vel. kosa 4×5 cm. Inv. št. A 5408. Iz plasti nad gramozom.

26. Del stene in roba sive posode (skodele) iz prečiščene svetlo sive pečene gline. Pod robom sledovi navpičnih zarez (?), nižje dvakrat po dva vodoravna žlebiča. Prvotna barva površine ni ohranjena (na notranji strani sivo rjave lise). Pr. ustja pribl. 22 vel. kosa 6×6 cm. Inv. št. A 5453. Iz plasti vzhodno od gramoz.

27. Del stene svetlo rdeče posode (lonca?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena, na vratu drobno vodoravno rebro. Pr. oboda pribl. 15, vel. kosa $6 \times 3,3$ cm. Inv. št. A 5485. Iz plasti zahodno od gramoz.

28. Del stene in roba sive posode (skodele) iz prečiščene sivo rjavo pečene gline. Pod robom pasovi poševnih zarez, pod njimi vodoraven žlebič in vrezana črta. Pr. ustja pribl. 17, vel. kosa $3,7 \times 4,5$ cm. Inv. št. A 5475. Kot poprej.

29. Del stene in roba sive posode (skodele) iz prečiščene svetlo rjavo-svetlo sivo-svetlo rjavo pečene gline. Na zunanji površini ostanki prvotne črne barve. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $5,8 \times 5$ cm. Inv. št. A 5454. Iz plasti vzhodno od gramoz.

30. Del stene in roba vratu svetlo rdeče posode (vrčja) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pod robom ostanek poprej priplejenega ročaja. Pr. ustja 5, vel. kosa $3,7 \times 3,5$ cm. Inv. št. A 5474. Iz plasti zahodno od gramoz.

31. Del stene svetlo rdeče posode (lonca?) iz čiste svetlo rdeče pečene gline. Na površini borni sledovi rdeče barve in pas navpičnih zarez. Vel. kosa $3 \times 2,6$ cm. Inv. št. A 5461. Iz plasti vzhodno od gramoz.

32. Del stene in dna rumene posode (vrča?) iz s kamenčki pomešane rumeno pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Nekoliko vbočeno dno ima s 3 mm širokim žlebičem oddaljen prstanast rob. Pr. dna 8,5, v. posode še 4,6 cm. Inv. št. A 5435. Iz tal pod gramozom.

33. Del stene in vboklega dna svetlo rjave posode (lonca) iz rdečkasto — črno pečene gline s porozno površino. Dno ima nizek 6 mm širok rob, notranjost posode je temno sive barve. Pr. dna 10, v. posode še 3,8 cm. Inv. št. A 5439. Kot poprej.

34. Del stene in roba svetlo rjave posode s širokim trakastim ročajem, izdelane iz čiste svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Ročaj je imel po sredi vzdolžen žleb. Pr. ustja pribl. 17/20, š. ročaja 4 cm. Inv. št. A 5434. Kot poprej.

35. Del trakastega ročaja svetlo rdeče posode (vrča?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Barva prvotne površine ni ohranjena. Zunanji rob rebrasto profiliran. Š. ročaja 2,2, d. še 3,4 cm. Inv. št. A 5489. Iz plasti zahodno od gramoz.

36. Noga svetlo rjave trinožne skodele iz rdeče-črno pečene peskane gline s porozno površino. Zunanja stran je bolj rdečkasto rjave barve. Pri dnu je troje plitvih, višje pa še en širši in globlji vodoravni žlebič. V. noge 8, š. pri dnu 6, zgoraj 12 cm. Inv. št. A 5419. Iz gramoz.

37. Del stene in dna rjavkasto sive posode (lončka ?) iz rdeče pečene peskane gline s porozno površino. Dno ima 5–8 mm širok prstanast rob. Notranjost posodice je črne barve. Pr. dna 5, v. posode še 2,2 cm. Inv. št. A 5443. Iz tal pod gramozom.

38. Del stene in dna svetlo rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Nekoliko vboklo dno je imelo 6 mm širok obrobek. Pr. dna 12, v. posode še 4,8 cm. Inv. št. A 5412. Iz plasti nad gramozom.

39. Del stene rjavkasto sive posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Ohranjen je pričetek dna, 5 cm nad njim pa pričenjajo neenakomerno vrezane vodoravne črte (metličaste poteze). V. posode še 9,7, vel. kosa $10 \times 8,5$ cm. Inv. št. A 5481. Iz plasti zahodno od gramoza.

40. Del stene temno sive posode (lonca ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Po zunanji strani potekajo drobne vodoravne črte, po notranji, svetlo rjavi, pa širše žlebičaste. Vel. kosa $5,4 \times 7,3$ cm. Inv. št. A 5423. Iz gramoza.

41. Del stene in dna rumene posodice (skodelice ?) iz prečiščene rumeno pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Ravno dno je poudarjeno. Pr. dna 5, vel. kosa $1,9 \times 3$ cm. Inv. št. A 5437. Iz tal pod gramozom.

42. Del noge svetlo rjave trinožne skodele iz rjavo pečene peskane gline s porozno površino. Spodnji rob noge navzven odebeljen. Vel. kosa 5×4 cm. Inv. št. A 5409. Iz plasti nad gramozom.

43. Del dna in noge sivo rjave posode (skodele ?) iz črno pečene peskane gline z nekoliko porozno površino. Navzven usločena noga je na obeh straneh odlomljena in je morebiti bila poprej prstanasta. Notranjost posode je črne barve. V. noge 1,5, vel. kosa $3,2 \times 7,2$ cm. Inv. št. 5444. Kot poprej.

44. Del stene in roba svetlo rdečega pokrova, izdelanega iz čiste svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. pribl. 20, vel. kosa $4,5 \times 5,7$ cm. Inv. št. A 5477. Iz plasti zahodno od gramoza.

45. Del stene in roba svetlo rjavega pokrova iz rjavo pečene peskane gline s porozno površino. Pr. pribl. 25, vel. kosa $5 \times 5,7$ cm. Inv. št. A 5478. Kot poprej.

Tabla 2

1. Del stene in roba svetlo rdeče posode (lonca) iz čiste svetlo rdeče pečene gline. Po zunanji površini črne lise. Pr. ustja pribl. 15, vel. kosa $6 \times 7,3$ cm. Inv. št. A 6993 a. Iz kvadranta 5 v stavbi A.

2. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca ?) iz rjavo pečene peskane gline. Po zunanji površini ostanki črne prevleke. Po obodu roba pas navpičnih zarez (?). Pr. ustja pribl. 15, vel. kosa $2,2 \times 3,3$ cm. Inv. št. A 6997. Iz kvadranta 3 (recentno?).

3. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline. Po površini na obeh straneh črne liste. Pr. ustja pribl. 14, vel. kosa $2,6 \times 4,6$ cm. Inv. št. 7002. Iz kvadranta 6.

4. Deli stene in roba črne posode (trinožne skodele ?) iz črno pečene peskane gline z nekoliko hrapavo površino. Na zunanji strani pod robom plitev žlebič, znotraj nekoliko nižje vodoravni žlebiči od vrtenja. Pr. ustja 30, v. posode še 6,5 cm. Inv. št. A 6995. Iz kvadranta 3.

5. Del stene in roba črne posode (lonca ?) iz sivo pečene peskane gline z nekoliko hrapavo površino. Pr. ustja pribl. 15, vel. kosa $2,2 \times 3,3$ cm. Inv. št. A 6994. Iz kvadranta 5 (recentno?).

6. Del stene in roba rdeče posode (skodele ?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 10, vel. kosa $3 \times 2,5$ cm. Inv. št. A 6998. Iz kvadranta 3.

7. Del stene in roba temno sive posode (ploskega krožnika ?) iz prečiščene sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena? Pr. ustja pribl. 23, vel. kosa $3 \times 3,5$ cm. Inv. št. A 7005. Iz kvadranta 6.

8. Del stene in roba rdečkasto rjave posode (pokrova ?) iz črno pečene peskane gline. Notranja stran je razjedena, zato profil nepopoln. Pr. pribl. 30, vel. kosa $6,5 \times 8$ cm. Inv. št. A 7003. Iz kvadranta 6 (recentno?).

9. Deli sten in roba temno sive posode (lonca) iz črno pečene peskane gline z nekoliko hrapavo površino. Po zunanji površini so od vratu navzdol goste drobne vodo-

ravne žlebičaste črte, širše pa tudi znotraj posode. Pr. ustja 16, v. kosa posode 5 cm. Inv. št. A 6835. Pri temeljih severnega pročelja stavbe B v prostor K.

10. Del stene in roba svetlo rdeče posode (skodele) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Po zunanji površini ohranjeni ostanki rdeče barve, nižje pod obodom pa vsaj en pas poševnih zarez. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $5 \times 6,4$ cm. Inv. št. A 6809. Pri temeljih zahodnega pročelja ob prostoru I.

11. Del stene in roba temno sive posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s hrapavo površino, na kateri so sledovi črne prevleke. Pr. ustja pribl. 15, vel. kosa $3,3 \times 5$ cm. Inv. št. A 6774. »Ob kontrolnem jarku — zidu«.

12. Del stene in vodoravnega roba rumene posode (skodele ?) iz prečiščene rumeno pečene gline. Po površini na obeh straneh ostanki rdeče barve. Po vrhnjem delu roba poteka vrezana črta, po trupu pa vodoraven žlebič. Pr. ustja pribl. 20/17, vel. kosa $4,8 \times 6,7$ cm. Inv. št. A 6773. Kot poprej.

13. Del ostenja svetlo sivega ploskega krožnika iz prečiščene svetlo sive pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena, notranja stran dna je temno siva. V. 3,8, pr. ustja pribl. 20. Inv. št. A 6976. Iz odkopov pri hitri cesti.

14. Del stene in roba rumene posode (krožnika ?) iz prečiščene rumeno pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 25, vel. kosa $3,3 \times 5,6$ cm. Inv. št. A 6827. Pri temeljih zahodnega pročelja ob prostoru J.

15. Del stene in roba rumene posode (skodele ?) iz prečiščene temno sivo pečene gline. Prvotna barva sedaj nekoliko hrapave površine ni ohranjena. Na zunanji strani vsaj dvoje ozkih reber. Pr. ustja pribl. 17, vel. kosa $3 \times 3,2$ cm. Inv. št. A 6838. Pri temeljih severovzhodnega vogala stavbe.

16. Del stene in vodoravnega roba svetlo rdeče posode (skodele ?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Na zunanji površini sledovi rdeče barve. Pr. ustja pribl. 15, vel. kosa $2,3 \times 4,2$ cm. Inv. št. A 6775. »Ob kontrolnem jarku — zidu«.

17. Del stene in roba svetlo rdeče posode (skodele ali lončka ?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 12, vel. kosa $3,4 \times 3,7$ cm. Inv. št. A 6825. Pri temeljih zahodnega pročelja ob prostoru J.

18. Del stene in roba svetlo rjave posode (trinožne skodele) iz črno pečene peskane gline s hrapavo površino. Pod rebrastim obodom je troje plitvih do 5 mm širokih vodoravnih žlebičev v obliki spirale (?). Pr. ustja 18, v. trupa še 4,5 cm. Inv. št. A 6978. Iz odkopov pri hitri cesti.

19. Del stene in roba svetlo rjave posode (trinožne skodele ?) iz sivo pečene peskane gline s porozno površino. Nižje po trupu so goste vodoravne žlebičaste črte. Pr. ustja pribl. 26, vel. kosa $4 \times 4,2$ cm. Inv. št. A 6753. Iz kvadranta 14.

20. Del stene in roba temno sive posode (trinožne skodele ?) iz črno pečene peskane gline. Notranja površina je pretežno črne barve. Pr. ustja pribl. 19, vel. kosa $4 \times 6,2$ cm. Inv. št. A 6826. Pri temeljih zahodnega pročelja ob prostoru J.

21. Del stene in roba temno sive posode (lonca ?) iz črno pečene peskane gline. Na vratu vsaj dvoje ozkih reber. Notranjost posode črne barve. Pr. ustja pribl. 22, vel. kosa $3 \times 4,7$ cm. Inv. št. A 6824. Kot poprej.

22. Del stene in roba temno sive posode (lonca ?) iz sivo pečene peskane gline. Na vratu vsaj dvoje zaobljenih reber. Pr. ustja pribl. 14, vel. kosa $3,8 \times 4,2$ cm. Inv. št. A 6814. Pri temeljih zahodnega pročelja v prostoru J.

23. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Notranja površina temno sive barve. Pr. ustja pribl. 16, vel. kosa $2,8 \times 4,5$ cm. Inv. št. A 6836. Pri temeljih severnega pročelja v prostoru L.

24. Del stene in roba temno sive posode (skodele ?) iz črno pečene peskane gline z nekoliko hrapavo površino, po kateri potekajo ozki vodoravni žlebiči. Pr. ustja pribl. 22, vel. kosa 3×8 cm. Inv. št. A 6810. Pri temeljih zahodnega pročelja ob prostoru I.

25. Del oblo navzven zavihanega roba svetlo rdeče posode (krožnika) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Na zunanji površini ostanki rdeče barve. Pr. ustja pribl. 17/14, vel. kosa $1,6 \times 3$ cm. Inv. št. A 6815. Pri temeljih zahodnega pročelja v prostoru J.

26. Del oblega vodoravno izvihanega roba temno sive posode (skodele ?) iz prečiščene sivo-svetlo rdeče-sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 28/23, vel. kosa $2,5 \times 4,8$ cm. Inv. št. A 6807. Pri temeljih zahodnega pročelja ob prostoru G.

27. Del stene sigillatne skodele Drag. 37. Prvotna barva površine ni ohranjena. Na ohranjenem kosu nerazločni ostanki reliefne upodobitve. Vel. kosa $4 \times 2,8$ cm. Inv. št. A 6839. Pri temeljih severovzhodnega vogala. Tudi: **T. 27: 6.**

28. Obnovljen temno siv lonček iz peskane sivo pečene gline s hrapavo površino. Na notranji strani žlebovi od vrtenja. V glini obilica sljude. V. 13,8, pr. ustja 11, dna $5,2$ cm. Inv. št. A 6822. Pri temeljih zahodnega pročelja v prostoru J. Tudi: **T. 26: 3.**

29. Del stene in roba sive posode (sklede?) iz čiste svetlo sivo pečene (z mivko mešane?) gline. Prvotna barva sedaj nekoliko hrapave površine ni ohranjena. Na notranji strani plitev žlebič. Pr. ustja pribl. $27/32$, vel. kosa $3,6 \times 8,2$ cm. Inv. št. A 6823. Pri temeljih zahodnega pročelja ob prostoru J.

30. Del stene in roba svetlo rdeče posode (skodelice po Drag. 33) iz čiste rdeče pečene gline. Znotraj sledovi rdeče barve, zunaj črna lisa. Pr. ustja pribl. 15, vel. kosa $3,7 \times 5,2$ cm. Inv. št. A 6977. Iz odkopov pri hitri cesti.

31. Del stene in roba svetlo sive posode (lonca) iz sivo pečene peskane gline s sedaj hrapavo površino. Prvotna barva površine ni ohranjena. V glini obilica sljude. Pr. ustja pribl. 23, vel. kosa $3,5 \times 5,8$ cm. Inv. št. A 6840. Pri temeljih vzhodnega pročelja v prostoru B.

32. Del stene in roba rdečega pokrova iz čiste rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. pribl. 26, vel. kosa $4,2 \times 3,6$ cm. Inv. št. A 6818. Pri temeljih zahodnega pročelja v prostoru J.

33. Del stene in roba svetlo rjavega pokrova iz svetlo rjavo-črno-svetlo rjavo pečene peskane gline s porozno površino. Na gornji strani žlebičasta črta in pas pošev vrezanih črt. Pr. pribl. 26, vel. kosa $6,2 \times 11$ cm. Inv. št. A 6819. Kot poprej.

34. Del stene in roba sivega pokrova iz črno pečene peskane gline z nekoliko porozno površino, ki ima na spodnji strani ostanke črne prevleke. Pr. pribl. 18, vel. kosa $5,2 \times 5,8$ cm. Inv. št. A 6820. Kot poprej.

35. Del stene in roba svetlo rjavega pokrova iz črno pečene peskane gline z nekoliko porozno površino. Spodnja stran sive barve. Pr. pribl. 20, vel. kosa $3,7 \times 4,5$ cm. Inv. št. A 6776. »Ob kontrolnem jarku — zidu«.

36. Del stene in roba črnega pokrova iz črno pečene peskane gline, v kateri je obilica sljude. Površina rahlo hrapava. Pr. pribl. 18, vel. kosa $6,8 \times 7,2$ cm. Inv. št. A 6828. Pri temeljih zahodnega pročelja ob prostoru J.

37. Del trakastega ročaja svetlo sive posode (vrčka?) iz čiste gline. Na sedaj nekoliko hrapavi površini ni sledov prvotne barve. D. ročaja še $6,5$, š. $1,8$ cm. Inv. št. A 6980 č. Kot poprej.

38. Del stene in ovalnega ročaja rumene posode (vrčka?) iz prečiščene rumeno pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. posode ob ročaju pribl. 16, š. ročaja $1,8$ cm. Inv. št. A 6980 a. Iz odkopov pri hitri cesti.

39. Del trakastega ročaja rumene posode (vrčka?) iz prečiščene rumeno pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. D. ročaja še $5,2$, š. $1,5$ cm. Inv. št. A 6980 c. Kot poprej.

40. Del roba in trakastega ročaja svetlo rdeče posode iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. $28/30$, š. ročaja $4,5$, vel. kosa $3,5 \times 8$ cm. Inv. št. A 6833. Pri temeljih severnega pročelja v prostoru K.

41. Gumb svetlo rdečega pokrova iz čiste svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. 4, v. še $2,2$ cm. Inv. št. A 6817. Pri temeljih zahodnega pročelja v prostoru J.

42. Dno in del stene rumene posode (lončka?) iz čiste rumeno pečene gline s sedaj nekoliko hrapavo površino. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. $4,5$, v. še $1,8$ cm. Inv. št. A 6755. Iz kvadranta 14.

43. Noga in del dna sivo rjave trinožne skodele iz črno pečene peskane gline s hrapavo površino. V. noge $4,2$, š. $7,3$. Inv. št. A 6979. Iz odkopov pri hitri cesti.

44. Del dna in stene temno sive posode (skodele?) iz čiste sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Na notranji strani ob dnu črta trikotnih jamic. Dno ima 5 mm visok prstanast rob. Pr. 9, vel. kosa $6 \times 10,5$ cm. Inv. št. A 6842. Pri temeljih vzhodnega pročelja v prostoru C.

45. Del dna in stene svetlo rjave posode (vrča ali lonca?) iz prečiščene rumeno pečene gline. Na zunanji površini sledovi rdeče barve in črnih lis. Dno ima s 5 mm širokim žlebičem oddeljen prstanast rob. Pr. dna 6 , v. še $3,4$ cm. Inv. št. A 6816. Pri temeljih zahodnega pročelja v prostoru J.

Tabla 3

1. Deli sten in roba sivo rjavega lonca iz črno pečene peskane gline s hrapavo površino. Zunanja površina je po obodu svetlo rjave, po ramenu in vratu z robom pa črnkaste barve. Notranjost posode je siva. Po ramenu poteka pas vodoravnih žlebičastih črt, pod njimi pa po trupu poševni v obliki metličastega okrasa. Sledovi poševnih žlebičastih črt so tudi nad vodoravnim pasom pod robom, v katerega so vdolbeni sledovi krasilnega orodja — 1,5 cm širokega predmeta z zobci. Pr. ustja 21, oboda 26, v. ohranjenega profila 17 cm. Inv. št. A 6901. Iz profilnega jarka št. 30 b. Tudi: T. 28: 2.

2. Del stene in roba rdečkasto rjave posode (lonca) iz temno sivo pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa 4×11 cm. Inv. št. A 6908. Kot poprej.

3. Del stene in roba sivo rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $3,2 \times 6$ cm. Inv. št. A 6952. Iz profilnega jarka št. 30 c.

4. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca) iz rjavo pečene peskane gline s porozno površino. Na notranji strani roba plitvi žlebiči in klekast prehod v trup. Pr. ustja pribl. 24, vel. kosa $5,6 \times 11$ cm. Inv. št. A 6961. Kot poprej.

5. Del stene in roba sive posode (lonca) iz črno pečene peskane gline z nekoliko porozno površino. Pr. ustja pribl. 15, vel. kosa $2,5 \times 5,2$ cm. Inv. št. A 6943. Iz profilnega jarka št. 30 a.

6. Del stene in roba svetlo rdeče posode (globoke skodele ali lonca?) iz čiste svetlo rdeče pečene gline. Sledovi rdeče barve komaj vidni. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $3,3 \times 7$ cm. Inv. št. A 6909. Iz profilnega jarka št. 30 b.

7. Del stene in roba rdeče posode (skodele?) iz čiste svetlo rdeče pečene gline. Sledov prvotne (rdeče?) barve ni, na steni je ohranjena vodoravno vrezana črta. Pr. ustja pribl. 17, vel. kosa $4 \times 5,4$ cm. Inv. št. A 6906. Kot poprej.

8. Del stene in roba rumene posode (globoke skodele?) iz prečiščene svetlo rjavo pečene gline. Na površini obeh strani posode še sledovi rdeče barve. Na zunanji strani pod razširjenim robom štirje pasovi navpično vrezanih črtic. Pr. ustja pribl. 22, vel. kosa $4,2 \times 8,4$ cm. Inv. št. A 6911. Iz profilnega jarka št. 30 b. Tudi: T. 29: 3.

9. Del stene in roba temno sive posodice (lončka) in rjavo-rdeče pečene peskane gline z nekoliko porozno površino. Pod robom potekajo trije plitvi žlebiči z vmesnimi rebri. Pr. ustja pribl. 10, vel. kosa $5 \times 3,5$ cm. Inv. št. A 6955. Iz profilnega jarka št. 30 c.

10. Del stene in roba sive posode (lonca) iz črno pečene peskane gline z nekoliko porozno površino. Na ramenu vidne vodoravne žlebičaste črte. Pr. ustja pribl. 15, vel. kosa $3,5 \times 6,3$ cm. Inv. št. A 6942. Iz profilnega jarka št. 30 a.

11. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca?) iz rdeče pečene peskane gline z nekoliko hrapavo površino. Pr. ustja pribl. 25, vel. kosa $2,5 \times 5,4$ cm. Inv. št. A 6910. Iz profilnega jarka št. 30 b.

12. Del stene in roba svetlo rdeče posode (skodelice po Drag. 38) iz prečiščene svetlo rdeče gline. Na obeh straneh še vidni ostanki rdeče barve. Vrhnji del roba ima žlebičasto črto in tri pasove poševnih zarez. Pr. ustja pribl. 16/12, v. posodice še 2,8 cm. Inv. št. A 6905. Iz profilnega jarka št. 30 b.

13. Del stene in roba svetlo rdeče posode (krožnika po Drag. 39?) iz čiste svetlo rdeče pečene gline. Le neznatni sledovi rdeče barve. Na vrhnjem delu roba vrezana črta in trije pasovi poševnih zarez. Pr. ustja pribl. 24/30, vel. kosa $5,2 \times 7,5$ cm. Inv. št. A 6904. Kot poprej.

14. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na prehodu vratu v rame širši žlebič, niže po ramenu drobne vodoravne žlebičaste črte. Pr. ustja pribl. 22, vel. kosa $6,3 \times 10,5$ cm. Inv. št. A 6950. Iz profilnega jarka št. 30 c.

15. Del stene in roba črne posode (lonca) iz rjavo pečene peskane gline s porozno površino. Notranjost rjave barve. Po ramenu potekajo vodoravne žlebičaste črte, čez njih sledovi valovnice. Pr. ustja pribl. 18, vel. kosa 5×9 cm. Inv. št. A 6907. Iz profilnega jarka št. 30 b.

16. Del stene in roba sigillatne skodele Drag. 37. Prvotna rdeča barva še pretežno ohranjena. Pr. ustja pribl. 16, vel. kosa $4 \times 2,6$ cm. Inv. št. A 6957. Iz profilnega jarka št. 30 c.

17. Del stene reliefne sigillatne posode (čase ?). Prvotna rdeča barva še pretežno ohranjena. Pod dvema vodoravnima črtama v krogu relief oprsja (?). Pr. posode pribl. 7, vel. kosa $3,3 \times 2,4$ cm. Inv. št. A 6964. Iz profilnega jarka št. 30 c. Tudi: T. 27: 4.

18. Del stene in dna reliefne sigillatne posode Drag. 37. Rdeča barva površine še pretežno ohranjena. Po ostenju nad dnom ostanki reliefne upodobitve: rastlinski liki in spodnji del človeške postave. Pr. dna pribl. 18, vel. kosa $5,3 \times 7,2$ cm. Inv. št. A 6963. Kot poprej. Tudi: T. 27: 5.

19. Del stene in roba črne posode (sklede) iz prečiščene svetlo rjavo pečene gline. Črna barva površine je večinoma ohranjena. Med odebeljenim robom in rebrom na obodu štiri proge poševnih in navpičnih zarez. Dvoje takih prog tudi na spodnjem delu trupa. Pr. ustja pribl. 27, vel. kosa $5,6 \times 11,5$ cm. Inv. št. A 6903. Iz profilnega jarka št. 30 b.

20. Obnovljena svetlo rdeča skodelica (po Drag. 33) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Po sredini ostenja vodoravno vrezana črta, sledovi rdeče barve komaj vidni. V. 6, pr. ustja 10, dna 3,6 cm. Inv. št. A 6949. Iz profilnega jarka št. 30 c. Tudi: T. 26: 1.

21. Del stene in roba temno sive posode (sklede) iz prečiščene svetlo sivo pečene gline. Črna barva površine le neznatno ohranjena. Med odebeljenim robom in rebrom na obodu štiri vrste poševnih zarez. Pr. ustja pribl. 30, vel. kosa $5 \times 9,5$ cm. Inv. št. A 6902. Iz profilnega jarka št. 30 b.

22. Del vrhnje stene svetlo rdeče pečatne oljenke iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Ohranjen del obrobne letvice z izboklino. Vel. kosa $4,5 \times 3$ cm. Inv. št. A 6936. Kot poprej.

23. Del stene in roba svetlo rjave posode (trinožne skodele ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na zunanji strani šest žlebičev in pet vodoravnih reber. Pr. ustja pribl. 30, vel. kosa $6,7 \times 9,5$ cm. Inv. št. A 6914. Kot poprej.

24. Del stene in roba sive posode (trinožne skodele ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pod sedlasto upognjenim robom dvoje žlebičev in vodoravne žlebičaste črte. Pr. ustja pribl. 30, vel. kosa $2,7 \times 7,2$ cm. Inv. št. A 6915. Kot poprej.

25. Del stene in roba sivo rjave posode (trinožne skodele ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino, ki je znotraj temno sive barve. Pod sedlasto upognjenim robom širok žlebič. Pr. ustja pribl. 25, vel. kosa $4,2 \times 7,4$ cm. Inv. št. A 6958. Iz profilnega jarka št. 30 c.

26. Del stene in roba sivo rjave posode (skodela ?) iz temno sivo pečene peskane gline s porozno površino. Na ramenu oblo rebro med dvema žlebičema in ozkima trikotnima rebroma. Pr. ustja pribl. 25, vel. kosa $3,8 \times 5,2$ cm. Inv. št. A 6954. Kot poprej.

27. Dno in del ostenja rumene posode (lončka ?) iz prečiščene svetlo rjavo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Dno ima s 5 mm širokim plitvim žlebičem označen prstanast rob. V notranjosti široki plitvi žlebovi od vrtenja. Pr. dna 4,5, v. posode še 5,5 cm. Inv. št. A 6916. Iz profilnega jarka št. 30 b.

28. Del stene in roba svetlo rjave posode (vrča ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Iz izvihanelega oblega roba je izhajal (4 cm širok ?) trakast ročaj, ki je v celoti odlomljen. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa 8×10 cm. Inv. št. A 6941. Iz profilnega jarka št. 30 a.

29. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca) iz rjavo pečene peskane gline s porozno površino. Po ramenu (in trupu ?) 2 mm široki vodoravni žlebiči. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $6 \times 7,6$ cm. Inv. št. A 6951. Iz profilnega jarka št. 30 c.

Tabla 4

1. Deli sten in roba temno sive posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na zunanji strani sledovi črne prevleke, notranja površina svetlo rjave barve. Pod vratom dvoje oblih reber in plitvih žlebičev. Pr. ustja pribl. 14, v. ohranjene posode 7 cm. Inv. št. A 6953. Iz profilnega jarka št. 30 c.

2. Del gumba in stene svetlo rjavega pokrova iz rjavo pečene peskane gline s površno izglajeno nekoliko porozno površino. Znotraj ostanki žlebičastih črt od vrtenja. Pr. gumba 6, vel. kosa $8,5 \times 11$ cm. Inv. št. A 6926. Kot poprej.

3. Dno in del ostenja rdečkasto rjave posode (lončka) iz prečiščene svetlo rdeče pečene in zveneče trde gline. Zunanja površina večinoma prekrita s črnimi lisami, notranjost z žlebiči od vrtenja je rdeče barve. Pod obodom vsaj dvojje pasov 8 mm dolgih navpičnih zarez. Pr. dna 5,5, v. ohranjene posode 8 cm. Inv. št. A 6945. Iz profilnega jarka št. 30 a.

4. Obnovljen svetlo rjav ploski krožnik iz prečiščene svetlo rjavo pečene gline. Na notranji steni delno še ohranjena rdeča barva. V. 4,8, pr. ustja 20, dna 17 cm. Inv. št. A 6912. Iz profilnega jarka št. 30 b.

5. Del stene z robom in dnom sivega ploskega krožnika iz prečiščene svetlo rjavo pečene gline. Po zunanji površini ostanki črne, po notranji svetlo rjavi pa rdeče barve. V. 4,2, pr. ustja pribl. 20, dna 17 cm. Inv. št. A 6956. Iz profilnega jarka št. 30 c.

6. Del stene in roba sivo rjavega ploskega krožnika iz prečiščene črno pečene gline. Na zunanji površini ostanki rdeče barve, notranja je svetlo siva. Pr. ustja pribl. 19, vel. kosa $4,7 \times 9,6$ cm. Inv. št. A 6913. Iz profilnega jarka št. 30 b.

7. Deli sten rumene posode (globoke skodele ?) iz prečiščene rumeno pečene gline. Na zunanji površini ostanki rdeče barve. Rob manjka, na prehodu koničnega ostenja proti dnu trikotno rebro. V gornjem delu dvojje vzporedno vrezanih vodoravnih črt. Pr. ustja pribl. 18, v. vrhnjega dela 7 cm. Inv. št. A 6927. Iz profilnega jarka št. 30 b.

8. Del stene in roba sivo rjavega pokrova iz rjavo pečene peskane gline s porozno površino. Pr. pribl. 20, vel. kosa $4 \times 6,7$ cm. Inv. št. A 6959. Iz profilnega jarka št. 30 c.

9. Del stene in roba svetlo rjavega pokrova iz rjavo pečene peskane gline s porozno površino. Nad odebeljenim robom dvojje žlebičev z vmesnim rebrom. Pr. pribl. 30, vel. kosa $5,5 \times 5,8$ cm. Inv. št. A 6944. Iz profilnega jarka št. 30 a.

10. Del stene in roba sivo rjavega pokrova iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Vrhnja površina ima stopničaste pasove. Pr. pribl. 20, vel. kosa $6,6 \times 5,8$ cm. Inv. št. A 6960. Kot poprej.

11. Del svetlo rdečega ročaja (vrča ?) iz prečiščene črno pečene gline s svetlo rdečim obrobjem. Prvotna barva površine ni ohranjena. Po sredini poteka 6 mm širok žleb. D. še 8,7, š. 3,6, deb. 1,6 cm. Inv. št. A 6962. Iz profilnega jarka št. 30 c.

12. Del dna in stene rdeče posode (melne skodele ?) iz čiste svetlo rdeče pečene gline. Neznatni sledovi prvotne rdeče barve. Pr. dna 14, vel. kosa 9×13 cm. Inv. št. A 6921. Iz profilnega jarka št. 30 b.

13. Del dna in stene rumene posode (lonca ali vrča ?) iz prečiščene svetlo sivo pečene gline. Prvotna barva ni ohranjena, notranjost je svetlo rdeča. Dno ima s 6 mm širokim žlebičem oddeljen prstnat rob. Pr. dna 12, v. ohranjenega kosa še 3,5 cm. Inv. št. A 6971. Iz profilnega jarka št. 30 c.

14. Razbito dno in deli sten sive posode (lončka) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. dna 6, v. ohranjene posode še 4,5 cm. Inv. št. A 6972. Kot poprej.

15. Dno in del stene svetlo sive posode (lončka) iz prečiščene svetlo sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. dna 5, v. ohranjene posode še 4,5 cm. Inv. št. A 6970. Kot poprej.

16. Del dna in stene rumene posodice (skodele ?) iz prečiščene svetlo rjavo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. dna 7, vel. kosa $5,2 \times 5$ cm. Inv. št. A 6917. Iz profilnega jarka št. 30 b.

17. Del dna in stene temno sive posodice (skodele ?) iz prečiščene črno pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. dna 7, vel. kosa $3 \times 5,8$ cm. Inv. št. A 6918. Kot poprej.

18. Del dna in stene svetlo rdeče posodice (lončka ?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. dna 4, vel. kosa $3,3 \times 5$ cm. Inv. št. A 6919. Kot poprej.

19. Del dna in stene rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Dno ima 7 mm širok pridvignjen rob. Pr. dna 10, vel. kosa $4 \times 5,3$ cm. Inv. št. A 6973. Iz profilnega jarka št. 30 c.

20. Del stene in neznatno vbočenega dna svetlo rjave posode (lonca) iz temno sivo (zunaj rdeče rjavo) pečene peskane gline s porozno površino. Znotraj sledovi izdelave s prsti. Pr. dna 12, v. ohranjenega kosa še 4,8 cm. Inv. št. A 6920. Iz profilnega jarka št. 30 b.

21. Del stene svetlo sive posode (vrčka ?) iz prečiščene svetlo sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Viden nastavek ročaja na vrhu oboda. Pr. oboda pribl. 13, vel. kosa $7,2 \times 5,6$ cm. Inv. št. A 6929. Kot poprej.

22. Del stene svetlo rdeče posode (lončka) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Barbotinski okras sestavljen iz izboklin in križajočih se reber. Pr. oboda pribl. 15, vel. kosa $5 \times 6,7$ cm. Inv. št. A 6931. Kot poprej. Tudi: T. 29: 6.

23. Del stene z robom in dnom svetlo rjavega ploskega krožnika iz prečiščene rjavo pečene gline. Na zunanji površini neznatni sledovi rdeče barve. V. 4,2, pr. ustja pribl. 25, dna 21 cm. Inv. št. A 6761. Iz kvadranta 6.

24. Del stene z robom in dnom sivega ploskega krožnika iz prečiščene rjavo pečene gline. Na zunanji površini neznatni sledovi črne barve. V. 4,2, pr. ustja pribl. 25 cm. Inv. št. A 6762. Kot poprej.

25. Del stene z robom in dnom svetlo rdečega ploskega krožnika iz čiste svetlo rdeče pečene gline in z nekoliko hrapavo površino. Prvotna barva površine ni ohranjena. V. 4,2, pr. ustja pribl. 28 cm. Inv. št. A 6789. Iz kvadranta 7.

26. Del stene in roba rumenega ploskega krožnika iz čiste svetlo rjavo pečene gline. Na notranji strani šibki sledovi rdeče barve. Pr. ustja pribl. 26, vel. kosa $4,3 \times 4,4$ cm. Inv. št. A 6859. Kot poprej.

27. Del stene in roba rjave posode (trinožne skodele ?) iz rjavo pečene peskane gline s porozno površino. Pod robom dvoje širokih plitvih žlebičev in niže vodoravne žlebičaste črte. Pr. ustja pribl. 28, vel. kosa $4,5 \times 8,2$ cm. Inv. št. A 6732. Iz kvadranta 5.

28. Del stene in roba sive posode (trinožne skodele ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pod robom vodoravne žlebičaste črte. Pr. ustja pribl. 25, vel. kosa $2,6 \times 3,5$ cm. Inv. št. A 6860. Iz kupa pri kvadrantu 7.

29. Del stene in roba rdeče posode (globoke skodele ali lonca ?) iz čiste svetlo rdeče pečene gline. Na površini neznatni sledovi rdeče barve. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $3 \times 5,3$ cm. Inv. št. A 6855. Kot poprej.

30. Del roba in stene svetlo rjave posode (skodele ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 28, vel. kosa $3,5 \times 7$ cm. Inv. št. A 6788. Iz kvadranta 7.

31. Del stene in roba črne posode (skodele ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na ramenu oblo rebro med dvema žlebičema, niže vodoravne žlebičaste črte. Pr. ustja pribl. 17, vel. kosa $4,5 \times 3$ cm. Inv. št. 6860. Iz kvadranta 6.

32. Del dna in stene rumene posodice (lončka ?) iz prečiščene svetlo rjavo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. dna 4,5, v. ohranjene posodice 2,2 cm. Inv. št. A 6790. Iz kvadranta 7.

33. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na vratu dvoje plitvih širokih žlebičev. Pr. ustja pribl. 15, vel. kosa $3,8 \times 4,3$ cm. Inv. št. A 6858. Iz kupe pri kvadrantu 7.

Tabla 5

1. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca ?) iz svetlo sivo pečene peskane gline s porozno površino. Na zunanji strani vodoravne žlebičaste črte, notranjost je svetlo siva. Pr. ustja pribl. 20, v. ohranjene posode še 7 cm. Inv. št. A 6851. Iz kupa pri kvadrantu 7.

2. Del stene in roba sive posode (lonca ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na ramenu oblo rebro med dvema žlebičema, niže drobne vodoravne žlebičaste črte. Pr. ustja pribl. 17, vel. kosa $7 \times 6,7$ cm. Inv. št. A 6854. Kot poprej.

3. Deli stene in roba temno sive posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s hrapavo površino. Na zunanji strani vodoravne žlebičaste črte, notranjost je svetlo rjave barve. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $5,6 \times 13,6$ cm. Inv. št. A 6780. Iz kvadranta 7.

4. Del stene in roba rjave posode (lonca ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na zunanji strani sledovi vodoravnih žlebičastih črt. Pr. ustja pribl. 30, vel. kosa $4,6 \times 9,4$ cm. Inv. št. A 6725. Iz kvadranta 5.

5. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca) iz svetlo rjavo pečene peskane gline z nekoliko hrapavo površino. Pr. ustja pribl. 16, vel. kosa $3,4 \times 6,7$ cm. Inv. št. A 6726. Kot poprej.

6. Del stene in roba rjave posode (lonca ?) iz črno pečene peskane gline z nekoliko porozno površino. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $2,5 \times 6,2$ cm. Inv. št. A 6730. Kot poprej.

7. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca ?) iz svetlo rjavo pečene peskane gline z nekoliko hrapavo površino. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $3 \times 5,5$ cm. Inv. št. A 6764. Iz kvadranta 6.

8. Del stene in roba rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na zunanji strani vodoravne žlebičaste črte. Pr. ustja pribl. 18, vel. kosa $6,6 \times 11,5$ cm. Inv. št. A 6781. Iz kvadranta 7.

9. Del stene in roba rjave posode (lonca ?) iz rjavo-črno-rjavo pečene peskane gline z nekoliko hrapavo površino. Na vratu dvoje oblih reber med plitvimi žlebiči. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $3,8 \times 8,2$ cm. Inv. št. A 6728. Iz kvadranta 5.

10. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na ramenu sledovi vodoravnih žlebičastih črt. Pr. ustja pribl. 27, vel. kosa 4×9 cm. Inv. št. A 6783. Iz kvadranta 7.

11. Del stene in roba rdečkasto rjave posode (lonca ?) iz temno sivo pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $3,2 \times 5,2$ cm. Inv. št. A 6787. Kot poprej.

12. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 28, vel. kosa $3 \times 3,6$ cm. Inv. št. A 6791. Kot poprej.

13. Del stene in roba rdeče rjave posode (lonca ?) iz rjavo-sivo-rjavo pečene peskane gline z nekoliko porozno površino. Na zunanji strani drobne vodoravne žlebičaste črte, notranjost je temno sive barve. Pr. ustja pribl. 22, vel. kosa 6×7 cm. Inv. št. A 6786. Kot poprej.

14. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na zunanji strani vodoravne žlebičaste črte. Pr. ustja pribl. 24, vel. kosa $5,3 \times 9$ cm. Inv. št. A 6853. Iz kupa pri kvadrantu 7.

15. Del stene in roba rjave posode (lonca ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na notranji strani roba in vratu štirje širši žlebiči. Pr. ustja pribl. 28, vel. kosa $5,3 \times 12$ cm. Inv. št. A 6723. Iz kvadranta 5.

16. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca) iz sivo pečene peskane gline s porozno površino. Na zunanji strani vodoravne žlebičaste črte. Pr. ustja pribl. 15, vel. kosa $5,2 \times 10$ cm. Inv. št. A 6852. Iz kupa pri kvadrantu 7.

17. Del stene in roba rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 13, vel. kosa $4,4 \times 10$ cm. Inv. št. A 6727. Iz kvadranta 5.

18. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $3,3 \times 6,5$ cm. Inv. št. A 6747. Iz kvadranta 7.

19. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline z nekoliko hrapavo površino. Na zunanji strani vodoravni žlebiči. Pr. ustja pribl. 15, vel. kosa $4,5 \times 7,2$ cm. Inv. št. A 6729. Iz kvadranta 5.

20. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na meji med vratom in ramenom plitev širši žlebič niže vodoravne žlebičaste črte. Pr. ustja pribl. 15, vel. kosa $7 \times 9,3$ cm. Inv. št. A 6757. Iz kvadranta 6.

21. Del stene in roba svetlo rdeče posode (globoke sklede ali lonca?) iz čiste svetlo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $2,2 \times 4,8$ cm. Inv. št. A 6865. Iz kupa pri kvadrantu 7.

22. Del stene in roba rjave posode (sklede) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na vratu dvoje reber med plitvimi žlebiči. Pr. ustja pribl. 26, vel. kosa $5,2 \times 13$ cm. Inv. št. A 6782. Iz kvadranta 7.

23. Del stene in roba sivo rjave posode (sklede) iz črno pečene peskane gline z nekoliko porozno površino. Na vratu dvoje reber med plitvimi žlebiči, na notranji strani pas vodoravnih žlebičastih črt. Pr. ustja pribl. 30, vel. kosa 5×8 cm. Inv. št. A 6784. Kot poprej.

24. Del stene in roba temno sive posode (sklede) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na vratu vsaj dvoje plitvih žlebičev. Pr. ustja pribl. 25, vel. kosa $5,5 \times 5,6$ cm. Inv. št. A 6785. Kot poprej.

25. Del stene in roba temno sive posode (sklede ?) iz rjavo pečene peskane gline s porozno površino. Pod robom troje reber med plitvimi žlebiči. Pr. ustja 28, vel. kosa $4,4 \times 11,5$ cm. Inv. št. A 6724. Iz kvadranta 5.

26. Deli sten in roba rumene posode (lonca) iz čiste svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena, notranja stran je sedaj svetlo rdeča. Na sredini gornjega dela trupa dvoje plitvih žlebičev, tretji, širši, nad klekastim prehodom v kočnični spodnji del. Pr. ustja pribl. 16, v. ohranjene posode še 6,5 cm. Inv. št. A 6857. Iz kupa pri kvadrantu 7.

27. Del stene in roba rdeče posode (lonca) iz rdeče-črno-rdeče pečene peskane gline s porozno površino. Na zunanji strani dvakrat po dvoje vodoravno vrezanih črt, znotraj široki žlebiči. Pr. ustja pribl. 14, vel. kosa $5,3 \times 7,5$ cm. Inv. št. A 6731. Kot poprej.

28. Del stene in roba svetlo rdeče posode (globoke skodele ali lonca ?) iz čiste rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 18, vel. kosa $3,5 \times 4,2$ cm. Inv. št. A 6763. Iz kvadranta 6.

29. Del stene in roba svetlo rdeče posode (skodele ?) iz čiste svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 18, vel. kosa $3,3 \times 5,2$ cm. Inv. št. A 6764. Iz kvadranta 7.

30. Del stene in roba svetlo rdeče posode (skodelice) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Na vodoravnem vrhu roba dvoje vrezanih črt in vtisnjene trikotne jamice, kakršne so v neurejenem pasu tudi pod robom. Pr. ustja pribl. 10, vel. kosa $2,3 \times 2,6$ cm. Inv. št. A 6856. Kot poprej.

Tabla 6

1. Del stene in roba rjavega pokrova iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na zunanji strani neurejeni pasovi vodoravnih žlebičastih črt, na črni notranji strani pri robu plitvi žlebiči, višje proti vrhu sledovi dodelave s prsti. Pr. pribl. 30, v. ohranjenega kosa 10,5 cm. Inv. št. A 6736. Iz kvadranta 5. Tudi: **T. 28: 3.**

2. Del stene in roba rjavega pokrova iz rjavo pečene peskane gline s porozno površino. Notranja stran je črne barve. Pr. pribl. 25, vel. kosa $9,4 \times 5,5$ cm. Inv. št. A 6758. Iz kvadranta 6.

3. Del stene in roba svetlo rjavega pokrova iz sivo pečene peskane gline z nekoliko hrapavo površino. Na zunanji strani široki plitvi žlebiči, znotraj žlebičaste črte od vrtenja. Pr. pribl. 20, vel. kosa $6 \times 6,3$ cm. Inv. št. A 6869 a. Iz kupa pri kvadrantu 7.

4. Del stene in roba temno sivega pokrova iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. pribl. 25, vel. kosa $5 \times 7,8$ cm. Inv. št. A 6759. Kot poprej.

5. Del dna in stene svetlo sive posode (lonca ?) iz prečiščene svetlo rjavo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. dna pribl. 8, vel. kosa $6,7 \times 3,7$ cm. Inv. št. A 6793. Iz kvadranta 7.

6. Del rumenega ročaja (vrčka ?) iz prečiščene rumeno pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Po sredini hrbta poteka ozek globji žlebič. Ohranjen del stene posode (vrčka ?). D. še 10,8, š. 2,3, deb. 1 cm. Inv. št. A 6737. Iz kvadranta 5.

7. Dva kosa svetlo rjavih ročajev (vrčka ?) iz prečiščene sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Osrednji žlebič deli hrbet ročajev na dve rebri. D. še 3,5 oziroma 4,4, š. 1,9 oziroma 2, deb. 1 cm. Inv. št. A 6738. Kot poprej.

8. Del rumenega okroglega ročaja (amfore) iz prečiščene rumeno pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. D. še 6,2, deb. 2,6—2,9 cm. Inv. št. A 6868. Iz kupa pri kvadrantu 7.

9. Del stene in roba rdeče posode (vrča ?) iz rdeče-rjavo-rdeče pečene peskane gline s porozno površino. Ohranjen začetek 3 cm debelega okroglega ročaja. Pr. ustja pribl. 24, vel. kosa $5,5 \times 8,6$ cm. Inv. št. A 6792. Iz kvadranta 7.

10. Del dna in stene rdeče rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline. Notranjost je temno sive barve. Dno ima 5 mm širok nepravilno oblikovan pridvignjen rob. Pr. dna pribl. 11, vel. kosa 7×12 cm. Inv. št. A 6741. Iz kvadranta 5.

11. Del stene svetlo rjave posode (lonca ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na vratu pet ozkih oblih reber med plitvimi žlebiči. Vel. kosa $7,2 \times 7,2$ cm. Inv. št. A 6864. Iz kupa pri kvadrantu 7.

12. Del stene z robom dna temno sive posode (lončka ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. V. ohranjene posode še 6, vel. kosa 7×7 cm. Inv. št. A 6797. Iz kvadranta 7.

13. Deli dna in sten svetlo rjave posode (lončka ?) iz čiste svetlo rjavo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Znotraj široki žlebiči. Pr. dna 7,5, v. ohranjene posode 7,5 cm. Inv. št. A 6743. Iz kvadranta 5.

14. Del dna in stene sive posode (lončka ?) iz prečiščene svetlo sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. dna 6, vel. kosa $6,5 \times 4,5$ cm. Inv. št. A 6766. Iz kvadranta 6.

15. Del stene in dna rjave posode (lonca) iz temno sivo pečene peskane gline s porozno površino. Na notranji strani pasovi vodoravnih žlebičastih črt. Pr. dna pribl. 10, vel. kosa $5,7 \times 7,6$ cm. Inv. št. A 6742. Iz kvadranta 5.

16. Del stene in dna svetlo rdeče posode (lončka ?) iz prečiščene svetlo rdeče gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. dna 4,5, vel. kosa $3,5 \times 5,3$ cm. Inv. št. A 6744. Kot poprej.

17. Del stene in dna rjave posode (lonca ?) iz črno pečene peskane gline z nekoliko hrapavo površino. Notranjost svetlo rdeče barve. Pr. dna pribl. 8, vel. kosa $4 \times 7,2$ cm. Inv. št. A 6767. Iz kvadranta 6.

18. Del stene z robom dna sive posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Nad dnom troje vrezanih črt, višje sledovi vodoravnih žlebičastih črk, kakršne so tudi na črni notranji strani. Pr. dna pribl. 6, v. ohranjene posode 8,3 cm. Inv. št. A 6863. Iz kupa pri kvadrantu 7.

19. Del stene vratu svetlo rdeče posode (amfore ?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena, pač pa oblo rebro med dvema žlebičema. Pr. vratu pribl. 7, vel. kosa $4 \times 5,8$ cm. Inv. št. A 6765. Iz kvadranta 6.

20. Del stene in dna rdeče rjave posode (lonca) iz črno pečene pečene gline s porozno površino. Pr. dna pribl. 8, vel. kosa $5,5 \times 4,5$ cm. Inv. št. A 6748. Iz kvadranta 7.

21. Dno sive posode (sklede ?) iz prečiščene svetlo sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena, notranjost dna je svetlo rdeča. Vbočeno dno ima prstanast rob. Pr. 13,5 cm. Inv. št. A 6739. Iz kvadranta 5.

22. Del noge rdeče rjave trinožne skodele iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na zunanji strani troje širokih plitvih žlebičev. V. noge še 6,7, š. pri dnu 7 cm. Inv. št. A 6801. Iz kvadranta 7.

23. Del stene rumene posode (skodele ?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Na notranji strani ostanki rdeče barve, na zunanji poleg tega okras: vodoravno vrezane črte in vsaj dva pasova navpičnih zarez. Vel. kosa $3,2 \times 5,2$ cm. Inv. št. A 6765 a. Iz kvadranta 6.

24. Del stene rumene posode (skodelice ?) iz prečiščene rumeno pečene gline. Na notranji strani ostanki rjave (?) barve, na zunanji pa rdeče ter vsaj dva pasova navpičnih zarez. Vel. kosa $4,2 \times 4,2$ cm. Inv. št. A 6765 b. Kot poprej.

25. Del stene črne posode (lonca) iz temno sivo pečene peskane gline s porozno površino. Notranja stran je rdeče rjave barve, na zunanji je okras iz pasov vodoravnih žlebičastih črt in poševnih zarez. Vel. kosa $4,5 \times 6$ cm. Inv. št. A 6745. Iz kvadranta 5.

Tabla 7

1. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na zunanji strani sledovi drobnih, na notranji pa nekoliko širših vodoravnih žlebičastih črt. Pr. ustja pribl. 33, v. ohranjenega kosa 12 cm. Inv. št. A 6883.

2. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca) iz temno sivo pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $5,8 \times 6,4$ cm. Inv. št. A 6872.

3. Del stene in roba sive posode (lonca ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na vratu ozko rebro. Pr. ustja pribl. 22, vel. kosa $3,3 \times 4,5$ cm. Inv. št. A 6894.

4. Del stene in roba temno sive posode (lonca ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 18, vel. kosa $2,4 \times 5,5$ cm. Inv. št. A 6874.

5. Del stene in roba rdeče posode (lonca ?) iz rdeče pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 22, vel. kosa $3,3 \times 7$ cm. Inv. št. A 6887.

6. Del stene in roba svetlo sive posode (sklede ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na ramenu (in dalje ?) goste vodoravne žlebičaste črte. Pr. ustja pribl. 26, vel. kosa $7,5 \times 5$ cm. Inv. št. A 6886.

7. Del stene in roba sive posodice (lončka ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pod robom ozki žlebiči in rebra. Pr. ustja pribl. 9, vel. kosa $3,2 \times 3,2$ cm. Inv. št. A 6873.

8. Del stene in roba svetlo sive posode (lonca) iz črno pečene peskane gline z nekoliko porozno hrapavo površino. Pr. ustja pribl. 16, vel. kosa $4,5 \times 11,5$ cm. Inv. št. A 6884.

9. Del stene in roba svetlo rjave posode (vrčka ?) iz prečiščene svetlo rjave gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Na vratu vidni sledovi poprej prilepljenega ročaja. Pr. ustja 9, vel. kosa $4,5 \times 6,5$ cm. Inv. št. A 6895.

10. Del stene in roba svetlo rjave posode (vrčka ?) iz prečiščene svetlo rjavo pečene gline. Neznatni sledovi prvotne rdeče barve. Pr. ustja 7, vel. kosa $4,5 \times 6$ cm. Inv. št. A 6896.

11. Del stene z robom in dnom temno sivega ploskega krožnika iz prečiščene svetlo sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. V. 4,3, pr. ustja pribl. 22, dna 18 cm. Inv. št. A 6876.

12. Del stene in roba sive posode (lonca ?) iz prečiščene sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 26, v. ohranjenega dela posode 7 cm. Inv. št. A 6893.

13. Del stene in roba svetlo sive posode (lonca) iz črno pečene peskane gline z močno porozno površino. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $3,8 \times 7$ cm. Inv. št. A 6888.

14. Del stene, dna in prstanaste noge sigillatne skodele Drag. 37 z večinom ohranjeno rdečo barvo. Viden najnižji del reliefnega okrasa — trak dvolistnih cvetov. Pr. noge 10,5, vel. kosa $6,6 \times 7,3$ cm. Inv. št. A 6890. Tudi: T. 27: 3.

15. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca ?) iz črno pečene peskane gline z nekoliko porozno površino. Na obeh straneh sledovi drobnih vodoravnih žlebičastih črt. Pr. ustja pribl. 28, vel. kosa $5 \times 12,8$ cm. Inv. št. A 6892.

16. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca) iz svetlo rdeče pečene peskane gline z močno porozno površino. Pr. ustja pribl. 26, vel. kosa $5,5 \times 11$ cm. Inv. št. A 6885.

17. Del stene in roba rdeče posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na vratu dvojce plitvih žlebičev. Pr. ustja pribl. 28, vel. kosa $5 \times 7,7$ cm. Inv. št. A 6871.

18. Del stene in roba sive posode (sklede) iz sivo pečene peskane gline z močno porozno površino. Na ramenu troje oblih reber med žlebiči, na notranji strani vodoravne žlebičaste črte. Pr. ustja pribl. 30, vel. kosa $6,2 \times 12$ cm. Inv. št. A 6870.

19. Del stene in roba rumene posode (skodele ?) iz prečiščene svetlo rjavo pečene gline. Neznatni ostanki prvotne rdeče barve. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $3,5 \times 3$ cm. Inv. št. A 6899.

20. Del stene in roba svetlo rdeče posode (skodele ?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 14, vel. kosa $3,5 \times 6,5$ cm. Inv. št. A 6875.

21. Del stene in roba sive posode (sklede) iz čiste svetlo rjavo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Na notranji strani pod robom plitev žlebič. Pr. ustja pribl. 30, vel. kosa $6,8 \times 11$ cm. Inv. št. A 6889.

22. Deli sten in vodoravnega profiliranega roba rumene posodice (vrčka ?) iz prečiščene rumeno pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena, pač pa začetek 1,5 cm širokega trakastega ročaja. Pr. ustja pribl. 10, v. ohranjenega dela 4 cm. Inv. št. A 6897.

23. Del stene in roba rdeče posode (trinožne skodele ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pod robom dvojce oblih reber med plitvimi žlebiči, na vrhu roba in po srednjem delu trupa vodoravni žlebiči. Podobni, a neenakomerni tudi v notranjosti posode. Pr. ustja pribl. 30, vel. kosa $10 \times 11,5$ cm. Inv. št. A 6877.

24. Del stene in roba svetlo sive posode (skodele) iz prečiščene svetlo sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pod robom sledovi treh vrst poševnih zarez in vodoravni žlebič. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $4 \times 5,2$ cm. Inv. št. A 6898.

25. Del stene in roba črne posode (ploskega krožnika ?) iz prečiščene temno sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 17, vel. kosa $4 \times 3,4$ cm. Inv. št. A 6900.

26. Dno in del stene sive posode (lonca ?) iz sivo pečene peskane gline z močno porozno površino. Nekoliko vbočeno dno razjedeno. Pr. 7,5 cm. Inv. št. A 6880.

Tabla 8

1. Deli sedaj obnovljene rdeče melne skodele iz čiste rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Notranja stran je neenakomerno posuta s kamenčki pr. 3–7 mm. Na prehodu roba v steno zgoraj le ozek žlebič. V. 10, pr. ustja 25/36, dna 14,5 cm. Inv. št. A 7006. Iz profilnega jarka št. 20.

2. Del stene in roba rdečega pokrova iz čiste rdeče-rjavo-rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. pribl. 21, vel. kosa 10 × 7 cm. Inv. št. A 7012. Kot poprej.

3. Del narebrenе stene in roba svetlo rdeče kadilne skodele iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa 3,5 × 6,3 cm. Inv. št. A 7206. Iz sondnega jarka 20/1: v najvišji plasti.

4. Del stene in roba svetlo rdečega ploskega krožnika iz čiste svetlo rdeče pečene gline. Na obeh straneh le skromni ostanki rdeče barve. Pr. ustja pribl. 25, vel. kosa 6,5 × 11 cm. Inv. št. A 7007. Iz profilnega jarka št. 20.

5. Dno in del stene svetlo rdeče posode (lonca?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Notranja stran sedaj blede sive barve. Dno ima s plitvim žlebičem oddaljen prstanast rob. Pr. dna 5,6, v. ohranjenega dela posode 3,5 cm. Inv. št. A 7008. Kot poprej.

6. Del stene svetlo rdeče posode (lonca?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna rdeča barva le neznatno ohranjena. Na ramenu še troje ozkih plitvih žlebičev, nad njimi valovnica. Vel. kosa 5 × 7,3 cm. Inv. št. A 7011. Kot poprej.

7. Del stene črnega pokrova iz rjavo pečene peskane gline s hrapavo površino. Pred robom dvoje plitvih žlebičev, nad njima dve črti valovnic. Vel. kosa 5 × 5 cm. Inv. št. A 7208. Iz sondnega jarka 20/1: v najvišji plasti.

8 a. Del stene in roba svetlo rdeče posode (skodele) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna rdeča barva še večinoma ohranjena. Pod robom troje vrezanih vzporednih črt in 1,5 cm širok pas trikotnih jamic. Pr. ustja pribl. 22, vel. kosa 5,6 × 7,2 cm. Inv. št. A 7213 a. Kot poprej. Tudi: T. 29: 4.

8 b. Deli sten in dna rdeče skodele iz prečiščene rdeče pečene gline. Prvotna rdeča barva še večinoma ohranjena. Na ostenju še plitev žlebič in pod njim tri vrste navpičnih jamičastih zarez. Pr. dna z 1 cm visoko prstnasto nogo 9 cm. Inv. št. A 7210. Kot poprej: v globlji plasti.

9. Del stene in roba svetlo rdeče posode (skodele) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Znotraj prvotna rdeča barva še večinoma ohranjena, zunanja površina pa pretežno črnikasta. Pr. ustja pribl. 21, vel. kosa 5,8 × 8,5 cm. Inv. št. A 7211. Kot poprej.

10. Del stene in roba svetlo rdeče posode (skodele) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna rdeča barva še delno ohranjena. Pod robom in nižje pod plitvim žlebičem pasovi navpičnih jamičastih zarez. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa 4,3 × 3,3 cm. Inv. št. A 7213. Kot poprej.

11. Del stene in roba svetlo rdeče posodice (lončka?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 9, vel. kosa 2,6 × 3,5 cm. Inv. št. A 7223 a. Kot poprej.

12. Del stene in roba svetlo rdeče posodice (lončka?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Na ramenu vrezana vodoravna črta. Pr. ustja pribl. 9, vel. kosa 1,8 × 2,4 cm. Inv. št. A 7223 b. Kot poprej.

13. Del stene in roba svetlo rdeče posodice (lončka?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 9, vel. kosa 1,3 × 4,4 cm. Inv. št. A 7223 c. Kot poprej.

14. Del stene in roba svetlo rdeče posode (vratu vrča?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 8, vel. kosa 2,5 × 5,4 cm. Inv. št. A 7223 č. Kot poprej.

15. Del stene in roba svetlo rdeče posode (vratu vrča?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 8, vel. kosa 2,3 × 3,4 cm. Inv. št. A 7223 d. Kot poprej.

16. Del stene in roba svetlo rdeče posode (lonca?) iz čiste svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 13, vel. kosa 3 × 5,7 cm.

17. Del roba svetlo rdeče posode (krožnika po Drag. 36?) iz čiste svetlo rdeče pečene gline. Neznatni sledovi rdeče barve. Pr. ustja pribl. 28, vel. kosa $2,4 \times 4,8$ cm. Inv. št. A 7223 f. Kot poprej.

18. Del stene in roba svetlo rjave posode (krožnika po Drag. 36) iz prečiščene svetlo rdeče-temno sivo pečene gline. Znotraj prvotna rdeča barva večinoma ohranjena, zunaj le neznatno. Pod počrnelo vrhnjo površino roba znotraj vodoraven žlebič. Pr. ustja pribl. 16/19, v. ohranjene posode 2,6 cm. Inv. št. A 7212. Kot poprej.

19. Masiven rogljast rdeč držaj iz čiste svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena, pač pa nekaj črnih lis. D. na koncu odlomljenega kosa 6,4, š. 4,6, deb. 3,2 cm. Inv. št. A 7224. Kot poprej.

20. Del stene in roba svetlo sive posode (skodele) iz prečiščene svetlo sivo pečene gline. Prvotna barva sedaj razjedene površine ni ohranjena. Na trupu oblo rebro med dvema žlebičema, morebitni okras navzgor do roba ni spoznaven. Pr. ustja pribl. 21, vel. kosa $4,4 \times 9$ cm. Inv. št. A 7214. Kot poprej.

21. Del narebrenega trakastega ročaja svetlo rdeče posode (vrča?) iz čiste svetlo rdeče pečene gline. D. še 5,5, š. 3,8 cm, deb. 9 mm. Inv. št. A 7225. Kot poprej.

22. Rdeča posodica na masivni nogi iz čiste svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena, pač pa nekaj črnih lis. Del vratu z robom odlomljen. V. še 7,8, pr. oboda 5,6, dna 3 cm. Inv. št. A 7217. Kot poprej. Tudi: **T. 28: 5.**

23. Del stene in roba temno sive posode (globoke skodele?) iz prečiščene svetlo rjavo pečene gline. Prvotna črna barva še delno ohranjena. Na spodnjem delu pasagega roba vrsta trikotnih jamic, niže na trupu vsaj dve vrsti navpičnih zarez. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $4,7 \times 7,5$ cm. Inv. št. A 7215. Kot poprej.

24. Del dna in stene temno sive posode (skodele, del poprejšnje?) iz prečiščene sivo rjavo pečene gline. Prvotna črna barva še delno ohranjena. V sredini dna vtisnjen ribi podoben lik z luskinasto (?) površino. Prstanasta noga visoka 12 cm. Pr. dna 7,5 cm. Inv. št. A 7219. Kot poprej.

25. Del dna in stene temno sive posode (skodele) iz prečiščene svetlo sivo pečene gline. Prvotna (črna?) barva površine ni ohranjena. Na dnu vtisnjen rastlinski motiv, od katerega ohranjena dva na rebra in zrna razčlenjena lista ($3 \times 2,5$ cm). Tudi: **T. 30: 1.** Pr. dna 8,3 cm, v. prstanaste noge 9 cm. Inv. št. A 7218. Kot poprej.

26. Del stene in roba temno sive posode (skodele) iz prečiščene svetlo rjavo pečene gline. Prvotna črna barva še večinoma ohranjena. Pod robom dvoje oblih reber in plitvih žlebičev. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $5,8 \times 8,2$ cm. Inv. št. A 7216. Kot poprej.

27. Dno in deli sten svetlo rjave posodice (lončka?) iz prečiščene svetlo rjavo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. dna 3,6, v. ohranjene posodice 4 cm. Inv. št. A 7240. Kot poprej, vrhnja plast.

28. Dno in deli sten svetlo rjave posodice (lončka?) iz prečiščene svetlo rjave pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. dna 2,8, v. ohranjene posodice 3,4 cm. Inv. št. A 7220. Kot poprej, globlje.

29. Gumb in deli sten temno sivega pokrova iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Znotraj vidne žlebičaste črte od vrtenja, zunanost površno izdelana. Pr. gumba 8 cm. Inv. št. A 7239. Kot poprej, vrhnja plast.

30. Gumb in deli sten sivo rjavega pokrova iz rjavo-črno-rjavo pečene peskane gline z nekoliko porozno izgajeno površino. Prvotna barva površine ni ohranjena. Gumb okrušen, znotraj široki žlebiči od vrtenja. Pr. gumba 2,7, ohranjenega pokrova 11 cm. Inv. št. A 7235. Kot poprej, globlje.

31. Del stene in roba temno sivega pokrova iz črno pečene peskane gline z nekoliko hrapavo površino. Na obeh straneh široki plitvi žlebiči. Pr. pribl. 26, vel. kosa $11,6 \times 12,3$ cm. Inv. št. A 7237. Kot poprej.

32. Del stene in roba rjavega pokrova iz rjavo pečene peskane gline z močno porozno površino. Na zunanji strani od roba navzgor vzporedni žlebiči, znotraj ob robu rebro za prileganje posodi, višje 2,5 cm širok pas vodoravnih žlebičastih črt, višje jamičasti sledovi obdelave s prsti. Pr. pribl. 22, v. ohranjenega dela 6,8 cm. Inv. št. 7236. Kot poprej.

1. Del stene in roba rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na vratu sledovi navpičnih žlebičastih potez, po trupu poševne zaoblene goste žlebičaste črte. Pr. ustja pribl. 18, vel. kosa $7,4 \times 10$ cm. Inv. št. A 7230. Iz sondnega jarka 20/1.

2. Del stene in roba rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Rob okrušen, pod vratom trikotno rebro, niže vodoravne žlebičaste črte. Notranja stran črne barve, s sledovi obdelave s prsti. Pr. ustja pribl. 18, vel. kosa $5,6 \times 10$ cm. Inv. št. A 7231. Kot poprej.

3. Del stene in roba temno sive posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Od vratu navzdol vodoravne žlebičaste črte, notranja stran rjave barve. Pr. ustja pribl. 18, vel. kosa $6,5 \times 8,8$ cm. Inv. št. A 7232.

4. Del stene in vratu rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pod vratom plitev žlebič, nato vodoravno žlebičaste črte. Na notranji strani sledovi potez s prsti. Rob okrušen. Pr. oboda pribl. 23, vel. kosa $7,5 \times 7$ cm. Inv. št. A 7234. Kot poprej.

5. Del stene in roba temno sive posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pod robom pet oblih reber med plitvimi žlebiči, nižje po trupu vodoravne žlebičaste črte. Notranjost široko nažlebljena in ima ostanke črne barve. Pr. ustja pribl. 15, vel. kosa $6,8 \times 5,4$ cm. Inv. št. A 7233. Kot poprej.

6. Del stene in roba rjave posode (lonca) iz rjavo pečene peskane gline s porozno površino. Po ramenu prek vodoravnih poševne žlebičaste črte, znotraj po vsej površini širše vodoravne žlebičaste črte. Pr. ustja pribl. 16, vel. kosa $4,4 \times 7$ cm. Inv. št. A 7245. Kot poprej, na tlaku pri cesti.

7. Del stene in roba temno sive posode (sklede?) iz prečiščene svetlo sive pečene gline. Prvotna (črna?) barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 30, vel. kosa $5,4 \times 7$ cm. Inv. št. A 7243. Kot poprej.

8. Del stene in (okrušenega) roba sive posode (trinožne skodele?) iz črno pečene peskane gline z nekoliko hrapavo površino. Zunanja površina močno narebrena, notranja ima ostanke črne prevleke. Pr. ustja pribl. 17, vel. kosa $4,6 \times 5$ cm. Inv. št. A 7242. Kot poprej.

9. Narebren trakast ročaj z deli stene in roba svetlo rdeče posode (vrča) iz čiste svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Na notranji strani stene površno izvedena rebra med žlebiči. Pr. ustja pribl. 14, d. ročaja 13,5, š. 4,3, deb. 1,7 cm. Inv. št. A 7248. Kot poprej.

10. Del stene in roba svetlo rjave posode (ploskega krožnika) iz prečiščene svetlo rjavo pečene gline. Na notranji strani ostanki rdeče barve. Pr. ustja pribl. 22, vel. kosa $5,4 \times 7,4$ cm. Inv. št. A 7241. Kot poprej.

11. Del stene in roba temno sive posode (skodele) iz prečiščene svetlo sivo pečene gline. Prvotna (črna?) barva površine ni ohranjena. Na zunanji strani sledovi vsaj dveh vrst poševnih zarez. Vel. kosa $3 \times 3,5$ cm. Inv. št. A 7244. Kot poprej.

12. Del stene in roba svetlo rjavega pokrova iz čiste svetlo rjavo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena, po obrobju bolj temno sivo. Pr. pribl. 26, vel. kosa $5,2 \times 7,5$ cm. Inv. št. A 7246. Kot poprej.

13. Del dna in stene svetlo rdeče volutne oljenke iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena, pač pa lise črne prevleke. Vel. kosa $5,2 \times 3,5$ cm. Inv. št. A 7249. Kot poprej.

14. Del stene in roba svetlo rdeče melne sklede iz čiste rdeče-sivo-rdeče pečene gline s sedaj razjedeno površino brez sledov prvotne barve. Notranjščina neenakomerno posuta s kamenčki pr. 2–5 mm. Ob notranjem obrobju roba dvojje vzporednih žlebičev. Pr. ustja pribl. 25/35, v. ohranjenega dela 7 cm. Inv. št. A 7309. Iz sonde 2 c.

15. Del stene in roba rjave posode (lonca?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na notranji temno sivi strani na meji med robom in vratom plitev žlebič. Pr. ustja pribl. 28, vel. kosa 5×10 cm. Inv. št. A 7318. Kot poprej.

16. Deli sten in roba temno sive posode (lonca) iz rdeče pečene peskane gline z nekoliko hrapavo površino. Vodoravni vrh roba nažlebljen, prav tako vsaj prvi 4 cm ramena, niže po trupu goste vodoravne žlebičaste črte z vmesnimi pasovi podobnih navpičnih črt. Pr. ustja pribl. 20/26 cm. Inv. št. A 7308. Kot poprej.

17. Del stene rjave posode (lonca?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na zunanji strani okras iz vodoravno vrezanih, navpičnih žlebičastih in pasu pošev zarezanjih črt. Vel. kosa $3,7 \times 4,5$ cm. Inv. št. A 7322. Kot poprej.

18. Del stene in dna rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno in razjedeno površino. Notranja stran je temno sive barve. Pr. dna pribl. 10, v. ohranjenega kosa posode 6 cm. Inv. št. A 7314. Kot poprej.

19. Dno in deli sten svetlo rjave posode (lonca?) iz prečiščene sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena, notranjost je sedaj sive barve. Pr. dna 6,6, v. posode še 3,5 cm. Inv. št. A 7311. Kot poprej.

20. Del dna in stene svetlo sive posode (skodele) iz prečiščene svetlo sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Na zunanji strani tik pod obodom vidni sledovi dveh vrst trikotnih jamic. Pr. dna 10, v. ohranjene posode 5,7 cm, v. prstanaste noge 8 cm. Inv. št. A 7312. Kot poprej.

21. Del stene in dna sive posode (skodele) iz rjavo pečene peskane gline z nekoliko hrapavo površino. Pr. dna z nizko prstanasto nogo pribl. 13, vel. kosa $7,7 \times 6,3$ centimetra. Inv. št. A 7313. Kot poprej.

22. Del dna, stene in noge temno sive trinožne skodele iz črno pečene peskane gline z nekoliko hrapavo površino. Pr. dna pribl. 9, vel. kosa $7,4 \times 8,4$, v. noge še 1,7 cm. Inv. št. A 7315. Kot poprej.

23. Noga, del dna in stene sive trinožne skodele iz svetlo rjavo pečene peskane gline s hrapavo površino, ki je deloma temno sive barve. V. noge 6, š. do 11 cm. Inv. št. A 7316. Kot poprej.

Tabla 10

1. Deli sten sedaj obnovljene temno sive trinožne skodele iz črno peskane gline z nekoliko porozno in deloma razjedeno hrapavo površino. Pr. ustja 25,5, v. 14, pr. nog 18 cm. Inv. št. A 7251. Iz sonde 2 a, zgornja plast. Tudi: T. 25: 2.

2. Deli sten in roba svetlo rdeče posode (skodele?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Ohranjeni skromni ostanki rdeče barve, pod obodom pa vsaj 1,5 cm širok pas poševnih zarez. Pr. ustja pribl. 23, vel. kosa $5,4 \times 3,8$ cm. Inv. št. A 7255. Kot poprej.

3. Del stene in roba svetlo rdeče posode (skodele?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva sedaj razjedene površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 18, vel. kosa $1,8 \times 5$ cm. Inv. št. A 7256 a. Kot poprej.

4. Del stene in roba svetlo rdeče posode (skodele?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 12, vel. kosa $2,6 \times 3,7$ cm. Inv. št. A 7256 b. Kot poprej.

5. Deli sten in roba temno sive posode (lončka) iz čiste rjavo pečene gline z nekoliko hrapavo površino. Pod robom in niže na trupu dvoje vzporednih žlebičev. Pr. ustja pribl. 10, v. ostankov posode še 8 cm, deb. stene 2—3 mm. Inv. št. A 7258. Kot poprej.

6. Deli sten in roba sive posode (skodele) iz prečiščene svetlo sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Na zunanji strani pod robom dvoje vzporednih žlebičev, nad njima in pod njimi trije pasovi po treh vrst poševnih zarez. Pr. ustja pribl. 28, v. ohranjene posode 9 cm. Inv. št. A 7252. Kot poprej.

7. Deli sten in roba sive posode (skodele?) iz prečiščene svetlo sivo pečene gline. Prvotna barva sedaj deloma razjedene površine ni ohranjena. Pod robom ozko rebro med dvema žlebičema, o drugem okrasu ni sledu. Pr. ustja pribl. 28, v. ohranjenih ostankov posode 8 cm. Inv. št. A 7254. Kot poprej.

8. Del rjavo pečene gline. Prvotna barva na sedaj deloma temno sivi površini ni ohranjena. Pod robom tri vrste poševnih zarez, niže pri dnu vsaj še ena. Pr. ustja pribl. 22, vel. kosa 10×6 cm. Inv. št. A 7253. Kot poprej.

9. Del stene rjave posode (lonca?) iz rjavo pečene peskane gline z nekoliko hrapavo površino. Na zunanji strani valovica med vodoravnimi žlebiči. Vel. kosa $3 \times 3,6$ centimetra. Inv. št. A 7265. Kot poprej.

10. Del narebrenne stene in roba sive posode (trinožne skodele?) iz črno pečene peskane gline z nekoliko hrapavo površino. Pr. ustja pribl. 26, vel. kosa $3,2 \times 7$ cm. Inv. št. A 7259. Kot poprej.

11. Del stene sivo rjave posode (lonca?) iz prečiščene sivo-rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena, notranja stran je svetlo rjava. Ohranjene štiri vrste pravokotnih jamic. Vel. kosa $3,5 \times 4$ cm. Inv. št. A 7264. Kot poprej.

12. Del stene in roba sive posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na površini roba sledovi površne izdelave. Od vratu navzdol navpične širše žlebičaste črte (metličaste poteze), na notranji strani pa sledovi podobnih vodoravnih žlebičastih črt na robu in vratu, niže navpični žlebovi obdelave s prsti. Pr. ustja pribl. 26, vel. kosa 11×11 cm. Inv. št. A 7273. Kot poprej.

13. Kos trakastega ročaja svetlo rdeče posode (vrča?) iz prečiščene rdeče pečene gline. Zunanji rob neizrazito profiliran. D. ročaja še 6, š. 2,5 cm. Inv. št. A 7262. Kot poprej.

14. Deli stene in roba sivo rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Od vratu navzdol vodoravne žlebičaste črte, na notranji strani sledovi vrtenja le na obrobju roba. Pr. ustja pribl. 24, v. obnovljenega profila posode 7 cm. Inv. št. A 7277. Kot poprej.

15. Del stene in roba sivo rjave posode (pokrova) iz rjavo-sivo rjavo-rjavo pečene peskane gline s porozno površino. Pod oblim robom žleb za prilagajanje posodi, po zgornji površini do 2 mm široki vzporedni žlebiči. Pr. pribl. 20, vel. kosa $6,5 \times 6$ cm. Inv. št. A 7268. Kot poprej.

16. Del stene in roba temno sivega pokrova iz črno pečene čiste gline z nekoliko hrapavo površino. Na notranji strani ob robu rebro za prilaganje k posodi. Pr. pribl. 20, vel. kosa $3,4 \times 3,8$ cm. Inv. št. A 7261. Kot poprej.

17. Deli sten in roba sivo rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na notranji strani roba dvoje žlebastih prehodov v vrat. Zunaj od vratu navzdol sprva širše poševne, nato pa navpične žlebičaste črte (metličaste poteze). Pr. ustja pribl. 26, v. obnovljenega profila posode 8,5 cm. Inv. št. A 7278. Kot poprej.

18. Del stene in roba svetlo rjave posode (trinožne skodele?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $2 \times 4,8$ cm. Inv. št. A 7260. Kot poprej.

19. Del stene in roba rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno, na notranji strani svetlo rjavo in razjedeno površino. Na zunanji strani roba vidni jamičasti sledovi ročne obdelave. Pr. ustja pribl. 26, vel. kosa $5,2 \times 9,8$ cm. Inv. št. A 7272. Kot poprej.

Tabla 11

1. Deli sten sedaj spet obnovljene rdeče amfore iz čiste rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Na notranji strani v sredini profila rebra in žlebovi od vrtenja. Rob ni ohranjen. V. obnovljene posode 51, pr. vratu 5, oboda 25, dna 11 cm. Inv. št. A 7274. In sonde 2 a, zgornja plast.

2. Deli sten sedaj spet obnovljene rdeče posode (vrča) iz čiste rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Na notranji strani rebra in žlebovi od vrtenja. V. 34, pr. ustja 14, oboda 23, dna 10 cm. Inv. št. A 7275. Kot poprej. Tudi: T. 24: 3.

3. Del stene in roba svetlo rdeče posode (lončka?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 10, vel. kosa $2,2 \times 2,4$ centimetra. Inv. št. A 7285. Iz sonde 2 a, spodnja plast.

4. Del stene vratu in roba rdeče posode (vrča?) iz prečiščene rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja 6, v. ohranjenega vratu 7,5 cm. Inv. št. A 7282. Kot poprej.

5. Deli sten in roba svetlo rjave posode (skodele?) iz prečiščene svetlo rjavo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pod robom poteka trikotno rebro, iz katerega se izhajal do 4 cm širok trakast ročaj. Pr. ustja pribl. 25, v. ohranjenega profila 3,4 cm. Inv. št. A 7283. Kot poprej.

6. Kos trakastega ročaja svetlo rdeče posode (vrča?) iz čiste svetlo rdeče pečene gline. Zunanji rob z dvema izrazitima žlebičema razčlenjen na tri neenake pasove. D. ročaja še 3, š. tudi do 3 cm. Inv. št. A 7227 a. Iz sondnega jarka 20/1.

7. Večji del ovalnega ročaja svetlo rdeče posode (vrčka?) iz enako pečene drobno peskane gline. D. še 6, š. do 1,3 cm. Inv. št. A 7227 b. Kot poprej.

8. Del ročaja in stene svetlo rdeče posode (vrča ?) iz prečiščene sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Osrednji žlebič na zunanji strani ostro loči obe polovici. D. ročaja še 4,2, š. 3,7, deb. 2 cm. Inv. št. A 7317. Iz sonde 2 c.

9. Kos narebrenega trakastega ročaja svetlo rdeče posode (vrča ?) iz čiste svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. D. ročaja še 3,4, š. 3,4 cm, deb. do 9 mm. Inv. št. A 7286. Kot poprej.

10. Deli ovalnega ročaja svetlo rdeče posode (vrča ?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. D. ročaja še 9,5, š. 2,4, deb. do 1,2 centimetra. Inv. št. A 7319. Kot poprej.

11. Ovalni ročaj z deli sten rumenkasto rjave posode (vrča ?) iz prečiščene svetlo rjavo pečene gline. D. ročaja 11, š. 2,2, deb. 1,8 cm. Inv. št. A 7226. Iz profilnega jarka 20/1.

12. Del stene in dna svetlo rdeče posode (skodelice ?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Ohranjeni ostanki prvotne rdeče barve. Pr. dna pribl. 9, vel. kosa $3 \times 3,5$ cm. Inv. št. A 7248. In sonde 2 a, spodnja plast.

13. Dno in deli sten rjave posodice (lončka ?) iz rdeče pečene peskane gline z nekoliko hrapavo površino. Pr. dna 4, v. ohranjene posodice 4 cm. Inv. št. A 7287. Kot poprej.

14. Deli dna in stene svetlo rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. dna 9, v. ohranjene posode 2,8 cm. Inv. št. A 7288. Kot poprej.

15. Del prstanaste noge in dna svetlo rjave posode (skodele ?) iz prečiščene svetlo rjavo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. noge pribl. 10, v. 1,2 cm. Inv. št. A 7289. Kot poprej.

Tabla 12

1. Del stene in roba rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na ramenu neurejene širše poševne žlebičaste črte (metličaste poteze). Pr. ustja pribl. 13, vel. kosa $5,4 \times 9$ cm. Inv. št. A 7292. Iz sonde 2 b, zgornja plast.

2. Del stene in roba svetlo rjavega ploskega krožnika iz prečiščene svetlo rjavo pečene gline. Skromni ostanki prvotne rdeče barve. Pr. ustja pribl. 23, vel. kosa $4,4 \times 7,8$ cm. Inv. št. A 7298. Kot poprej, spodnja plast.

3. Del stene in roba rdečega krožnika (?) iz čiste rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. pribl. 22, vel. kosa $2,8 \times 6,6$ cm. Inv. št. A 7299. Kot poprej.

4. Del sten in ročaj svetlo rdeče posode (vrča) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. oboda pribl. 15, v. ohranjene posode 18,5, š. ročaja 2,5 cm. Inv. št. A 7305. Kot poprej. Tudi: T. 28: 4.

5. Del stene in roba rumene posode (vratu vrča?) iz prečiščene rumeno pečene gline. Prvotna (rdeča) barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 7, vel. kosa $3,8 \times 4,3$ cm. Inv. št. A 7300. Kot poprej.

6. Del stene in roba sive posodice (lončka) iz čiste črno pečene gline z nekoliko hrapavo površino. Na vratu in obodu po dvojce vzporednih žlebičev. Pr. ustja pribl. 8, vel. kosa $4 \times$ cm. Inv. št. A 7301. Kot poprej.

7. Del stene sive posodice (čaše?) iz prečiščene svetlo sivo pečene gline. Na zunanji površini drobne vzporedne vrezane črte, na črni notranji strani še tanjše vodravne zareze. Pr. oboda pribl. 10, vel. kosa $2,6 \times 3,3$ cm, deb. stene 2 mm. Inv. št. A 7305. Kot poprej.

8. Del stene in roba rjave posode (lonca) iz rdeče pečene peskane gline z nekoliko hrapavo površino. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $5 \times 6,7$ cm. Inv. št. A 7304. Kot poprej.

9. Del stene in roba svetlo rdeče posodice (lončka?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna (rdeča) barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 8, vel. kosa $1,3 \times 1,8$ cm. Inv. št. A 7302. Kot poprej.

10. Deli stene in roba svetlo rjave posode (vratu vrča ali amfore ?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 10, v. roba 2,7 cm. Inv. št. A 7195. Iz jarka ob sondi 1.

11. Del stene in roba svetlo sive posode (skodele) iz prečiščene sivo pečene gline. Prvotna barva posode ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 22, vel. kosa $3,4 \times 6,5$ cm. Inv. št. A 7196. Kot poprej.

12. Del stene in roba sivo rjave posode (skodele ?) iz čiste črno pečene gline z nekoliko porozno površino, ki je na robu in znotraj temno sive barve. Pr. ustja pribl. 22, vel. kosa $3,5 \times 5,7$ cm. Inv. št. A 7197. Kot poprej.

13. Del dna in stene rumeno rjave posode (lonca ?) iz prečiščene svetlo rjavo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Žlebasta črta loči prstanast rob od nekoliko vbočenega dna. Pr. dna 6, v. ohranjenega dela posode 3,6 cm. Inv. št. A 7198. Kot poprej.

14. Del dna in stene svetlo rjave posode (lonca ?) iz čiste rjavo pečene gline z nekoliko hrapavo površino, ki je znotraj rdečkasto rjave barve. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. dna pribl. 8, v. ohranjenega dela posode 5,3 cm. Inv. št. A 7199. Kot poprej.

15. Gumb in del stene svetlo rdečega pokrova iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. gumba 4, v. 1,7 cm. Inv. št. A 7201. Kot poprej.

16. Deli sten rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. pri dnu pribl. 11, pri obodu 23,5, v. ohranjenega dela posode 12 cm. Inv. št. A 7038. V profilnem jarku 25: ob južni steni useka.

17. Deli sten svetlo rjave posode (lonca) iz sivo pečene peskane gline s porozno površino. Na ohranjenih kosih del okrasa: vrsta navpičnih jamic, valovnica ter pasovi širših vodoravnih žlebičastih črt (metličastih potez). Pr. oboda pribl. 47 cm. Inv. št. A 7085. Iz sonde 2.

18. Del stene in vratu svetlo rjave posode (sklede ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. oboda pribl. 28, vel. kosa $6 \times 11,8$ cm. Iz sonde 1, spodnja plast. Inv. št. A 7306.

19. Del dna in stene svetlo rjave posode (lonca ?) iz rjavo pečene peskane gline s površno obdelano površino. Na zunanji strani 5 cm nad dnom sledovi vodoravnih žlebičastih črt (na enem mestu gostejše črte do 2,5 cm nad dnom). Žlebičaste črte tudi na notranji strani dna. Pr. dna pribl. 16, v. ohranjenega dela posode 7,6 cm. Inv. št. A 7078. Iz sonde 2.

20. Del dna in stene svetlo rdeče posode (lončka ?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. dna 7,5, vel. kosa 3×5 cm. Inv. št. 7079 a. Iz sonde 2.

21. Del dna in stene sive posode (lončka ?) iz prečiščene sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. dna 7, vel. kosa 4×6 cm. Inv. št. 7079 b. Kot prej.

22. Del dna in stene sivo rjave posode (lonca) iz čiste svetlo rjavo pečene gline z nekoliko hrapavo površino. Pr. dna. 8, vel. kosa $5,3 \times 4$ cm. Inv. št. A 7079 c. Kot poprej.

23. Del dna rjave posode (ali gumba pokrova ?) iz črno pečene peskane gline. Pr. 5, v. še 1,6 cm. Inv. št. A 7083 a. Kot poprej.

Tabla 13

1. Del stene in roba rjave posode (lonca) iz črno-rjavo pečene peskane gline s porozno površino. Pod vratom žlebič, nižje vodoravne žlebičaste črte, katerih sledovi tudi na notranji strani. Pr. ustja pribl. 21, vel. kosa 7×6 cm. Inv. št. A 7056. Iz sonde 2.

2. Del stene in roba sivo rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 22, vel. kosa 4×12 cm. Inv. št. A 7055. Kot poprej.

3. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $3,8 \times 5$ cm. Inv. št. A 7050. Iz sonde 1, vrhnja plast.

4. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 16, vel. kosa $4,7 \times 4,7$ cm. Inv. št. A 7058. Iz sonde 2.

5. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca) iz rjavo-črno-rjavo pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 22, vel. kosa $4,5 \times 5,8$ cm. Inv. št. A 7063. Kot poprej.

6. Del stene in roba sivo rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 26, vel. kosa $3,2 \times 4,3$ cm. Inv. št. A 7069. Kot poprej.

7. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca) iz rjavo pečene peskane glin s porozno površino. Pr. ustja pribl. 24, vel. kosa 3×8 cm. Inv. št. A 7029. Iz sonde 1, vrhnja plast.

8. Del stene in roba svetlo rjave posode (lonca) iz sivo pečene peskane glin s porozno površino. Pr. ustja pribl. 18, vel. kosa $3 \times 3,5$ cm. Inv. št. A 7036. Kot poprej.

9. Del stene in roba rdeče rjave posode (lonca ?) iz črno pečene peskane glin s porozno površino. Notranjost je črne barve. Pr. ustja pribl. 26, vel. kosa $2,7 \times 9,7$ cm. Inv. št. A 7059. Iz sonde 2.

10. Del stene in roba svetlo rjave posode (skodele) iz črno pečene peskane glin z nekoliko porozno površino. Na vratu troje ozkih žlebičev, znotraj vodoravne žlebičaste črte. Pr. ustja pribl. 22, vel. kosa $5 \times 8,7$ cm. Inv. št. A 7061. Kot poprej.

11. Del stene in roba rjave posode (lončka) iz črno pečene peskane glin s porozno površino. Na vratu dvoje širših žlebičev. Pr. ustja pribl. 12, vel. kosa $7 \times 5,7$ cm. Inv. št. A 7060. Kot poprej.

12. Del stene in roba svetlo rdeče posode (lončka ?) iz rdeče rjavo pečene peskane glin s porozno površino. Na vratu troje žlebičev. Pr. ustja pribl. 13, vel. kosa $3,4 \times 3,5$ cm. Inv. št. A 7067. Kot poprej.

13. Del stene in roba sive posode (skodele) iz črno pečene peskane glin s porozno površino. Zunanja površina razjedena, notranja svetlo rjave barve in ima vodoravne žlebičaste črte. Pr. ustja pribl. 23, vel. kosa $4,8 \times 8$ cm. Inv. št. A 7062. Kot poprej.

14. Del stene in roba svetlo rjave posode (sklede) iz črno pečene peskane glin s porozno površino, ki je na zunanji strani široko nažlebljena, na notranji pa ima sledove vodoravnih žlebičastih črt. Pr. ustja pribl. 35, vel. kosa $6,7 \times 9,5$ cm. Inv. št. A 7072. Kot poprej.

15. Del stene in roba svetlo rjave posode (sklede) iz svetlo rjavo pečene peskane glin s porozno površino, oblikovano kot poprej. Pr. ustja pribl. 40, vel. kosa $9 \times 9,7$ cm. Inv. št. A 7040. Iz sonde 1, spodnja plast.

16. Del stene in roba svetlo rjave posode (trinožne ? sklede) iz črno pečene peskane glin z nekoliko porozno površino. Na zunanji strani žlebiči in rebra, znotraj vodoravne žlebičaste črte. Pr. ustja pribl. 30, vel. kosa $4,4 \times 6,5$ cm. Inv. št. A 7030. Iz sonde 1, vrhnja plast.

17. Del stene in roba rjave posode (trinožne skodele ?) iz črno pečene peskane glin z nekoliko hrapavo površino. Na zunanji strani vsaj dvoje žlebičev. Pr. ustja pribl. 35, vel. kosa $3 \times 6,6$ cm. Inv. št. A 7041. Iz sonde 1, spodnja plast.

18. Del stene in roba svetlo rjave posode (trinožne skodele ?) iz rjavo pečene peskane glin s porozno površino. Na zunanji strani dvoje reber. Pr. ustja pribl. 28, vel. kosa $3,4 \times 5$ cm. Inv. št. A 7073. Iz sonde 2.

19. Del stene in roba rdeče rjave posode (trinožne skodele ?) iz rdeče rjavo pečene peskane glin s porozno površino, ki je na zunanji strani razjedena. Pr. ustja pribl. 26, vel. kosa $2,4 \times 4,2$ cm. Inv. št. A 7074. Kot poprej.

20. Del stene sivo rjave posode (globoke skodele ?) iz črno pečene peskane glin s porozno površino, ki je na zunanji strani razjedena. Pr. ustja pribl. 22, vel. kosa $6 \times 7,5$ cm. Inv. št. A 7067. Kot poprej.

21. Del stene in roba svetlo rdeče posode (krožnika) iz čiste svetlo sivo pečene glin. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 25/30, vel. kosa 3×7 cm. Inv. št. A 7064. Kot poprej.

22. Del stene in roba svetlo rjave posode (skodele ?) iz prečiščene sivo pečene glin. Na robu in notranji steni je površina prevlečena s svetlo rjavim loščem. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $2,5 \times 4,8$ cm. Inv. št. A 7066. Kot poprej.

23. Del stene in roba svetlo rdeče posode (skodele ?) iz čiste svetlo rdeče pečene glin. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 12, vel. kosa $3,3 \times 3,4$ cm. Inv. št. A 7068. Kot poprej.

24. Del stene in roba rdeče rjave posode (lonca ?) iz čiste temno sivo pečene glin s porozno površino. Pr. ustja pribl. 15, vel. kosa 2×5 cm. Inv. št. A 7065. Kot poprej.

25. Del stene in roba sive posode (ploskega krožnika) iz prečiščene svetlo sivo pečene glin. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 28, vel. kosa $3,5 \times 4,3$ cm. Inv. št. 7071. Kot poprej.

26. Del gumba in stene svetlo rjavega pokrova iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. gumba 5, v. ohranjenega dela posode 4 cm. Inv. št. A 7077. Kot poprej.

27. Del stene svetlo rdeče posode (lonca) iz rdeče pečene peskane gline z nekoliko porozno površino. Ohranjen del okrasa: plitvi žlebiči, vodoravne žlebičaste črte, prek njih poševne metličaste poteze, pas poševnih podolgovatih jamic id. Vel. kosa $6,5 \times 6,5$ cm. Inv. št. A 7082. Kot poprej.

28. Okrogel ročaj svetlo rjave posode (amfore) iz svetlo sivo pečene peskane gline s porozno površino. Gornji konec vtisnjen, spodnji pa prilepljen v steno posode. Na spodnjem koncu ročaja podolgovata vdolbina. D. 18,7, deb. $3/2,7$ cm. Inv. št. A 7046. Iz sonde 1, spodnja plast.

29. Del stene in roba sivega pokrova iz črno pečene peskane gline s porozno površino, ki ima na zunanji strani vodoravne žlebičaste črte. Pr. pribl. 16, vel. kosa $7,2 \times 8,3$ cm. Inv. št. A 7076. Iz sonde 2.

30. Del stene in roba svetlo rjavega pokrova iz rjavo pečene peskane gline s porozno površino. Znotraj vodoravne žlebičaste črte. Pr. pribl. 18, vel. kosa $5,5 \times 4,3$ cm. Inv. št. A 7075. Kot poprej.

31. Del stene in roba svetlo rjavega pokrova iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na zunanji strani široki žlebiči, znotraj vodoravne žlebičaste črte. Pr. pribl. 22, tel. kosa $5 \times 6,7$ cm. Inv. št. A 7026. Iz profilnega jarka št. 25: ob južni steni useka.

32. Del stene in roba svetlo rdečega pokrova iz čiste rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. pribl. 30, vel. kosa $6 \times 5,3$ cm. Inv. št. A 7070. Iz sonde 2.

33. Del stene svetlo rjave posode (lonca ?) iz sivo pečene peskane gline s porozno površino. Na zunanji strani vodoravne žlebičaste črte in preko njih dvoje valovnic. Enake črte tudi na notranji strani. Vel. kosa $5,3 \times 7$ cm. Inv. št. A 7031. Iz sonde 1, zgornja plast.

34. Del stene svetlo rjave posode (lonca ?) iz svetlo rjavo pečene peskane gline s porozno površino. Na zunanji strani izrazito oblikovani ozki žlebiči in preko njih valovnica. Znotraj sledovi drobnih vodoravnih žlebičastih črt. Vel. kosa $5,4 \times 5,2$ cm. Inv. št. A 7051. Kot poprej. Tudi: **T. 29: 7.**

35. Del stene temno sive posode (lonca ?) iz sivo pečene peskane gline s porozno površino. Na zunanji strani širše vodoravne žlebičaste črte in preko njih dvoje valovnic. Enaki ozki žlebiči tudi znotraj. Vel. kosa $5 \times 5,8$ cm. Inv. št. A 7037. Kot poprej. Tudi: **T. 29: 8.**

Tabla 14

1. Trije zakrivljeni žebli oglatega preseka s ploščatimi glavicami. D. 12, 9,5 in 9 cm, pr. do 4 mm. Inv. št. A 6991. Pri temeljih vzhodnega pročelja stavbe A: gl. 30—40 cm, — Slov. Bistrica.

2. Klin oglatega preseka. D. 9,1 cm, pr. 3—9 mm. Inv. št. A 6990. Kot poprej.

3. Paličica pravokotnega preseka, dvakrat zakrivljena za neznan namen. D. 23, pr. od 3—6 do 5—15 mm. Inv. št. A 6987. V jarku med ruševinami ob zahodnem pročelju stavbe A: gl. 45 cm.

4. Trak s trnastim zaključkom na eni strani. Oba konca odlomljena. Skoro povsem zarjavel. D. 13,5, š. 1,5 cm, deb. še 3 mm. Inv. št. A 6989. Pri temeljih južnega pročelja stavbe A: gl. 40 cm.

5. Paličica oglatega preseka s konico na enem in obročastim zavihom na drugem koncu. D. 14 cm, pr. od 8—11 mm. Inv. št. A 6986. Pri temeljih jugozahodnega vogala stavbe A, med kamni ruševin: gl. 35 cm.

6. Polovica podkve s kopitasto odebeljenim koncem. Vidna le ena oglata luknjica za prikovanje. D. 11, š. prvotno 11, š. traku do 2,7 cm, deb. 4 mm. Inv. št. A 6988. V jarku z ruševinami ob zahodnem pročelju stavbe A: gl. 55 cm.

7. Podkev s kopitastima zaključkoma. Luknjice za prikovanje niso vidne. D. 12,8, š. 11,5, š. traku do 4,5 cm, deb. še 6 mm. Inv. št. A 6849. Med kamni groblje v jarku pri profilu št. 26/1; gl. 70 cm. Tudi: **T. 31: 3.**

8. Podobna podkev. Dvoje luknjic za prikovanje vidnih, a zarjavelih. D. 11,8, š. 11, š. traku do 3,8 cm, deb. še 4 mm. Inv. št. A 6848. V gramozu ob cesti pri profilu št. 26/1 v gl. 60 cm. Tudi: **T. 31: 4.**

9. V obroček oblikovana paličica z odlomljenima koncema. Profil zaradi rje ni viden. D. še 4,5, pr. obročka 2,8 cm, deb. do 7 mm. Inv. št. A 7001. Iz kvadranta 2 v stavbi A: gl. 35 cm.

10. Dvoje žebelj oglatega preseka s ploščatima glavicama. D. 9 in 5,3 cm, pr. 3 in 5 mm. Inv. št. A 7004. Iz kvadranta 6 v stavbi A: gl. 60 cm.

11. Podkev z odlomljenima koncema krakov. Zaradi močne zarjavelosti podrobnosti neznane. D. še 9, š. 10,8, š. traku do 3,6 cm, deb. do 7 mm. Inv. št. A 5490. Nad gramozom ceste v profilu št. 26/2: gl. 90 cm.

12. Podkev s kopitastima zaključkoma. Luknjice za prikovanje niso vidne, pač pa so ohranjeni zarjaveli ostanki žebeljev (?). D. 11,5, š. 10,3, š. traku do 3,8 cm, deb. še 5 mm. Inv. št. A 6847. Med kamni tlaka ob rimski cesti pri profilu št. 26/1: gl. 80 cm. Tudi: **T. 31: 2.**

13. Žebelj s ploščato glavico (d. 4,7 cm, pr. do 5—7 mm) in trak s trnastim nastavkom (d. še 6,7, š. 1,8 cm, deb. 3 mm), na obeh straneh odlomljen. Inv. št. A 6772 ab. Iz kvadranta 20 v stavbi B.

14. Žebelj oglatega preseka z okroglo ploščato glavico, drugi konec odlomljen. D. še 9, pr. glavice do 3 cm, pr. do 8 mm. Inv. št. A 6805. Med kamni ob jugozahodnem vogalu stavbe B.

15. Kavelj z zapognjeno konico in sploščenim drugim koncem, ki je odlomljen. D. še 9,5 cm, pr. do 6—10 mm. Inv. št. A 6808. Pri temeljih zahodnega pročelja stavbe B ob prostoru H.

16. Obroček okroglega preseka, nalomljen. Pr. 4,5 cm, deb. 7 mm. Inv. št. A 6821. Med kamni groblje pri temeljih zahodnega pročelja stavbe B v prostoru J.

17. Trak z zvitim trnom na eni strani in odlomljenim drugim koncem, neznanega pomena. D. še 11,5, š. do 2,3 cm, deb. do 8 mm. Inv. št. A 6984. Iz kvadranta 14 ob stavbi B.

18. Žebelj z odlomljeno glavico na zakrivljenem koncu. D. še 7 cm, pr. do 5 mm. Inv. št. A 6844. Pri temeljih vzhodnega pročelja stavbe B v prostoru C.

19. Paličica z zavitima stanjšanima koncema, od katerih je eden odlomljen. D. 7,3, pr. obročka 2,4 cm, pr. od 2—5 do 8 mm. Inv. št. A 6752. Iz kvadranta 12 ob stavbi B.

20. Klin oglatega profila z ravnim koncem. D. 12,5, pr. do 1,4 cm. Inv. št. A 6940. Iz jarka 30 b pri stavbi B.

21. Ključ s fragmentirano brado. D. 7,5, š. do 3,5 cm. Inv. št. A 7334. Iz profilnega jarka št. 31, blizu stavbe Č: gl. 1 m.

22. Obroček okroglega preseka, nalomljen. Pr. 4,2 cm, deb. 6 mm. Inv. št. A 6975. Iz jarka 30 c pri stavbi B.

23. Klin oglatega profila z ravnim koncem. D. še 8, pr. do 1,4 cm. Inv. št. A 6974. Kot poprej.

24. Dvoje oglatih paličic z odlomljenima koncema. D. 8 in 6 cm, pr. do 7 mm. Inv. št. A 6967. Iz jarka 30 c pri stavbi B.

25. Zakrivljen žebelj s ploščato glavico. D. 14, pr. glavice 2 cm, pr. do 6 mm. Inv. št. A 6769. Iz kvadranta 6 (pri stavbi C).

26. Dvoje žebeljev z odlomljenima koncema. D. še 7 in 6 cm, pr. do 7 mm. Inv. št. A 6804. Iz kvadranta 7 (pri stavbi C).

27. Žebelj s ploščato glavico in odlomljeno konico. D. še 8,5, pr. glavice 2,3 cm, deb. do 10 mm. Inv. št. A 7257. Sp. Nova vas — sonda 2 a, zgornja plast.

28. Dvoje trnatih koncev neznanih predmetov trakaste oblike. D. še 5,3 in 3,7, š. do 1,8 cm, deb. do 6 mm. Inv. št. A 6968 ab. Iz jarka 30/1 pri stavbi B.

29. Oglasta konica z navojem. D. 3, pr. 1,1 cm. Inv. št. A 6779. »Ob kontrolnem jarku — zidu«.

Tabla 15

1. Del stene in roba čaše iz brezbarvnega stekla. Pr. ustja pribl. 8, vel. kosa 4×3 cm. Inv. št. A 6937. Iz profilnega jarka št. 30 b — Slov. Bistrica.

2. Del stene in roba skodelice iz svetlo zelenega stekla. Svitkast rob masiven. Pr. ustja pribl. 10, vel. kosa $1,5 \times 3,8$ cm. Inv. št. A 6891. Pobrano v vzhodnem koncu naselja (stavba Č ?).

3. Del stene in roba skodelice iz modrikasto zelenega stekla. Svitkast rob masiven. Pr. ustja pribl. 10, vel. kosa $2,5 \times 3,6$ cm. Inv. št. A 6969 a. Iz profilnega jarka št. 30 c.

4. Gornji del narebrenega trakastega ročaja iz svetlo zelenega stekla, ki ima deloma drobne mehurčke. Ohranjen tudi del vratu steklenice. D. ohranjenega kosa 4, š. ročaja do 5,4 cm. Inv. št. A 6803. Iz kvadranta 7.

5. Del stene in roba skodelice iz svetlo zelenega stekla. Svitkast rob deloma cevast. Pr. ustja pribl. 10, vel. kosa $1,5 \times 3,8$ cm. Inv. št. A 7334. Iz profilnega jarka št. 31, pri stavbi C: na severni strani stare struge potoka pri stavbi B.

6. Del stene in roba skodelice iz svetlo zelenega stekla. Svitkast rob masiven. Pr. ustja pribl. 10, vel. kosa $1 \times 2,7$ cm. Inv. št. A 6982. Iz kvadranta 14.

7. Del stene in roba skodelice iz modrikasto zelenega stekla. Pr. ustja pribl. 10, vel. kosa $1,6 \times 2,4$ cm. Inv. št. A 7263 a. Iz sonde 2 a, zgornja plast — Sp. Nova vas.

8. Del stene ramena in vratu oglate steklenice iz svetlo zelenega stekla z drobnimi mehurčki. Pr. vratu pribl. 5,5, v. še 2,3 cm. Inv. št. A 7263 b. Kot poprej.

9. Del nagubane stene posodice (čase?) iz rumenkastega stekla. Vel. kosa $2,8 \times 2$ cm. Inv. št. A 7307 a. Iz sonde 2 b, spodnja plast.

10. Del dna in stene skodelice (?) iz svetlo zelenega stekla. Vbočeno dno obdaja svitkasto prstanast rob. Pr. 3,7 cm. Inv. št. A 6938. Iz profilnega jarka št. 30 b — Slov. Bistrica.

11. Del dna s cevasto svitkastim robom in pričetkom stene neznane posode iz modrikasto zelenega stekla. Pr. dna pribl. 4,5, vel. kosa $1,5 \times 1,7$ cm. Inv. št. A 7263 c. Iz sonde 2 a, zgornja plast — Sp. Nova vas.

12. Del stene oglate steklenice iz svetlo zelenega stekla z drobnimi mehurčki. Vel. kosa $3,5 \times 4,7$ cm. Inv. št. A 6983. Iz kvadranta 14 — Slov. Bistrica.

13. Del dna in nagubane stene posodice (čase?) iz rumenkastega stekla. Vel. kosa 5×3 cm. Inv. št. A 7205. Iz jarka pri sondi 1 — Sp. Nova vas.

14. Del stene neznane posodice iz brezbarvnega stekla. Del stene svitkasto odebljen. Vel. kosa $2,5 \times 2$ cm. Inv. št. A 7263 č. Iz sonde 2 a, zgornja plast.

15. Del stene oglate steklenice iz modrikasto zelenega stekla z drobnimi mehurčki. Vel. kosa $4,3 \times 2,5$ cm. Inv. št. A 6969 b. Iz profilnega jarka št. 30 c — Slov. Bistrica.

16. Del ravne stene oglate steklenice iz modrikasto zelenega stekla. Vel. kosa $3 \times 2,3$ cm. Inv. št. A 7263 d. Iz sonde 2 a, zgornja plast.

17. Del oble stene neznane posode (skodelice?) iz motnega brezbarvnega stekla. Vel. kosa $4,3 \times 2,5$ cm. Inv. št. A 6969 b. Iz profilnega jarka št. 30 c — Slov. Bistrica.

18. Del ravne stene oglate steklenice iz modrikasto zelenega motnega stekla. Vel. kosa $4,4 \times 4,5$ cm. Inv. št. A 6832. Pri temeljih severozahodnega vogala stavbe B.

19. Del ravne stene oglate steklenice iz rumenkasto zelenega stekla z drobcenimi mehurčki. Vel. kosa 6×4 cm. Inv. št. A 6813. Pri temeljih zahodnega pročelja ob prostoru I.

20. Del stene s pričetkom dna neznane posodice (skodelice?) iz svetlo zelenega stekla. Vel. kosa $3,8 \times 2,7$ cm. Inv. št. A 6969 c. Iz profilnega jarka št. 30 c.

21. Del šipe iz svetlo zelenega stekla s podolgovatimi mehurčki do 8 mm velikosti. Šipa ni povsem ravna. Vel. kosa $4,6 \times 2,7$ cm. Inv. št. A 6992. Pri temeljih jugovzhodnega pročelja stavbe A: v prostoru E.

22. Del šipe iz zelenkasto sivega stekla z gostimi podolgovatimi mehurčki vseh velikosti do 10 mm. Vel. kosa 7×5 cm. Inv. št. A 6939. Iz profilnega jarka št. 30 b.

Tabla 16

1. Kadilna skodela iz svetlo sivo pečene dobro prečiščene gline s površino enake barve. Razširjeni rob ustja je na obeh straneh z zavihki valovničasto oblikovan, podobno dvojé vzporednih reber na ostenju. Votla noga ima na dnu 1,5 cm širok profiliran rob. V. 12,5, pr. ustja 14,3/16,3, v. noge 5,5, pr. noge pri sredini 3, pri dnu 8 cm. Inv. št. A 7013. Iz osrednjega groba gomile pri Sp. Novi vasi. Tudi: T. 26: 2.

2. Volutna oljenka iz svetlo sivo pečene dobro prečiščene gline s površino enake barve. Poglobljeni osrednji del je obrobljen z žlebičem in rebrom in ima reliefno upodobitev dvoročajne posode (*skifos*). Ravno dno je brez žiga. D. 8,8, š. do 6, v. 2,8 cm. Inv. št. A 7014. Kot poprej. Tudi: T. 27: 1.

3. Volutna oljenka iz svetlo sivo pečene dobro prečiščene gline s površino enake barve. Žlebičast prehod v poglobljeno osrednjo je slabo viden, prav tako reliefna upodobitev bežeče živali proti desni. D. 8,8, š. do 6,6, v. 2,5 cm. Inv. št. A 7015. Kot poprej. Tudi: T. 27: 2.

4. Črepinje trinožnika iz črno pečene peskane gline, ki je sedaj izredno prhka. Pod zoženim vratom pas poševnih črtic, pod njimi sledovi vodoravnih žlebičastih črt. Notranja stran črne barve. Od nog ostali le fragmenti. V. risarsko obnovljene posode pribl. 9, pr. ustja 18, dna 11,5 cm. Inv. št. A 7020. Izven groba v gomili.

5. Deli sten in roba svetlo rdečega lonca iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna rdeča barva le neznatno ohranjena. Vodoravni vrh ustja ima tri vzporedne žlebiče. Dno ni ohranjeno. Pr. ustja pribl. 8/11 cm. Inv. št. A 7021. Kot poprej.

6. Črepinje stene in roba svetlo rjave posode (lonca ?) iz čiste rjavo pečene gline z močno razjedeno površino. Pod robom vsaj dvojje širših žlebičev med oblimi rebri. Pr. ustja pribl. 18. Inv. št. A 7022 b. Kot poprej.

7. Črepinje sten in roba svetlo rjave posode (lonca ?) iz čiste rdečkasto rjavo pečene gline z razjedeno površino. Na vratu troje širših oblkih reber med podobnimi žlebiči. Pr. ustja pribl. 9,5, v. vratu 7 cm. Inv. št. A 7022 a. Kot poprej.

8. Črepinje svetlo rdečega ploskega krožnika iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Sledovi prvotne rdeče barve še neznatno ohranjeni. V. pribl. 4,5, pr. ustja pribl. 19 cm. Inv. št. A 7023. Kot poprej.

9. Sedem močno zarjavelih, večinoma razpadajočih žrebljev. Verjetno ploščate glavice niso več razpoznavne. Profili kvadratni (3×3 mm) ali pravokotni (4×7 mm). D. prvotno do 8 cm. Inv. št. A 7019. Kot poprej.

10. Del stene svetlo rjave posode (lonca ?) iz sivo pečene peskane gline s sedaj razjedeno površino. Pod vratom dvojje vzporednih ozkih žlebičev. Vel. kosa $6 \times 5,5$ cm. Inv. št. A 7022 c. Kot poprej.

11. Deli sten in dna svetlo rjave posode (lonca ?) iz prečiščene rjavo sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Dno ima s plitvim žlebičem oddeljen prstanasti rob. Pr. dna pribl. 7,5 cm, Inv. št. A 7016. Iz osrednjega groba v gomili.

12. Kolenasta fibula iz prepererelega brona, brez noge in igle. Lok v zadnjem delu razširjen, 1,4 cm široka stopnička zakriva peresovino z desetimi navoji. D. 3,5, v. 1,7, š. loka do 0,9 cm. Inv. št. A 7105. V gomili št. 4 v Veleniku.

13. Obesek iz 0,5–1,5 debele zlate žice, polkrožen, z deformiranima krakoma (v obliki rogovja ?). Na razdaljah po 7 mm so na žici nameščene enojne ali dvojne pikčaste izbokline. Na vrhu je pritrjen 4 mm širok podolž narebren trakast obroček s pr. 5 mm, tudi nekoliko deformiran. V. 2,5, š. 1,8 cm. Inv. št. A 7106. Kot poprej.

14. Noga svetlo rjave trinožne skodele iz rjavo pečene peskane gline s porozno površino. V. 5, š. 2,3–6 cm. Inv. št. A 7104. Kot poprej.

15. Dno in deli sten svetlo rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline z nekoliko porozno površino. Dno ima komaj opazen 6 mm širok rob. Pr. dna 6, v. ohranjene posode še 5,5 cm. Inv. št. A 7103. Kot poprej.

16. Črepinje temno sivega lonca iz čiste črno pečene gline z izgajeno površino. Na vratu pet 7 mm širokih žlebičev med oblimi rebri. Obodni deli ostenja se niso našli. V. sedaj obnovljene posode 25, pr. ustja 16, dna 12 cm. Inv. št. A 7102. Tudi: T. 24: 4.

Tabla 17

1. Deli sten in roba rdečega lonca iz prečiščene rdeče pečene gline. Na vratu troje nizkih reber. Na rdeči površini še ohranjene lise črne prevleke, na notranji strani pa široki žlebiči od vrtenja. V. ohranjenega dela posode 9, pr. ustja pribl. 12, oboda 15 cm. Inv. št. A 7171. Med razmetanimi kamni nad grobom A.

2. Obnovljena rdeča skodelica iz prečiščene rdeče gline. Na neskrbno izgajeni površini zunaj ni sledov prvotne barve, znotraj pa so ohranjene lise črne prevleke. V. 4, pr. ustja 10/12, dna 5 cm. Inv. št. A 7172. V vrhnji plasti žganine v grobu A. Tudi: T. 26: 7.

3. Del stene in roba svetlo sive posode (lončka) iz prečiščene črno pečene gline. Površina sedaj nekoliko razjedena in porozna, vidni pa sta še dve gornji vrsti vtisnjenih pravokotnih jamic. Pr. ustja pribl. 8, vel. kosa $2,6 \times 3,3$ cm. Inv. št. A 7174. Kot poprej.

4. Črepinje rjavega lončka iz prečiščene rdeče rjavo pečene gline. Vsa posoda, razen najnižjega dela, okrašena z gostimi progami vtisnjenih pravokotnih jamic. V. neznana, pr. ustja pribl. 10, oboda 16 cm. Inv. št. A 7184. Pri dnu žganine v grobu A. Tudi: T. 29: 2.

5. Delno obnovljen svetlo sivi vrč iz prečiščene sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Dno ima z žlebičem oddeljen prstanast rob. Ohranjena sta še dva kosa 3,2 cm širokega narebrenega ročaja. Posoda je bila med sežigom v ognju, zato je del obodne stene zviti. V. še 18 (z ročajem 21), pr. oboda 18, dna 7,8 cm. Inv. št. A 7173. V vrhnji plasti žganine v grobu A. Tudi: T. 24: 2.

6. Nekaj črepij dna in prstanaste noge sivega krožnika po Drag. 17 iz prečiščene sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. dna pribl. 12, v. noge 2 cm. Inv. št. A 7185. Pri dnu žganine v grobu A.

7. Obnovljen siv lonček (čša) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Na površini vidni sledovi temno sive prevleke. V. 9,3, pr. ustja 9, oboda 10, dna 3 cm, deb. sten 2–3 mm. Inv. št. A 7186. Kot poprej. Tudi: T. 26: 6.

8. Vrat in prelomljen 4,5–5 cm širok drobno narebren ročaj oglate steklenice iz modrikasto zelenega stekla z redkimi mehurčki. Do 1,7 cm širok vodoraven rob in simetričen in meri na najožjem mestu le 8 mm. V. vratu 5,5, š. vratu 3,6–4,7, z robom vred 5,5–6,4 cm. Inv. št. A 7180. Med razmetanimi kamni nad grobom A.

9. Sivo vretence iz prečiščene svetlo rjavo pečene gline. Prvotna površina ni ohranjena. Pr. vretence 3,7, luknje 1, deb. 1,9 cm. Inv. št. A 7179. V vrhnji plasti žganine v grobu A.

10. Dvoje močno zarjavelih železnih žeblov: prvi dolg še 5,4, drugi pa 1,7 cm. Prvi ima ploščato glavico nepravilno okrogle oblike s pr. do 1,8 cm, drugi je na zgornjem koncu rombično razširjen in tam 1,3 cm širok. Inv. št. A 7183 a b. Med razmetanimi kamni nad grobom A.

11. Odebeljeno dno posodice neznane oblike (čšaše ?) iz modrikasto zelenega stekla. Pri sredini dna pričenja 1 mm debela prilepljena nitka, ki se v spirali nadaljuje v 8 mm širokih razmakih navzgor po steni. Pr. dna 3,5 cm. Inv. št. A 7182. V vrhnji plasti žganine v grobu A.

12. Deli stene in roba črnega pokrova iz rdeče rjavo pečene peskane gline. Površina nekoliko hrapava in deloma razjedena. Na spodnji strani 1,5 cm od roba ozko rebro za prilaganje k posodi. Pr. pribl. 20, vel. kosa $3,5 \times 4,7$ cm. Inv. št. A 7175. Kot poprej.

13. Odebeljeno dno posodice neznane oblike (skodelice ?) iz modrikasto zelenega, z mehurčki prepedenega stekla. K njej sodi najbrž tudi 2,5 cm dolg kos stene in svitkastega roba s pr. 10 cm. Pr. 4 cm. Inv. št. A 7181. Kot poprej.

14. Dvoje železnih žebličkov, katerih prvotne oblike zaradi zarjavelosti ni mogoče spoznati. D. še do 2,6 cm, deb. do 9 mm. Inv. št. A 7188. Pri dnu žganine v grobu A.

15. Del bronaste fibule z rombično razširjenim lokom in spiralno peresovino. Ta izhaja v sredini iz loka, preide po štirih zavojih po robu loka (tam pritrjena s kavljem) na drugo stran in se po ponovnih štirih zavojih nadaljuje v iglo, ki ni ohranjena. Fibula je od ognja prežgana, da je ohranjena samo patinasta snov z večinoma gladko sivo zeleno površino. D. še 3,8, š. peresovine 2,8, loka do 2,2 cm, pr. zavojev 7, deb. žice 2 mm. Inv. št. A 7189. Kot poprej.

16. Črepije svetlo rdečega krožnika po Drag. 17 iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna rdeča barva deloma še ohranjena. Na trakastem obodu reliefni okras: girlande in delfini. V. 4,6, pr. posode 18, dna 12, v. noge 2 cm. Inv. št. A 7190. V grobu B.

17. V ognju deformiran del rombično razširjenega loka bronaste fibule z ostanki peresovine, od katere je ostala le patinasta snov z grobo razjedeno površino. D. še 2,6, š. loka do 2,1 cm. Inv. št. A 7191. Kot poprej.

18. Dvoje železnih žeblov: prvi dobro ohranjen, a brez glavice, dolg 6,5 cm, drugega s 3,5 cm je do debeline 1,3 cm sama rja. Inv. št. A 7192. Kot poprej.

19. Del oboda svetlo rdeče volutne oljenke iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Ozka vrezana črta loči rob od osrednjega polja, kjer je ohranjen del reliefne upodobitve (glava živali ?). Pr. pribl. 6, v. še 1,6 cm. Inv. št. A 7194. Pri grobu B med kamni grobne obloge in ograde.

20. Na štiri koščke prelomljena koščena igla. Oba konca manjkata, pri gornjem sta vrezani dve vzporedni krožni črti. D. še 6,2 cm, deb. 4,5–5,5 mm. Inv. št. A 7179. Trije vrhnji koščki v žganini groba A, četrty pa med pridevki groba B.

21. Del stene (vratu) svetlo rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Na površini od roba navzdol vodoravne žlebate črte v različnih razmakih. Vel. kosa $6,4 \times 4,2$ cm. Inv. št. A 7177 a. Kot poprej.

22. Nekaj črepij temno sive posode (pokrova) iz temno sivo pečene peskane gline s (peščeno) hrapavo površino. Stena ob robu stanjšana in zapognjena navzdol.

Pr. pribl. 20, velikost kosov do $6 \times 5,5$ cm. Inv. št. A 7193. V žganini groba A in izven njega.

23. Deli stene in dna rdečkasto rjave posode (lonca) iz rjavo pečene peskane glin s porozno površino. Znotraj sledovi prstov ob izdelavi. Pr. dna pribl. 10 cm. Inv. št. A 7176. V vrhnji plasti žganine v grobu A.

Tabla 18

1. Obnovljena sigillatna skodela Drag. 36 z večinoma ohranjeno rdečo barvo. Barbotinski okras na robu — rastlinski motiv — se ni ohranil. V. pribl. 4, pr. ustja 16/20, dna oziroma noge 9 cm. Inv. št. A 7088. V grobnici ob severni steni: grob A. Tudi: T. 26: 5.

2. Nekaj kosov svetlo sive skodelice po Drag. 36 iz prečiščene svetlo sivo pečene glin. Prvotna barva površine ni ohranjena. Po steni trupa poteka nekaj vzporedno vrezanih vodoravnih črt. Dno ni ohranjeno, zato v. neznana, pr. ustja 11/13 cm. Inv. št. A 7089. Kot poprej.

3. Črepinje svetlo rdečega vrča iz prečiščene svetlo rjavo pečene glin. Na površini na obeh straneh ostanki temno sive prevleke. Dno ni ohranjeno, pač pa večina $3,5$ cm širokega narebrenega trakastega ročaja. V. neznan, pr. ustja 10/13, oboda najbrž 17 cm. Inv. št. A 7087. Kot poprej.

4. Črepinje rjavega lonca iz rjavo pečene peskane glin. Zunanja površina je do 3 cm pred dnom okrašena s pasovi vodoravnih in navpičnih žlebastih črt. Znotraj nad dnom navpične poteze prstov. V. verjetno 21, pr. ustja pribl. 16, oboda 18, dna 10 cm. Inv. št. A 7093. Kot poprej.

5. Črepinje rjavega lonca iz črno pečene peskane glin z gladko površino. Na vratu pet oblih reber med žlebiči, trup od ramena do tal okrašen z naslednjimi vzorci: 5 mm širokim pasom pikastih jamic, neznanim številom drobnih izboklin in pasov polkrožno vrezanih črt, pasom šibko vrezanih vodoravnih črt, do 2,5 cm pred dnom segajočimi drobnimi poševnimi žlebičastimi črtami in tik nad dnom s pasom pošev vrezanih črtic. Znotraj je površina črnikasta, s sledovi navpičnih potez s prsti. V. verjetno 20, pr. ustja pribl. 12, oboda 18, dna 9 cm. Inv. št. A 7094. V grobnici v sredini tal. Tudi: T. 30: 2.

6. Svetlo siv gumb pokrova iz svetlo sivo pečene peskane glin, ki je sedaj porozna in v ognju prežgana. Pr. 6 cm. Inv. št. A 7092. V grobnici ob severni steni.

7. Dela dna in stene svetlo rjave posode (lonca ?) iz prečiščene svetlo sivo pečene glin. Prvotna barva površine ni ohranjena pač pa sledovi temno sivih lis. Močno vboklo dno ima v sredini popkasto izboklino. Pr. dna 10 cm. Inv. št. A 7096. V grobnici v sredini tal.

8. Del dna rdeče posode (lonca ?) iz rdeče rjavo pečene peskane glin. Pr. pribl. 10, vel. kosa $4,5 \times 3,5$ cm. Inv. št. A 7098. Kot poprej.

9. Črepinje svetlo rjave posode (skodelice) iz enako pečene zelo čiste glin. Pr. dna na prstanasti nogi 5, v. v risbi obnovljene posode še 4 cm. Inv. št. A 7090. Kot poprej.

10. Črepinje vrčaste steklenice iz svetlo zelenega stekla, v katerem je v dnu obilo okroglih, v stenah pa podolgovatih mehurčkov. Do 2,4 cm širok ročaj ima močni obrobnji rebri, dno je nesimetrično vboklo. Na spodnji strani dna je prilepljen košček stekla (neke druge posode ?). V. verjetno 23,5, pr. ustja $2,8/4,6$, oboda pribl. 11,5, dna 5,3 cm. Inv. št. A 7095. Kot poprej.

11. Zarjaveli kosci štirih žebeljev oglatega preseka s sploščenimi glavicami, ki zaradi rje niso več spoznavne. D. kosov 3—4 cm, pr. prvotno 5—6 mm. Inv. št. A 7100 a č. Kot poprej.

12. Črepinje sten svetlo rdeče posode (lončka ?) iz prečiščene svetlo sivo pečene glin. Na zunanji površini sledovi temnosivih lis, znotraj široki žlebiči. Pr. oboda pribl. 12 cm. Inv. št. A 7097. Kot poprej.

13. Del vboklega dna posode neznane oblike (steklenice ?) iz modrikasto zelenega stekla z mnogimi mehurčki. Pr. 7 cm. Inv. št. A 7099. Kot poprej.

14. Del stene in roba rjavega pokrova iz rjavo pečene peskane glin. Na obeh straneh drobne vodoravne zareze oz vrtenja. Pr. pribl. 18, vel. kosa 4×7 cm. Inv. št. A 7091. Kot poprej.

15. Črepinje rjavo sive posode (amfore ?) iz prečiščene rumenkasto sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pod odebeljenim robom je poševen vrat prehajal v zaobljen trup. Dno ni ohranjeno, niti ročaja okroglega preseka. Posoda je bila v ognju, ker so nekatere črepinje prežgane. V. neznana, pr. ustja 12, oboda pribl. 20 cm. Inv. št. A 7086. V grobnici ob severni steni.

Tabla 19

1. Črepinje svetlo rjavega lonca iz prečiščene svetlo sivo pečene gline. Sledovi prvotne rdeče barve še deloma ohranjeni. Nedaleč pod robom so štiri vrste deloma se prepletajočih navpičnih zarez, pod njimi pa ozek žlebič. Štiri vrste podobno vrezanih daljših črtic tudi nižje na obodu. Vodoravni rob na vrhu žlebasto profiliran. V. vsaj 30, pr. ustja 17, oboda pribl. 25 cm. Inv. št. A 7101. Pred vhodom v grobnico: grob B.

2. Namoljen temno siv pokrov iz čiste rjavo pečene gline. Po vodoravnem obrobju dvojne žlebičastih črt. Gumb površno izdelan, na spodnji strani prstanast nastavek. Pr. 9,3, v. 3,5 cm. Inv. št. A 7103. Kot poprej. Tudi: T. 28: 6.

3. Dno in del stene sive posode (lončka ?) iz temno sivo pečene peskane gline. Sedaj razjedena površina je znotraj rdeče barve. Pr. dna 4,6, v. ohranjene posode še 3,8 cm. Inv. št. A 7117. Iz groba C v zasipu.

4. Del stene svetlo rjave posode (lonca) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena, pač pa del okrasa: šest vrst navpično vrezanih jamic. Pr. oboda pribl. 22, vel. kosa $5,5 \times 5,5$ cm. Inv. št. A 7111. Kot poprej.

5. Črepinje oglate steklenice iz modrikasto zelenega stekla z drobnimi mehurčki. Do 4,8 cm širok narebren trakast ročaj je nekoliko deformiran. Vboklo dno ima po troje rebrastih in žlebastih krogov. V. 16,5, pr. ustja $2/4,8$, trupa in dna 6 cm. Inv. št. A 7114. Kot poprej.

6. Črepinje dna in stene svetlo rjave trinožne skodele iz temno sivo pečene peskane gline z nekoliko porozno površino. Na steni pod robom štiri obla rebra, od nog ohranjeni samo nastavki. Posoda je bila v ognju, ker je glina prežgana in puhla. Pr. ustja pribl. 23, dna 13 cm. Inv. št. A 7102. Iz groba B pred vhodom v grobnico.

7. Del stene in roba rjave posode (trinožne skodele?) iz črno pečene peskane gline s porozno in deloma razjedeno površino. Po obodu troje oblih reber med plitvimi žlebiči. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $6,5 \times 10,5$ cm. Inv. št. A 7109. Iz groba C v zasipu.

8. Pet železnih žebeljev različnih oblik in dolžin: žbeljček z 1,5 mm debelim oglatim trnom in masivno glavico nespoznavne oblike, dva odlomljena s ploščatima glavicama pr. do 1 cm, vrhnji 3,3 cm dolg kos debelejšega žeblja s ploščato glavo šesterokotne oblike, dvojce do 6,5 cm dolgih oglatih žebeljev s ploščatima glavicama. Inv. št. A 7115. Kot poprej.

9. Dva žeblja oglatega preseka, cela in deloma zarjavela. D. 6,5—7 cm, pr. do 4 mm, glavici sploščeni in nepravilno okrogle oblike. Inv. št. A 7115. Kot poprej.

10. Črepinje sten oboda in vratu svetlo rjavega vrča iz prečiščene svetlo rjavo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena, pač pa lise temno sive prevleke. Pr. vratu 3,4, oboda pribl. 13 cm. Inv. št. A 7108. Kot poprej.

11. Kos stene svetlo sive posode (skodelice ?) iz čiste enako pečene gline. Na steni še vidni sledovi vodoravno vrezanih vzporednih črtic. Velikost kosa $3,5 \times 4,5$ cm, deb. stene do 3 mm. Inv. št. A 7104. V grobu B.

12. Del roba svetlo rjave posode (lonca) iz temno sivo pečene čiste gline. Pr. pribl. 18, velikost kosa $2,5 \times 5$ cm. Inv. št. A 7105. Kot poprej.

Tabla 20

1. Obnovljen svetlo rdeč vrč iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna rdeča barva površine je ohranjena le v neznatni meri, na spodnjem delu trupa pa so vidni sledovi črne prevleke. Na notranji strani imajo žlebovi od vrtenja ostre robove. Narebrena trakasta ročaja sta široka 3,3 cm. Neznatno vboklo dno ima s 5 mm širokim žlebičem oddeljen prstanast rob. V. 35, pr. ustja 9,5, oboda 23, dna 9 cm. Inv. št. A 7106. Iz groba C v zasipu gomile 1. Tudi: T. 24: 1.

2. Obnovljena svetlo rdeča skodela (po Drag. 31 ?) iz prečiščene rdeče pečene gline. Ostanke prvotne rdeče barve le neznatno ohranjeni. V. 7, pr. ustja 25,5, dna 10,5 cm. Inv. št. A 7118. Iz pepela na severni strani gomile 2. Tudi: **T. 26: 8.**

3. Obnovljena rjava trinožna skodela iz temno sivo pečene peskane gline s porozno površino. Vrhnji del ostenja je vodoravno narebren, pri dnu pa so vodoravne žlebičaste črte. V. 11,5, pr. ustja 23,5, dna 12 oz. pri nogah 14 cm. Inv. št. A 7119. Kot poprej: iz vzhodnega obrobja. Tudi: **T. 25: 3.**

4. Obnovljen svetlo rjav ploski krožnik iz prečiščene rumenkasto rjavo pečene gline. Na površini sledovi prvotne rdeče barve. V. 3,5, pr. ustja 18, dna 14 cm. Inv. št. A 7120. Kot poprej: iz pepela na severni strani. Tudi: **T. 26: 4.**

Tabla 21

1. Obnovljen temno siv lonec iz svetlo rjavo-sivo-svetlo rjavo pečene peskane gline, ki je sedaj precej porozna in puhla. Po ramenu potekajo goste vodoravne, po obodu do 3 cm pred dnom pa navpične žlebičaste črte (glavničaste poteze). Na notranji strani na vratu žlebičasti sledovi vrtenja, na obodu pa navpične poteze prstov od dodelave. Notranja površina je zlasti pri dnu močno razjedena. Nekoliko vbočeno dno ima 8 mm širok nizek rob. V. 26,5, pr. ustja 30,5, oboda 37, dna 15 cm. Inv. št. A 7107. Iz groba C v zasipu gomile 1. Tudi: **T. 25: 1.**

2. Del stene in roba noge svetlo rjave posode (trinožne skodele ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Vel. kosa $6 \times 3,2$ cm. Inv. št. A 7138. Iz zasipa gomile 3.

3. Del stene in roba rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $3,4 \times 4,8$ cm. Inv. št. A 7136. Kot poprej.

4. Narebren trakast ročaj svetlo sive posode (vrča, od katerega je še troje črepinj sten) iz prečiščene svetlo sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. D. še 7, š. $3,5$ cm. Inv. št. A 7139. Kot poprej.

5. Deli sten in svitkastega roba skodelice iz svetlo zelenega stekla. Pr. ustja pribl. 12 cm. Inv. št. A 7142. Kot poprej.

6. Črepinje rdeče rjave posode (trinožne skodele ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pod uvihanim robom dvoje plitvih širših žlebičev. Pr. ustja pribl. 24 cm. Inv. št. A 7121. Iz pepela v severnem delu gomile 2.

7. Del stene in roba temno sive posode (ploskega krožnika ?) iz prečiščene svetlo sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 12, vel. kosa $2,8 \times 2$ cm. Inv. št. A 7126. Iz južne polovice gomile 2.

8. Del stene in roba svetlo rjave posode (trinožne skodele ?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Notranja stran je črne barve. Pod uvihanim robom oblo rebro med dvema žlebičema. Pr. ustja pribl. 22, vel. kosa $5,2 \times 8,5$ cm. Inv. št. A 7122. Kot poprej.

9. Del stene in roba sivo rjave posodice (lončka ?) iz čiste črno pečene gline. Na vratu dvoje plitvih žlebičev. Pr. ustja pribl. 10, vel. kosa $2,7 \times 3,5$ cm. Inv. št. A 7125. Iz pepela na severni strani gomile 2.

10. Del stene in roba svetlo rdeče skodele po Drag. 33 iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna rdeča barva na notranji strani še delno ohranjena. Pr. ustja pribl. 14, vel. kosa 5×6 cm. Inv. št. A 7123. Kot poprej.

11. Del stene in roba rjave posode (lonca) iz temno sivo pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa 5×6 cm. Inv. št. A 7124. Kot poprej.

12. Del dna in stene rjave posode (lonca) iz rjavo pečene peskane gline s porozno površino. Pr. pribl. 17, v. ohranjenega dela posode še 3,6 cm. Inv. št. A 7127 a. Iz vzhodnega obrobja gomile 2.

13. Del dna in stene svetlo rjave posode (lonca ?) iz čiste črno pečene gline. Pr. dna 17, v. ohranjenega kosa 2,8 cm. Inv. št. A 7129. Iz pepela na severni strani gomile 2.

14. Del dna in stene svetlo rjave posode (lončka ?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Dno je imelo s 5 mm širokim žlebičem oddeljen pristanost rob. Pr. dna 6, v. ohranjenega kosa 3,2 cm. Inv. št. A 7128. Iz južne polovice gomile 2.

15. Del stene (ohranjenih je več črepinj) svetlo rjave posode (lonca) iz prečiščene rumenkasto rjavo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena pač pa okras:

vsaj dvakrat po tri vrste poševnih zarez in eno ali več valovnicami. Vel. kosa $5,2 \times 6$ cm. Inv. št. A 7132. Iz pepela na severni strani gomile 2.

16. Del dna rdeče posode neznanе oblike iz prečiščene rdeče pečene gline. Na notranji strani so v sredini rebrastrti krogi do pr. 3 cm, naprej do pričetka stene pa poševne žlebastе poteze. Pr. dna pribl. 10, vel. kosa $4,5 \times 2,5$ cm. Inv. št. A 7131. Kot poprej.

Tabla 22

1. Polovica močno zarjavele železne podkve s kopitastim zaključkom. Luknjice za prikovanje niso vidne. D. 10,7, š. pribl. 10, š. traku do 2,7 cm, deb. do 5 mm. Inv. št. A 7152. Iz pobočja pod cesto v profilnem jarku št. 2 pri Sp. Novi vasi: gl. 30 cm.

2. Železna podkve s kopitastima zaključkoma. Vidnih še dvoje luknjic za prikovanje in ostanek žeblja v eni od drugih. D. 10,8, š. 9,3, š. traka 2,6 cm, deb. 4 mm. Inv. št. A 5403. Iz profilnega jarka št. 17 v Velniku: gl. 15 cm. Tudi: T. 31: 1.

3. Železen klin (zarjavel žebelj?), povsem rjast, z odlomljenima koncema. D. še 10,5, pr. do 1,2 cm (prvotni profil nespoznaven). Inv. št. A 7155. Iz profilnega jarka št. 7 v Velniku: gl. 70 cm.

4. Železen žebelj s sedaj nespoznavno (ploščato?) glavico, močno zarjavel. D. še 10,5, pr. sedanje glavice 2,2 in trna do 1,2 cm. Inv. št. A 7158. Iz podolžnega podaljška profilnega jarka št. 25 v Velniku: gl. 50 cm.

5. Železen žebelj s sedaj okroglasto glavico, povsem rjast, z odlomljeno konico. D. še 7,5 cm, pr. glavice 15, trna do 8 mm. Inv. št. A 5405. Iz profilnega jarka št. 28 v Velniku: gl. 50 cm.

6. Železen okov neznanega pomena iz 2–3 cm širokega in sedaj 4–6 mm debelega traku, na katerega je prikovan podoben navpični trak z zoženim petljastim zaključkom, drugi, simetrično nameščeni, pa manjka. Na ožjem koncu sta bila zaključka trakov najbrž skovana, a sta sedaj ločena. D. 10,8, š. 4–9,5, v. navpičnega traka 6,6, š. petlje 3 cm. Inv. št. A 7153. Iz profilnega jarka št. 10 pri Spodnji Novi vasi: v pobočju južno nad cestiščem — gl. 30 cm. Tudi: T. 31: 5.

7. Železen okov neznanega pomena iz 1,2–2,7 cm širokega in 4–6 mm debelega traku, močno načet od rje. Na ožjem podaljšanem koncu sta vidna ostanka dveh žebeljev. Na širšem koncu izhaja navpični trak, ki ima odlomljen zaključek in je sedaj vodoravno zapognjen, drugi, približno simetrično nameščeni pa je od rje že skoro povsem uničen, a prav tako zapognjen. Sledov petlje pri teh dveh krakih ni videti. D. 13, š. 5,5–10,5 cm. Inv. št. A 7156. Iz profilnega jarka št. 10 v Velniku: na dnu jarka južno od cestišča — gl. 70 cm. Tudi: T. 31: 6.

8. Del oboda žrmeljnega kamna iz temno sivega peščenca s svetlo sivo površino (*catillus*). Na spodnji vbokli strani je površina precej zglačena. Na robu gornje strani je 2,5 cm širok rob, ki se za 2 cm dviga nad vrhnjo, prav tako vboklo ploskev. Pr. pribl. 40, deb. na robu 12, v sredini 4,5 cm. Inv. št. A 5404. Iz profilnega jarka št. 24 v Velniku: gl. 1 m.

9. Del stene in roba rjave posode (lonca) iz rjavo pečene peskane gline z nekoliko hrapavo površino. Pr. ustja pribl. 18, vel. kosa $3 \times 4,5$ cm. Inv. št. A 6845. Iz profilnega jarka št. 28/2 v Slov. Bistrici: na dnu jarka severno ob cesti — gl. 60 cm.

10. Del dna in stene rjave posode (lonca) iz črno pečene peskane gline z nekoliko hrapavo in razjedeno površino. Pr. dna 10, vel. kosa $5,5 \times 6$ cm. Inv. št. A 7151. Iz profilnega jarka št. 2 pri Sp. Novi vasi: v humozni plasti pod cestiščem — gl. 90 cm.

11. Del narebrenega trakastega ročaja svetlo rdeče posode (vrča?) iz prečiščene svetlo sivo pečene gline. D. še 3, š. 3,8, deb. 1,7 cm. Inv. št. A 7170. Iz profilnega jarka št. 6 pri Sp. Novi vasi: na gramozu cestišča — gl. 80 cm.

12. Oglat žebelj z ravnim koncem (?). D. 4,5 cm, pr. do 7 mm. Inv. št. A 7168. Iz profilnega jarka št. 5 pri Sp. Novi vasi: v gramozu cestišča — gl. 60 cm.

13. Močno zarjavel kos železnega žeblja neznanega profila, z odlomljenima koncema. D. še 4 cm. Inv. št. A 7169. Iz profilnega jarka št. 6 pri Sp. Novi vasi: v gramozu cestišča — gl. 80 cm.

14. Kos železnega traku. D. še 5,5, š. 1,8 cm, deb. 4 mm. Inv. št. A 7154. Iz profilnega jarka št. 13 pri Sp. Novi vasi: v desnem obcestnem jarku — gl. 50 cm.

15. Del bronaste fibule s poloblilom lokom in 2,8 cm širokim ohišjem peresovine. V njej tiči na paličasti osi po troje oziroma četvero zavojev žice, deb. 1–2 mm. Igla

in polovica loka z nogo manjkajo. D. še 2,3, š. loka do 1,3 cm. Inv. št. A 1635. Iz profilnega jarka št. 5 na Pragerskem: pri vrhu gramoza cestišča — gl. 30 cm.

16. Del stene in roba rjave posode (lonca) iz rdeče-črno-rdeče pečene peskane gline. Na obodu vodoravne žlebičaste črte. Pr. ustja pribl. 15, vel. kosa $4 \times 3,8$ cm. Inv. št. A 5401. Iz profilnega jarka št. 3 v Veleniku: v jarku severno ob cestišču — gl. 80 cm.

17. Del stene in roba rjave posode (trinožne skodele?) iz črno pečene peskane gline s porozno površino. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $2,5 \times 2$ cm. Inv. št. A 7161. Iz okolice profilnega jarka št. 6 na Pragerskem: uničena kulturna plast ob cesti.

18. Del stene temno sive posode neznane oblike iz prečiščene sivo rjavo pečene gline. Na zunanji strani navpične žlebasto črto med različno širokimi in deloma s pikčastimi jamicami okrašenimi rebri. Na notranji strani podobne črte in rebra v navpični smeri. Vel. kosa $3,5 \times 3$ cm. Inv. št. A 7162. Kot poprej.

19. Del stene in roba rjave posode (prazgodovinskega porekla) iz temno sivo pečene čiste gline s površno izglajeno površino. Na notranji strani vidni sledovi glajenja z nekim pripomočkom. Pr. ustja vsaj 30, vel. kosa $4 \times 5,2$ cm. Inv. št. A 2704. Iz profilnega jarka št. 5 na Pragerskem: v tleh pod gramoznim cestiščem — gl. 55 cm.

20. Del stene svetlo rjave posode (prazgodovinskega porekla) iz temno sivo pečene peskane gline. Ohranjen del nazobčanega rebra. Notranja stran črne barve. Vel. kosa $3 \times 4,4$ cm. Inv. št. A 2705. Kot poprej: v gramozu — gl. 40 cm.

21. Del stene in roba svetlo sive posode (lonca?) iz sivo pečene peskane gline s porozno površino. Na spodnji strani 3 cm širokega roba vidni sledovi vrtenja. Pr. ustja pribl. 16/22, vel. kosa $3,3 \times 5$ cm. Inv. št. A 7159. Iz okolice profilnega jarka št. 6 na Pragerskem: kot poprej.

22. Del 4,5 cm širokega narebrenega trakastega ročaja (vrča) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Na površini vidni ostanki rumeno zelenkastega lošča, na spodnji strani pa lise črne prevleke. D. še 5,3 cm. Inv. št. A 7163. Kot poprej.

23. Del stene in dna svetlo rdeče posode (sklede?) iz prečiščene svetlo rdeče pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. dna pribl. 28, vel. kosa $5,7 \times 6,7$ cm. Inv. št. A 7164. Kot poprej.

24. Del stene in roba temno sive posode (ploskega krožnika?) iz prečiščene sivo pečene gline. Prvotna barva površine ni ohranjena. Pr. ustja pribl. 20, vel. kosa $4 \times 4,6$ cm. Inv. št. A 7160. Kot poprej.

Tabla 23

1. **Follis:** **A.** = glava vladarja na levo, ostanki napisa .ON....NVS. **R.** = tempelj, spodaj napis. Vladar CONSTANTINVS (Urbs Roma), kovano 330—337 v Arelatu, RIC?, priznak kovnice $\frac{?}{PCONS}$. Inv. št. A 7000. Slovenska Bistrica: stavba A — v prostoru B (kvadrant 3).

2. **AE III:** **A.** = glava vladarja na desno, napis DN VALEN...PFAVG. **R.** = stoječa oseba na levo, ob robu sledovi napisa. Vladar VALENS, kovano 367—375 v Sisciji (*P M). RIC 15 (b)_{XVII}. Inv. št. A 6985. Kot prej: pri temeljih jugozahodnega vogala. ASISC.

3. **AE:** **A.** = nespoznaven. **R.** = nespoznaven. Vladar neznan, kovano med 1. in 3. stoletjem, RIC?. Inv. št. A 6837. Slovenska Bistrica: stavba B — pri temeljih severnega pročelja v prostoru L.

4. **As:** **A.** = glava vladarja na desno, ob robu del nerazpoznavnega napisa. **R.** = nespoznaven. Vladar neznan, kovano v 1. stoletju v Rimu. RIC?. Inv. št. A 6936. Slovenska Bistrica: profilni jarek št. 30/2 pri stavbi B — med ruševinami v obcestnem jarku.

5. **Sesterc:** **A.** = glava vladarja na desno, napis uničen. **R.** = nespoznavni lik, brez sledov napisa. Vladar TRAIANVS. Kovan 98—117 v Rimu. RIC? Inv. št. A 7335. Slovenska Bistrica: v profilnem jarku št. 31, na tlakovanih tleh — gl. 1 m.

6. **As ali Dp:** **A.** = nespoznaven. **R.** = sled pokončne osebe. Vladar neznan. Kovan v 1. ali 2. stoletju. RIC? Inv. št. A 7017. Spodnja Nova vas: gomila — v grobni jami.

7. **AE:** **A.** = sled glave na levo. **R.** = uničena površina. Vladar neznan. Kovan v 1. ali 2. stoletju. RIC? Inv. št. A 7018. Kot poprej: v zasipu gomile poleg groba.

8. As ali Dp.: **A.** = nespoznaven. **R.** = nespoznaven. Vladar neznan. Kovan med 1. in 3. stoletjem. *RIC* ? Inv. št. A 7116. Velenik: gomila št. 1 — v grobu C v zasipu.

9. Sesterc: **A.** = glava vladarja na desno in nespoznavni ostanki napisa. **R.** = sledovi dveh pokončnih oseb z neznanim predmetom v sredini. Vladar **COMMODVS**. Kovan med 180—192 v Rimu. *RIC* 549. Inv. št. A 1636. Pragersko: profilni jarek št. 2 — sredi cestišča v vrhnji plasti gramoza.

Tabla 24

1. Glej T. 20: 1!
2. Glej T. 11: 2!
3. Glej T. 17: 5!
4. Glej T. 16: 16!

Tabla 25

1. Glej T. 21: 1!
2. Glej T. 10: 1!
3. Glej T. 20: 3!

Tabla 26

1. Glej T. 16: 1!
2. Glej T. 3: 20!
3. Glej T. 2: 28!
4. Glej T. 20: 4!
5. Glej T. 18: 1!
6. Glej T. 17: 7!
7. Glej T. 17: 2!
8. Glej T. 20: 2!

Tabla 27

1. Glej T. 16: 2!
2. Glej T. 16: 3!
3. Glej T. 7: 14!
4. Glej T. 3: 17!
5. Glej T. 3: 18!
6. Glej T. 2: 27!

Tabla 28

1. Kos hrastovega kola z ošiljeno konico. D. še 33, pr. 4 cm. Inv. št. A 7331. Iz profilnega jarka št. 30 na parc. 1338, k. o. Spodnja Polskava (glej stran 191).

2. Glej T. 3: 1!
3. Glej T. 6: 1!
4. Glej T. 12: 4!
5. Glej T. 8: 22!
6. Glej T. 19: 2!

Tabla 29

1. Črepinja — del stene skodele iz svetlo rjavo pečene prečiščene gline. Na črni zunanji površini ohranjena dva pasova drobnih navpičnih zarez, notranjost je svetlo sive barve. Vel. fragmenta $5,5 \times 7$ cm. Inv. št. A 6830. Slovenska Bistrica: stavba B, na zunanji strani severozahodnega pročelja.

2. Glej T. 17: 4!
3. Glej T. 3: 8!
4. Glej T. 8: 8 a!

5. Črepinja — del stene temno sive posode (lonca) iz črno pečene peskane gline. Po zunanji strani potekajo vodoravne žlebičaste črte, med njimi oziroma deloma prek njih pa je ohranjen 1,7 cm širok pas pošev vgrebenih črtic — metličastih potez. Znotraj sledovi modeliranja s prsti. Vel. fragmenta $4,5 \times 6$ cm. Inv. št. A 6745 č. Slovenska Bistrica: iz območja stavbe C — kvadrant 5.

6. Glej T. 4: 22!
7. Glej T. 13: 34!
8. Glej T. 13: 35!

Tabla 30

1. Glej T. 8: 25!
2. Glej T. 18: 5!
3. Glej T. 1: 20!
4. Polovica vboklega dna svetlo rjave posode (lonca) iz svetlo rjavo pečene peskane gline z močno porozno površino. Dno obdaja 6 mm širok, sedaj že obrabljen rob, v sredini je še vidno rebro 4,5 cm širokega nepravilnega kroga. Pr. 11 cm. Inv. št. A 7043. Velenik: v južnem podaljšku profilnega jarka št. 25.

Tabla 31

1. Glej T. 22: 2!
2. Glej T. 14: 12!
3. Glej T. 14: 7!
4. Glej T. 14: 8!
5. Glej T. 22: 6!
6. Glej T. 22: 7!

¹ Dosedanja začasna poročila pisca: *Varstvo spomenikov* 12 (1969) 95 ss; 13—14 (1970) 168 ss; 15 (1972) 147 ss (Cigonca), 165 ss (Velenik); 17—19/1 (1974) 150 ss, 211 (Slov. Bistrica), 153 ss (Sp. Nova vas), 160 ss, 215 (Velenik); 21 (1977) 262 ss (Slov. Bistrica, še M. J.), 244 ss (Pragersko), 274 ss (Velenik — *Arheološki pregled*) 10 (1968) 246; 13 (1971) 63 ss; 16 (1974) 102 ss; 17 (1975) 102 ss. — *Arheološki vestnik* 25 (1974) 392 ss; 26 (1975) 225 ss, 27 (1976) 232 ss.

² Prim. seznam najdišč s sledovi rimske ceste na Slovenskem: *Arheološka najdišča Slovenije* (1975) 86 ss (J. Šašel).

³ Prim. karte najdišč rimskih kamnov iz pohorskega marmorja: *Arheološki vestnik* 28 (1977) 14 ss (S. Pahič).

⁴ O selitvah predvsem: W. Schmid, *Südsteiermark im Altertum, Südsteiermark* (1925) 5; 15. *Bericht der Röm.-Germ. Kommission*, 1925, 189; *Zeitschrift des hist. Vereines für Steiermark* 36 (1943) 138. Prim. traso »jantarske ceste« pri: C. Schuchhart, *Vorgeschichte von Deutschland* (1939) 110.

⁵ O trasi pod Pohorjem prim.: S. Pahič, *Razprave* 6 (1969) 312 — karta 1. Trasa od Slov. Bistrice (Ragando?) do Maribora ob vzhodnem Pohorju v *Arheološka najdišča Slovenije* (1975) 67 (in na drugih mestih) je za rimsko cesto brez dokazov.

⁶ Glej karto Neolitik in eneolitik v *Arheološka najdišča Slovenije* (1975). Za novejšje najdbe prim. še: *Varstvo spomenikov* 13—14 (1970) 148 (Slov. Bistrica).

⁷ Prim. pregledno o tem: S. Pahič, *Arheološki vestnik* 24 (1975) 12 ss.

⁸ Prim. v op. 6 navedeno karto, kjer je vidno tudi razmerje do ostalega slovenskega prostora.

⁹ O sekiri stopnje A najprej W. Schmid (op. 4: *Südsteiermark*, 2); oboje je našeto v: *Archaeologische Karte von Jugoslavien: Blatt Rogatec* (1939) 57 (B. Saria-J. Klemenc); poslej: *Rogatec* (1939).

¹⁰ *Časopis za zgodovino in narodopisje* 7 (1910) 141.

¹¹ R. Paulsen, *Die Münzprägung der Boier* (1933) 8, 25. P. Kos, *Keltski novci Slovenije* (Situla 18) 1977, 48.

¹² Prim. npr.: Formin, A. Smodič, *Časopis za zgodovino in narodopisje* 35 (1940) 2 ss ali Stari trg R. Egger, *Jahreshefte des Österreichischen Archäologischen Institutes* 17 (1914) Bbl. 61 ss.

¹³ W. Schmid, *Mittheilungen der Prähistorischen Kommission* 2/3 (1915) 274 ss.

¹⁴ S. Pahič, *Varstvo spomenikov* 11 (1967) 116 (Sp. Polskava). O črepinjah glej opis najdb v Veleniku: profila št. 5—6, gomile št. 5—6: tu str. 179 ss in 181 ss!

¹⁵ Gomile: Podložje, Sp. Jablane (še nedotaknjeni); Stražgojnca: ena leta 1961 uničena — I. Mikl, *Varstvo spomenikov* 8 (1962) 235 ter *Rogatec* (1939) 47, 28, 61. Gomila med Sp. Polskavo in Pragerskim *Varstvo spomenikov* 17—19/1 (1974) 175 ss: ni gomila.

¹⁶ S. Pahič, *Varstvo spomenikov* 11 (1967) 133 (Leskovec, Zg. Bistrica); tudi: isti, *Arheološki vestnik* 19 (1968) 338/10 in 342/37.

¹⁷ S. Pahič, *Arheološki vestnik* 19 (1968) 342/29.

¹⁸ W. Schmid (op. 13) 271 ss in po njem številna strokovna in poljudna literatura, tudi: S. Pahič, *Arheološki vestnik* 1 (1950) 170 ss, kjer je poudarjena predvsem srednjeveška raba. Svoji oceni o

prazgodovinskem gradišču se je odrekel tudi W. Schmid (v pismu piscu z dne 25. 8. 1948), prim. še: *Arheološka najdišča Slovenije* (1975) 310. Utrdba na Žabljeku še ni objavljena.

¹⁹ Prim. seznam pri S. Pahič (op. 17) 342/36 in del tloris, isti, *Arheološki vestnik* 26 (1976) 240, pril. 1.

²⁰ Podatki o tem: S. Pahič, *Razprave* 6 (1969) 331/346 ss op. 55.

²¹ Črešnjavec: *Rogatec* (1939) 19 in *Arheološka najdišča Slovenije* (1975) 310. Stari log: F. Ferk, *Ferien-Tagebuch* 1888 in 1889. Velenik: op. 19.

²² Velenik: op. 19. Sp. Nova vas: S. Pahič, *Varstvo spomenikov* 17—19/1 (1974) 213 in tukajšnje poročilo 169 ss.

²³ Spomeniki z obeh najdišč (obakrat samo v drugotni legi) našeti v: *Rogatec* (1939) 48, 57 ss; za Sp. Polskavo prim. še: S. Pahič, *Varstvo spomenikov* 21 (1977) 267 ss. Najdba marmornih kamnov v vzhodnem Veleniku bi to potrjevala, (isti, op. 19, 234). Najnovejše: S. Pahič, (op. 3) 54 ss.

²⁴ Zg. Ložnica: *Arheološka najdišča Slovenije* (1975) 311. Črešnjavec: *Rogatec* (1939) 19 ss (posamič našeti kamni), najnovejše: S. Pahič, (op. 3) 46, 61 in isti (op. 3) 204 ss.

²⁵ *Rogatec* (1939) 37.

²⁶ Prim. oceno zahodnoveleniških profilov pri: M. Šifrer, *Geografski zbornik* 14/2 (1974) 150.

²⁷ Doslej je bil ta profil pripisan naselju Cigonca, a po prestavitvi struge potoka Ložnica, ki je hkrati meja med Cigonco in Slov. Bistrico, leži to mesto že na slovenjebistriških tleh. Dosedanje omembe: S. Pahič, *Varstvo spomenikov* 15 (1972) 148 in 17-19/1 (1974) 122. Tudi Cigonca št. 36—38 sedaj: Slov. Bistrica št. 1—3.

²⁸ Stratigrafija tal v 200 m oddaljeni vrtini Hl 29, ki jo je pred gradnjo hitre ceste v dolini Ložnice opravil Zavod za raziskavo materiala in konstrukcij Ljubljana navaja za enaka tla naslednje plasti: do 0,25 m humus, do 0,60 meljasta glina, do 0,85 glina, malo meljasta, do težko gnetna siva, vlažna — vse kot površinske prepereline; do 2,20 metra meljasta glina, težko gnetna, rjava, vlažna, do 2,65 glina, srednje gnetna, siva, do 2,85 melj, srednje gneten, grobi, zelo vlažen, dalje vsaj do 3,80 droben pesek s preperelimi koreninami — vse kot hudourniški rečni sedimenti.

²⁹ R. Knabl, *Archiv für Kunde österreichischer Geschichtsquellen* 26 (1861)

54; novejša opažanja o tej trasi: S. Pahič (op. 20) 348 op. 57.

³⁰ Prim. tloris obeh tras: S. Pahič (op. 20) 312, karta 1.

³¹ Plasti so tu podobne tistim v vrtini Hl 29 (glej op. 28!).

³² I. Mikl-Curk, *Časopis za zgodovino in narodopisje* NV 12 (1976 [1978]) 16 ss.

³³ Podoben (dvojni) žig na loncu — žari iz okolice Štrigove je objavila E. Bónis, *Folia archaeologica* 14 (1962) 24 ss, a z razlago, da gre za ime AVENIA. Po tamošnji skici sl. 7 pa je tudi tam NI.NIA verjetnejše. V prikazu žigov pri I. Mikl-Curk, *Poetovio. Katalogi in monografije* 13 (1976) T. 7—8 ni istovetnih primerov.

³⁴ I. Mikl-Curk, *Arheološki vestnik* 23 (1972 [1974]) 379, op. 28.

³⁵ Bližnjih istovetnih primerjav že zaradi domače izdelave ni? Morebiti gre tudi tu za lokalno posnemanje sigillatnih skodel Drag 32 (E. Bónis, *Folia archaeologica* 27 [1976] 80, sl. 4: 9 oziroma 7: 4 prinaša nekaj podobnega iz Brigetione), H. J. Kellner, *Bayerische Vorgeschichtsblätter* 24 (1959) 153, sl. 3: 8, pa iz Bernaua. Prim še: S. Petru-P. Petru, *Neviodunum. Katalogi in monografije* 15 (1978) 82, T. 54, 15.

³⁶ T. 1: 26, 28: E. Bónis: *Die kaiserzeitliche Keramik von Pannonien*. Diss. Pann. II/20 (1942) 50, T. 22: 14; B. Vikić-Belančič, *Starinar* NS 13—14 (1963) 105, sl. 34. — T. 1: 17: A. Schörgendorfer, *Die römische Keramik der Ostalpenländer* (1942) 123, T. 1: 6, 9. — T. 1: 15: prav tam, 124, T. 1: 5. — T. 1: 12: prav tam, 152, T. 28: 355—356; E. Bónis (kot prej) 42, T. 16: 19.

³⁷ Npr. K. Póczy, *Intercisa* 2. *Archaeologia Hungarica* 36 (1957) 45, sl. 38: 9?

³⁸ I. Mikl-Curk, *Časopis za zgodovino in narodopisje* NV 1, 1965 (1966) 84, op. 8.

³⁹ A. Schörgendorfer (op. 36) 134 ss; K. Póczy (op. 37) 44; B. Vikić-Belančič (op. 36) 106, sl. 36; I. Mikl-Curk, *Situla* 14/15 (1974) 240; ista (op. 32) 22: ni v Sp. Grušovju.

⁴⁰ A. Schörgendorfer (op. 36) 135 ss; E. Bónis (op. 36) 51 ss; B. Vikić-Belančič (op. 36) 107 ss; S. Pahič, *Časopis za zgodovino in narodopisje* NV 1 (1965 [1966]) 44 ss. Za Sp. Grušovje in Slov. Bistrico glej op. 54!

⁴¹ Med različicami sl. 26—31 pri B. Vikić-Belančič (op. 36) 99 s, je mogoče najti primerjave le za T. 1: 5—8; podobno pri E. Bónis (op. 36) T. 1—8;

prim. še B. Vikić-Belančić, *Arheološki vestnik* 26 (1975) 25 ss, T. 2—6. — K. T. 1: 4 prim. npr. I. Mikl-Curk (op. 38) 80, T. 5: 17.

⁴² V tem smislu fragment T. 1: 37, ki pa je tu edini (I. Mikl-Curk, op. 34, 397 op. 28: »v velikem številu«).

^{42a} Na tabelah 1—4 so v seštevkih zaleti vsi inventarizirani kosi.

⁴³ S. Pahič, *Varstvo spomenikov* 7 (1960) 293.

⁴⁴ M. Jerman, *Časopis za zgodovino in narodopisje* NV 12 (1976 [1978]) 6 ss. S. Pahič, *Arheološki vestnik* 27 (1976 [1977]) 246, sl. 8.

⁴⁵ M. Jerman, kot prej, 7.

⁴⁶ Ta dva in naslednje novce je opredelil P. Kos, za kar se mu na tem mestu iskreno zahvaljujem.

⁴⁷ *Delo* 15, Ljubljana 1973 (3.8.), št. 208, str. 5 (Izkopanine pod avtocesto).

⁴⁸ S. Pahič (op. 44) 246 ss, sl. 11; I. Mikl-Curk (op. 32) 23 ss.

⁴⁹ I. Mikl-Curk, kot prej, 23.

⁵⁰ I. Mikl-Curk, kot prej, 23, sl. 5—6. Po navedbi je bila kulturna plast široka 5 m, kar pomeni, da je obstajala tudi v kvadrantih 10—13, o katerih pa ni podrobnih podatkov.

⁵¹ I. Mikl-Curk, kot prej, 23 ss. Za to hišo oziroma njene temelje je edini podatek omemba »ob steni stavbe«.

⁵² Pri I. Mikl-Curk, kot prej, 26, sl. 9, označeno kot stavba 2.

⁵³ V mariborskem muzeju — neobjavljeno. Prim. I. Mikl-Curk, *Arheološki vestnik* 24 (1975) 387, T. 2: 11—12. Posamičnih primerov je najbrž še več, npr. Z. Šubic, *La nécropole romaine à Poetovio. Inventaria archaeologica Jugoslavija* 14 (1972) Y 133: 4 (v grobu iz 1.—2. stoletja); E. Bónis (op. 36) T. 1: 8; S. Petru, *Emonske nekropole. Katalogi in monografije* 7 (1972) T. 76: 33; L. Plesničar-Gec, *Severno emonsko grobišče. Kat. in mon.* 8 (1972) T. 46: 4; K. Póczy (op. 37) 54, T. 40: 41 (konec 2.—sredina 3. stoletja).

⁵⁴ Brinjeva gora: v mariborskem muzeju — neobjavljeno. Sp. Grušovje: inv. št. A 5543 — v mariborskem muzeju. Slov. Bistrica: tu T. 1: 24, 25, 4: 28, 7: 23. Velenik: tu T. 13: 17.

⁵⁵ I. Mikl-Curk (op. 32) 19.

⁵⁶ Za popolnejše ocenjevanje podeželskih najdb rimske lončenine pogrešamo predvsem izčrpnije predstavitev poetovionskega gradiva. Doslej na voljo tipološka in kronološka ocena sigillatnih izdelkov (I. Mikl-Curk, *Časopis za zgodovino in narodopisje* NV 4 [1968] 64 ss ter

Terra sigillata in sorodne vrste keramike iz Poetovija. *Dissertationes* 9 [1969]), v širšem okviru pa tudi drugih značilnih tipov posod (E. Bónis, op. 36; tudi B. Vikić-Belančić, op. 36). Naselbinske najdbe manjše mestne enote v zvezi s stratigrafsko lego doslej predstavila le I. Mikl-Curk (op. 38) 75 ss: koristno bi bilo še več risanih predmetov, da bi se dale navedbe v opisih uporabiti v celoti. Več kot skromen je v risbah lončenine po količini — žal — tudi najnovejši katalog: I. Mikl-Curk (op. 33).

⁵⁷ Vse fragmente sigillatnih posod je iz ljubeznivosti ocenila I. Mikl-Curk, ki je odločilno svetovala tudi pri nekaterih drugih vrsteh lončenine, za kar se ji na tem mestu iskreno zahvaljujem.

⁵⁸ Npr. Slovenske gorice: S. Pahič (op. 40) 45 ss; Maribor-Pekre: isti, *Časopis za zgodovino in narodopisje* NV 6 (1970) 178, sl. 14. Iz soseščine šč: E. Bónis (op. 14) 23 ss. V osrednji in južni Sloveniji jih med podeželskimi najdbami praktično ni, npr. I. Mikl-Curk, *Razprave* 6 (1969) 183 ss — za Dolenjsko. Izjemno redke npr. v gomilnih grobovih avstrijskega Podonavja: H. Kerchler, *Beiträge zur Kenntnis der norisch-pannonischen Hügelgräberkultur* 2 (1967) 28. Usločena stena pri skodelici T. 3: 20 kaže na sredino in drugo polovico 2. stoletja (E. Gose, *Gefäßtypen der römischen Keramik im Rheinland* [1950] 11, npr. različici 77—78).

⁵⁹ Podobne fragmente iz Jalžabeta datira B. Vikić-Belančić, *Vjesnik arheološkog muzeja u Zagrebu* 3, (1968) 87 ss (T. 5: 1, 7: 6) v čas od začetka 2. do druge polovice 2. stoletja. Med domačo datirano (I. Curk, *Materiali* 8 [1971] 57 ss) oziroma časovno razporejeno lončenino (P. Petru, *Razprave* 6 [1969]) 197 ss) tega tipa posod ni. K poreklu morebiti: K. Póczy (op. 37) 45, za tip sl. 38: 8? Podobno za sigillatne posode pri E. Gose (op. 58) 10, tipa 59—60 iz 2.—3. stoletja.

⁶⁰ K. Póczy (op. 37) 45, za tip sl. 38: 9. Podobni primeri iz avstrijskega Podonavja: A. Schörgendorfer (op. 36) 101, 180, za tipa 92—93. Primerjave so nezanesljive, ker tu podani fragmenti ne zajemajo spodnjega roba valjastega trupa. Na T. 3: 6 spominja vrsta podobnih fragmentov iz Sempetra: V. Kolšek, *Vzhodni del antične nekropole v Sempetru. Katalogi in monografije* 14 (1977) T. 5: 44, 13: 29, 20: 15, 33: 46—47, 37: 8. Med poetovijskim gradivom (I. Mikl-

Curk, op. 33) takih posod ni (?), podobno v emonskih grobovih. Manjkajo tudi v tipoloških pregledih pri É. Bónis (op. 36) in B. Vikić-Belančič (op. 36), pač pa so pogostni v avstrijskem Podonavju (zlasti oblika T. 3: 7, npr. H. Kerchler [op. 58] 37, T. 2: 1—2 id, ter P. Karnitsch, *Die Kastelle von Lenzia* [Linz 1972] 154, T. 74: 1—5). Tam češče skodele v navznoter poševnim gornjim delom kot pri nas npr. v Ivancih: I. Horvat-Savel, *Arheološki vestnik* 29 (1978) 296, T. 8: 8.

⁶¹ E. Gose (op. 58) 13, za tip 140. Podoben fragment v Šempetru: V. Kolšek (op. 60) 32, T. 35: 32.

^{61a} Prim. podobno iz Cezanjevec (S. Pahič, op. 40, 14, T. 2: 2). A. Schörgendorfer (op. 36) 4, uvršča podobno najdbo T. 3: 36 — kot posnemanje arretinske sigillate — v prvo polovico 2. stoletja, P. Karnitsch (op. 60) 160, pa T. 77: 1—3 pa še v 1. stoletje.

⁶² Pri P. Karnitsch (op. 60) 98, T. 46: 2—5, s podobnim motivom, datirano v 1.—2. stoletje. Doslej s podeželja znani lonci iz Setarove ocenjeni na drugo polovico 2. stoletja (S. Pahič, op. 40, 46, z opozorilom na Schörgendorferjeve navvedbe v op. 57).

^{62a} Odsotnost roba ustja otežkoča primerjanje, vendar pri Schörgendorferju (op. 36), Bónisevi (op. 36) in Vikić-Belančičevi (op. 36) istovetnih najdb ni; tudi ne pri I. Mikl-Curk (op. 33) za Ptuj. Prim. npr. sigillatne skodele v Celeji (V. Kolšek, op. 185, Y 152: 18—21) in manjši po Drag 29 oblikovani skodelici s podobnim profilom v Šempetru: V. Kolšek (op. 60) 19, 21, T. 11: 5, 15: 31 ali večji skodeli pri P. Karnitsch (op. 60) 102, T. 48: 2, datirani po E. Gose (op. 58) 26, za T. 22: 307, v drugo polovico 1. stoletja.

⁶³ Prave oblike teh posodic po tu ohranjenih fragmentih niti ne poznamo. Zanimivo je, da se v prikazih antičnega stekla za Slovenijo in Hrvatsko v *Arheološkem vestniku* 25 (1976) skoraj ni na kaj opreti, saj podobne različice teh posodic kažejo drugo območje razširjenosti (S. Pahič, *Arheološki vestnik* 20 [1969] 83 op. 54). Po profilu, a ne po samem robu, se zdi sorodna skodelica T. 1: 4 pri V. Damevski, *Arheološki vestnik* 25 (1976) 63.

⁶⁴ B. Vikić-Belančič (op. 41) 27 ss: iz poznega 1. in iz 2. stoletja.

^{64a} Podobni motivi: B. Vikić-Belančič (op. 41) 41 ss, sl. 2: 4, 3: 2—3; E. Bónis (op. 36) T. 2: 4—5.

⁶⁵ B. Vikić-Belančič (op. 41) 28.

^{65a} T. 7: 7 (Slov. Bistrica), 13: 11 (Velenik). Za Sp. Grušovje prim. I. Mikl-Curk (op. 32) 29, T. 3: 20. Podobno z Brinjeve gore neobjavljeno v mariborskem muzeju. Glej tudi op. 130.

⁶⁶ T. 3: 23 je značilna oblika trinožnika zgodnjega časa v Šempetru (V. Kolšek, op. 60, 19, T. 12: 67 — z novcem Klavdija I. id; zgornja meja morebiti T. 2: 2 z novcem Favstine ml.). Tudi na Forminu (A. Smodič, op. 12, 18, sl. 6: 9) in pri Benediktu v Slov. gorah (S. Pahič, op. 40, 12 T. 1: 1 tudi 44 in 57, op. 35). Pri É. Bónis (op. 36) najpodobnejši T. 24: 2 iz Ptuja, podobno pri B. Vikić-Belančič (op. 36) 106, sl. 42: 11.

⁶⁷ Glej op. 57!

⁶⁸ Valjasto ostenje je pri prvih dveh tokrat izrazitejše, zato morebiti upravičeno primerjanje s podobnimi fragmenti v Šempetru: V. Kolšek (op. 60) T. 37: 8, 23. Za T. 2: 12 glej op. 61a!

⁶⁹ P. Petru (op. 59) 206. E. Gose (op. 58) 8, datira podobne sigillatne oblike (T. 2: 13, 18) med drugo polovico 1. in prvo polovico 4. stoletja.

⁷⁰ P. Petru (op. 59) 204, za T. 4: 18, z opozorilom (210), da so se kot starejši elementi obdržali do druge polovice 3. stoletja (T. 5: 14).

^{70a} V Slov. Bistrici še podobno: tu T. 1: 32 iz manj čiste gline ter T. 3: 28 in 6: 9 iz porozne peskane gline kot domač izdelek. Tudi v Sp. Grušovju: inv. št. A 6518 (v mariborskem muzeju), po I. Mikl-Curk (op. 53) 894, tam iz časa »po sredi 4. stoletja« (ista, op. 32, 22: »konec 4. stoletja«) — mišljeni so domači vrči iz peskane gline.

⁷¹ Npr. v Šempetru: V. Kolšek (op. 60) 19, 32, T. 12: 66, 34: 30 — obakrat sivi posodi.

^{71a} V Šempetru kar najbolj pogostni (V. Kolšek, op. 60, T. 2: 11 in naslednji), a tudi sicer razširjena oblika (B. Vikić-Belančič, op. 36, 101). E. Bónis (op. 36) 36 ss ob tipih T. 3: 4, 5 ter 17: 7 podarja prazgodovinsko tradicijo; podobno A. Schörgendorfer (op. 36) 76 za tip 298 s podobno narebrenim vratom. Na Dolenjskem le sorodne oblike: P. Petru (op. 59) 205, sl. 4: 14 — iz prve polovice 2. stoletja.

⁷² E. Gose (op. 58) 29 za tip 333. Podoben profil pri (trinožni) skodeli »posebne oblike« postavlja A. Schörgendorfer (op. 36) 15, za tip 144, v 2. stoletje.

⁷³ É. Bónis (op. 36) 43; B. Vikić-Belančič (op. 36) 105. Za Ptuj prim. še pri

I. Mikl-Curk (op. 38) 75, T. 3: 10; Formin: A. Smodič (op. 12) 18, sl. 6: 8 in I. Mikl-Curk, *Arheološki vestnik* 27 (1977) 141, T. 2: 8; Stari trg: R. Egger (op. 12) 84, sl. 64: 1—2 (enkrat z novcem Hadrijana). A. Schörgendorfer (op. 36) 30 (za tip 273), 147, vse pripisuje 2. stoletju. K. Póczy (op. 37) 82, prikazuje cedilnik (?) iste oblike sl. 39: 22 A iz poznejšega časa. Enake oblike, 2 iz prečiščene gline je »kozarec« T. 46: 16 pri S. Petru-P. Petru, op. 35.

⁷⁴ Za T. 2: 18 prim. A. Schörgendorfer (op. 36) 12 ss za tipe 119—126 iz 1. in 2. stoletja, medtem ko za T. 2: 19—20 on in É. Bónis (op. 36) nimata primerjav.

⁷⁵ Glej op. 60! Po dosedanjem poznavanju te vrste posod ni na sosednjih najdiščih — v Sp. Grušovju in na Brinjevi gori. Nekaj podobnosti se ponuja v Sempetru (V. Kolšek, op. 60, T. 20: 15, 33: 46, 37: 8, 23, 38: 6), kjer skromni fragmenti večinoma dovoljujejo le oznako »posoda« (z izjemama T. 37: 23 = skodela in 38: 6 = čaša). Blizu tem profilom so tudi nekatere različice »ostro profiliranih skodel« iz avstrijskega Podonavja (H. Kerchler, op. 58, 37, T. 2: 1—2, 10: 2).

⁷⁶ S. Petru (op. 53) T. 2: 8, 5: 16. To velja tudi za T. 2: 12, 3: 7 ter 7: 19—20.

⁷⁷ É. Bónis (op. 36) 49 ss; A. Schörgendorfer (op. 36) 92, 101, za tipe 106—112; E. Gose (op. 58) 19 ss za tipe 230, 244, 465; K. Póczy (op. 37) 44, sl. 38: 1; B. Vikić-Belančič (op. 36) 106 z op. 70. Pri nas še S. Pahič (op. 40) 45 ter P. Petru (op. 59) 204.

⁷⁸ Brinjeva gora: I. Mikl-Curk (op. 53) 337, T. 2: 11—12 ter neobjavljeno v mariborskem muzeju; Sp. Grušovje: ista (op. 32) T. 1: 1, 2: 4, 6, 16—18, 22, 3: 3—4 ter drugo neobjavljeno v mariborskem muzeju. V Ptujju (zlasti v vzhodni obrtniški četrti) pogosti, a skrbneje izdelani. Posamič še iz Rač (v mariborskem muzeju inv. št. A 2981), Veržega (S. Pahič, *Varstvo spomenikov* 9 [1965] 156, T. 6: 7), Gibine (kot prej, 143, T. 6: 2) in Ivancev (I. Horvat-Savel, op. 60, 296, T. 4: 4).

⁷⁹ I. Mikl-Curk (op. 32) 19.

⁸⁰ Podobni našeti v op. 54!

⁸¹ T. 7: 19—20 glej op. 60! — T. 7: 24 glej op. 86! — T. 7: 9—10 nimata primerjav v domačih objavah, a v skladu z drugimi najdbami tega mesta bi sodili v 3. stoletje (?).

⁸² Glej op. 57!

⁸³ Enaka kot T. 7: 18 še v Sp. Grušovju: I. Mikl-Curk (op. 32, T. 1: 2; drugih bližnjih podeželskih primerjav ni? Podobno skledo z odebeljenim robom, a nenarebreno, prinaša P. Karnitsch (op. 60) 134, T. 64: 3 — iz klavdijsko-ranoflavijskega obdobja (kot E. Gose, op. 58, 29 za tip 333), vendar bi prej kazalo iskati povezav z globokimi skledami iz poznejše antike (kot npr. K. Póczy, op. 37, 82, sl. 38: 13; É. Bónis, op. 36, T. 23: 3; A. Schörgendorfer, op. 36, 11, T. 8: 104—105 — različne datacije), na katero opozarja že časovna opredelitev najdb iz Sp. Grušovja (I. Mikl-Curk, kot prej, 19). K T. 7: 21 prim. npr. rdeče skodele enakega profila iz lončarske peči pri Drnovem: P. Petru-T. Knez-A. Uršič, *Arheološki vestnik* 17 (1966) 479, T. 8: 4—5 (posamič še iz naselja: S. Škaler, *Varstvo spomenikov* 15 [1972] 151 ss, sl. r. 3).

^{83a} E. Gose (op. 58) 21, T. 17: 249.

⁸⁴ Npr. Pavlovci: Z. Subić, *Ormož skozi stoletja* (1973) 43, T. 1: 4 ali Ajdovščina: I. Mikl-Curk (op. 53) 900, T. 3: 12.

⁸⁵ P. Petru (op. 59) 205, sl. 4: 27. Prim. podobno skodele iz terre nigre v Jalžabetu (srednja plast: od Trajana do začetka 3. stoletja): B. Vikić-Belančič (op. 59) 90, 98, T. 7: 16. Pri É. Bónis (op. 36) bi bil to tip T. 23: 4. V Ptujju npr. I. Mikl-Curk (op. 33) T. 13: 13. Podobno datira P. Karnitsch (op. 60) 104, T. 49: 3 v začetek 2. stoletja.

⁸⁶ Podobna iz terre nigre v Jalžabetu (spodnja plast: druga polovica 1. in prva polovica 2. stoletja): B. Vikić-Belančič (op. 59) 85, 98, T. 5: 2.

⁸⁷ É. Bónis (op. 36) 49 ss (za krožnike).

⁸⁸ I. Mikl-Curk (op. 38) 75, T. 3: 1—2, 5—7, 4: 2.

^{88a} L. Barkóczi-É. Bónis, *Acta archaeologica Hung.* 4 (1954) 159, 170 (za 173/27, 39 in 165/53 = sl. 23: 9 in 25: 32, 5).

⁸⁹ Npr. v Emoni: L. Plesničar-Gec, (op. 53) T. 2 — 195. V Slov. goricah: S. Pahič (op. 40) 45.

⁹⁰ Prim. npr. Drnovo — S. Škaler, *Varstvo spomenikov* 15 (1972) 151, sl.: 4.

⁹¹ E. Gose (op. 58) 19, T. 15: 225, 227.

⁹² Le približno bi ustrezale nekatere oblike iz Adony: L. Barkóczi-É. Bónis, (op. 88 a) 194 sl. 25: 2—4. Prav tako je s skodelo pri Beočinu: O. Brukner, *Materiali* 13 (1977) 127, T. 1: 9, ki je domač izdelek latenoidne oblike.

⁹³ Morda bi ustrezali skledam ali vazam s široko odprtino: É. Bónis (op. 36) T. 18: 4 ali E. Gose (op. 58) T. 23: 315. Podoben profil ima rdeča vaza iz Sp. Grušovja.

šovja (v mariborskem muzeju, inv. št. A 6650) in nekatere posode iz Ptuja: I. Mikl-Curk (op. 38) 75, T. 3: 5, 7, 4: 2.

⁹⁴ Glej stran 162 in op. 146—147!

⁹⁵ A. Schörgendorfer (op. 36) 50 ss za tipe 444, 445, 459 iz 2.—3. oziroma pri slednji iz 1.—2. stoletja. Najbližji primer pri E. Bónis (op. 36) je T. 30: 1 (iz Ptuja), a tudi različen: ustje je širše, ročaj okrogel, za okras valovnica; torej »zgodnji primer« (54), Podobno pri R. Strelli, *Die Ausgrabungen auf dem Gute »Meier am Hof« bei St. Paul, Kärnten* (1911) 15, sl. 10. Za druge primerjave te vrste posod glej op. 187.

⁹⁶ A. Schörgendorfer (op. 36) pozna ravna dna le pri trebušastih tipih 548—550; tudi E. Bónis (op. 36) T. 31: 4. Podobne amfore v Emoni: L. Plesničar-Gec (op. 53) T. 32: 7, 183: 9, 192: 7 (z volutno oljenko). Pri E. Gose (op. 58) 37, to »ozkóvratna amfora z ozkim dnom« (T. 59: 432 — iz 2. stoletja).

⁹⁷ Za prvo prim.: E. Gose (op. 58) T. 59: 433, 60: 438. — Za T. 11: 5 ni zanesljivih primerjav: profili r. 3: 2, 22, 26 pri J. Šašel, *Arheološki vestnik* 4 (1953) 306 so morebiti le na videz podobni; podobno velja morebiti tudi za enoročajne posode iz Emone (S. Petru, op. 53, T. 15: 24, 18: 27, 54: 17, 72: 2, 109: 43; E. Bónis, op. 36, 44, T. 19: 10), ki bi mogle biti temu tipu vzor. Še manj jasno je to za fragment neznane posode T. 8: 15, ki bi mu po profilu roba ustja tudi mogli videti (vzorčne) sorodne oblike (z ročaji) v Emoni: S. Petru, kot prej, T. 22: 22, 25: 24, 72: 1, 18, 109: 38. Vsekakor so tukajšnji fragmenti preborni za zanesljivejše primerjanje.

⁹⁸ Prim. npr. v Ptuj: I. Mikl-Curk (op. 38) 75, T. 3: 10 ter ista (op. 33) T. 11: 2. V Emoni: S. Petru (op. 53) T. 18: 10, 108: 25, 28.

⁹⁹ E. Gose (op. 58) 39, prim. tip 455. Tipološko najbližji primer za sedaj pri P. Karnitsch (op. 83) 172/1 (3. četrtina 1. — sredina 2. stoletja).

¹⁰⁰ I. Mikl-Curk (op. 33) 29/1513, T. 12: 11. Morebiti tudi Drnovo: P. Petru, *Varstvo spomenikov* 8 (1963) 264, T. 4: 7? ali Ptuj: M. Abramič, *Poetovio* (1925) 109, sl. 63 (»Gewölbetopf«), ali Virunum: C. Praschniker, *Der Bäderbezirk von Virunum* (1947) 132, sl. 109 (v drugačni rabi), ali D. Bojović, *Rimska keramika Singidunuma* (1977) 111, T. 68: 581—585 (»minijturni sud«). Tudi E. Bónis (op. 36) 55, T. 31: 13 (Ljubljana).

¹⁰¹ Za posodice s tankimi stenami prim.: E. Bónis (op. 36) 44 ss, T. 19: 26, 31, 51 ter L. Plesničar, *Materiali* 8 (1971) 116, T. 2: 3, 10.

¹⁰² A. Schörgendorfer (op. 36) 114, T. 35: 433—434 (podobne posode iz 2. stoletja).

¹⁰³ Pri V. Vikić-Belančič (op. 41) 41 (s primerjavami v op. 31—35) jim je najbližji tip 3 b. K temu še npr.: I. Mikl-Curk (op. 32) 29, T. 3: 25 = Sp. Grušovje; S. Pahič (op. 40) 16, T. 3: 2 = Gomilci; isti, *Arheološki vestnik* 11—12 (1961) 98, T. 3: 4 = Dobrovnik; isti (op. 78) 151, T. 6: 2 = Osek; I. Mikl-Curk (op. 53) 892, T. 3: 19 = Ulaka.

¹⁰⁴ Med številnimi primerjavami le najbližje: I. Mikl-Curk (op. 32) 29, T. 3: 15 — Sp. Grušovje; ista (op. 53) 887, T. 2: 10, 24 = Brinjeva gora, Ljubljana; S. Pahič (op. 103) 98, T. 3: 8 = Dobrovnik. Podobni profili še pri bolj iztegnjenih loncih na Dolenjskem. T. Knez (op. 88) 129, T. 16—17 — Pristava ter na Notranjskem: M. Urlep, *Varstvo spomenikov* 17—19¹ (1974) 228, sl. 149: 1 = Križna gora.

¹⁰⁵ B. Vikić-Belančič (op. 36) 99 ss, sl. 26: 2. Tudi I. Mikl-Curk (op. 32) 29, T. 3: 13—14, 3: 13—14 = Sp. Grušovje; ista (op. 53) 887, T. 2: 7 = Brinjeva gora, 1: 24 = Stari trg; S. Pahič (op. 103) 98, T. 3: 7, 9—10 = Dobrovnik.

¹⁰⁶ A. Schörgendorfer (op. 36) 112, ki pozna le gostoris (*Kammstrich*), podobno E. Bónis (op. 36) 35 ss.

¹⁰⁷ Fragment shrambenega lonca A 7276 ga nima vsaj 8 cm nad dnom, podobno na drugih posodah.

¹⁰⁸ A. Schörgendorfer (op. 36) 113. E. Bónis (op. 36) 36, opozarja, da podobni lonci T. 2: 7 niso bili razširjeni v Panoniji.

¹⁰⁹ B. Vikić-Belančič (op. 36) 108 ss, sl. 46: 2—5; ista (op. 59) 93, T. 9: 12; ista, *Vjesnik arheološkog muzeja u Zagrebu* 6—7 (1973) 119, T. 16 = Varaždinske toplice; I. Šarić, *Materiali* 13 (Antički gradovi i naselja u južnoj Panoniji), 1977, 59, T. 11: 2—3, 5 = Petrijanec. A. Schörgendorfer (op. 36) 48 ss, takih nima. Zelo pogosti pa so v Adony: L. Barkóczy-E. Bónis (op. 88 a) 161 ss, sl. 21—28, T. 48 do 55. Tudi: E. B. Thomas, *Acta archaeologica Hung.* 6 (1955) 116 ss, sl. 4: 41—43.

¹¹⁰ E. Bónis (op. 36) 37, T. 3: 5, 17: 5, 7 = Ptuj, Ljubljana; B. Vikić-Belančič (op. 36) 100 ss, sl. 27: 22; A. Schörgendorfer (op. 36) 25, 33 objavlja le podobne posode 234 in 298 z mrežastim okrasom.

B. Vikić-Belančič (op. 41) 30, ga uvršča v skupino D 1 (= druga polovica 1. stoletja). Po I. Curk (op. 59) 62, sodi v obdobje Tiberija in Klavdijev. Doslej najčešči v Šempetru (V. Kolšek [op. 60] T. 2—39) z bogatim okrasom. V Emoni (S. Petru, op. 53, T. 4: 11 in L. Plesničar-Gec, op. 53, T. 37: 2) ter na Dolenjskem (P. Petru, *Razprave* 6 [1969] 18 ss, T. 12: 17, 13: 4 = Dobova in M. Guštin, *Varstvo spomenikov* 15 [1972] 162, T. 1: 4 = Stična) so znane le podobne oblike iz druge polovice 1. stoletja (o njihovem izvoru in tipološkem razvoju: S. Petru, *Razprave* 6 [1969] 95).

¹¹¹ V istovetni izvedbi jih na sosednjih najdiščih ni, pač pa npr. v Dolgi vasi pri Lendavi (I. Mikl, *Arheološki vestnik* 9—10 [1960] 174, T. 12 1), podobno še v Zamarkovi (S. Pahič, op. 40, 44, T. 2: 4). Pri Schörgendorferju (op. 36, 11) je to lonček z zaobljenim trebuhom iz 1. in 2. stoletja (T. 8: 104—105), pri Bónisovi (op. 36) T. 23: 3.

¹¹² A. Schörgendorfer (op. 36) 136, datira podobne različice (129, 130) še v 1. stoletje. Pri nas še: Formin: I. Mikl-Curk (op. 73) 142 »domača črnkasta keramika«, T. 6: 1, 9: 3, »mogoče starejši« (151); Dogoš — S. Pahič (op. 17) 330, T. 1: 2—3; Zg. Voličina — isti (op. 40) 45, T. 5: 8 in 45 ter 57 op. 35; Ivanci — I. Horvat-Savel (op. 60) ..., T. 4: 2; Stari trg — R. Egger (op. 12) 85, sl. 63; Kapfenstein-F. Felgenhauer-W. Alzinger-A. Kloiber, *Beiträge zur Kenntnis der norisch-pannonischen Hügelgräberkultur* 1 (1965) 68, sl. 2: 3, 7: 2. Tudi ponekod drugod na avstrijskem Štajerskem in ob Donavi: H. Kerchler (op. 58) 37, T. 1: 11 id. Podobno še: Dokležovje — S. Pahič (op. 103) 111, T. 7: 5 in Dolga vas — I. Curk (op. 111) 175, T. 1: 5; tudi Ptuj — B. Vikić-Belančič (op. 36) 108, sl. 42: 7 (kjer tukajšnje različice T. 10: 1 ni?); sicer redki v Panoniji (Emona nima, a niti Šempeter).

¹¹³ A. Schörgendorfer (op. 36) 135, opozarja tudi na primere iz 2. stoletja. K prvim prim.: Slov. Bistrica — tu T. 3: 23, glej op. 66; ni v Sp. Grušovuju; izjemoma na Brinjevi gori (v mariborskem muzeju le en kos — neobjavljeno); Benedikt v Slov. goricah — S. Pahič (op. 40) 44, T. 1: 1 tudi 44 in 57 op. 35; Brengova — v mariborskem muzeju, inv. št. A 2720 (neobjavljeno); Ptuj — E. Bónis (op. 36) T. 24: 2. Podobne oblike tudi v Emoni: L. Plesničar-Gec (op. 53) T. 26: 4, 42: 9, 100: 3; na avstrijskem Štajerskem in ob

nižji Donavi izjemne: npr. H. Kerchler (op. 58) 37, T. 30: 7 in P. Karnitsch (op. 83) 146/6. — K drugemu, ki je pogostejši, prim.: Čreta pri Slivnici (v mariborskem muzeju — neobjavljeno); Benedikt — S. Pahič (op. 40) 44, T. 1: 2; Formin — I. Mikl-Curk (op. 73) 142, T. 8: 2 (starejše od prve skupine — 151); Dolga vas — I. Mikl (op. 111) 175, T. 4: 2; Kapfenstein le podobno — W. Alzinger (op. 112) 68, T. 6: 4, 12: 4; tudi drugod po avstrijski Štajerski (M. Grubinger, *Schild von Steier* 2 [1953] 88, sl. 1 [= 9] id); ob nižji Donavi le podobno: H. Kerchler (op. 58) 37, T. 14: 1, 28: 8 in P. Karnitsch (op. 83) 146/3, 5, 7. Prim. še op. 74.

¹¹⁴ Prim. podobno nogo iz Slov. Bistrice — tu T. 1: 36 ter večje skodele od prav tam, ki bi jim podobne noge po meri ustrezale — tu T. 3: 23, 4: 27, 7: 23.

¹¹⁵ Glej op. 73 za enako posodo iz Slov. Bistrice — tu T. 2: 28.

¹¹⁶ Za T. 12: 6 prim. npr.: Ptuj — I. Mikl-Curk (op. 60) 30, T. 11: 8.

¹¹⁷ Značilen za lončke, npr. E. Bónis (op. 36) 41 »eckige Radchenverzierung«, T. 16: 12—14.

¹¹⁸ Navpične črte ustrezajo običajnemu gostorisu (glavičastim potezam), vodoravne pa so posebej in globlje vrezane, prav tako pas poševnih (podobnih npr. tistim na loncu T. 3: 3 pri E. Bónis (op. 36)).

¹¹⁹ A. Schörgendorfer (op. 36) 113 ss. Za T. 8: 6 prim. npr.: E. Bónis (op. 36) T. 2: 11.

¹²⁰ K T. 8: 29 prim. npr.: Dobrovnik — S. Pahič (op. 103) 90 ss, T. 5: 8—9; Dolga vas — I. Mikl (op. 111) 175, T. 5: 4; Ivanci — I. Horvat-Savel (op. 60) 296, T. 9: 1; Obrün — M. Grubinger (op. 113) 96, sl. 29; v Emoni širši gumbi, često poglobljeni (E. Bónis, op. 36, T. 2: 12). Oboje v Adony — L. Barkóczi — E. Bónis, (op. 88 a) 192, sl. 23: 25—27.

^{120a} I. Mikl-Curk (op. 38) 83.

^{120b} Za T. 15: 8 glej op. 200! — Skodelica T. 15: 7 je bila različica takih posodic npr. na Vidmu pri Ptuj (Z. Šubic, *Arheološki vestnik* 25 [1976] 44, T. 6: 49), v Miklavžu pri Mariboru (S. Pahič, op. 63, 46, T. 3: 1—2, 9), pri Lipnici (W. Schmid, *Flavia Solva* [1917] 6, sl. 3: Badeschalen). — Fragmenta T. 15: 9 in 13 sta po vrsti in barvi stekla morebiti del iste posode s 6,5 cm širokim ploskim dnom (v *Arheološkem vestniku* 25 [1976] med slovenskimi najdbami ni podobnega; še najprej: 82, T. 10: 3 — Bakar in 186, T. 10: 14 — Budva).

¹²¹ Seznam kamnov pri S. Pahič (op. 3) 55 in (op. 23) 267 sl. 134—137. Trasa ceste z okoljem pri S. Pahič (op. 19) 228 ss, sl. 7, pril. 1.

¹²² Glej T. 22: 8 in sl. 7!

¹²³ Glej op. 60!

¹²⁴ Npr. E. Bónis (op. 36) 49, T. 21: 24 (iz Ptuja). B. Vikič-Belančič (op. 59) 91, T. 8: 2—4 objavlja približno podobne, a iz najmlajše plasti iz 3. stoletja. Sledeč tem primerjavam bi bilo mogoče priti do loščenih krožnikov (npr. v Vindiji: Ž. Tomičič, *Godišnjak gradskog muzeja Varaždin* 5 [1975] 35, sl. D 2), o čemer pa na fragmentu ni sledu. Tudi Neviodunum: S. Petru-P. Petru (op. 35) 73, T. 34: 7.

¹²⁵ Po profilu ji je podoben fragment T. 5: 29 iz Slov. Bistrice. Loščeno posodje v tem okolišu: zelenkasto rumen in zelen lošč na fragmentih melnic inv. št. A 6734 in 6806 iz Slov. Bistrice, zelenkasto rjav lošč na steni lončka inv. št. A 6507 iz Sp. Grušovja ter rumeno zelen lošč na ročaju vrča T. 22: 22 iz Pragerskega.

¹²⁶ Najbrž tudi kakšna lokalna oblika, ki se zlasti pri skodelah in skledah na tem območju večkrat pojavljajo.

¹²⁷ Prim. tako imenovane »masivne ročaje« pri amforah: A. Schörgendorfer (op. 36) 63 ss, T. 44: 544—546 (1.—2. stoletje). Tudi v Slov. Bistrici: tu T. 6: 8. V Sp. Grušovju: inv. št. A 6655 — v mariborskem muzeju. Primere iz Emone objavlja L. Plesničar-Gec (op. 53) T. 39: 9, 98: 12, 129: 1, id — »paličast ročaj«. So tudi na vrčih: B. Vikič-Belančič (op. 59), 93, T. 9: 4 (»valjast ročaj«).

¹²⁸ Slov. Bistrica: tu T. 2: 3, 5: 4—7, 12—16, 7: 1, 3, 5—6, 8; Sp. Grušovje: I. Mikl-Curk (op. 32) 29, T. 3: 4, 6, 16—18; Brinjeva gora: ista (op. 53) 887, T. 2: 11—12 (in neobjavljeno v mariborskem muzeju).

¹²⁹ Bližnjih primerjav ni? E. Gose (op. 58) 42, objavlja v skupini »skled z nazvnoter zalomljenim robom« dvoje podobnih posod (T. 47: 497—498) iz 3. stoletja. — Za T. 13: 9 prim. podobno v Adony: L. Bárkoczi-É. Bónis (op. 88 a) 173, sl. 26: 2 (iz 2. stoletja).

¹³⁰ Skodele tudi na Brinjevi gori — v mariborskem muzeju, neobjavljeno. Podoben lonček v Slov. Bistrici (tu T. 7: 7) in Sp. Grušovju (I. Mikl-Curk, op. 32, 29, T. 2: 27). Tudi v Jalžabetu: B. Vikič-Belančič (op. 59) 92, T. 8: 10 (v najmlajši plasti iz 3. stoletja).

¹³¹ Podobni kot T. 13: 16 trajajo še v 2. stoletju (A. Schörgendorfer, op. 36, 135); ta različica v sosesčini enkratna, vendar pa v Zg. Voličini (S. Pahič, op. 40, 31, T. 5: 6) in Vindiji: Ž. Tomičič (op. 124) 34, sl. D: 3, 7. — Druge tri različice so zastopane v Slov. Bistrici na več mestih (tu T. 1: 23—25, 2: 19, 3: 24—25, 4: 27—28, 7: 23), v Sp. Grušovju (I. Mikl-Curk, op. 32, T. 3: 11 in neobjavljeno v mariborskem muzeju) ter na Brinjevi gori (v mariborskem muzeju). Glej k temu op. 40 in 54!

¹³² V. Kolšek (op. 60), T. 15: 33, z oblim robom tudi T. 15: 30, 32 (iz istega groba, z novcem Vespazijana).

¹³³ Podlaga so tu vselej (širše) vodoravne žlebičaste poteze, preko katerih je bila valovnica pozneje vrezana. Podobno še pri večji posodi inv. št. A 7084 (T. 12: 17), kjer je vrhnji del oboda z valovnico videti poprej izglažen. Ob skromnih objavah seliščne lončenine se zdi kot da ni pravih primerjav. Tako npr.: Dolga vas — I. Mikl (op. 111) 174, T. 1: 8, 5: 3; Ivanci — I. Horvat-Savel (op. 60) 296, T. 8: 6; Dobrovnik — S. Pahič (op. 103) 110, T. 2: 1. Tudi Križna gora: M. Urlep, *Križna gora pri Ložu. Katalogi in monografije* 11 (1974) 70, T. 41: 8, 11—12, 15—16.

¹³⁴ Podobna, a z vodoravnimi žlebi v Sp. Novi vasi — tu T. 10: 9.

¹³⁵ Če ne gre za izjemno obliko gumba pokrova, bi veljalo opozoriti na podobna dna glinastih dišavnic: A. Schörgendorfer (op. 36) 68, T. 47: 576, 577.

¹³⁶ Ker razen šempetra ni drugih primerjav (?), bi tudi tu kot pri loncih z nazlebljenim vratom mogoče smeli videti lokalno posnemanje, saj ležita obe najdišči ob isti glavni cesti.

¹³⁷ Seznam teh kamnov sedaj pri: S. Pahič (op. 3) 54.

¹³⁸ S. Pahič (op. 40) 16 ss, sl. 5 in (op. 103) 97 ss, pril. 14—15, tu brez najdb in ocenjeno kot predrimsko, zato podobnost najbrž le naključna.

¹³⁹ F. Felgenhauer (op. 112) 16: v gomi B-15 (sl. 43—44) — zaobljeno pravokotna jama 1,5 × 0,6 × 0,2 m; 19: v gomi B-24 (sl. 53) — podobna jama 1,2 × 0,5 × 0,05 m; oboje označeno kot Brandgrubengrab.

¹⁴⁰ F. Felgenhauer, kot prej, 25 (do štiri grobove).

¹⁴¹ Šempeter: V. Kolšek (op. 61) 12, T. 2: 20—26 itd. Emona: S. Petru (op. 53) T. 12: 22—26 itd.; L. Plesničar-Gec (op. 53) T. 5: 14—27 itd.

¹⁴² V severovzhodni Sloveniji izven mest le ena v Starem trgu (R. Egger, op. 12, 75, sl. 4). Tudi v Šempetru so — izključno pečatne — oljenke zelo redke (V. Kolšek, op. 61) T. 1: 4—5, 4: 9—10, 5: 36—39, 22: 8. Dve enaki doslej le v Šetarovi (S. Pahič, op. 40, 46). Izjemno redke, a nobena volutna, tudi v avstrijskem Podonavju (H. Kerchler, op. 58, 42). Drugače na Dolenjskem, kjer se take najdbe osredotočajo ob rimski cesti (Pristava: T. Knez, op. 88, 120 ss in Ribnica: P. Petru, op. 110, 20 ss). Tu so znane tudi volutne oljenke, čeprav v manjšini: 18: 6 za celoto oziroma 9: 2 za Pristavo in 4: 2 za Ribnico, pač pa 1: 2 za Petrušnjo vas.

¹⁴³ B. Vikić-Belančič, Vjesnik arheološkog muzeja u Zagrebu 5, 1971, 105.

¹⁴⁴ Primerjanje je sedaj možno predvsem z Emono (S. Petru, op. 53, L. Plesničar-Gec, op. 53), kjer so na oljenkah največkrat (30 %) reliefi živali, od tega šestkrat podobne T. 16: 3 (T. 1: 10, 27: 38, 30: 1, 68: 15, 117: 11 ter 151: 24), medtem ko je podoben lik T. 16: 2 tam na osmih oljenkah (T. 6: 25 = »dvoročajna skodelica«, 10: 16 = »okrašen koš«, 56: 17 = »dvoročajna čaša«, 57: 2 = »posoda«, 65: 7—10 = »posoda« ter 190: 16 = »nedoločljiv predmet«, 194: 9 = »krater«, 197: 13 = »nedoločljiv predmet«.

Podobno primerjanje s poetovijskimi oljenkami na podlagi sedaj najbrž že zastarele statistike pri O. Fischbach, *Mitteilungen des historischen Vereines für Steiermark* 44 (1896) 36 ss daje analogno sliko: 30 % reliefov prikazuje živali (najsličnejši je videti pes T. 5: 279), v sicer najboljše skupini e (slike iz mitoloških krogov in kultne podobe — 70 %) pa so tudi štiri oljenke z enako »trebušasto posodo z dvema ročajema« (ena iz groba z novcem Agripe) — T. 7: 356. Za poslednjo prim. še I. Mikl-Curk (op. 33) T. 18: 8. Podobno trikrat v Neviodunu: S. Petru-P. Petru (op. 35) 83, T. 57: 14—15, 58: 2.

Oba motiva tudi na oljenkah v zagrebškem muzeju (B. Vikić-Belančič op. 143) 1971, 97 ss; T. 8: 2 s podobno posodo (»krater ovjenčan borovom grančicom«) in T. 6: 7—8 s podobno živaljo (tu oven oziroma nespoznavno).

¹⁴⁵ Z. Šubic (op. 120 b) 82; B. Vikić-Belančič (op. 143) 106; K. Póczy (op. 37) 87.

¹⁴⁶ É. Bónis (op. 36) 51; A. Schörgendorfer (op. 36) 137: oba poudarjata trajanje do konca antike kot tudi možnost ranega datiranja le na podlagi drugih najdb — v našem primeru oljenk.

¹⁴⁷ Tako E. Gose (op. 58) 38 in A. Schörgendorfer, kot prej.

¹⁴⁸ Najpodobnejše posode, — tipa 143 do 144, — opredeljuje A. Schörgendorfer (op. 36) 74, kot »posebne oblike« (iz 1. do 2. stoletja). Podobna skodela, le z zoženim vratom, tudi na Forminu: I. Mikl-Curk, *Inventaria archaeol. Jugoslavija* 19, La nécropole de Formin (1975) Y 184: 4 (konec 1.—začetek 2. stoletja).

¹⁴⁹ Npr. pri É. Bónis (op. 36) 38, T. 10: 10, 11: 1, 3—5 in A. Schörgendorfer (op. 36) 152, T. 28: 356—360, vse iz poznega 1. in ranega 2. stoletja.

¹⁵⁰ Črepinje so izredno razjedene, da o prvotni površini ni več sledu. V Šempetru prevladujoči lonci imajo vsi izrazito izvihan rob (V. Kolšek, op. 60, 11, T. 2: 11 id).

^{150a} O več novcih v gomili: H. Kerchler (op. 58) 11; o novcu v zasipu npr. P. Petru (op. 110) 43.

¹⁵¹ Več v avstrijskem Obsolbju (W. Radimsky-J. Szombathy, *Mitteilungen der Anthropologischen Gesellschaft zu Wien* 15 [1885] 143 ss, sl. 48—57) in Grabenlandu (F. Felgenhauer, op. 112, 23, sl. 3, 9—22, 29—30, 37—39). Prim. k temu še avstrijsko Podonavje (H. Kerchler, op. 58, 13 ss, T. 77—78), kjer je takih grobov v gomilah približno 13 % (= 8% brez dromosa in 5 % z njim). — Za plane grobove prim. npr. Šempeter (V. Kolšek, op. 60, 10 ss, tloris v prilogi) in Stari trg (R. Egger, op. 12, 71, sl. 43); tudi St. Paul v Labotski dolini (R. Strelli [op. 95] s tlorisom v prilogi). V gomilah pri nas nekoliko bolj znana le tista v Radehovi (F. Baš, *Casopis za zgodovino in narodopisje* 26 (1931) 114 ss.

¹⁵² V Šempetru grobovi 16 (skupno s 17—20 v obzidani grobni parceli), 42, 53, 57 in 65 (V. Kolšek, op. 60, 18 ss); v Starem trgu grobova I—II (R. Egger, op. 12, 69 ss); v St. Paulu grob I (R. Strelli, op. 151, 8 ss), kjer gre prav tako za suho zdavo.

¹⁵³ V vzhodnem delu grobišča v Šempetru najdeni pečeni in marmorni kamni ter železne spojke nedvomno potrjujejo obstoj zunanjih grobnic tudi v tem delu grobišča (V. Kolšek, op. 60, 10 ss). Podobno v Starem trgu, kjer se pri masivni podlagi v grobu II domneva »težka nadgradnja«, pri grobu 2 (s kamnitim vencem) pa gomila (R. Egger, op. 12, 74 ss).

¹⁵⁴ Prim. v tej zvezi podatke iz Kapfensteina (Ä. Kloiber, op. 112, 85 ss), kjer so nekajkrat ugotovili kosti dveh oseb

(žena oz. mož in otrok) v enem grobu, kar daje — kot pri naknadnih pokopih — sklepati tudi na »družinske grobove« (F. Felgenhauer, op. 112, 30; tudi H. Kerchler, op. 58, 11).

^{154a} Kot npr. v grobu 11 v Ribnici, kjer sta podobni najdbi razloženi »kot del libacije«: P. Petru, op. 110, 43. Podobna opažanja tudi drugod, npr. v Kapfensteinu, kjer je bilo govora o »naknadnih pridatkih« tik pod sedanjo površino in o »obrednih ognjih« v zasipu gomil (F. Felgenhauer, op. 112, 26, 29).

¹⁵⁵ J. Garbsch, *Die norisch-pannonische Frauenracht im 1. und 2. Jahrhundert* (Münchner Beiträge zur Vor- und Frühgeschichte 11, 1965) 4, 12, 26. Prim. k temu na tej podlagi izvedene raziskave na Dolenjskem (P. Petru, op. 110, 41) ali v Emoni (S. Petru, op. 53, 17 = preglednica 2).

¹⁵⁶ Ta so v antičnih grobovih sicer silno redka, npr. v Emoni: S. Petru (op. 53) 24 = grob 15 (T. 12: 18) ter L. Plesničar-Gec (op. 53) 38 ss = grob 158 (T. 43: 7), grob 301 (T. 78: 6) in grob 337 (T. 88: 4 — iz kamna). Dvakrat tudi v Bobovcu pri Kranju: P. Petru — A. Valič, *Arheološki vestnik* 9—10 (1959) 135 ss = grob 2 (T. 5: 4) in grob 5 (T. 9: 3). Od drugod navaja npr. H. Kerchler (op. 58) 43, le eno podobno najdbo. Najdbe vretenc v naselbinski najdbi opisuje E. B. Thomas (op. 109) 133 ss, T. 51: 3—11.

¹⁵⁷ Mnenje antropologinje M. Stefančičeve: »število oseb je nedoločljivo, verjetno pa le ena«. Za to in oceno v op. 175 se imenovani iskreno zahvaljujem.

¹⁵⁸ A. Smodič (op. 12) 20, sl. 6: 22 (sigilata). Sicer še npr. v Sempetru (V. Kolšek, op. 60, T. 22: 23 in 33: 26) ter na Dolenjskem (Dobova: P. Petru, op. 110, 17, T. 11: 3; Petrušnja vas: T. Knez, op. 88, 123 ss, T. 9: 1, 3). I. Mikl-Curk (op. 125) 184, datira dobovski krožnik v drugo četrtino 1. stoletja. V Starem trgu takih posod ni bilo (?), izjemne pa so tudi v gomilah na Avstrijskem (H. Kerchler, op. 58, 27 ss).

¹⁵⁹ Doslej najizčrpnjeje prikazani v Emoni: S. Petru (op. 53) T. 8: 23 itd. ter L. Plesničar-Gec (op. 53) T. 23: 11 itd.

¹⁶⁰ Prim. kronološke table pri I. Curk (op. 59) 61 ss, sl. 1: 11 in 2: 9 ter ocene o imitacijah pri isti (op. 58) 55 ss.

¹⁶¹ I. Curk (op. 58) 56, 58, domneva take v Poetovionu predvsem za druge vrste sigillatnih posod, za italško lončenino pa lokalne imitacije tudi v Celeji. O Bruckner, *Materiali* 8 (1971) 33 navaja za Sir-

mium (in celotno Panonijo) prve primere imitacij sigillatnih posod »na prehodu 1. v 2. stoletje«. O imitacijah padske sigillate v Emoni tudi: B. Vikić-Belančič, *Archaeologia Jugoslavica* 11, 1970, 33.

¹⁶² L. Plesničar-Gec, *Arheološki vestnik* 26 (1976) 15; za Sempeter še isto mnenje pri V. Kolšek (op. 60) 12. Tudi: I. Mikl-Curk, *Rei cretariae romanae fautorum acta* 10 (1968) 6 ss.

¹⁶³ Formin: A. Smodič (op. 12) T. 6: 4; Dobova: P. Petru (op. 110) 39, T. 2: 1 (v grobu iz trajansko-hadrijanskega časa), — sodi med poslednje predstavnike vrčev takega profila (P. Petru, op. 59, 204).

¹⁶⁴ R. Egger (op. 12) 84, sl. 65; P. Petru (op. 59) 202, sl. 3: 15 (z opozorilom na podobno ptujsko najdbo).

¹⁶⁵ E. Bónis (op. 36) 39, opozarja na podobne posode T. 16: 12—16, pogosto izdelovane v Ptuj. A. Schörgendorfer (op. 36) 115, pozna bolj način okraševanja (*viereckiger Kerbschnitt in der sog. Rädchenchentechnik*) kot pa dovolj sorodne profile takih posod.

¹⁶⁶ S. Pahič (op. 40) 45 — vse tamošnje posodice imajo — kot je običajno — prstanasto nogo, zato imamo tu očitno popravka z lokalnim posnemanjem. Prim. npr. v tem smislu še podobni posodici npr. iz Pristave (T. Knez, op. 88, 124, T. 9: 8) in Ljubljane (P. Petru, *Arheološki vestnik* 7 [1956] 452 ss, T. 4: 5).

¹⁶⁷ V preostanku osrednjega polja ohranjeni reliefni lik spominja na glavo v levo bežeče živali.

^{167a} Za T. 17: 8 glej op. 200, za T. 17: 11 op. 240!

¹⁶⁸ J. Dular, *Arheološki vestnik* 25 (1976) 360, T. 9: 11; podobno še: Pristava (T. Knez, op. 88, 124, T. 10: 8) ali Sempeter (V. Kolšek, op. 60, 19, T. 11: 19) in Dobova (P. Petru, op. 110, 12, T. 3: 4), kjer je tak lok tudi na fibuli z dvema vozloza T. 3: 2 (grob iz flavijskega časa). Povsem enak fragment fibule tudi iz gomile v Sp. Grušovju (v mariborskem muzeju, inv. št. A 1299 — neobjavljeno). Podobna različica v Neviodunu: S. Petru-P. Petru (op. 35) 59, T. 8: 29, 9: 5—8, 11—12.

¹⁶⁹ Pri I. Kovrig, *Die Haupttypen der kaiserzeitlichen Fibeln in Pannonien*. Diss. Pann. II/4 (1937) 117 bi ustrezala različici T. 5: 52, kjer je rombična oblika še najbolj izrazita, ni pa — po Garbschu (op. 155), 26, vsaja za tipe A 236—238 — tipološko značilna.

¹⁷⁰ I. Kovrig, kot prej, 117.

^{170a} S. Petru (op. 53) T. 4: 1, 24: 30, 40: 6, 57: 26 ter fragmentirane brez glavice

kot T. 21: 16 id. Tudi na severnem grobišču: L. Plesničar-Gec (op. 53) T. 8: 23, 75: 5, 124: 3, 150: 14, 206: 6 in drugi fragmentirani kosi. Tudi v Neviodunu: Š. Petru-P. Petru (op. 35) 61, T. 11: 39—41.

^{170b} I. Mikl-Curk (op. 33) med koščenimi izdelki na T. 27 nima. Iz podonavskih gomil npr. pozna H. Kerchler (op. 58) 44, le troje koščenih ploščic, od katerih je tista na T. 56: 4 še najbolj podobna ploščici iz gomile št. 1 v Veleniku.

¹⁷¹ O gomilah južno od Drave: S. Pahič (op. 17) 331 ss.

¹⁷² Pri nas doslej znani le dve najpodobnejši: Gomilsko (E. Riedl, *Mitteilungen der Zentrall-Kommission* N. F. 10 [1884] CVI, CLVI—CLVII ter 11 [1885], XVII in 16, [1890] 223, v razkošnejši obliki in z dolgim hodnikom ter Radehova (F. Baš, op. 151, 114 ss), v suhi zidavi (?). Drugi primeri podobnih grobnic naštetih v op. 151.

¹⁷³ Lega plošč se ni ujemala z lego pepela in privedkov; nepojasnjeno neskladje. Običajno so v podobnih grobovih ločeni predelki za pokop v zaglavju grobnic, npr. F. Felgenhauer (op. 112) 25, 28, sl. 14, 19, 38, vendar pa to ni pravilo.

¹⁷⁴ Prim. podobna opazovanja pri F. Felgenhauer (op. 112) 29, 88 ter H. Kerchler (op. 58) 11.

¹⁷⁵ Ocena M. Štefančičeve: »verjetno ena oseba, moški, maturus«. Glej op. 157!

¹⁷⁶ Za opečno kritino bi govorili ostanki strešne opeke v gomili št. 2, vendar pa česa takega ni na seliščnem prostoru pri profilu št. 25, pač pa so bili drobci opeke v gramozu profilov št. 24 in 23.

¹⁷⁷ Domneve o tem pri: S. Pahič (op. 20) 349, op. 58.

¹⁷⁸ S. Pahič (op. 40) 48 ss, za Slov. gorice; isti (op. 17) 335, za gomile južno od Drave.

¹⁷⁹ Skrbno iskanje bi morebiti katerega odkrilo, a pri nas jih ni znanih ne iz gomil, ne iz planih grobov npr. v Šempetru in Starem trgu ali drugod (prim. razpredelnice grobnih oblik za Dolenjsko pri T. Knez, *Arheološki vestnik* 19 [1968] 230 ss ali v Emoni: S. Petru, op. 53, 13 ter L. Plesničar-Gec, op. 53, T. 212 do 217).

¹⁸⁰ Podobno izjemen je npr. tudi — v 3. stoletju datirani — grob št. 15 v Ribnici z bogatejšo opremo: P. Petru (op. 110) 26 ss, 37 ss, T. 20. Morebitnih drugih podobnih najdb za to priliko ni bilo nujno iskati, a H. Kerchler (op. 58, 25) npr. omenja za gomilne grobove v av-

strijskem Podonavju le z zlato pločevino prevlečeno glavico neke srebrne igle (T. 65: 5).

¹⁸¹ O takih skupinah gomil v Slov. goricah: S. Pahič (op. 40) 51; tudi H. Kerchler (op. 58) 11.

¹⁸² V. Kolšek (op. 60) 11, T. 8: 50 ipd. Pri Ē. Bónis (op. 36) te vrste T. 3: 3—5 iz Ptuja.

¹⁸³ A. Schörgendorfer (op. 36) 113.

¹⁸⁴ V. Kolšek (op. 60) T. 3: 42, 21 (z novcem Domicijana); L. Plesničar-Gec, *La nécropole romaine à Emona*, *Inventaria archaeol. Jugoslavija* 10 (1967) Y 96: 1, Y 97: 11 (obakrat 2. četrtina 1. stoletja).

¹⁸⁵ Šempeter: V. Kolšek, *Les nécropoles de Celeia et de Šempeter*, *Inventaria archaeol. Jugoslavija* 16 (1972) Y 157: 1 (prva polovica 2. stoletja); ista (op. 60) T. 21: 17 in 38: 18. V Emoni redki: S. Petru (op. 53) T. 66: 8 (z novcem Trajana); L. Plesničar-Gec (op. 53) T. 51: 3, 140: 15, 172: 5, 177: 12 (noben motiv ni istoveten).

¹⁸⁶ S. Pahič (op. 40) 15.

¹⁸⁷ Npr. Stari trg (R. Egger, op. 12, 77, sl. 52: 2) in Otok pri Podzemlju (A. Dular *Arheološki vestnik* 27 [1977] 197, T. 14: 6). Podoben v lokalno oblikovani izvedbi npr. še v Gersdorfu: M. Grubinger (op. 113) 87, sl. 15. A. Schörgendorfer (op. 36) 59, T. 41: 510 — le en primer iz gornjega Podonavja (2. stoletje). Podoben tudi med lončenino iz hadrijansko-antoninskega obdobja v Brigetioni: Ē. Bónis, *Folia archaeologica* 26 (1975) 82, sl. 9: 4.

¹⁸⁸ Bržkone gre za amforo kot npr. v Emoni: L. Plesničar-Gec (op. 53) T. 32: 7 ipd., od katerih so se našli pogosto le deli vratov in ustij.

¹⁸⁹ Najpodobnejša v gomili pri Lipnici (W. Schmid, *Flavia Solva* [1917] 6, sl. 3), tudi v Ptuj (Z. Šubic, op. 53, Y 137 [2] 2: 10 = v grobu iz 3. stoletja), samo spodnji del v Dobrovniku (S. Pahič, op. 103, 95, T. 6: 3). V Emoni neposrednih primerjav skoraj ni, ker prevladujejo kočnične steklenice.

¹⁹⁰ A. Schörgendorfer (op. 36) 152, T. 28: 357—360.

¹⁹¹ Ē. Bónis (op. 36) 38, T. 11: 3—5. Podobna lonca v Šalovcih (S. Pahič, op. 40, 45, T. 2: 6 — konec 1. stoletja?) in Dobrovniku (isti, op. 103, 111, T. 1: 2 — konec 1. in 2. stoletje). Datiranje povzeto po A. Schörgendorferju (op. 36) 152; I. Curk (op. 59) 63, sl. 3: 8, jih navaja kot značilnost 2. stoletja.

¹⁹² Podobna v Ratschachu onkraj Mure (W. Modrijan, *Festschrift J. F.*

Schütz [1954] 411, T. 2: 545) in v Štrekljencu v Beli krajini (A. Dular [op. 187] 194, T. 8: 1). V drugem primeru imamo tudi pripadajočo posodo, kakršna je znana s podobnim pokrovom iz Motvarjevec v Prekmurju (S. Pahič, op. 103, 107, T. 7: 2; Ē. Bónis, op. 36, T. 14: 14 omenja poleg te še enako iz Ptuja).

¹⁹³ Slov. Bistrica: T. 2: 20, 3: 23; Sp. Nova vas: T. 9: 8; Sp. Grušovje nima, na Brinjevi gori izjemni (neobjavljeno v mariborskem muzeju). Za Šempeter id glej op. 66!

¹⁹⁴ P. Petru (op. 110) 14, T. 5: 2, 15, 6: 9, 17, 10: 6 = vse Dobova; T. 32, T. 27: 1 = Petrušnja vas; S. Petru, *Razprave* 6 (1969) 92, T. 7: 3 = Globodol; T. Knez (op. 88) 113, T. 3: 6 = Ruhna vas; J. Dular (op. 168) 357, T. 5: 12 = Metlika, iz druge polovice 1. stoletja. Ē. Bónis (op. 36) T. 31: 1—2 navaja podobne oblike še za Novo mesto, Drnovo, Ljubljano in Ptuj. Na Dolenjskem ni več značilen za flavijsko obdobje (P. Petru, op. 59, 201, sl. 3), podobno za Slovenijo I. Curk (op. 59) 62, sl. 2.

¹⁹⁵ S. Petru (op. 53) nima; L. Plesničar-Gec (op. 53) prinaša le dva podobna — T. 130: 10 in 168: 10. V Šempetru jih ni, v Starem trgu le enoročajni (?) vrč s podobnim profilom (R. Egger, op. 12, 80, sl. 54). Po Ē. Bónis (op. 36) 55 so to vrči »starih italjskih oblik«. Podoben vrč iz Gersdorfa objavlja M. Grubinger (op. 113) 87, sl. 8, A. Schörgendorfer (op. 36) 105, pa le T. 42: 529 kot »posebno obliko domače iznajdbe« iz Podonavja (2. stoletje). H. Kerchler (op. 58) 29, pozna iz gomil poleg prejšnjega (T. 50: 1) le še enega (T. 32: 1) drugačne izvedbe, pristavlja pa, da so bili vzdolž limesa priljubljena oblika. Pri nas v tej obliki najbliže še v Štekljencu in Veliki Gorici: B. Vikič-Belančič (op. 36) 105, sl. 40: 17.

¹⁹⁶ V domačih kronoloških prikazih je v tej obliki uvrščen v »tiberijsko-klavdijsko obdobje« (P. Petru, op. 59) 199, sl. 1; I. Curk, op. 59, 62, sl. 2), izjemoma še v »poznoneronijansko« (P. Petru, kot prej, 200, sl. 2; za njim še J. Dular = op. 168: podoben tipološki sestav je tudi v veleniški gomili).

¹⁹⁷ Najpodobnejši v Šempetru: V. Kolšek (op. 60) 30, T. 18: 20—21 (z novcem Domicijana), 30, T. 32: 22 in 35, T. 37: 54, vendar manjših izmer, a z enako ornamentiko; enako širok trup ima še neokrašen lonec T. 37: 20. Podobni v Emoni: S. Petru (op. 53) T. 5: 6 (po okrasu) in 9: 22 (po obliki); L. Plesničar-Gec (op.

53) T. 103: 15 (po obojem) — vsi manjših izmer.

¹⁹⁸ Po velikosti in grobi izdelavi gre tu tipološko pravzaprav že za hrabeno posodo: B. Vikič-Belančič (op. 36) 109.

¹⁹⁹ K. T. 19: 10 prim. podoben fragment: L. Plesničar-Gec (op. 53) T. 132: 1; k T. 19: 7 glej op. 193; k fragmentom loncev glej op. 190 in 191.

²⁰⁰ Tu še podobni fragmenti: T. 15: 8, 12, 15, 18—19 in T. 17: 8. O oceni podobnih steklenic pri nas: S. Pahič (op. 63) 45. V Emoni v tej vitki izvedbi redke: S. Petru (op. 53) T. 1: 1; L. Plesničar-Gec (op. 53) T. 18: 14; tam pogostejše nižje in širše različice (npr. T. 124: 4 ipd.). Še redkeje v Poetovionih (Z. Šubic, *Arheološki vestnik* 25 [1976] 41)? Neviodunum: S. Petru-P. Petru (op. 35) 69, T. 25: 13.

²⁰¹ Izven mest za T. 20: 2 ustreznih primerjav ni na voljo. Pri Ē. Bónis (op. 36) T. 21: 48 prikazana skodela je bliže Drag 37. Ob razvojem prikazu Drag 18 — Drag 31 pri E. Gose (op. 58) 13, velja ob podobnem krožniku T. 8: 132 pripomniti, da v našem primeru o klekastem prelomu stene tudi pri dnu ni nobenega sledu. K. T. 21: 8 prim. opombo 58, k T. 20: 4 opombo 77!

²⁰² Primerjave k tej različici: opomba 113.

²⁰³ Glej stran 149, vendar pa na območju sosednjih stavb v Slov. Bistrici ni bilo najdenega nič podobnega.

²⁰⁴ Prim. T. 13: 1 (Velenik); T. 3: 4, 5: 10, 7: 2 (Slov. Bistrica): usločenosti notranje površine in vrha roba še ni oziroma je komaj opazen.

²⁰⁵ Prim. T. 17: 5 in op. 163!

²⁰⁶ Prim. podoben fragment prav tako črnkastega lonca iz Veržeja: S. Pahič (op. 78) 157 ss, sl. 2. Površna obdelava notranje površine s sledovi prstov govori za podeželska lončarja.

²⁰⁷ Vodoravni izvih govori za skodelico kot npr. pri V. Damevski (op. 63) 74, T. 2: 1, 5 ali v Ptuj (Z. Šubic, op. 120 b, 60, T. 6: 49) ali v Starem trgu (S. Petru, op. 240, 25, T. 2: 4?).

²⁰⁸ I. Kovrig (op. 169) 120, T. 10: 99 do 101 (s šarnirjem, značilnim za južno in jugovzhodno Panonijo). Prim. podobne fibule v Ptuj: I. Miki-Curk (op. 33) T. 25: 42—44, 48—49, ki pa zaradi odsotnosti šarnirja niso istovetne kot tudi nobena od različic z drugih najdišč, npr.: Sp. Hajdina (J. Šašel, *Arheološki vestnik* 4 [1953] 313, sl. 3); Zg. Voličina (S. Pahič, op. 40, 41, sl. 34: 1: 7; Sp. Senarska (S. Pahič, op. 78, 154, T. 6: 3); Vučja gomila

(S. Pahič, *Časopis za zgodovino in narodopisje* NV 8 [1972] 189, T. 1: 8); Ravne na Koroškem (J. Šašel, *Arheološki vestnik* 5 [1954] 156, sl. 1); Celje (V. Kolšek, *Celjski zbornik* [1959] 234, sl. 4); Pristava (T. Knez, op. 88, 128, T. 13: 5); Sahovec (M. Slabe, *Arheološki vestnik* 26 [1976] 243, T. 2: 5); Straža (T. Knez, *Arheološki vestnik* 15–16 [1965] 149, T. 3: 5); Drnovo (I. Kovrig, op. 169, 120, T. 9: 85); Obgrün (M. Grubinger, op. 113, 98, sl. 26). Tudi fibule iz avstrijskega Podonavja imajo večinoma odprto peresovino (H. Kerchler [op. 58] 23, T. 58: 2, 65: 1 do 2, 66: 4).

²⁰⁹ Prim. T. 2: 21–22, 9: 5, 16: 7, 18: 5!

²¹⁰ V. Kolšek (op. 185) Y 150: 1, Y 152 (5) 1: 1–3 = Celje, Y 155 (2) 1: 3–5 id = Šempeter; datirano od sredine 1. stoletja do prve polovice 2. stoletja; P. Petru (op. 110) 36, T. 13: 4 = Dobova, iz konca 1. stoletja.

²¹¹ Npr. Emona: S. Petru (op. 53) 83, T. 45: 23, 64: 17. Po izdelavi sta močno podobna prav tako srebrna obročka iz Zg. Voličine: S. Pahič, *Varstvo spomenikov* 11 (1967) 131, T. 2: 7–8. Podobno še v Drnovem: S. Petru-P. Petru (op. 35) 64, T. 15: 19, 21.

²¹² S. Pahič, *Arheološki vestnik* 26 (1976) 238. Glej tudi op. 23 in 121!

²¹³ Po en ploščat kamen se je našel v profilih št. 23 in 24.

²¹⁴ Po primerjavah s Šempetrom (J. Klemenc-V. Kolšek-P. Petru, *Antične grobnice v Šempetru, Katalogi in monografije* 9, 1972), ki nudi v tem smislu najobsežnejši izbor gradiva, bi v zvezi z naštetim bilo opozoriti na podoben arhitrav T. 77: 539, na reliefne kvadre kot npr. 40/215 in druge ter na preklade kot je npr. 26/10 in druge. Seveda pa tudi v primeru, da je bila grobnica mnogo skromnejša, mnogo marmornih členov manjka.

²¹⁵ Taka opazovanja so skrajno redka, npr. F. Felgenhauer (op. 112) 26, sl. 7 do 8 (domnevna stela?).

²¹⁶ Tudi nekatere dozdevne gomile v smeri proti Pragerskem, označene na karti 1:25.000 (S. Pahič, op. 22, 175 ss), od katerih je leta 1977 obstojala le še ena, so se po sondiranju in poizvedbah tega leta izkazale kot kupi komposta sredi travnikov (isti, op. 15).

²¹⁷ Prim. podobne najdbe v Veleniku pri profilih št. 5–6, pri gomilah št. 5 do 6 in na Pragerskem pri profilu št. 5.

²¹⁸ Prim. T. 13: 1–2 (Velenik), T. 5: 3–7, 13–14, 19, 7: 2, 5, 8 (Slov. Bistrica),

ter I. Mikl-Curk (op. 32), 29, T. 3: 17 (Sp. Grušovje).

²¹⁹ Opis profila pri S. Pahič, *Arheološki vestnik* 26 (1976) 229 ss.

²²⁰ S. Pahič, *Varstvo spomenikov* 11 (1967) 116.

²²¹ Opis profila kot v op. 219, 230.

²²² Opis profila kot v op. 219, 230 ss.

²²³ Opis profila kot v op. 219, 233 ss.

²²⁴ S. Pahič (op. 58) 166, sl. 4.

²²⁵ Opis profila kot v op. 219, 234.

²²⁶ Opis profila kot v op. 219, 234 ss.

²²⁷ S. Pahič (op. 219) 235.

²²⁸ Opis profila pri S. Pahič (op. 78) 182 ss.

²²⁹ I. Kovrig (op. 169) 120, T. 10: 102? Za opis profila glej op. 228!

²³⁰ T. 13: 17 (Velenik), 1: 24, 25, 2: 19, 3: 25, 4: 27–28, 7: 23 (Slov. Bistrica), podobne najdbe iz Sp. Grušovja in z Brinjeve gore niso objavljene. S Ptuja ni objavljenih takih najdb; če se skrivajo med novejšim naselbinskim gradivom, bi prišel Poetovio prvi v poštev kot izdelovalno središče.

²³¹ E. Bónis (op. 36) T. 2: 3, 7, 3: 1 = = podobni profili, ki pa jih v razčlenitvi različic pri B. Vikič-Belančič (op. 41) 25 ss, s tako ostrim klekom nima (podoben profil npr. posoda sl. 5?) zato ne moremo izkoristiti kronološke tabele sl. 9.

²³² O loščenih lončenini pri nas: I. Mikl-Curk (op. 125) 1969, 187 ss, z navedenimi drugimi deli o tem. Prim. tudi: Ž. Tomičič (op. 124) 35 ss s tam navedeno literaturo.

²³³ Najnovejše mnenje: S. Pahič (op. 5) 329. K temu še: J. Šašel, *Arheološka najdišča Slovenije* (1975) 94 (Ragando) in I. Mikl-Curk (op. 32) 23 (*mansio*). Dosedanja sondiranja tam še niso odkrila sledov bivališč pred 3. stoletjem.

²³⁴ Razpored teh najdišč z razdaljami pri S. Pahič (op. 5) 328, tabela 2; najdbe iz Sp. Nove vasi in Pragerskega tedaj še niso bile znane.

²³⁵ O tem pregled za vso Slovenijo: I. Mikl-Curk (op. 53) 883 ss, ki tu obravnavana najdišča zajema v skupini »južni rob Pohorja«.

²³⁶ S. Pahič (op. 78) 141.

²³⁷ H. J. Kellner (op. 35) 161. Za Waŕging se tam npr. omenja razmerje med obema različicama 50: 50, in sicer za obdobje druge polovice 2. in prve polovice 3. stoletja.

²³⁸ E. Gose (op. 58) 40 ss; rdeč krožnik T. 45: 476 deluje pri tem zaradi svoje oblike in peskane gline v »zadnji tretjini 4. stoletja« kot izjema.

²³⁹ I. Mikl-Curk (op. 32) 23 za Sp. Grušovje in (op. 39) 240 za Emono z enakim razmerjem pol — pol (tudi: *Arheološki vestnik* 20, 1969, 128). Pripomniti je treba, da H. J. Kellner (op. 35) izrecno ne omenja, da misli morebiti na sive krožnike iz grobe gline, kakršni so v Ljubljani, medtem ko je razlika med Podravjem in Emono ali Norikom, kot jo omenja I. Mikl-Curkova ne glede na izjemno najdbo T. 1: 19, še vedno možna, če se opiramo samo na vrsto gline.

^{239a} A. Schörgendorfer (op. 36) 103, 195. Tudi I. Mikl-Curk (kot prej: *Arh. vestnik*) 128.

²⁴⁰ Nekaj primerov iz Ptuja prinaša I. Mikl-Curk (op. 33) T. 2: 8, 9—10, na vratu podobnih steklenic. Tudi Z. Šubic (op. 145) 42, sl. 4—5, T. 4: 38 — vselej na enakih trebušastih steklenicah iz pozne-

ga obdobja: 3. stoletja in druge polovice 4. Na Dolenjskem: S. Petru, *Razprave* 6 (1969) 176, T. 5: 7. V svojem pregledu rimskega stekla na Slovenskem S. Petru (*Arheološki vestnik* 25 [1976] 13 ss) okraševanja posod z nitkami ne omenja kot značilnosti tod najdene steklenine. Tudi V. Damevski (op. 207) 65 omenja nitke med najdbami iz Hrvatske le na stekleničkah iz poznega 2. in 3. stoletja (T. 10: 2).

²⁴¹ S. Petru (op. 53) T. 91—92.

²⁴² M. Šeper, *Arheološki radovi i razprave* 2 (1962) 335 ss.

²⁴³ Dosedanje ocene: I. Mikl-Curk, *Varstvo spomenikov* 17—19¹ (1974) 211: »vsaj štiri stavbe«, verjetno enakega tlorisa (?), z dodatnimi lesenimi prizidki; tudi (op. 32) 23 ss z nekaj dokumentacije.

FUNDE AUS DEM RÖMERSTRASSENBEREICH SLOVENSKA BISTRICA—PRAGERSKO

Zusammenfassung

In den Jahren von 1970 bis 1977 unternahm der Verfasser den Versuch, im Raum von Slovenska Bistrica auf einer 10 km langen Teilstrecke den Verlauf der Römerstrasse Celeia—Poetovio genauer festzulegen und durch hundert hergestellte Querprofile ihren Ausbau sowie den gegenwärtigen Erhaltungszustand klarzustellen, worüber neben kürzeren Mitteilungen auch drei Teilberichte in *ARHEOLOŠKI VESTNIK* 25—27 vorliegen.¹ Daran anknüpfend werden hier die archäologischen Funde besprochen, die im Verlauf dieser Grabungen aufgefunden wurden und im Museum zu Maribor aufbewahrt werden.

Es sei zuerst betont, dass die Urgeschichte dieser am Südrand des Pohorjegebirges gelegenen Gegend nur nach Einzelfunden bekannt ist, sodass erst die Römer durch den Ausbau der wichtigen Hauptstrasse eine lebhaft Besiedlung ermöglichten (**Abb. 1**).^{3—26} Was davon verblieb und bisher erforscht ist, wird in drei Gruppen (Siedlungs-, Grab- und Einzelfunde) geordnet und reihenweise dargestellt (**Abb. 2**).

Die Siedlungsfunde. 1. Slovenska Bistrica, Westrand der Stadt. Im alten Bachbett der Loznica wurde ein Uferprofil bereinigt, wobei sich in einer Tiefe von 2,2 m eine 8 m breite Strassenschottererschicht zeigte (**Abb. 3**). Im alten Kulturboden, im Schotter und nahe rundherum sowie in der späteren Oberschicht befanden sich mehrere Scherben römischer Tongefässe (**T. 1**), die dem 2. und 3. Jahrhundert angehören und von einem nahen Wohnplatz stammen sollen. Die Fundumstände deuten hier auf eine Strassenverlegung hin, was mit den zwei aufeinander folgenden Strassenlinien westlich von Slovenska Bistrica in Verbindung stehen mag.^{29—30}

2. Slovenska Bistrica, Südrand der Stadt. Auf dem Plateau der Terrassenebene wurde der Grundriss eines 20 × 30 m grossen Gebäudes wahrgenommen (**Abb. 4**), wo es wenig Kleinfunde gab (**T. 2: 1—8**). Sie sind durch zwei Münzen aus dem 4. Jahrhundert datiert, wonach es sich um ein spät gebautes Haus handelt, das als Geschäftsräum, — eine Zugtierwechselstation? — gebraucht wurde.^{43—46}

3. Slovenska Bistrica, Tal des Bistrica-Baches am Südostrand der Stadt. Auch hier wurde die Grundmauer eines 20 × 20 m grossen Wohngebäudes zum Teil freigelegt. Die Untersuchung der Umgegend hat gezeigt, dass es hier mehrere Gebäude gab, die zusammen ein Landwirtschaftsgut dicht an der Römerstrasse bildeten und sicher

gleichzeitig mit ihr in Verbindung gestanden haben (**Abb. 5**). Die Kleinfunde wurden an vier Forschungsplätzen erworben: Haus B, Ruinen (**T. 2: 9—44**) und Strassengraben (**T. 3—4**), Grabungstelle bei Haus C (**T. 5—6**) und Sammelfunde bei Haus C (**T. 7**). Es sind dies die eingeführte feintönige Keramik in einer Auswahl von Amphorenresten bis zu dünnwandiger Ware, sowie eine Menge von Küchen- und Vorratstöpfen, Schüsseln und (Dreifuss-) Schalen. Sie verteilen sich auf die Zeit vom ausgehenden 1. Jahrhundert bis tief ins 3. Jahrhundert; darunter ist eine Reihe von Töpfen mit lokalbeschränkter Randbildung (z. B. **T. 5: 3—16**, **T. 7: 1—6**) hervorzuheben.^{53—54}

4. Spodnja Nova vas. Tal des Devin-Baches. Eine Menge von Tonscherben und anderen Gegenständen, mit Ziegelbrocken und Bausteinen vermengt, lag hier neben der Römerstrasse, meist in einem Graben an sekundärer Stelle verstreut (**Abb. 6**). Der ursprüngliche Wohnbauplatz ist noch nicht gekannt. Die Funde stammen aus dem 1. und 2. Jahrhundert (**T. 8—12**) und mögen einem Strassenposten angehören, der in der Spätzeit nicht mehr gebraucht wurde und der auch zwei naheliegende Gräber umfasste.^{85—120}

5. Velenik-Wald. Am Ostrücken, oberhalb der letzten Strassensteigung vor dem Dravsko polje, konnte man die Siedlungsreste eines Holzbaues feststellen (**Abb. 8**). Obwohl es in der Nähe eine Grabhügelgruppe gibt, liessen sich hier bisher keine Mauerruinen ausfindig machen — es kamen lediglich zwei marmorne Bausteine vor (**Abb. 7**). Die spärlichen Gefässreste sind zumeist jenen aus der Spätzeit in Slovenska Bistrica ähnlich (**T. 12: 16—23**; **T. 13**).

Die Grabfunde. 1. Spodnja Nova vas, Grabhügel. Er ist einige Meter von der Römerstrasse entfernt und barg eine eingetiefte rechteckige Grube mit Männerbestattung (**Abb. 9**). Die Beigaben sind für diese Gegenden von seltener Art und mögen der ersten Hälfte des 2. Jahrhunderts angehören (**T. 16: 1—11**).^{136—150}

2. Spodnja Nova vas, Flachgrab (?). Unweit von dem Grabhügel, auch dicht an der Strasse, ist das zweite Grab gefunden worden, das eine rechteckige Ummauerung in der Form einer Grabzelle hatte, die wiederum mit einer Einfriedungsmauer umgeben war (**Abb. 10—11**). Die Grundmauersteine hatten keine Mörtelverbindung und schienen für einen Oberbau zu schwach zu sein. Es gab zwei Bestattungssstellen: die erste in der Grabzelle und die zweite zwischen beiden Grundmauern. Da die Beigabenreste vermischt waren, stammen sie aus ein und derselben Einäscherung und wurden erst nachher auf zwei Bestattungen aufgeteilt (Mutter und Kind?). Nach den zwei Drag. 17 nachahmenden Tellern und einem italischen Krug (**T. 17**) sollte das Grab Ende des 1. Jahrhunderts angelegt worden sein.^{151—170}

3. Velenik-Wald, Grabhügel 1—8 beiderseits der Römerstrasse. In der südlichen Gruppe von 5—6 Grabhügeln (**Abb. 12**) ist der etwas abseits gelegene Grabhügel 1 der grösste (**Abb. 13**). Er überdeckt eine gemauerte Grabkammer von $2,3 \times 2,5$ m Grösse (**Abb. 14**). Die 1,4 m hohe Grabanlage ist bis 0,9 m tief in den alten Erdboden eingelassen und mit Steinplatten bedeckt, worüber der Erdaufwurf kam (**Abb. 15**). Im Inneren der $1,1 \times 1,2$ m grossen Grabzelle gab es eine Aschenschicht mit Ton- und Glasscherben. Eine zweite solche Schicht lag vor dem Eingang in die Grabkammer und eine dritte konnte an der Südwand hoch im Erdaufwurf ausgegraben werden. Da die Beigabenreste vermischt waren, handelt es sich auch hier nur um eine einzige Einäscherung von einer männlichen Person. Die verschiedenartigen Funde (**T. 18—21**), darunter ein Zweihenkelkrug von früher Form, datieren diesen Grabhügel spätestens an den Anfang des 2. Jahrhunderts.^{171—200} Die Grabkammer war mit einer Marmorplatte verschlossen (**Abb. 16**), drei Steinplatten gab es auch in der Zelle.

Die übrigen fünf Grabhügel, die dicht zusammen liegen, hatten einfachere und zum Teil noch ungeklärte Grabeinrichtungen. Im Grabhügel 2 gab es nur noch Reste eines durch Wildgräber zerstörten Steinkranzes, an dessen Aussenwand noch eine Brandschicht sowie Gefässreste und auch Ziegelstücke erhalten waren (**Abb. 17**; **T. 20: 2—4**; **T. 21: 5—15**; **Abb. 18**).^{201—203} Im Grabhügel 3 fand man in der Mitte nur eine $2,8 \times 2,5$ m grosse Steinpflasterung ohne Funde (**Abb. 19**). Die spärlichen Tonscherben waren zumeist im Erdaufwurf zerstreut (**T. 21: 2—4**).^{204—207} Im Grabhügel 4 lagen Steine eines losen Steinkranzes mit zerstreuten Beigabenresten — Tonscherben, einer Kniefibel und einem Goldanhängsel (**Abb. 20**; **T. 16: 12—16**).^{208—211}

Von den anderen Grabhügeln wurde in dem Hügel 5 eine kleinere Steinpflasterung angeschnitten, jedoch keine Grabfunde, — von den urgeschichtlichen Scherben im alten Erdboden abgesehen, — gefunden. Der Erdaufwurf des Hügels 6 bedeckte nur eine Steinplatte und zwei urgeschichtliche Scherben (?). Auch in den ausgegrabenen Teilen der zwei weiteren Grabhügeln 7—8 nördlich oberhalb der Strasse konnte man bisher keine Grabs Spuren feststellen (**Abb. 21**).

Die Grabhügel wurden in dem Zeitraum vom Ende des 1. bis in die Mitte des 2. Jahrhunderts angelegt. Eine unmittelbare Verbindung mit den meist jüngeren Siedlungsfunden steht also noch aus, was hier noch offene Fragen lässt. Ebenso kann noch nicht beantwortet werden, ob einige in der nahen Pfarrkirche von Sp. Polskava eingemauerte Steine von den Grabdenkmälern und Grabbauten einst zu diesen Gräberfeld angehörten.^{212—215}

Einzelfunde. Im Strassenkörper der Römerstrasse kamen in einigen Profilquergräben verschiedene Kleinfunde zutage, die der Reihe nach aufgezählt werden: Tonscherben, Ziegelstücke, eiserne Nägel, Beschläge und Hufeisen, ein Fibelrest und eine Bronzemünze (**T. 22**).^{216—232} Die Scherbengruppe neben der Eisenbahnstrecke nördlich von Pragersko deutet wiederum auf eine Wohnstelle, wie sie in ziemlich regelmässigen Abständen von 1,5—2,5 km erscheinen.

Die bisherige Forschung am Südfuss des Pohorjegebirges ergab also auf einer Entfernung von 14 km entlang der Römerstrasse eine Reihe von Siedlungspunkten, die nicht alle landwirtschaftliche Guthöfe waren bzw. von denen die meisten doch im Zusammenhang mit dem Strassenverkehr aufgebaut wurden. Man hat dabei zwei neue Hausgrundrisse und einige neue Erkenntnisse über die Begräbnissitten gewonnen, zugleich steht eine neue Gruppe von Kleinfunden zur Verfügung.

Die Töpferware bildet den grössten Anteil an den bisherigen Funden. Die feineren Gefässe scheinen meistens aus Poetovio zu stammen, da sich an Celeia nur allgemeine Formverwandtschaften anknüpfen lassen, die aber meist der italischen Einfuhr zuzuschreiben sind. Die grobe Hauskeramik wurde jedoch zumeist hierorts erzeugt, wobei auch an die oberhalb der Römerstrasse gelegene Siedlung von Brinjeva gora zu denken sei, da dort die hier aufgefundenen Formen in grösserer Menge vorhanden waren.

Eine Gegenüberstellung der feinen und Hausware ergibt das Verhältnis 2: 3 zugunsten der heimischen Küchenkeramik. Es ist aber richtiger die heimischen Küchentöpfe dabei nicht zu berücksichtigen, da ihre Zahl, wenn man jeden Scherben mitrechnet, noch viel grösser wird. Ohne sie also überwiegt die angekaufte feine Ware ganz entschieden, was mit dem Charakter dieser Tisch- und Trinkgefässe als zweitgrösster Keramikgruppe zu erklären ist.

Die zahlenmässige Reihenfolge der Gefässgattungen ist auf der **Tabelle 10** dargestellt. Obwohl sie einigermassen auf zufälligen Fundkomplexen aufgebaut ist und die einzelnen Scherben sich nicht immer genau feststellen liessen, möge sie zu nötigen Vergleichen mit anderen Fundgruppen doch behilflich sein. Die feine Tischkeramik, — wenn man von Küchentöpfen Abstand nimmt, — steht hier im Vordergrund: Schalen, Töpfchen, Krüge, flache Teller, Schüsseln sowie Töpfe. Die Sigillata-scherben befinden sich nur in Spodnje Grušovje und Slovenska Bistrica — West unter den ersten zehn Gefässarten, da dieses kostbares Geschirr meist mit verschiedenen Nachahmungen hierzulande ersetzt wurde. Mehr als die Hälfte der behandelten Fundstellen war überhaupt ohne Sigillatafunde.

Unter der heimischen Hauskeramik sind Dreifusschalen bzw. — schüsseln, die zu den zusammen mit Küchentöpfen gehörigen Deckeln und Töpfchen am häufigsten vorgekommen. Diese Gefässe, worunter noch Schalen, einige heimische Krüge und ein Flachteller gehören, bildeten offensichtlich den heimischen Ersatz für teure feine Tischkeramik.

Die Zahl einiger Gefässarten ist auf hiesigen Fundstellen unausgeglichen. So gab es in Sp. Nova vas die Hälfte aller Krügere, die z. B. im Velenikwald unter Siedlungskeramik ganz fehlen und in Spodnje Grušovje ungewöhnlich selten sind. Andererseits gab es dort häufig flache Teller, die z. B. in Spodnja Nova vas kaum vorhanden sind. Die Reste von Öllampen kamen in den Siedlungsfundstellen äusserst selten vor.

Die sehr wenigen Sigillatastücke (**T. 1: 16, 2: 27, 3: 16, 17—18, 7: 14, 18: 1**) gehören meist den Schalen von Drag. 31, 36 und 37 an. Eine Reihe anderer Gefässe ahmt die Sigillataformen Drag. 17, 33, 35—38 nach. Die Schalen und Schüsseln kamen auch in verschiedenen anderen Formen vor (**T. 1: 17, 2: 6, 14—15, 3: 8, 19, 21, 4: 7, 8: 8, 10, 15—16, 20, 23, 9: 7, 10: 2, 6, 12: 2, 12**). Die spärlichen Reste der feinen Gefässe mit zylindrischem Oberteil und horizontal ausgelegtem Rand sind Teile tiefer Schalen sowie ähnlicher Topfformen (**T. 1: 13—14, 2: 16—17, 3: 6—7, 5: 28—29, 7: 19—20, 10: 3, 13: 22—23**). Aus rotem (auch gelbem) Ton fand man sie auf allen Fundstellen, nie aber in den frühen Gräbern, was bedeuten soll, dass sie meist dem späten 2. und 3. Jahrhundert angehören.

Zahlreich sind flache Teller mit 17—28 cm Durchmesser, worunter jedoch solche mit 20 cm überwiegen (**T. 1: 21** und andere). Ziemlich einheitlich in der Profilform lassen sie sich nach der Tonfarbe in zwei Gruppen teilen (**Tabelle 11**). Dies wurde getan im Bezug auf die Feststellungen von H. J. Kellner, dass im nordwestlichen Noricum im 3. Jahrhundert die vorher roten Teller mit solchen aus grauem Ton ersetzt worden sind, wie es ähnlich von E. Gose für Rheinland beobachtet wurde. Die Fundverhältnisse in Slovenska Bistrica, Velenik-Wald und Pragersko scheinen damit im Einklang zu sein, obwohl sie z. B. unter den spät datierten Funden von Spodnje Grušovje verhältnismässig selten vorkamen. Es sei dort vielleicht möglich, dass die roten Teller doch länger im Gebrauch waren, als andererseits ein Fragment des grauen Tellers im Hügelgrab Nr. 2 im Velenik-Wald mit frühen Funden vergesellschaftet ist. Ein einziger grauer Teller aus dem sandigen Ton in Slovenska Bistrica bestätigt die Anwesenheit solcher Ersatzgefässe auch hierorts, da sie sonst erst in Emona häufiger waren.

Zahlenmässig sind auch die Krüge gut vertreten, obwohl davon meist nur spärliche Reste (Halsstücke und Henkel) vorliegen. Näher sind uns nur die erneuerten Gefässe **T. 17: 5** und **20: 1** bekannt, einige andere liessen sich nur zeichnerisch rekonstruieren (z. B. **T. 11: 2**). Die Amphorenreste sind viel seltener (z. B. **T. 11: 1, 13: 28, 18: 15**). Töpfe, meist oval gerundet, sind in verschiedenen Formen und Grössen vertreten (z. B. **T. 9: 16, 19: 1 bis T. 17: 4, 12: 6**), Reibschüsseln wie **T. 8: 1**, Gefässdeckel, glasierte Scherben, Öllampen wie **T. 16: 2—3** fanden sich auch unter der Feinware dieser Fundstellen.

Den grössten Teil der Gebrauchs- bzw. Küchenkeramik bilden die Töpfe, die zu meist einheimische Erzeugnisse darstellen und in ihren zahlreichen Randprofilformen als typische lokale, am ehesten dem 3. Jahrhundert angehörende Erscheinung gelten. Zahlreicher sind auch Gefässe mit nach auswärts gebogenen geradem Rand (z. B. **T. 9: 1—3** usw.), die vom 1. Jahrhundert ausgehen und für die frühe Siedlung in Spodnja Nova vs bezeichnet sind. Einige andere Randprofilformen sind seltener und zeitlich weniger verwertbar.

Die Töpfe vom Typus **T. 16: 16**, wie sie uns nun zahlreich und reich verziert im Gräberfeld von Šempeter bekannt sind, kamen hier in den Siedlungsgruppen sowie in Gräbern vor (**T. 2: 21—22, 9: 5; 16: 6—7, 16, 18: 5**). Als vereinfachte Nachahmung konnten sie auch hierorts angefertigt werden, aber auch als Einfuhr leiten sie zu der Gruppe der sandgemischten groberen Keramik über, die mit zwei Dritteln aller Tonware hier vertreten ist.

Unter den Verzierungsarten sind horizontale Kammstriche an den Töpfen und Schüsseln am zahlreichsten. Kombinationen mit vertikalen oder schrägen Strichen sind selten. Sonst gibt es senkrechte Rillen in Kamm- (**T. 21: 1**) und Besenstrichform (**T. 3: 1**); ein ausgesprochenes Verzierungserbe des späten Latène kam nirgends vor. Die selten auftretende Wellenlinie wird meist über Drehrillen geführt (**T. 13: 33—35**).

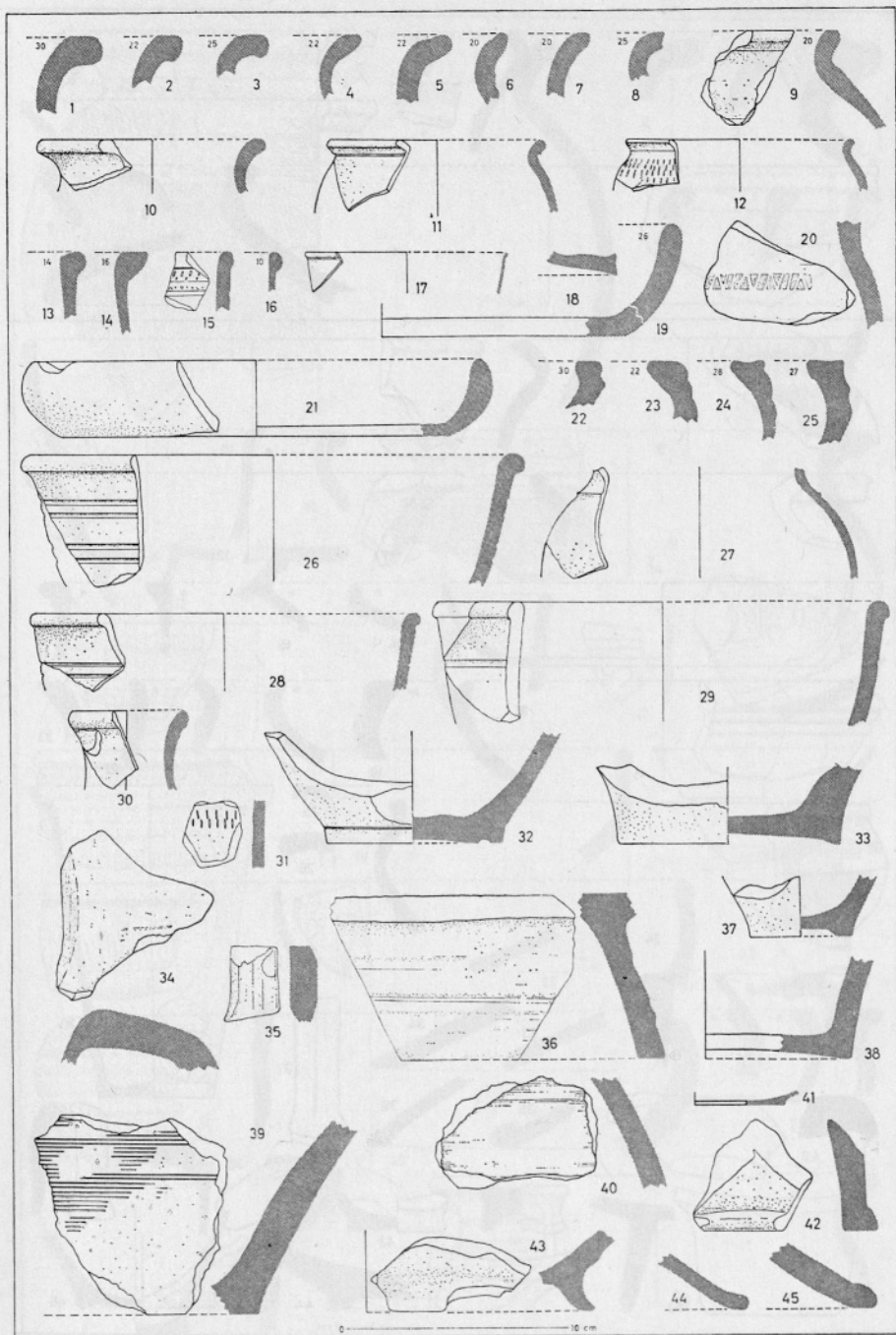
Die Dreifusschalen und -schüsseln teilen sich typologisch in zwei Hauptgruppen auf (**Tabelle 12**). Die linsenförmigen Gefässe, die auch in den Gräbern vorkamen, scheinen für das 1. und 2. Jahrhundert, diejenige mit waagrecht verbreitertem Rand aber für das späte 2. und 3. Jahrhundert charakteristisch zu sein. Diese Art von Gefässen sowie verschiedene andere Schüssel-, Schalen- und Töpfchenformen kamen ebenfalls oft bei Brinjeva gora vor.

Die Glasgefässreste sind auf der **Tabelle 13** nach Fundort, Gefässart und Farbe des Glases geordnet. Es ergibt sich daraus, dass die Schälchen und Becher überwiegen,

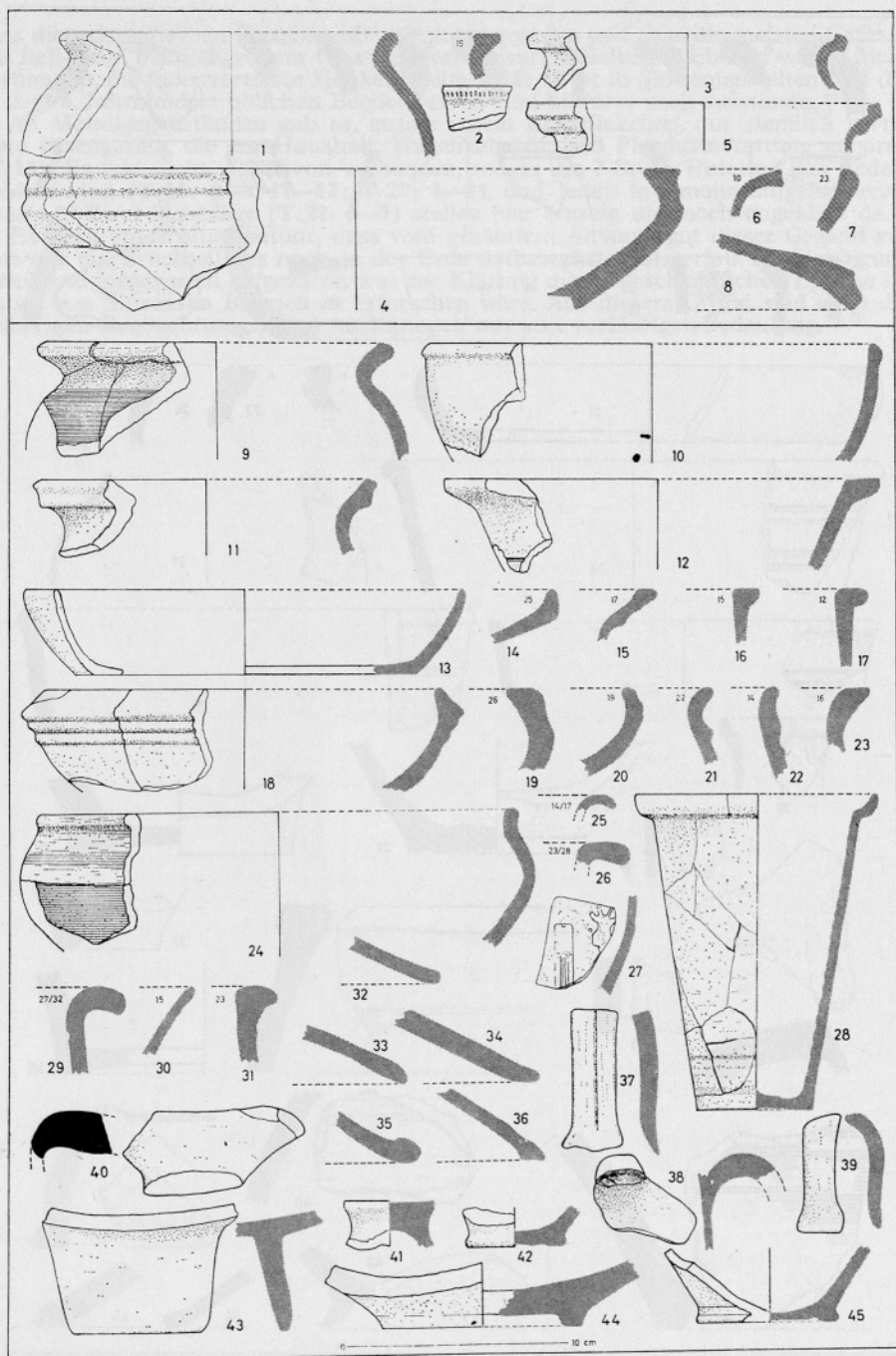
dass die prismatischen Flaschen oft gebraucht wurden und dass die meisten Gefässe aus hell- bzw. bläulichgrünem Glas angefertigt waren. Salbenfläschchen waren nicht vorhanden, die fadenverzierte Henkelflasche **T.18: 10** ist in Slowenien selten und die in dem 4. Jahrhundert üblichen Becherformen sind hierorts noch ausständig.²³⁷

An Metallgegenständen gab es, ausser einem Bleistückchen, nur ziemlich verrostete Eisengeräte, die zur Haushalt, Wagenzubehör und Pferdeausstattung gehören (**T.14**). Es war nicht viel davon vorhanden, sodass die 7 Stück Hufeisen das Bedeutendste sind (**T.14: 6—8, 11—12; T.22: 1—2**), und jenen in Emona aufgefundenen ähneln.²³⁸ Zwei Beschläge (**T.22: 6—7**) stehen hier einzeln und noch ungeklärt da.²³⁹

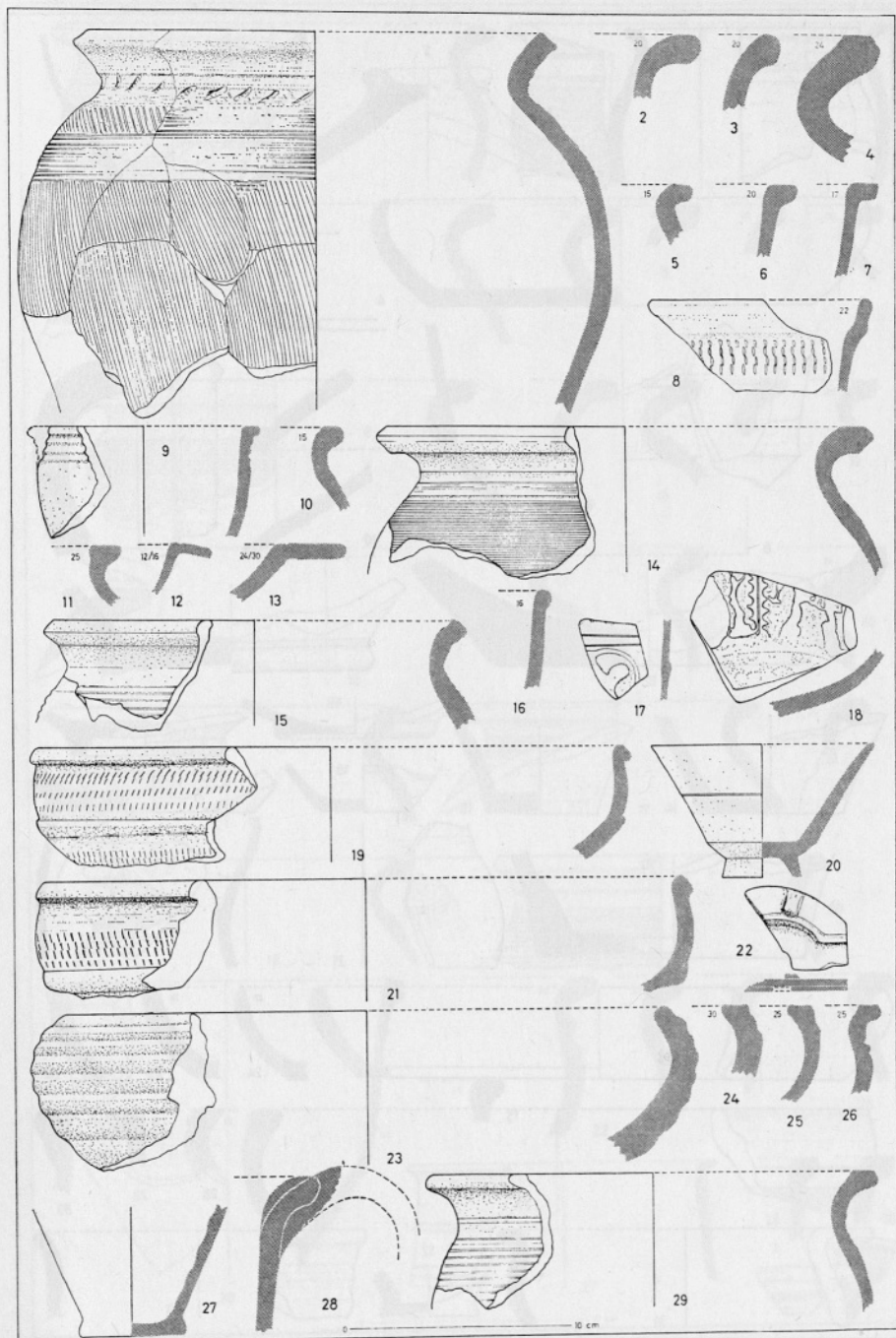
Es wird am Schluss betont, dass vom gesamtem Altwarengut dieser Gegend zur Zeit nur ein Bruchteil des noch in der Erde aufbewahrten Materials zur Verfügung steht, und ferner wird aufgezählt, was zur Klärung dieser geschichtlichen Epoche im Raum von Slovenska Bistrica zu erforschen wäre. Aus diesem Grund sind auch die bisherigen Beobachtungen und Auslegungen nur von vorläufiger Bedeutung.

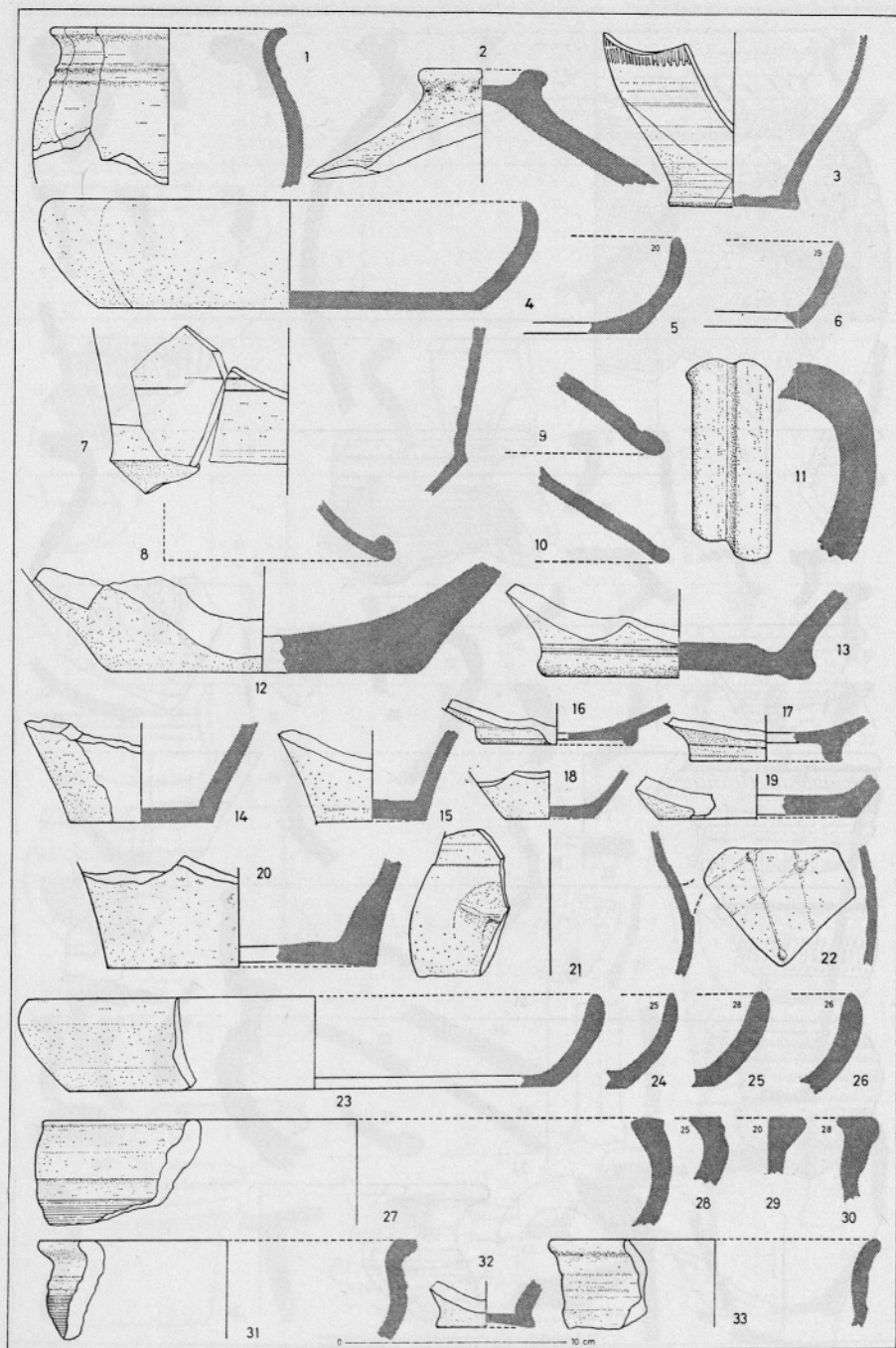
T.1. Slovenska Bistrica: iz profilnega jarka št.4 (potok Ložnica). — Aus dem Profilgraben Nr.4 (Bachbett Ložnica)

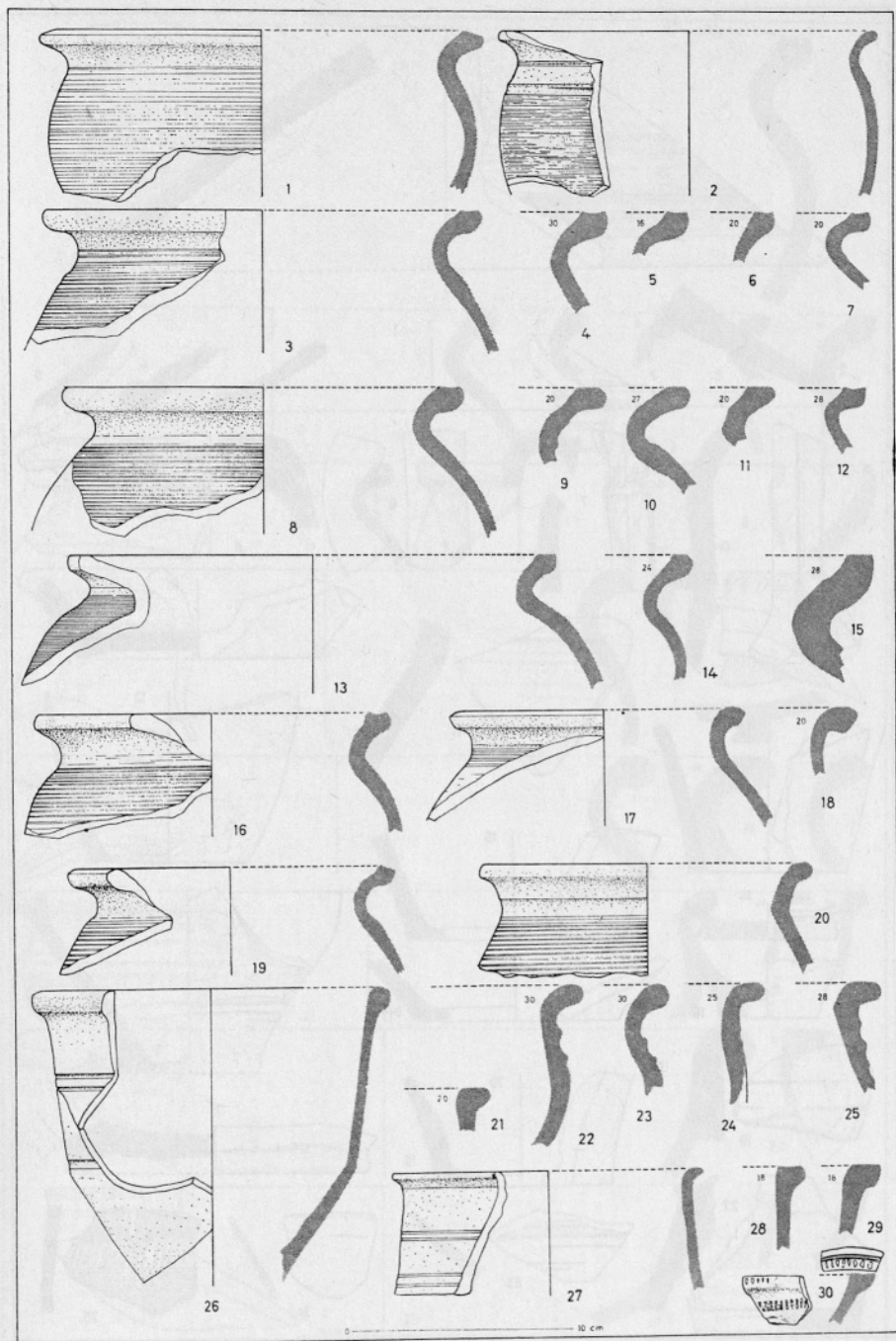
T.2. 1—8 Slovenska Bistrica: v stavbi A (*im Gebäude A*), 9—45 v stavbi B (*im Gebäude B*)

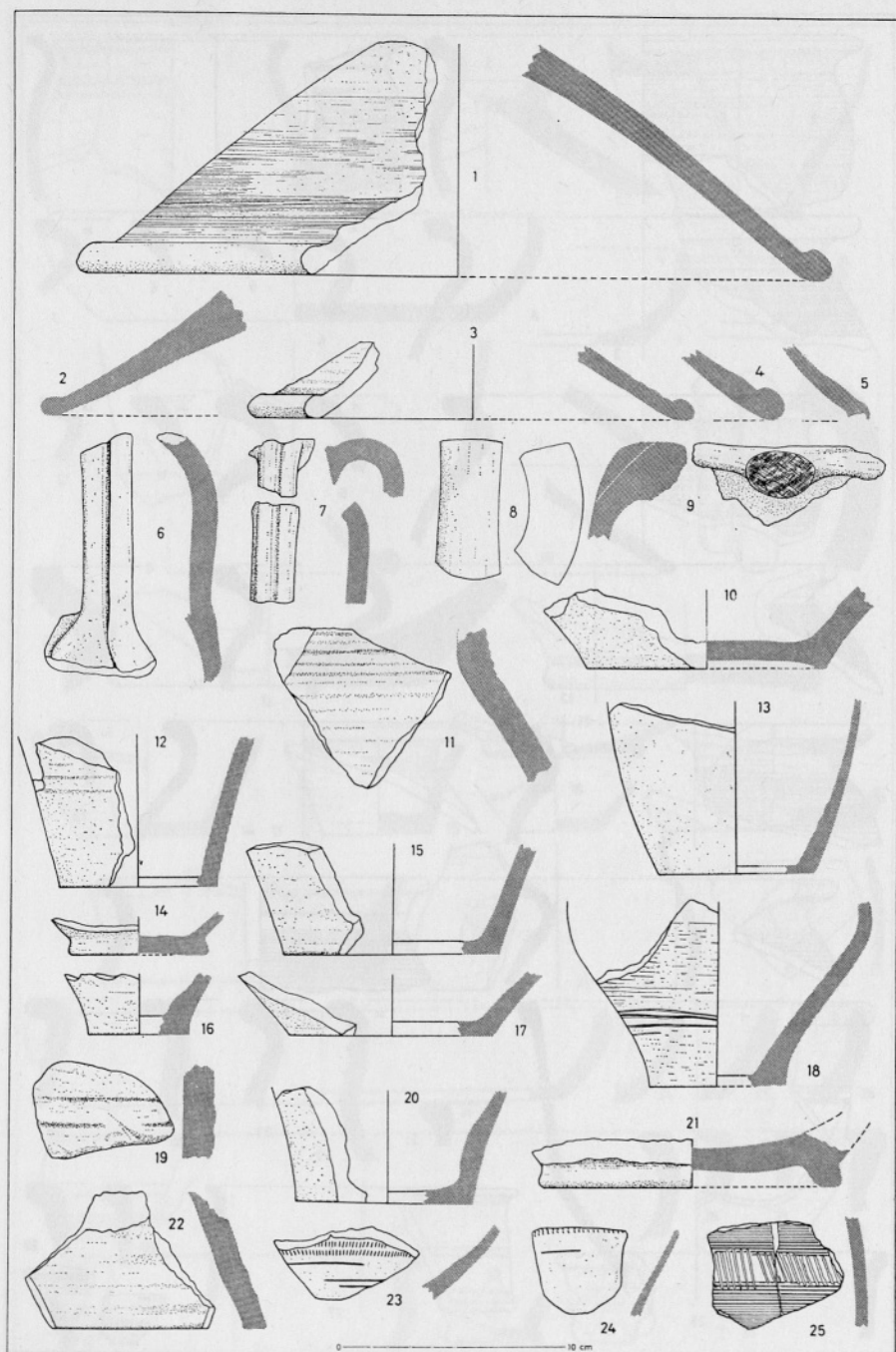
T.3. Slovenska Bistrica: iz jarkov št. 30 a—c (aus den Suchgraben Nr. 30 a—c)

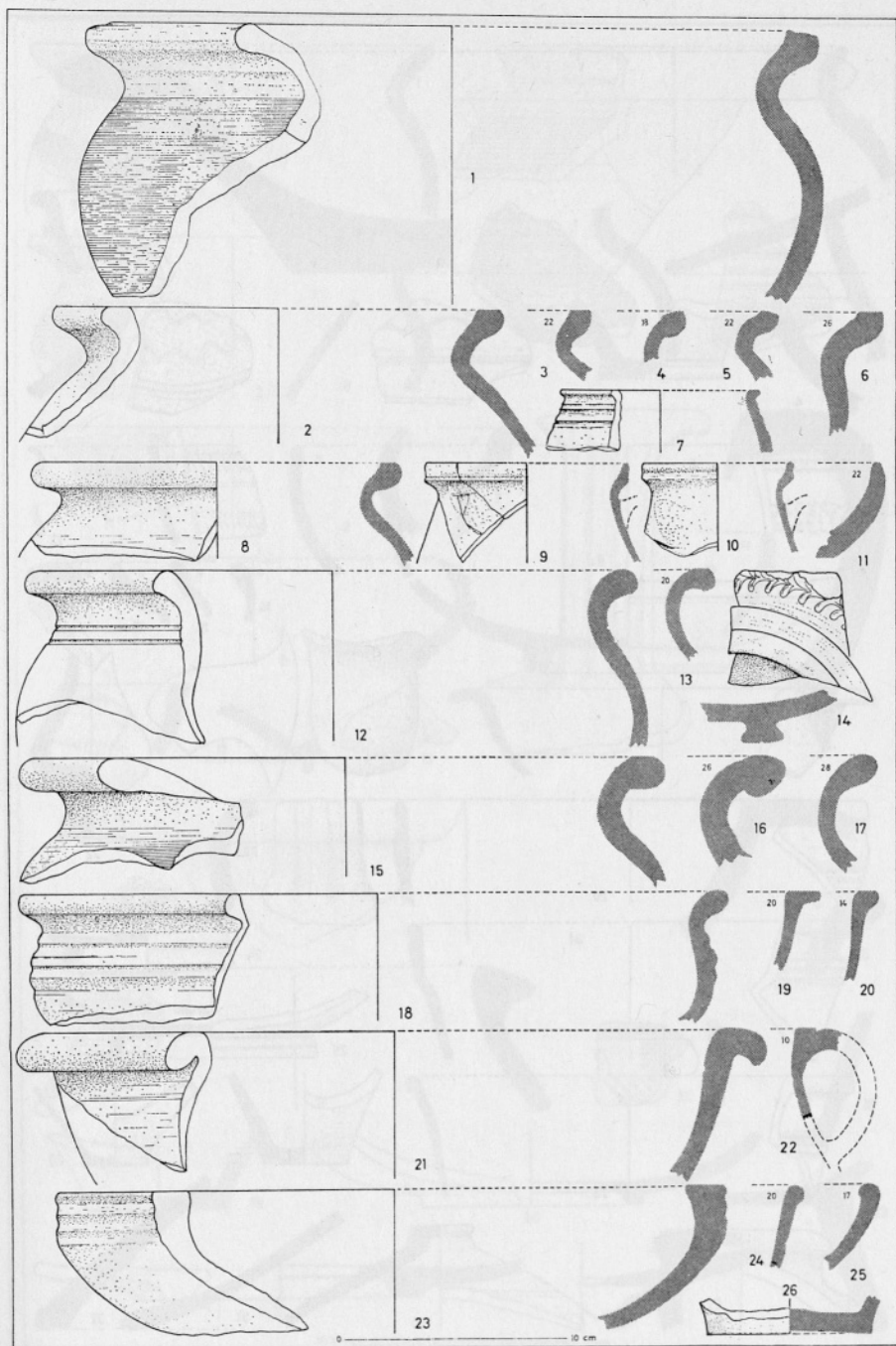
T.4. 1—22 Slovenska Bistrica: iz jarkov št. 30 a—c (*aus den Suchgraben Nr. 30 a—c*),
23—33 iz okoliša stavbe C (*aus der Gegend des Gebäudes C*)

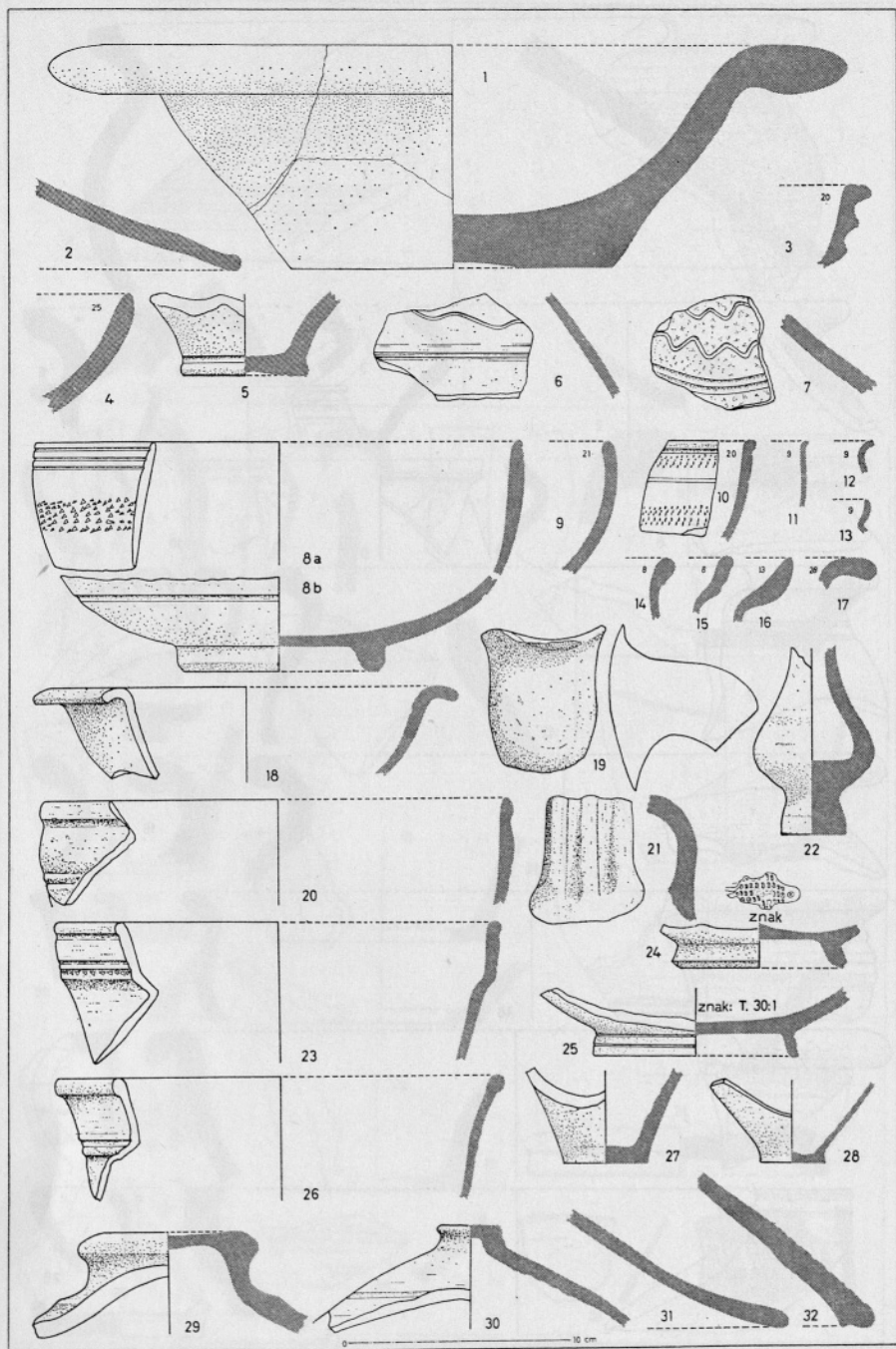
T.5. Slovenska Bistrica: iz okoliša stavbe C (*aus der Gegend des Gebäudes C*)

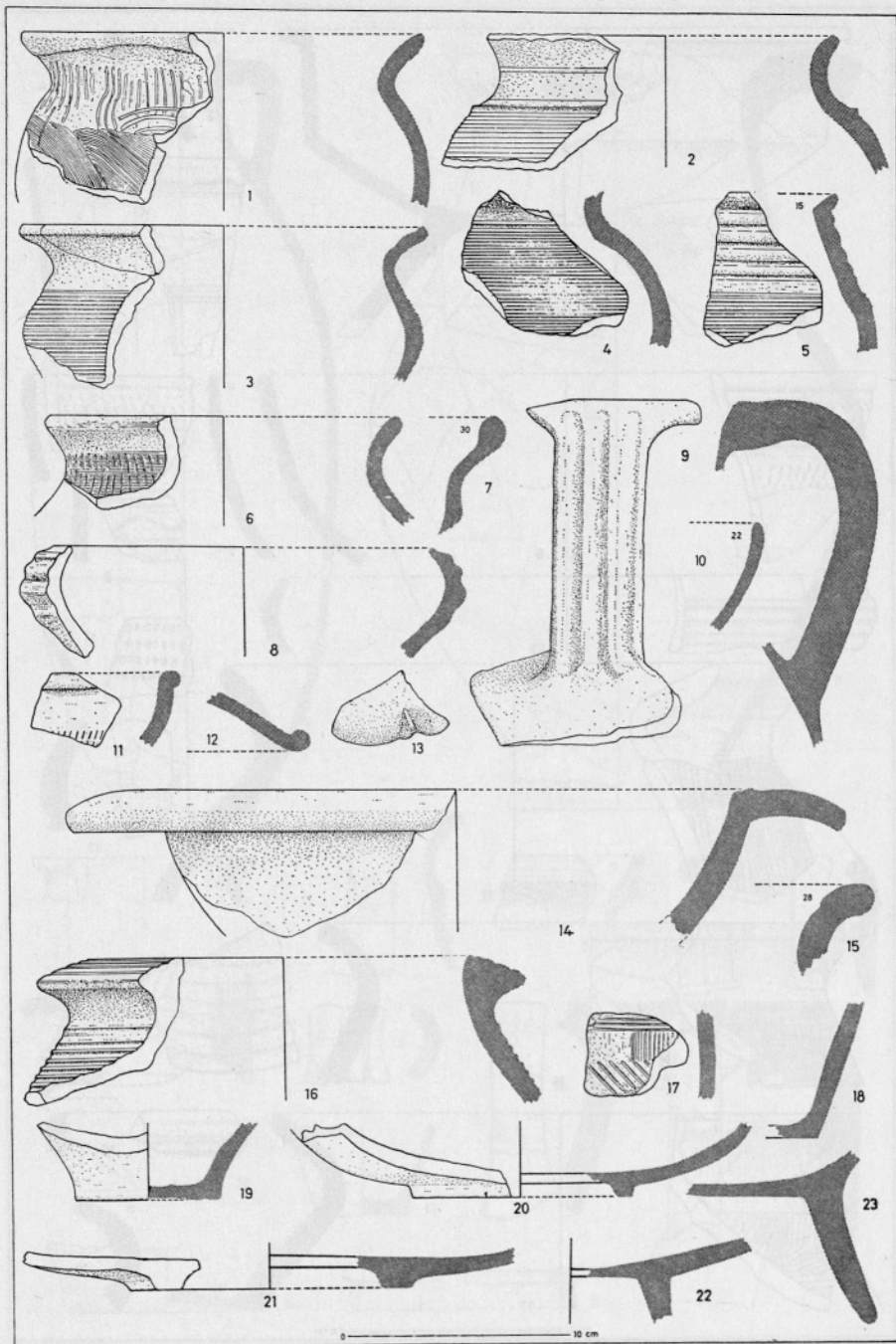
T. 6. Slovenska Bistrica: iz okoliša stavbe C (aus der Gegend des Gebäudes C)

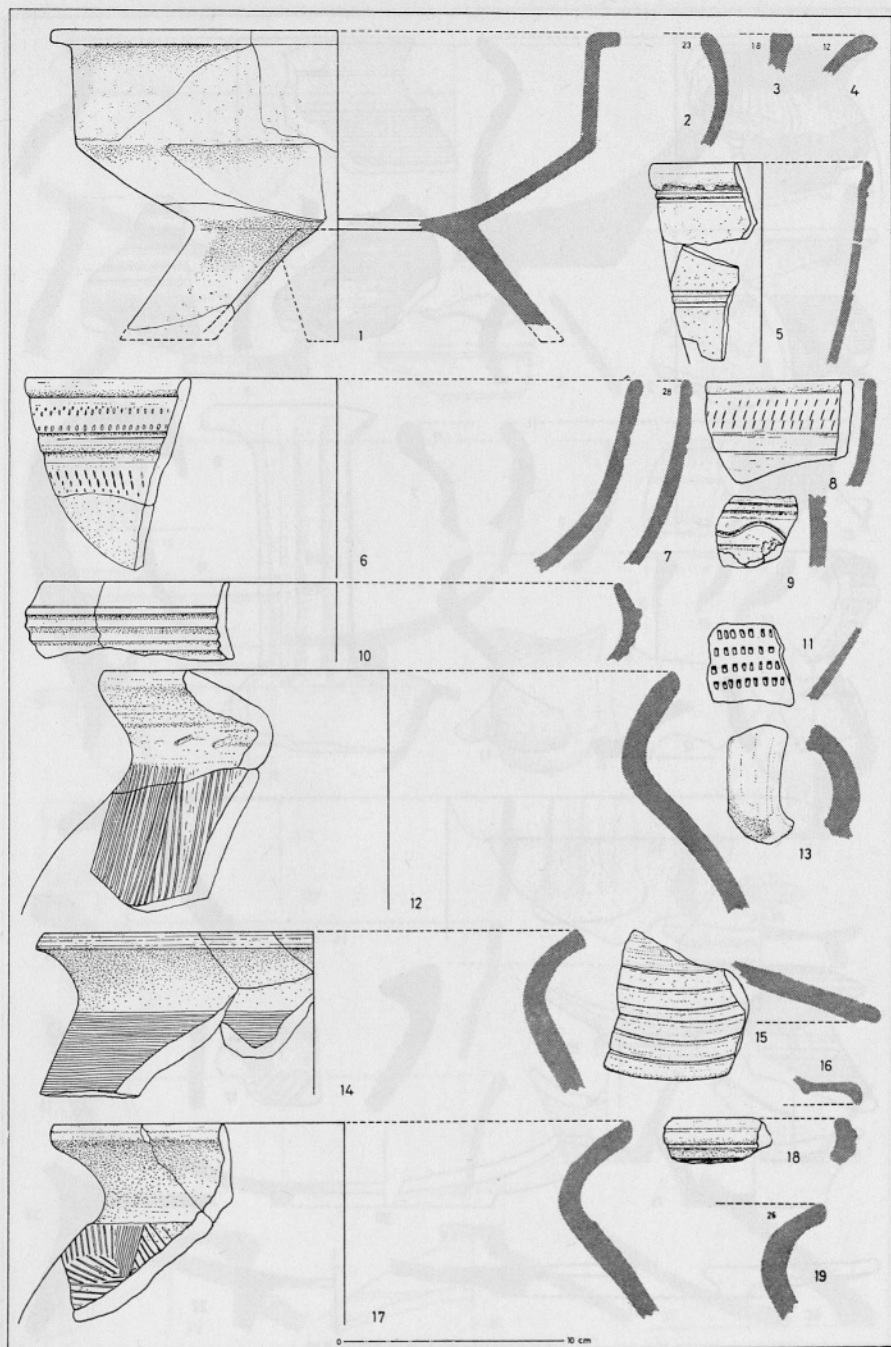
T. 7. Slovenska Bistrica: iz okoliša stavbe Č (*aus der Gegend des Gebäudes Č*)

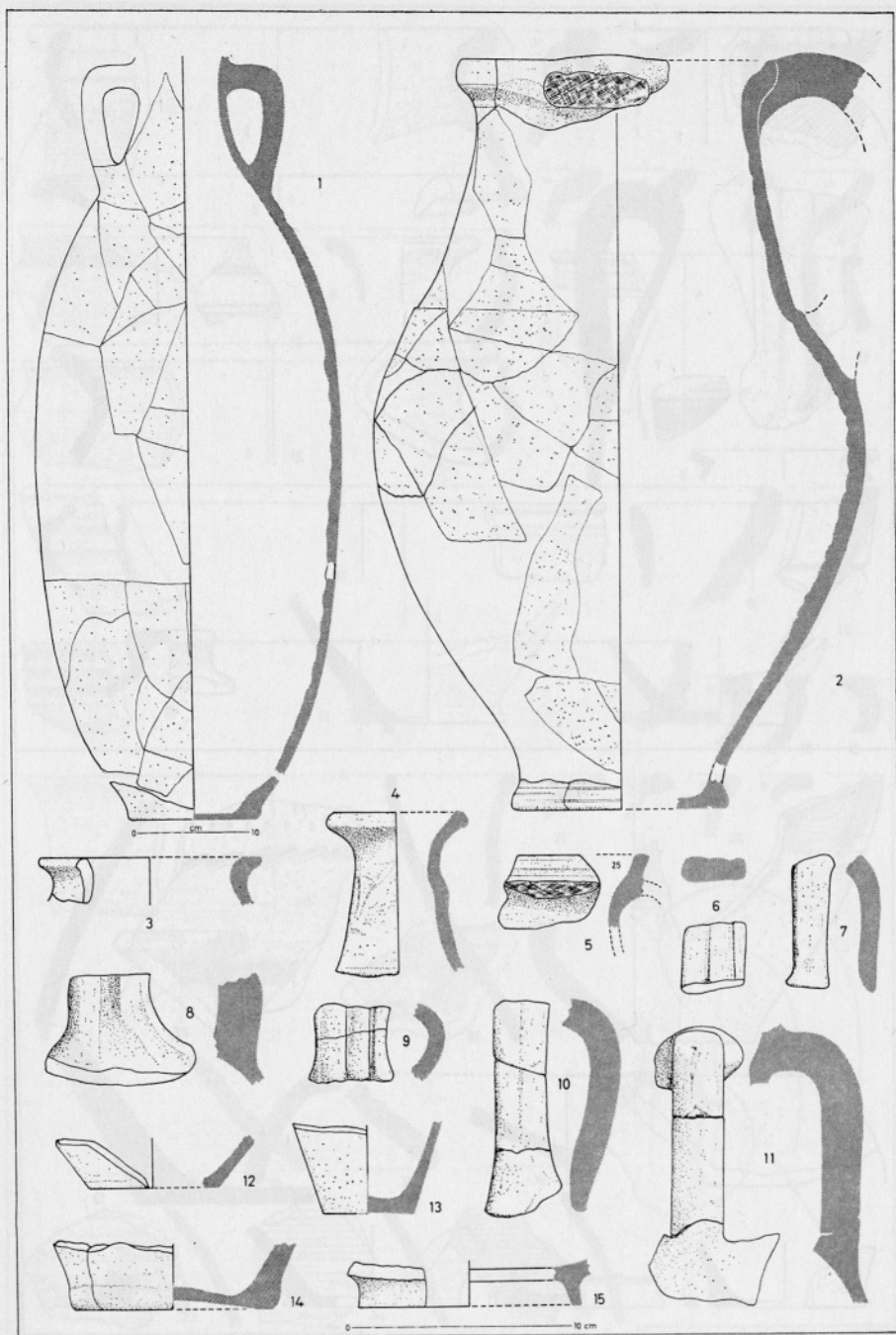
T. 8. Spodnja Nova vas: naselbinske najdbe (*Siedlungsfunde*)

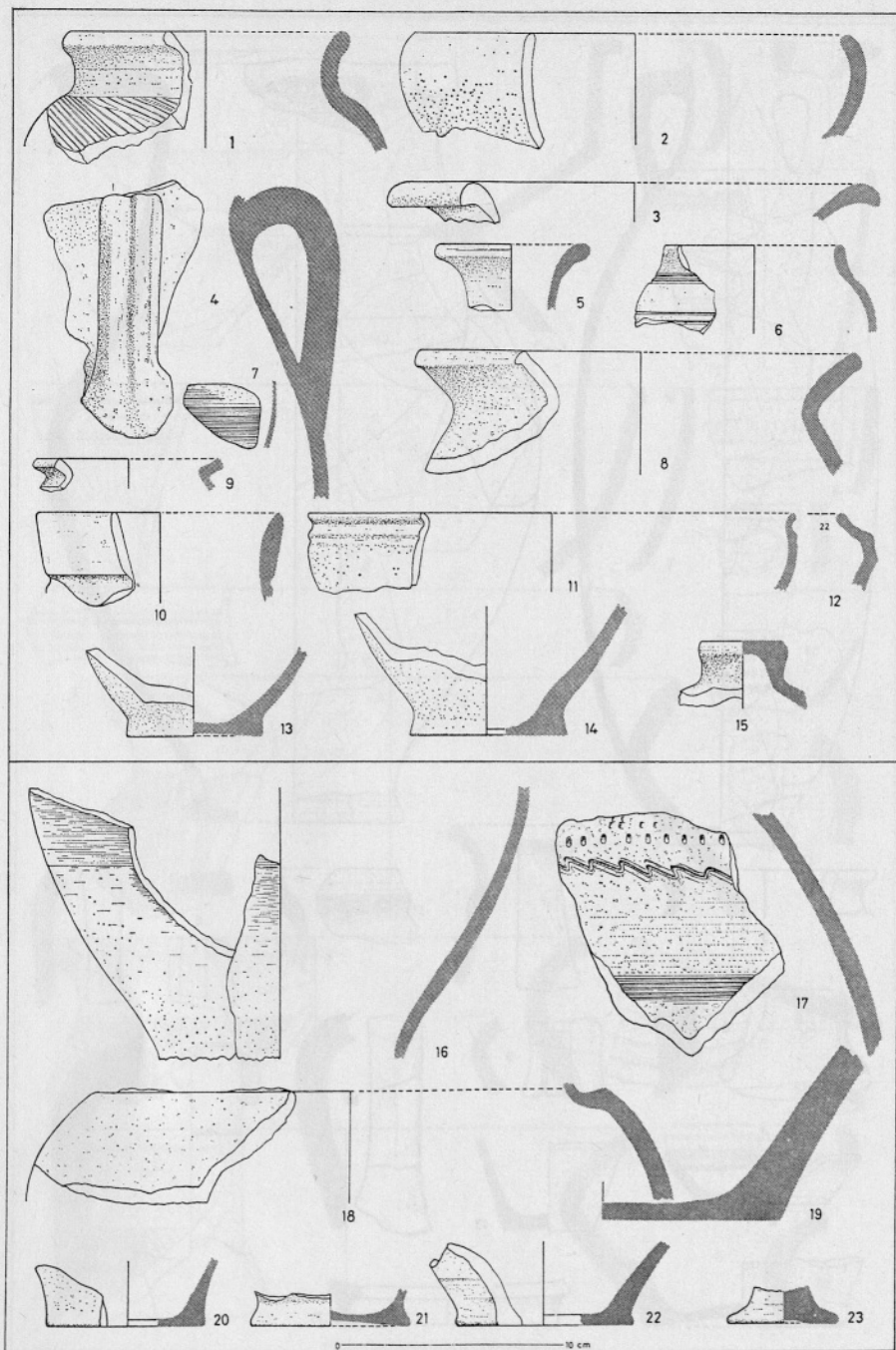
T.9. Spodnja Nova vas: naselbinske najdbe (*Siedlungsfunde*)

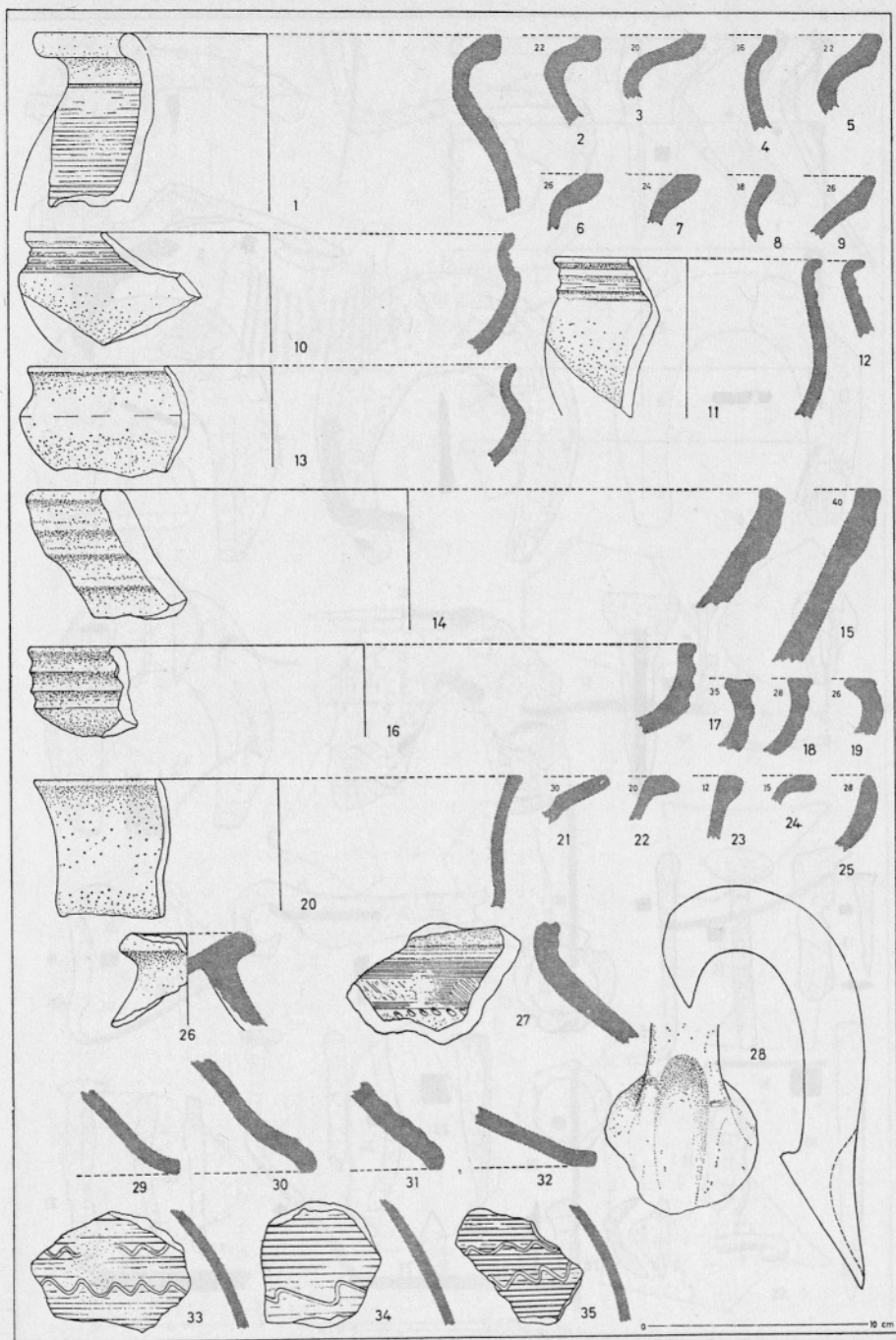
T. 10. Spodnja Nova vas: nasebinske najdbe (*Siedlungsfunde*)

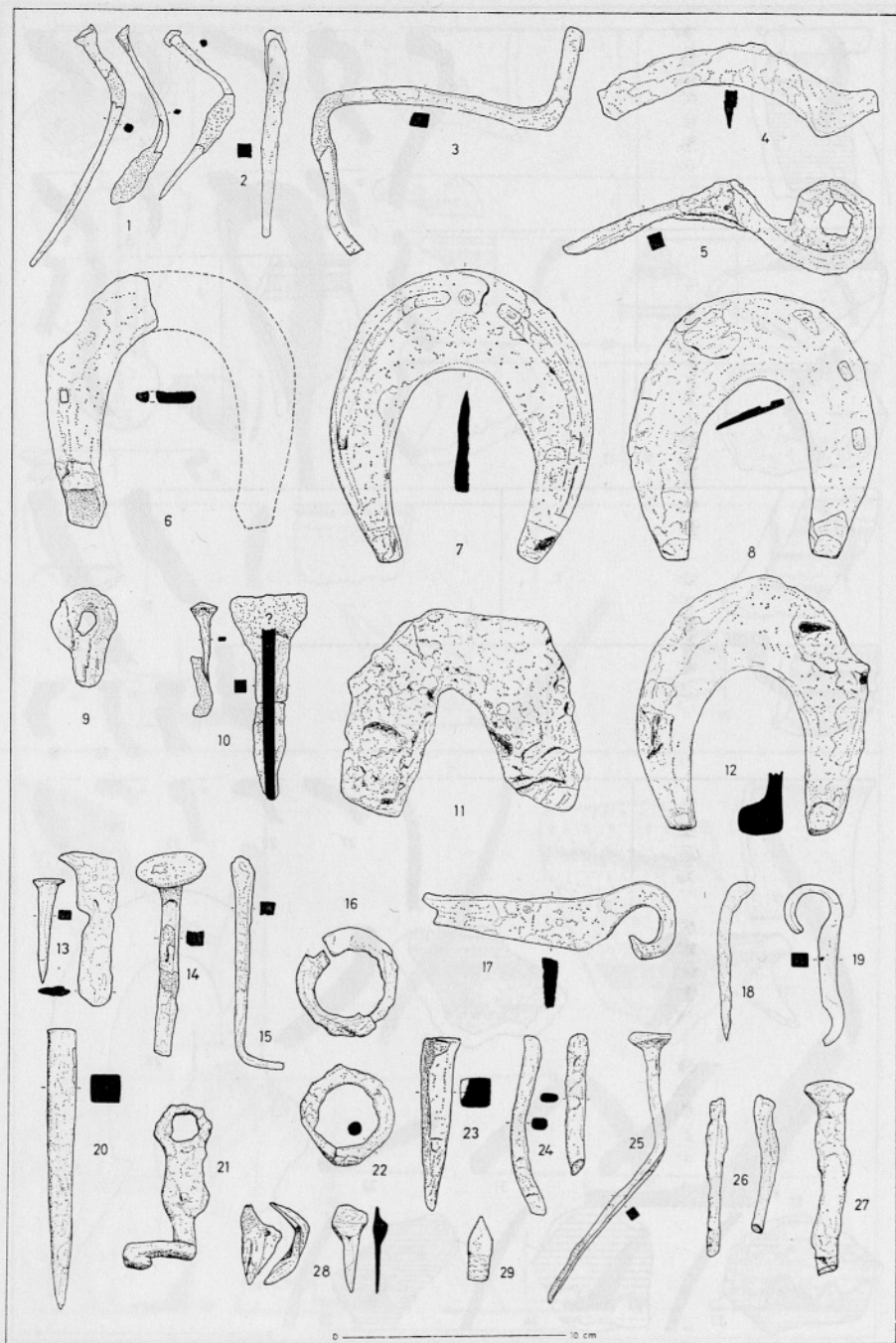
T. 11. Spodnja Nova vas: naselbinske najdbe (*Siedlungsfunde*)

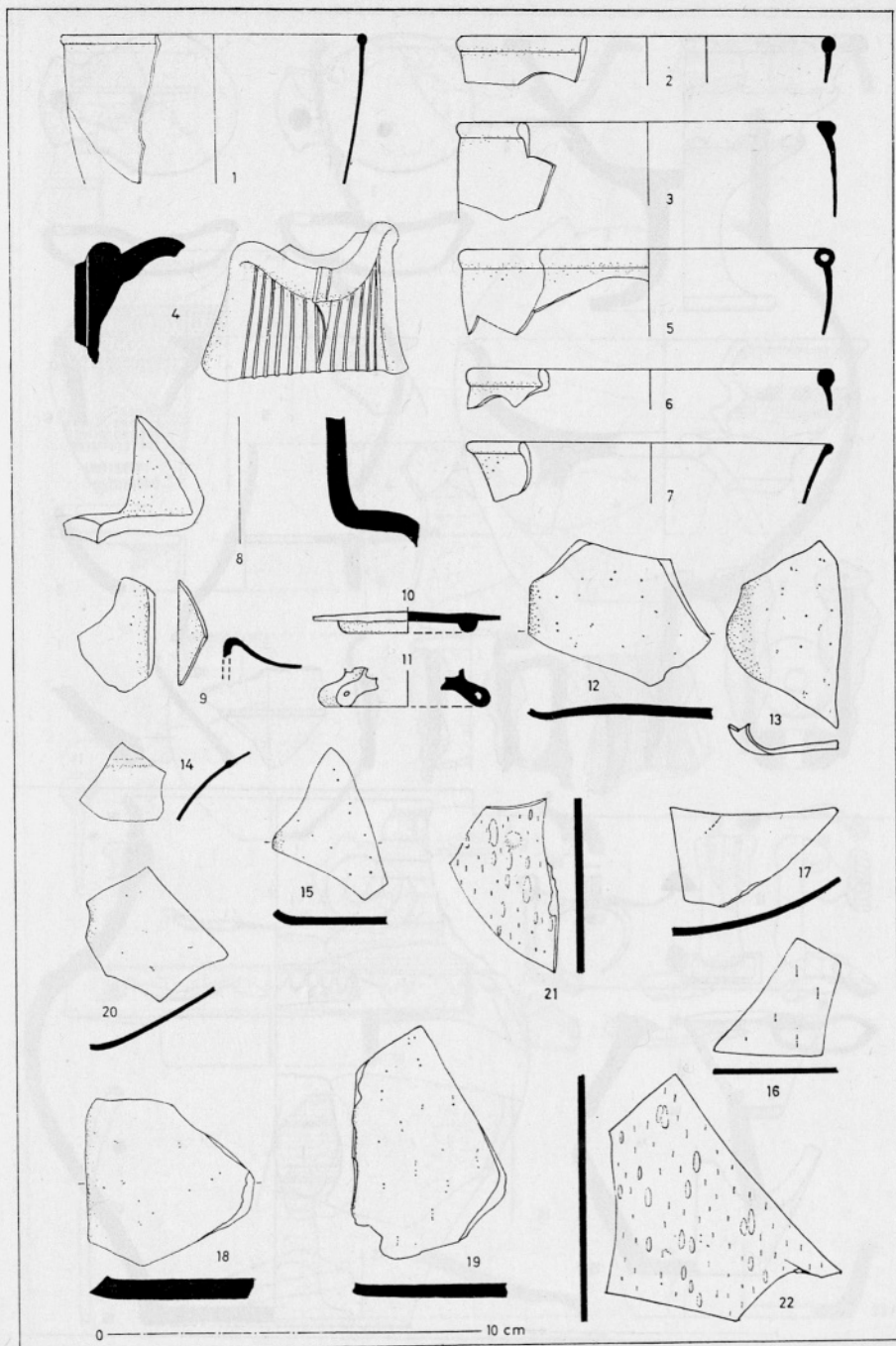
T. 12. 1—5 Spodnja Nova vas: naselbinske najdbe (*Siedlungsfunde*), 16—23 Velenik: naselbinske najdbe (*Siedlungsfunde*)

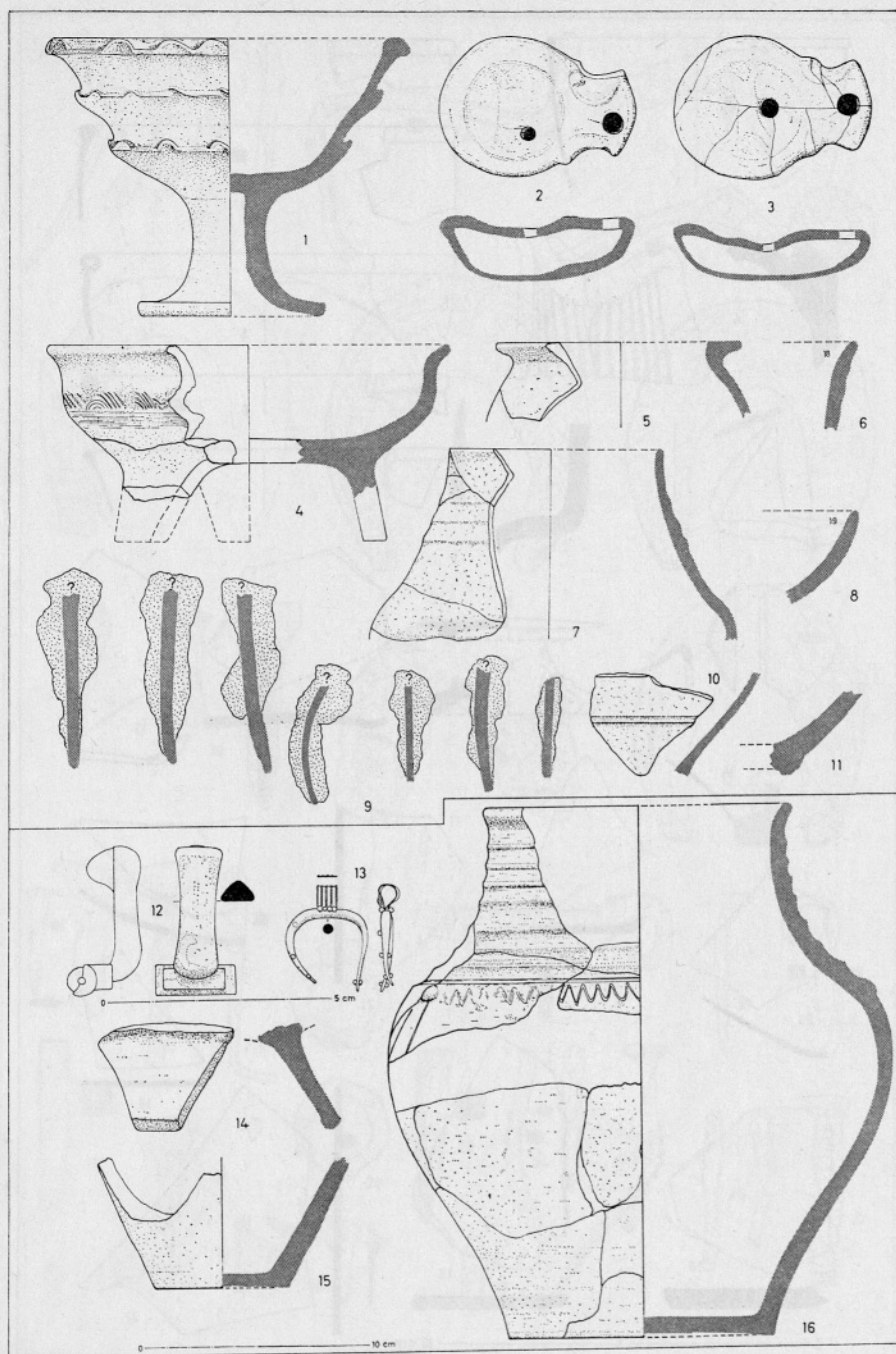
T. 13. Velenik: naselbinske najdbe (*Siedlungsfunde*)

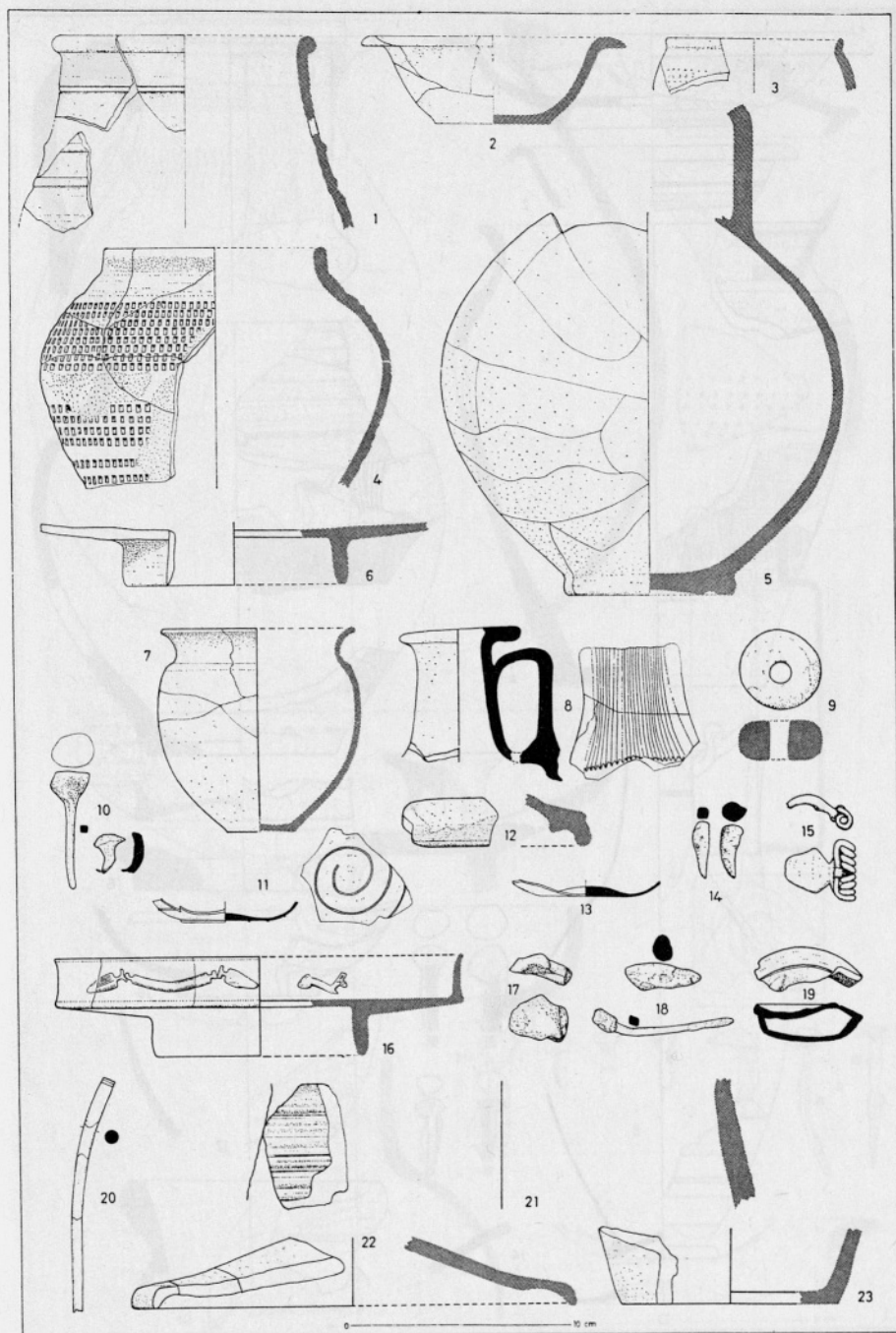
T. 14. 1—12 Slovenska Bistrica: pri stavbi A (*bei dem Gebäude A*), 13—26 pri stavbi B (*bei dem Gebäude B*), 27 Spodnja Nova vas: naselbina (*Siedlungsfund*)

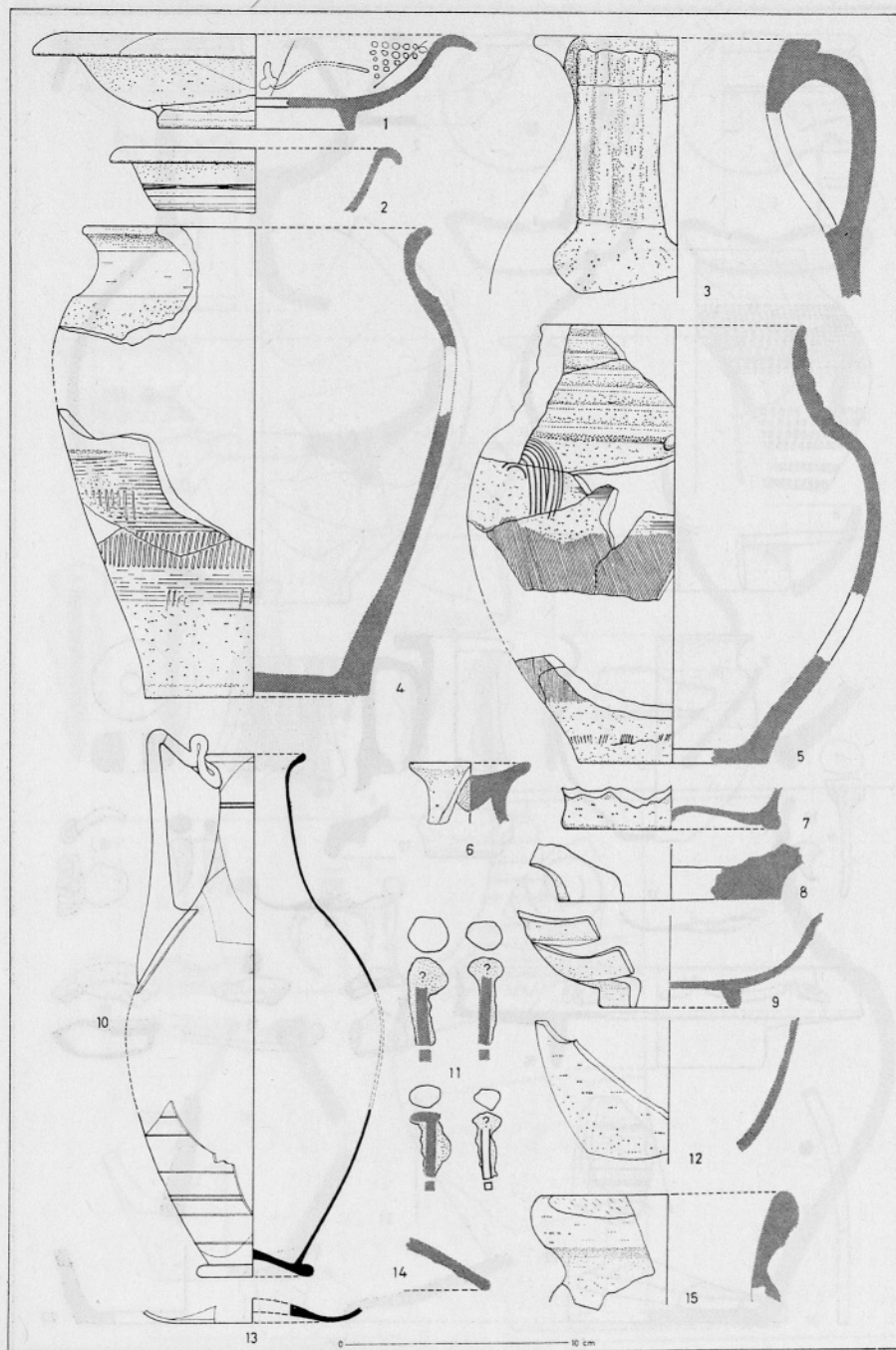
T.15. 1—6, 10, 12, 17—20, 22 Slovenska Bistrica: pri stavbi B (*bei dem Gebäude B*), 21 v stavbi A (*im Gebäude A*), 7—9, 11, 13—16 Spodnja Nova vas: naselbina (*Siedlungsfunde*)

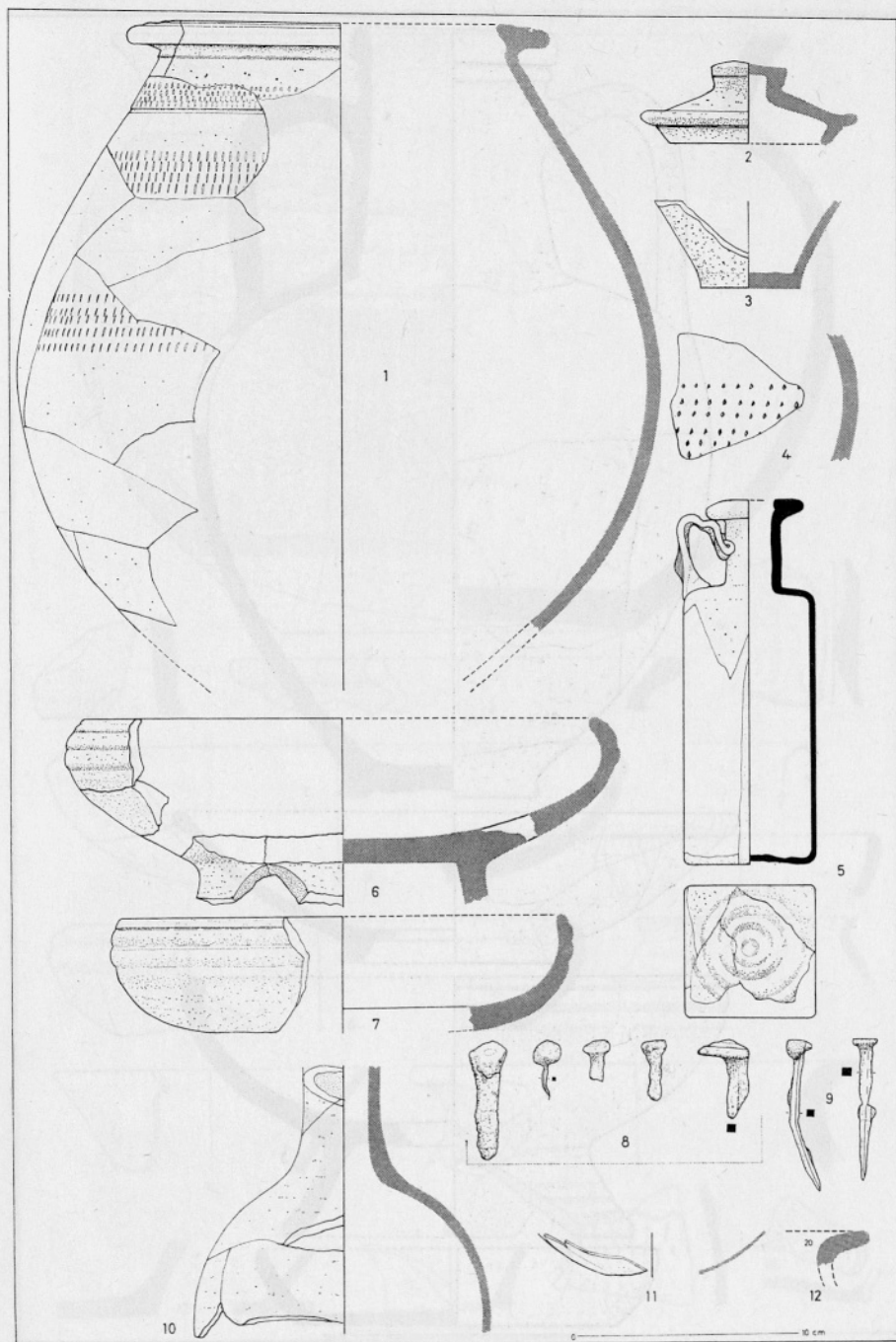
T. 16. 1—11 Spodnja Nova vas: gomila (*Hügelgrab*), 12—16 Velenik: gomila št. 4 (*Hügelgrab* Nr. 4)

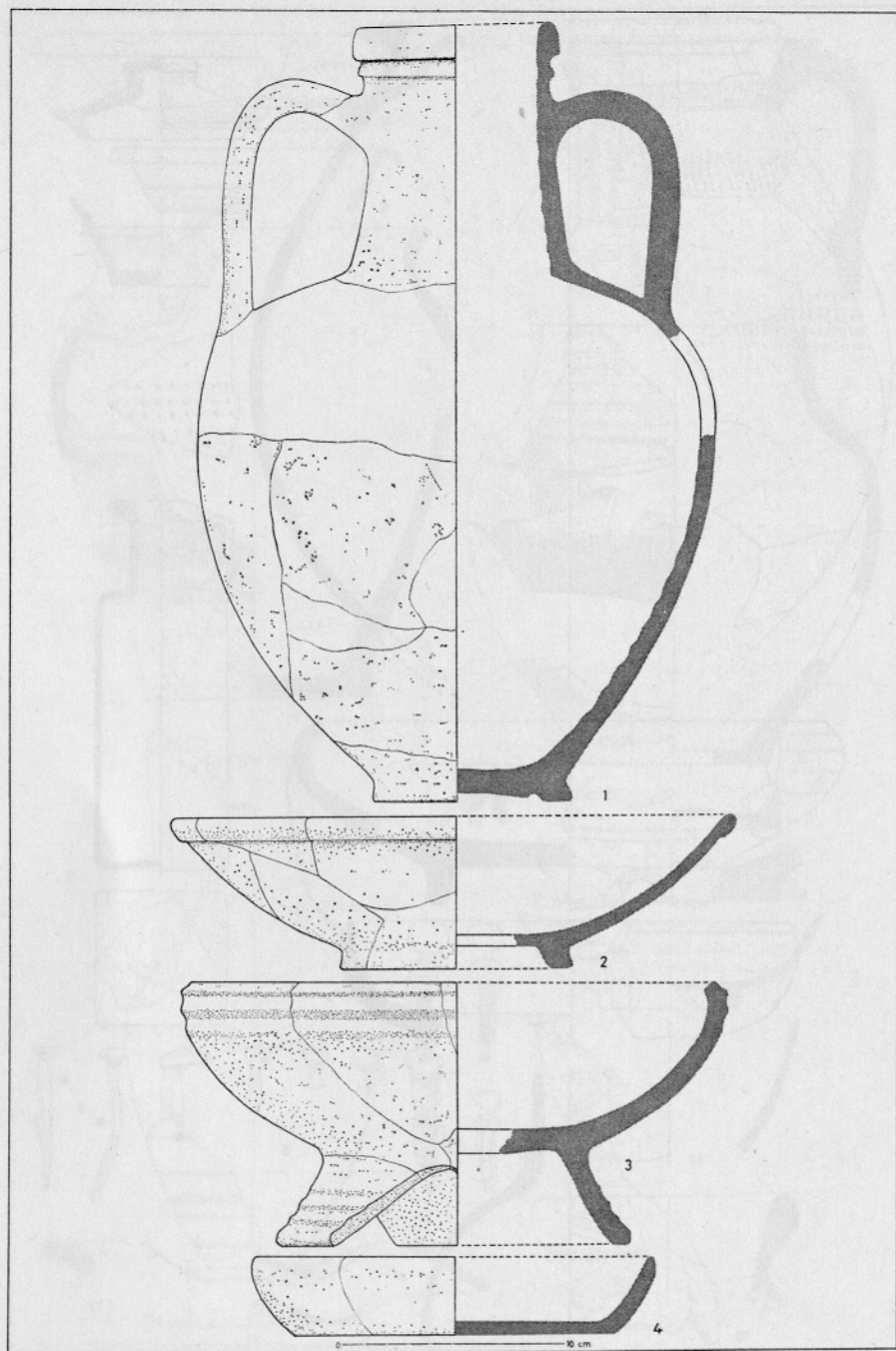
T. 17. Velenik: gomila št. 1 (*Hügelgrab Nr. 1*)

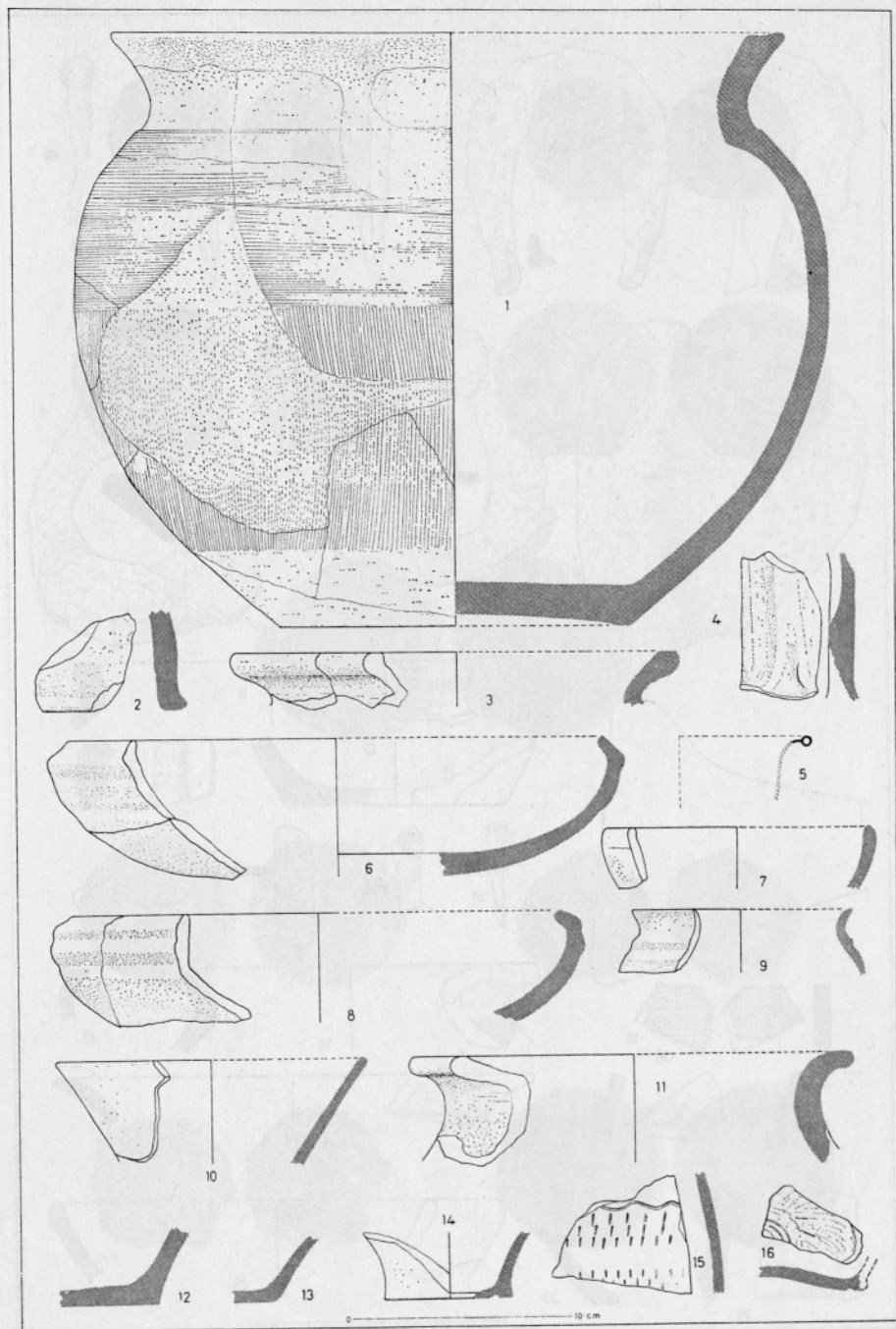
T. 18. Velenik: gomila št. 1 (*Hügelgrab Nr. 1*)

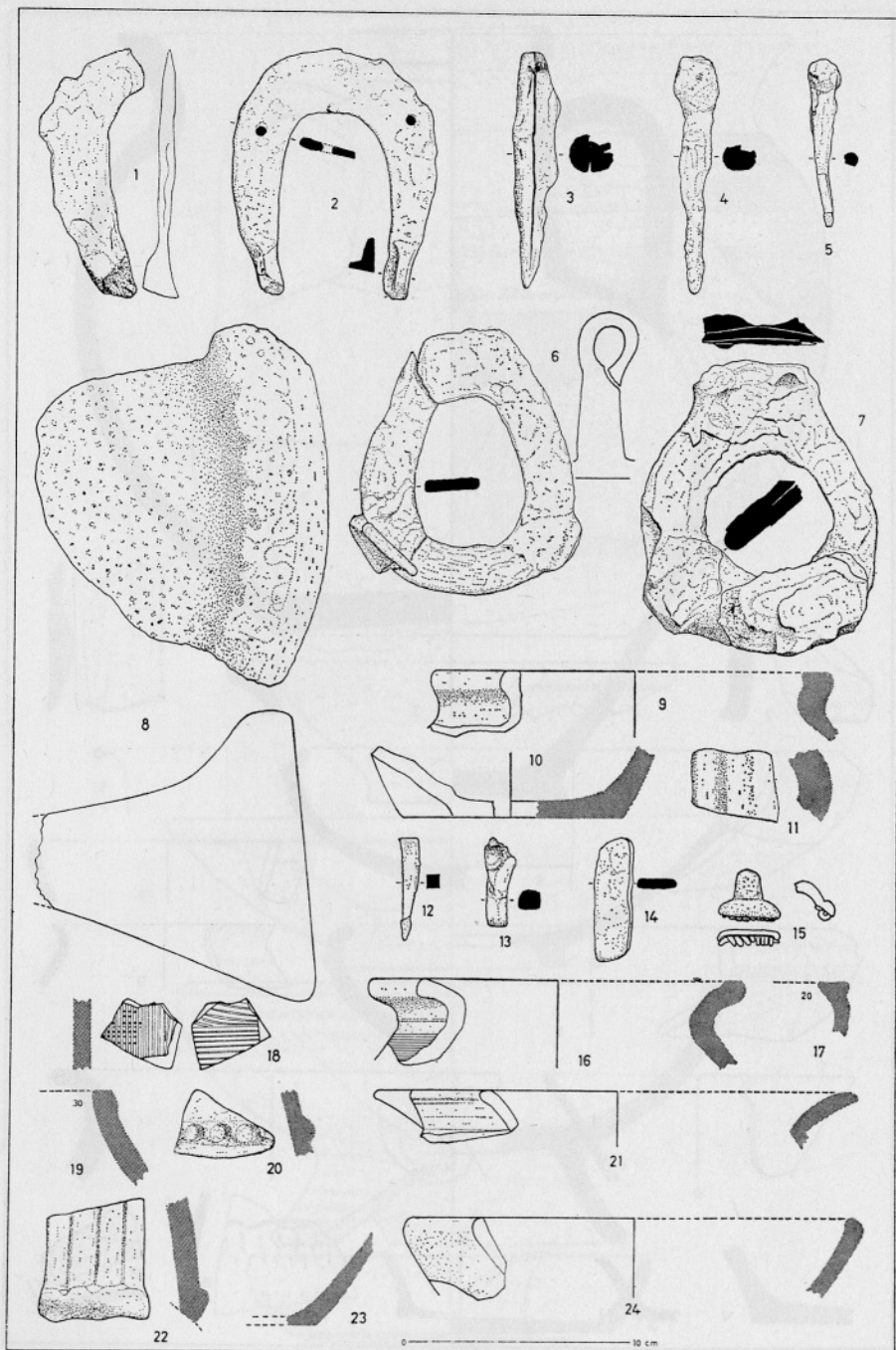
T. 19. Velenik: gomila št. 1 (Hügelgrab Nr. 1)

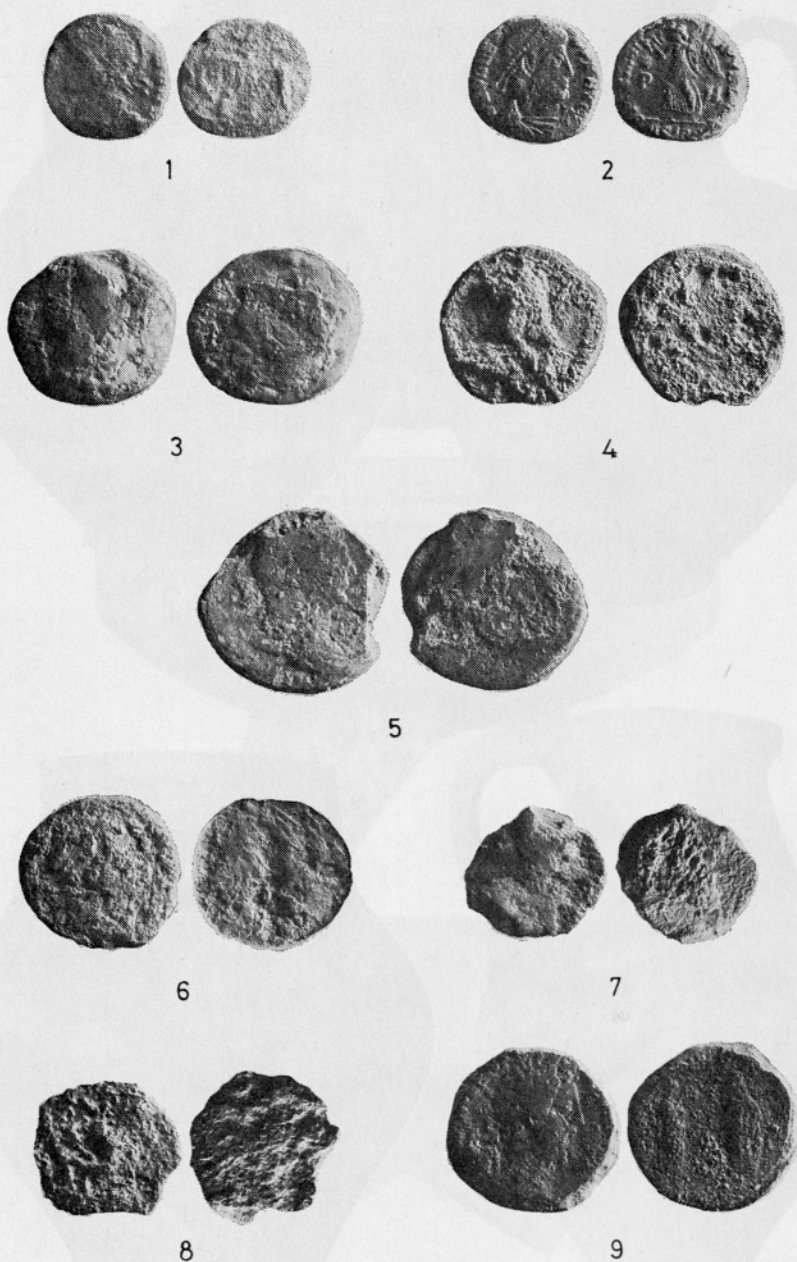
T. 20. 1 Velenik: gomila št. 1 (*Hügelgrab Nr. 1*), 2—4 gomila št. 2 (*Hügelgrab Nr. 2*)

T. 21. 1 Velenik: gomila št. 1 (*Hügelgrab Nr. 1*), 2—5 gomila št. 3 (*Hügelgrab Nr. 3*), 6—16 gomila št. 2 (*Hügelgrab Nr. 2*)

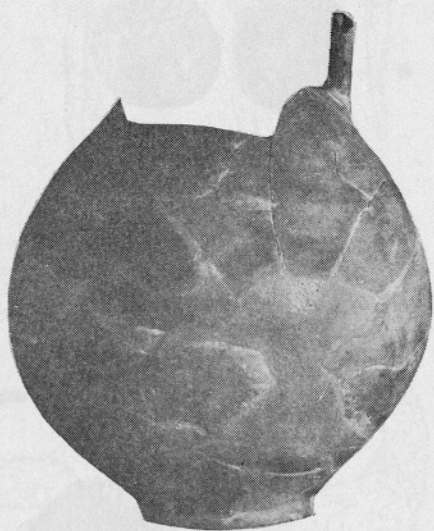
T.22. 1, 6, 10—14 Spodnja Nova vas: iz profilnih jarkov na rimski cesti (aus den Profilgraben der Römerstrasse), 2—5, 7—8, 16 Velenik: kot prej (wie oben), 9 Slovenska Bistrica: kot prej (wie oben), 15, 19—20 Pragersko: kot prej, 17—18, 21—24 Pragersko: naselbinske najdbe? (Siedlungsfunde?)

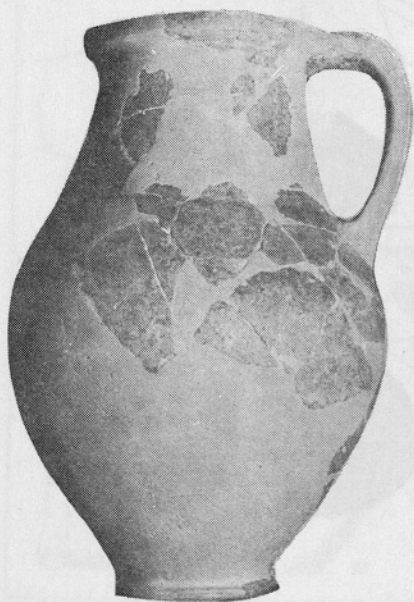
T. 23. 1—2 Slovenska Bistrica: v stavbi A (*im Gebäude A*), 3—5 pri stavbi B (*bei dem Gebäude B*), 6—7 Spodnja Nova vas: gomila (*Hügelgrab*), 8 Velenik: gomila št. 1 (*Hügelgrab Nr. 1*), 9 Pragersko: profilni jarek št. 2

1

2

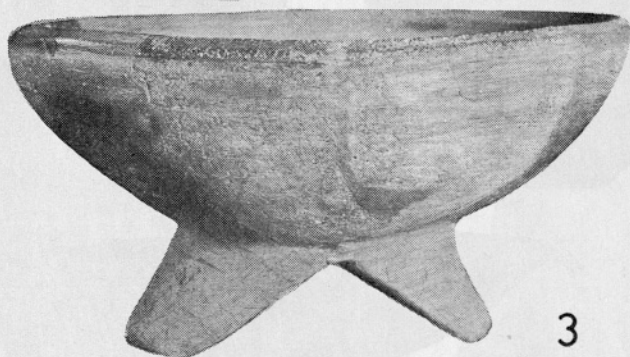

3

4

T. 24. 1, 4 Velenik (T. 20: 1, 16: 16), 2—3 Spodnja Nova vas (T. 17: 5, 11: 2)

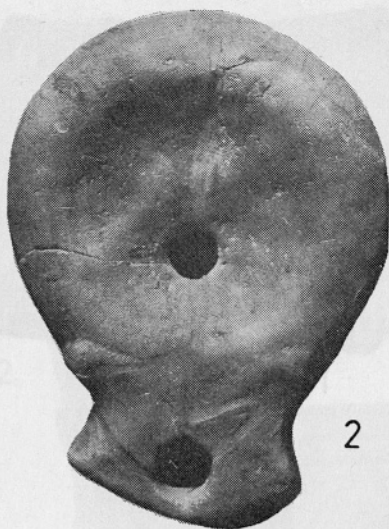
T. 25. 1, 3 Velenik (T. 21: 1, 20: 3), 2 Spodnja Nova vas (T. 10: 1)

T. 26. 1, 3 Slovenska Bistrica (T. 3: 20, 2: 28), 2, 6—7 Spodnja Nova vas (T. 16: 1, 17: 7, 17: 2), 4—5, 8 Velenik (T. 20: 4, 18: 1, 20: 2)

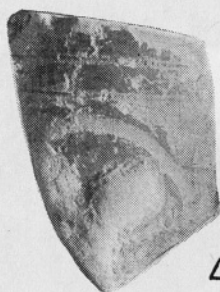
1

2

3

4

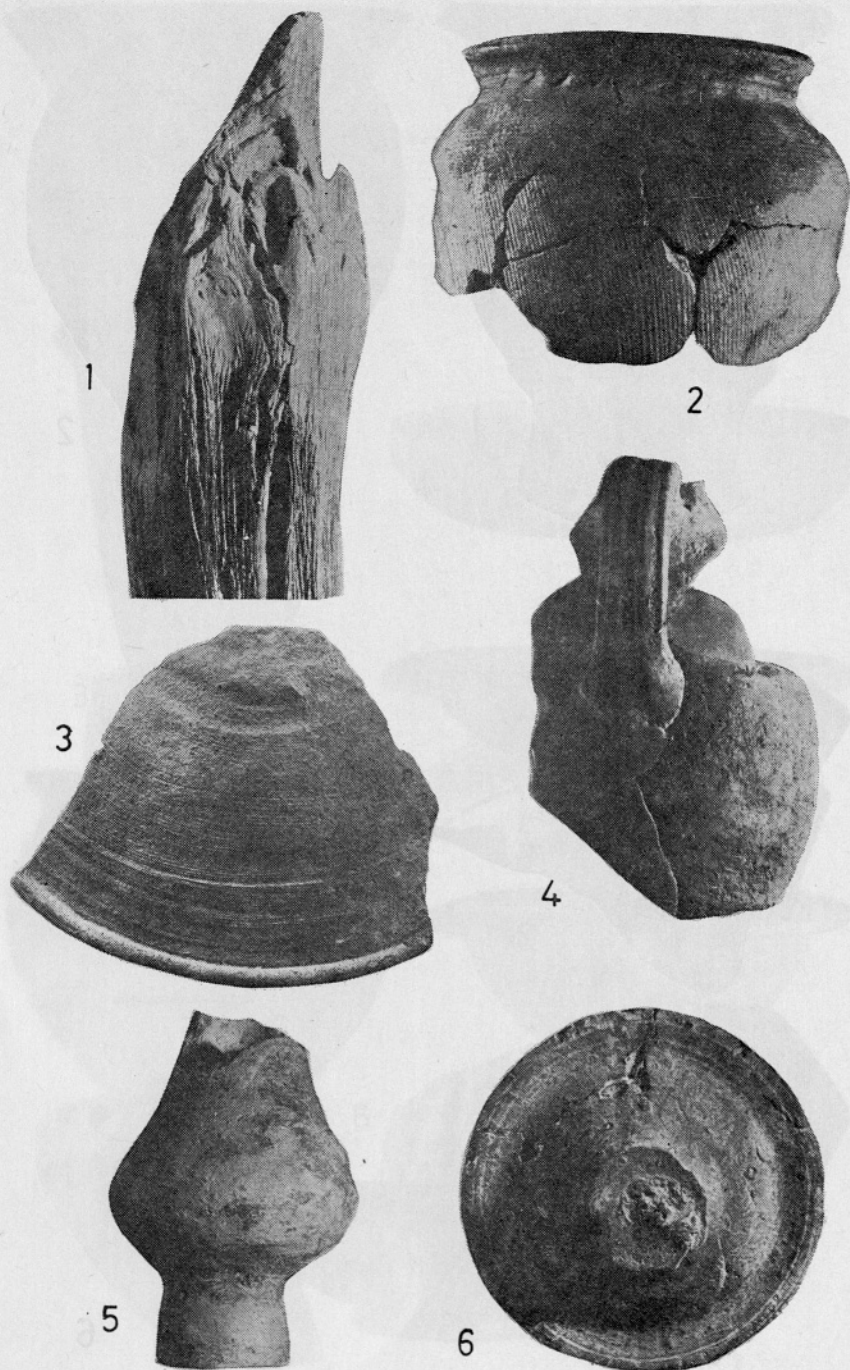

5

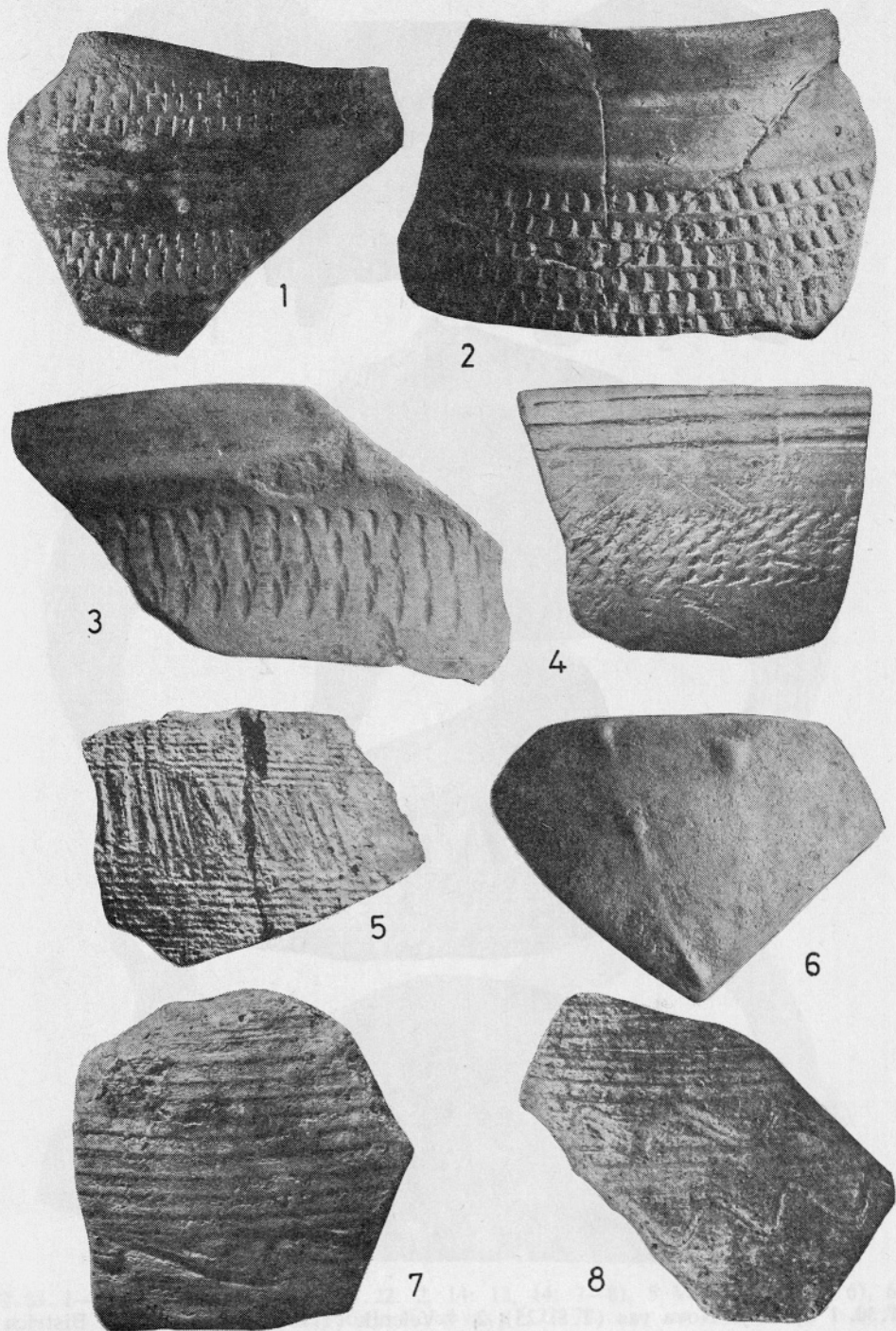

6

T. 27. 1—2 Spodnja Nova vas (T. 16: 2—3), 3—6 Slovenska Bistrica (T. 7: 14, 3: 17—18, 2: 27)

T. 28. 1, 6 Velenik (T. 19: 2), 2—3 Slovenska Bistrica (T. 3: 1, 6: 1), 4—5 Spodnja Nova vas (T. 12: 4, 8: 22)

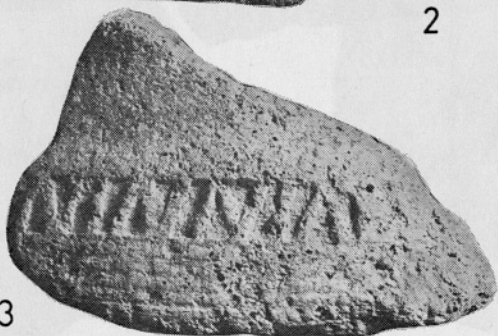
T. 29. 1, 3, 5—6 Slovenska Bistrica (T. 3: 8, 4: 22), 2, 4 Spodnja Nova vas (T. 17: 4, 8: 8 a), 7—8 Velenik (T. 13: 34—35)

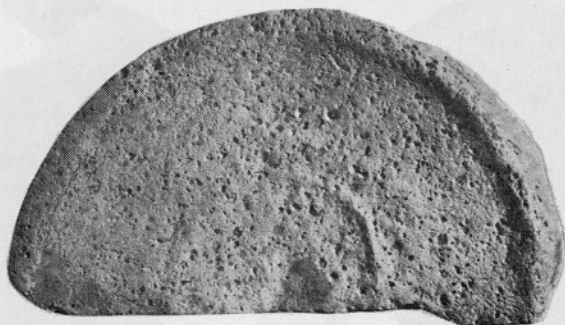
1

2

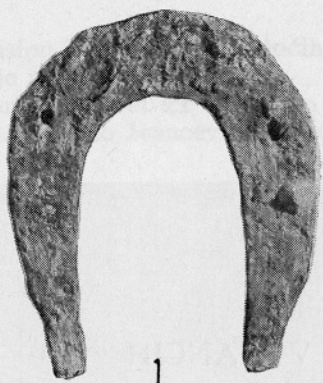

3

4

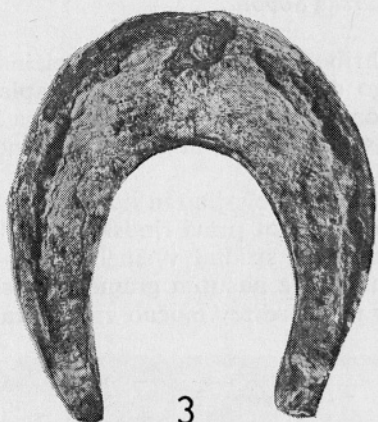
T.30. 1 Spodnja Nova vas (T.8: 25), 2, 4 Velenik (T.18: 5), 3 Slovenska Bistrica (T.1: 20)

1

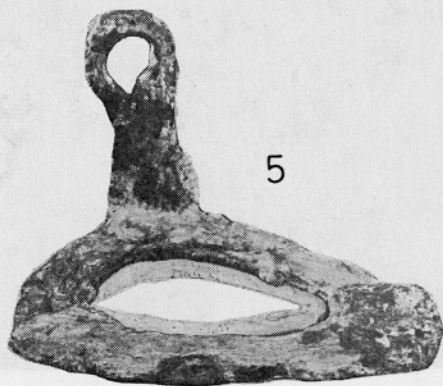
2

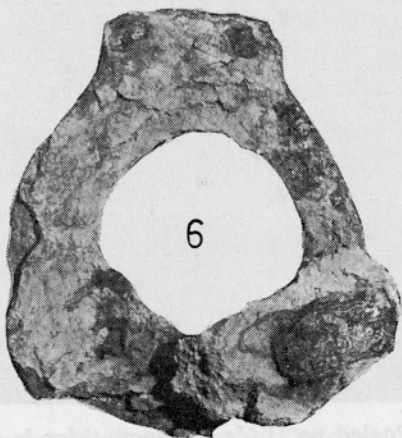
3

4

5

6

T. 31. 1—4 Slovenska Bistrica (T. 22: 2, 14: 12, 14: 7—8), 5 Velenik (T. 22: 6), 6 Spodnja Nova vas (T. 22: 7)